

1. Algemeen

Inleiding

De jaarstukken 2019 bestaan uit een beleidsmatig jaarverslag en een financiële jaarrekening.

Met deze jaarstukken legt het college verantwoording af over het gevoerde beleid en de daaraan verbonden financiën.

De jaarstukken vormen het sluitstuk van de planning- en controlcyclus van een begrotingsjaar van de gemeente.

Leeswijzer

De opzet van de jaarstukken is conform het Besluit, begroting en verantwoording (Bbv) en de verantwoording volgt de opzet van de programmabegroting 2019.

De financiële tabellen zijn afgerond op € 1.000. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen ontstaan.

Het jaarverslag bestaat uit:

- De programmaverantwoording
- De paragrafen

De jaarrekening bestaat uit:

- De programmarekening
- De balans
- De SiSa-bijlage (Single information Single audit)

De programmaverantwoording is verdeeld over acht beleidsprogramma's. Vanaf de begroting 2020 is dit terug gebracht tot vier programma's.

Per programma leggen wij verantwoording af over de "3W-vragen" uit de begroting:

- Wat hebben we bereikt?
- Wat hebben we ervoor gedaan?
- Wat heeft het gekost?

Per programma is verder opgenomen:

- Een overzicht van de verbonden partijen met de financiële bijdrage.
- De indicatoren die genoemd zijn in de begroting 2018.
- Een toelichting op de belangrijkste verschillen tussen de jaarrekening en gewijzigde begroting.

Bij de indicatoren staan de gemiddelde cijfers van Nederland, de cijfers uit de begroting 2019 en de gerealiseerde cijfers.

De meeste wettelijk verplichte indicatoren zijn terug te vinden op de website www.waarstaatjegemeente.nl

In de paragrafen is de informatie opgenomen over de thema's die voor de raad van belang zijn in het licht van zijn kaderstellende en controlerende rol.

Van de paragrafen, die zijn opgenomen in de programmarekening, zijn er zeven verplicht voorgeschreven in het Bbv en twee niet.

De verplichte paragrafen zijn:

- Weerstandsvermogen
- Onderhoud van kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen
- Grondbeleid
- Lokale heffingen

De niet verplichte paragrafen zijn:

- Subsidies
- Toezicht informatie

De jaarrekening bestaat uit:

- De programmarekening
- De balans
- De SiSa-bijlage

De programmarekening toont de financiële ontwikkeling in 2019 en de financiële positie aan het einde van 2019.

We hebben hierin opgenomen:

- De grondslagen voor de waardering en de resultaatbepaling
- De toelichting op de balans

- Het overzicht van baten en lasten met toelichting
- De controleverklaring van de accountant

Financieel resultaat

De programmarekening sluit met een voordelig saldo van € 5.202.000. Inclusief de veegwijziging (RVO19.0119) is voor 2019 een nadelig saldo geprognosticeerd van € 502.000. Het onderstaande overzicht geeft het resultaat weer.

Tabel resultaat programmarekening

Totaal Bedragen (x € 1.000)	Begroting 2019		Rekening 2019	Verschil gewijzigde begroting-/rekening
	Oorspronkelijk	Na wijziging		
Totaal lasten	195.412	202.335	197.059	5.276
Totaal baten	-188.709	-194.386	-197.416	3.030
Saldo van baten en lasten	6.703	7.949	-357	8.306
Totaal toevoegingen reserves	3.726	10.934	10.553	381
Totaal onttrekkingen reserves	-7.978	-18.382	-15.398	-2.983
Gerealiseerd resultaat	2.451	502	-5.202	5.704

Toelichtingen belangrijkste afwijkingen baten/lasten

Toelichting belangrijkste afwijkingen baten en lasten:

- Sommige activiteiten konden niet uitgevoerd dan wel afgerond worden in 2019. De middelen die daardoor over zijn, zijn via een afzonderlijk raadsvoorstel (2019-033785) doorgeschoven naar (de begroting) 2020. Hierdoor is dit geld in 2020 beschikbaar om de werkzaamheden uit te voeren. Het voorgestelde bedrag was € 3.513.000.
- Op het onderdeel Overhead is een voordelig effect gerealiseerd van € 2.210.000. Bij Overhead moet u denken aan onder andere personeelskosten, kosten voor ICT, kosten inzake de kosten van gemeentelijke panden. Kortom kosten die gemaakt worden ter ondersteuning aan de uitvoering van de taken van de gemeente.
- We hebben een iets hogere uitkering Algemene Uitkering ad € 302.000 gerealiseerd door nagekomen posten (met name de decembercirculaire).
- De bestemmingsreserve Sociaal Domein is in 2019 nog gekoppeld aan de lasten en baten van onder andere de 3D's. Het gaat hier dus om een egalisatiekarakter. Aan het eind van het jaar wordt gekeken wat de uitkomsten zijn met betrekking tot de lasten en baten. Er wordt voor 2019 onttrokken uit de reserve Sociaal Domein. Dit is echter € 930.000 lager dan begroot.
- Voor 2019 moeten wij rekening houden met een hogere bijdrage aan Baggerbeheer BV voor Milieupark Oost; dit zorgt voor een nadelig effect van € 275.000.
- De grondexploitatie Willem Alexanderhof is in 2019 voorspoedig verlopen. Dit blijkt uit de actualisering die jaarlijks plaatsvindt. Hierdoor kunnen wij € 700.000 laten vrijval vanuit de verliesvoorziening. Dit geeft een voordelig effect op het resultaat.
- In 2019 is een aantal panden en percelen verkocht, rekening houdend met de mutaties in de verschillende reserves, resulteert dit in een voordelig effect van € 375.000.
- Op programma 6 Sociaal Domein is er per saldo sprake van een overschrijding van € 1.785.000 op het resultaat voor bestemming. Deze afwijking is uit te splitsen in verschillende oorzaken. Deze oorzaken worden toegelicht onder programma 6. Het heeft onder andere te maken met stijgende kosten op de jeudgzorg, maar ook bij huishoudelijk hulp.
- Overige afwijkingen, rekening houdend met de afwijkingen kleiner dan € 100.000, is € 1.594.000

Gebeurtenissen na balansdatum

Coronavirus en jaarrekening 2019

Het COVID-19 (Corona) virus heeft geen financiële gevolgen voor de jaarrekening 2019.

Wel heeft het COVID-19 virus gevolgen voor de financiën van 2020 vanwege de maatschappelijke impact. Dit is dan ook een gebeurtenis na balansdatum die niets zegt over de situatie op balansdatum maar wel iets zegt over de situatie na balansdatum en voordat de jaarstukken worden vastgesteld. Gezien de grote impact van

het COVID-19 virus waarvan de financiële effecten onzeker (maar materieel) kunnen zijn, moet deze gebeurtenis na balansdatum worden toegelicht in de toelichting bij de jaarrekening 2019 en ook moet de invloed (financieel /procesmatig) worden opgenomen in het jaarverslag. Het NBA heeft Audit alert 42 over het COVID-19 virus in relatie tot de accountantscontrole gepubliceerd. De accountant zal deze Audit alert bij zijn werkzaamheden betrekken.

2. Programmaverantwoording

Programma 1 Bestuur en ondersteuning

Het programma Bestuur en Ondersteuning gaat over de gemeentelijke dienstverlening aan inwoners en bedrijven, én over de ondersteuning van het bestuur. De gemeente Den Helder geeft invulling aan goed, gezond en veilig leven in de stad. Dit realiseren we door kwalitatief goede besluitvormingsprocessen, consistente en integraal afgewogen bestuurlijke adviestrajecten en een goed onderhouden bestuurlijk relevant extern netwerk.

DOELENBOOM

1.1. Vergroten van participatie met inwoners en ondernemers in gemeentelijke besluitvormingsprocessen;

1.2. Versterken van deelname gemeente Den Helder in regionale samenwerkingsverbanden;

1.3. Excellente dienstverlening aan inwoners en bedrijven;

1.3.1 Adequate informatievoorziening aan inwoners en bedrijven.

1.4. Opbrengst parkeren;

1.4.1. Het in stand houden van goede parkeervoorzieningen.

1.5. Crisisbeheersing en rampenbestrijding;

1.5.1. Het bieden van effectieve en passende hulp bij een crisis of calamiteit;

1.5.2. Een goede en efficiënte regionale brandweer die voldoet aan de landelijke eisen, en een rampenbestrijdingsorganisatie die voldoet aan de eisen van de Wet veiligheidsregio's;

1.5.3. Het aanjagen van de doorontwikkeling en nauwe samenwerking tussen gemeente, marine en regionale brandweer bij de totstandkoming van een specialistische brandweer;

1.5.4. Een goede beveiligde zeehaven, alle bedrijven hebben in het kader van de havenbeveiliging een actuele gecertificeerde kade;

1.5.5. Veilige evenementen: kwalitatief goed georganiseerde en veilige evenementen.

1.6. Inwoners, ondernemers en bezoekers kunnen veilig gebruikmaken van de mogelijkheden die Den Helder biedt;

1.6.1. Lokaal integraal veiligheidsbeleid;

1.6.2. Handhaving en vergunningverlening.

Dit jaar kregen in het bijzonder onderstaande doelen uit de doelenboom extra aandacht. Daarom lichten we alleen deze toe.

1.1 Vergroten van participatie met inwoners en ondernemers in gemeentelijke besluitvormingsprocessen

Participatie met inwoners en ondernemers rond omgevingsvisie Julianadorp

In 2018 hebben betrokken Dorpers in een denktank meegepraat en -gedacht over de toekomst van Julianadorp. In aansluiting daarop zijn in het voorjaar van 2019 verschillende specifieke doelgroepen betrokken bij de totstandkoming van de omgevingsvisie Julianadorp. Door middel van een buitententoonstelling en straatinterviews hebben we vele bewoners, ondernemers en andere geïnteresseerden gesproken over de hoofdlijnen van de omgevingsvisie. Op basis van de positieve reacties is de omgevingsvisie Julianadorp afgerond en in december 2019 door de gemeenteraad vastgesteld.

Participatie met organisatoren van evenementen

De gemeente Den Helder heeft in september 2019 een informatieavond gehouden voor organisatoren van evenementen. Deskundigen op het gebied van vergunningen, subsidies en veiligheid waren aanwezig om organisatoren van evenementen wegwijs te maken in de wereld van de evenementenorganisatie, - vergunningen en - subsidie. De Veiligheidsregio Kop van Noord-Holland heeft aangegeven hoe men met de veiligheidsaspecten rekening kan houden. Ook was er gelegenheid tot het stellen van vragen. Voor meer gedetailleerde vragen kon een nadere afspraak met een deskundige van de betreffende instelling gemaakt worden.

Participatie met inwoners over Gebiedsgerichte aanpak

Het programma Gebiedsgerichte aanpak is erop gericht om lopende ontwikkelingen in een meer integrale aanpak in gebieden uit te werken. Denk aan nieuw perspectief in de openbare ruimte, sociale innovatie en het veiligheidsdomein. We experimenteerden met nieuwe vormen van bewonersparticipatie om zoveel mogelijk

bewoners te bereiken. Het bewonersnetwerk komt daarmee prominent in beeld en kan vervolgens duurzaam worden geborgd in het wijkgericht werken. In 2019 is gewerkt in de buurten Visbuurt, Schout- en Schepenenbuurt, Kruiszwijn 1 t/m 5, Zuiderzeebuurt en Oostslootbuurt.

Participatie via digitale enquête en app

- In 2019 hebben inwoners over verschillende onderwerpen input kunnen leveren via enquêtes. Zoals over het handhavingsbeleid, cameratoezicht en de profielschets voor de nieuwe burgemeester.
- In december 2019 zijn we gestart met de werving voor een inwonerspanel waarmee vanaf januari 2020 peilingen worden uitgezet.
- Ook is de Gemeentepiler-app aangeschaft waarmee inwoners op een laagdrempelige manier om hun mening gevraagd kan worden.

1.2 Versterken van deelname gemeente Den Helder in regionale samenwerkingsverbanden

De Kop Werkt!

In 2019 is verdere uitvoering gegeven aan de projecten uit het investeringsprogramma De Kop Werkt!. De voortgangsrapportage 2019 en het jaarprogramma 2020 zijn op 16 december 2019 in de gemeenteraad behandeld.

In 2019 is gestart met de voorbereidingen op het vervolg van De Kop Werkt! die in 2020 eindigt. Dit Regioakkoord wordt in het voorjaar van 2020 aangeboden aan de gemeenteraden.

Gebiedsagenda Wadden

In 2019 is verder gewerkt aan de Gebiedsagenda Wadden 2050. Het is een gemeenschappelijk kader waarin het gezamenlijk eindbeeld van het Waddengebied in 2050 wordt geschetst. Op 9 december 2019 is de Gebiedsagenda Wadden gepresenteerd aan de gemeenteraad. De bedoeling is dat medio 2020 de Gebiedsagenda Wadden kan worden vastgesteld.

1.3 Excellente dienstverlening aan inwoners en bedrijven

Excellente dienstverlening aan bedrijven

In 2019 is een ondernemerspeiling gehouden en een toeristische monitor/nulmeting gehouden. Daarnaast is er over meerdere onderwerpen en projecten met het verenigd bedrijfsleven gesproken en input opgehaald. Ook sluit de gemeente aan bij het horizontale overleg met de lokale ondernemersverenigingen.

Excellente dienstverlening aan inwoners

In 2019 hebben we onze inwoners gevraagd wat zij onder dienstverlening verstaan. Deze input is gebruikt bij het hernieuwen van onze dienstverleningsvisie. De hernieuwde visie is de start voor een programma Dienstverlening. In dit programma bundelen we de initiatieven die op het gebied van dienstverlening spelen.

E-dienstverlening

Vanwege ontwikkelingen bij WhatsApp was het nog maar de vraag of we dit kanaal konden blijven aanbieden. Met veel inspanning is het ons gelukt om nog steeds te Whatsappen met onze burgers. We gaan nu inzetten op de doorontwikkeling van onze webcare.

Daarnaast hebben we ons (technisch) erg ingespannen om de E-diensten te implementeren. Helaas is dit in 2019 niet gelukt. In 2020 gaan we hier mee verder.

We zien in deze diensten veel voordelen:

- Een efficiencyslag in de werkzaamheden.
- Gebruikersgemak voor onze klanten.
- Wetswijzigingen worden door de leverancier doorgevoerd (hierdoor blijft het formulier up to date).

Methodiek klantreis

We zijn gestart met de klantreismethodiek. We hebben klanten geïnterviewd over een aanvraag die zij recent hadden gedaan. Wat ging goed? Waar liepen ze tegenaan? En wat kan absoluut beter? Met deze methodiek kijken we vanuit het oogpunt van onze klant hoe we het dienstverleningsproces kunnen verbeteren.

1.4 Opbrengsten Parkeren

1.4.1 Het in stand houden van goede parkeervoorzieningen

Goede parkeervoorzieningen in en rond het centrum zijn essentieel voor de bewoners en bezoekers van dit gebied. Door middel van een parkeerbalans voor het centrum is gemonitord of parkeervraag en parkeeraanbod in balans is. De ontwikkelingen in het centrum zijn daarbij meegenomen.

In de monitoring is ook de parkeerbalans voor de komende jaren meegenomen.

Vooralsnog zijn aanpassingen op het gebied van bijvoorbeeld de parkeerregulering niet nodig gebleken.

1.5 Crisisbeheersing en rampenbestrijding

Fysieke veiligheid

Op het gebied van fysieke veiligheid hebben we de volgende zaken uitgevoerd.

- In het kader van de crisisbeheersing hebben we de afspraken met de lokale partners bekeken en waar nodig aangescherpt.
- In 2019 zijn de eerste havenfaciliteiten opnieuw gecertificeerd. In 2020 volgt de laatste havenfaciliteit.

1.6 Inwoners, ondernemers en bezoekers kunnen veilig gebruikmaken van de mogelijkheden die Den Helder biedt.

In 2019 is het nieuwe Lokaal Integraal Veiligheidsbeleid 2019-2022 vastgesteld. De titel van het beleid is "Wat volgt, staat altijd in verband met wat voorafging". Dit staat voor het feit dat een veiligheidsprobleem vaak een gevolg is van een wijziging in het systeem. Daarnaast staat het ook voor de continuering van het beleid waarbij de (mede)mens centraal staat.

Pop-up huis Veiligheid

Een van de zaken die we in 2019 weer uitgevoerd hebben is het "Pop-up huis Veiligheid". In de week van de veiligheid hebben we in het Pop-up huis aandacht besteed aan de (digitale) weerbaarheid van jongeren, ouderen en ondernemers. Door het inzetten van Koen Schobbers (bekende gamer en influencer) en Merel van Groningen (ex-slachtoffer van loverboys) hebben we jongeren de kwetsbaarheid van de digitale (game)wereld, mensenhandel en sexting laten zien.

Bij de algemene inloop hebben we aandacht besteed aan de thema's drugs, cybercrime, horeca en woon- en adresfraude.

Daarnaast hebben we voor ondernemers een veiligheidsontbijt georganiseerd waar ze voorlichting kregen over digitale veiligheid.

Tevens hebben we met ouderen (middels rollenspel) uitleg gegeven over veiligheidsrisico's in en rond hun eigen woonomgeving.

1.6.1 Lokaal integraal veiligheidsbeleid

Lokaal integraal veiligheidsbeleid

De gemeente heeft de regierol op het gebied van het lokaal integraal veiligheidsbeleid (LIVB). In het LIVB 2019-2022 zijn de volgende prioriteiten opgenomen:

- Oermijning
- Overlast
- Samen veilig leven
- Zorg en Veiligheid

Op eenheidsniveau (vanuit de politie) zijn daar de prioriteiten CTER en Cybercrime aan toegevoegd.

In 2019 zijn in kader van het LIVB de volgende zaken uitgevoerd:

- Er is in het najaar 2019 een grote actualisatie geweest van de APV. Belangrijke uitgangspunten hierbij zijn: geen betutteling, maar ondersteuning bij de gezamenlijke (bestuurlijke) oermijning. Enkele nieuwe zaken zijn:
 - De regels over VIP-tafels.
 - Het verbod op shishalounges.
 - De sluiting van woningen bij wapenvondst.
 - Regels m.b.t. outlaw motorcycle gangs (OMG's).
- Gezamenlijk met de ondernemers, politie en Willemsoord bv. hebben we een deel van de horeca op de veiligheidsthema's begeleid vanuit de Koningstraat naar Willemsoord.
- Naast de APV 2019, LIVB 2019-2022 is ook het nieuwe beleid Veiligheid, toezicht en handhaving 2019-2021 vastgesteld.
- Er is veel aandacht geweest voor verschillende grote casussen op het grensvlak van zorg en veiligheid, maatschappelijke onrust en oermijning.
- In 2019 is uitvoering gegeven aan het uitvoeringsplan oermijning. Belangrijke onderdelen daarbij zijn:
 - Woon- en adresfraude
 - Horeca
 - Bibob procedures
 - Havengebied
 - Bedrijventerreinen
 - Cybercrime
 - Mensenhandel/uitbuiting
 - Drugs
- Voor het delen en gebruiken van informatie tussen de teams en externe partijen is in 2019 een AVG-proof convenant ondertekend.
- De handhavers hebben vanuit het Jongeren Interventie Team (samen met politie) en Flexdiensten in totaal 100 controles gedaan op jeugdoverlast. Hierbij hebben ze 284 jongeren uit de anonimiteit gehaald, 33 jongeren naar Halt doorverwezen, 39 boetes opgelegd en 9 jongeren doorverwezen naar hulpinstanties.
- Het Flexteam heeft daarnaast bij tien aandachtsevenementen extra preventief toezicht gehouden. In het kader van het *Donkere Dagen Offensief* zijn ondernemers actief benaderd en geïnformeerd over risico's. En zijn er preventieve controles geweest in winkelcentra rond sluitingstijd en tijdens koopavonden. Bovendien zijn er 32 controles geweest in de avonden op en rond de stations.

- De basis is gelegd voor de herziening van het camerabeleid. Ook voor de aanpak Jeugd & drugs (No rising stars) en de uitbreiding van Ketenhuis is een basis gelegd. Deze projecten worden in 2020 uitgevoerd c.q. vastgesteld.
- In het kader van het project '*Meld verdacht gedrag*' hebben we in 2019 weer twee Waaksbijeekomsten gehouden: een in Julianadorp en in de Schooten. Daarnaast hebben we de afhandelingsprocedure veel voorkomende criminaliteit met politie en openbaar ministerie (OM) aangescherpt.
- In 2019 lag de focus op het aandachtsgebied '*Zorg en veiligheid*' vooral op de implementatie van de Wet verplichte GGZ. Samen met de regiogemeenten in Noord-Holland Noord en onze partners hebben we procedures ingeregeld.
- In 2019 is verder gegaan met de verplaatsing van de coffeeshops. In 2019 is daarvoor de eerste Omgevingsvergunning verstrekt en de aanvraag gedaan voor de benodigde exploitatievergunning.

Effectindicatoren

Indicator	NL 2018	Begroting DH 2019	Realisatie DH 2019
Formatie, aantal FTE per 1.000 inwoners		7,3	8,1
Bezetting, aantal FTE per 1.000 inwoners		6,2	7,1
Apparaatskosten per inwoner		621	417
Externe inhuur: kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur		5%	16%
Overhead, % van totale lasten		11%	12%
Verwijzingen Halt: aantal per 10.000 jongeren	119	249	328
Winkeldiefstallen: aantal per 1.000 inwoners	2,2	2,1	2,8
Geweldsmisdrijven: aantal per 1.000 inwoners	4,8	7,7	7,4
Diefstallen uit woning: aantal per 1.000 inwoners	2,5	1,8	1,3
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte), aantal per 1.000 inwoners	5,4	9,3	10,7

Verbonden partij(en)

Werkelijke gemeentelijke bijdragen verbonden partijen	Bedrag
Veiligheidsregio Noord-Holland-Noord	3.724.931
Regionaal Historisch Centrum Alkmaar	244.619
Cocensus	586.854

Wat heeft het gekost?

Tabel "Wat heeft het gekost?"

Programma 1 - Bestuur en ondersteuning Bedragen (x € 1.000)	Begroting 2019		Rekening 2019	Verschil gewijzigde begroting-/rekening
	Oorspronkelijk	Na wijziging		
Totaal lasten	42.071	43.039	39.726	3.314
Totaal baten	-134.718	-137.995	-138.680	684
Saldo van baten en lasten	-92.647	-94.956	-98.954	3.998
Totaal toevoegingen reserves	3.188	4.388	1.748	2.640
Totaal onttrekkingen reserves	-2.993	-5.004	-4.614	-390
Gerealiseerd resultaat	-92.453	-95.572	-101.820	6.248

Toelichting

Toelichting gewijzigde begroting 2019 - rekening 2019 (€ 6.248.000 voordelig)

Lasten € 3.314.000 voordeel

Voor nog in te vullen ruimtevragers coalitieakkoord was in 2019 een budget begroot van € 681.000. Hiervan is € 531.000 toegekend voor initiatieven in 2019. Daarmee blijft een bedrag van € 150.000 onbenut. Voor ziektevervanging en ander capaciteitsgebrek was in de begroting 2019 een budget beschikbaar van € 803.000. Hiervan is € 620.000 ingezet voor calamiteiten. Een voordeel van € 183.000. Voor frictiekosten/organisatieontwikkeling zijn de werkelijke uitgaven € 272.000 terwijl er € 500.000 was begroot. Een voordeel van € 228.000.

Er is een voordeel op de uitgaven concernbrede personeelskosten (juridische kosten, hrm beleid, stagevergoedingen e.d.) van € 175.000.

Ten aanzien van de salariskosten en de kosten inhuur vallen de kosten met ongeveer € 1.114.000 lager uit dan begroot. Deze wordt veroorzaakt door de hoeveelheid vacatures die gedurende het jaar open staan.

In de bedrijfsvoering is een aantal voordelen te zien op gas, water en licht (€ 144.000) die worden veroorzaakt door behaalde inkoopvoordelen en als gevolg van gedeeltelijke leegstand van het pand aan de drs. F. Bijlweg 20. Dit geldt ook voor de overige kosten aan de bestaande gebouwen (klein onderhoud, tuinonderhoud, beveiliging, schoonmaak etc.), € 97.000.

Er is een besparing te zien in de lasten van facilitaire zaken (kantoorartikelen, kopieerkosten, druk- en bindwerk, etc.) als gevolg van het 'nieuwe werken' waarbij zoveel mogelijk papierloos gewerkt wordt (€ 94.000). Diverse overige voordelen in de bedrijfsvoering € 83.000.

Van drie uit de reserves verstrekte budgetten voor herhuisvesting resteert € 270.000. Bij de in december vastgestelde 'veegwijziging' is dit reeds aangekondigd en is ingestemd om deze middelen in te zetten voor verplaatsing van de serverruimte. Dit zal in 2020 gerealiseerd worden.

In 2019 zijn in het kader van de Rijksregeling 'Niet Gesprongen Explosieven' (N.G.E.) voor zowel de gemeente zelfs als voor 3 aan de gemeente gelieerde organisaties kosten opgevoerd tot een totaal bedrag van € 207.000. Geraamd was € 35.000. Met name de niet eerder geraamde kosten welke bij de Boerenverdrietsluis bij Willemsoord gemaakt zijn zorgen voor een sterke stijging. Van de kosten wordt 70 % vergoed door het Rijk als onderdeel van de algemene uitkering. 30 % komt voor rekening van de gemeente en gelieerde organisaties.

Om het voor medewerkers mogelijk te maken om plaats- en tijd onafhankelijk te werken is Skype for business aangeschaft. Het was in 2019 onduidelijk of licentiekosten van Skype for business via de via de investeringen danwel de exploitatie moest gaan verlopen. Duidelijk is geworden dat de licentiekosten via een investering betaalbaar gesteld dient te worden waardoor er een vrijval in de exploitatie ontstaat van € 200.000.

Voor de verhuizing van de serverruimte van de drs. F. Bijlweg 20 naar de Ambachtsweg is een bedrag van € 275.000 toegevoegd aan het ICT budget van 2019. Dit budget had toegevoegd moeten worden aan de reserve stadhuis omdat de investering in 2020 uitgevoerd zal worden.

Overige afwijkingen in de ICT exploitatie (€ 116.000) worden veroorzaakt doordat de invoering van een nieuw financieel systeem en de vervangingen van werkplekken een jaar vertraging hebben opgelopen

In 2019 was eenmalig € 250.000 voor het verhuizen en digitaliseren van het archief aan de drs. F Bijlweg 2 en 20. Dit project is nog niet volledig afgerond, het saldo van € 77.500 wordt via de resultaatbestemming naar 2020 doorgeschoven.

Overige afwijkingen € 279.000 voordeel

Baten € 684.000 voordeel

Er is een voordeel van € 302.000 als gevolg van een hogere Algemene Uitkering. Voor de OZB eigenaar woningen en de OZB eigenaar niet-woningen is een hogere opbrengst ontvangen (€ 148.000 voordeel). De toelichting op beide onderdeel vindt u terug bij het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen

Overige afwijkingen € 234.000 voordeel.

Mutatie in de reserves € 2.490.000 voordeel

Lagere toevoeging aan de reserves € 2.640.000 (voordeel)

Deze mutatie heeft te maken met het egalisatiekarakter van de bestemmingsreserve Sociaal Domein, dit wordt toegelicht bij het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen.

Lagere onttrekking aan de reserves € 390.000 (nadeel)

In de reserve frictiefonds was nog € 115.000 (V) beschikbaar voor dekking van kosten invoeren het nieuwe werken. Omdat het nieuwe werken inmiddels is ingevoerd kan de reserve vrijvallen en per eind 2019 worden afgesloten.

De geraamde onttrekking voor huisvesting heeft betrekking op de afwikkeling van drie in eerdere jaren verstrekte kredieten voor herhuisvestingzaken. De werkelijk opgenomen bedragen zijn in overeenstemming met de werkelijk gemaakte kosten in 2019. Er wordt nog een naijlende post in 2020 verwacht. Bij de in december vastgestelde veegwijziging is ondermeer besloten ook de uitgaven voor de verplaatsing van de serverruimte uit deze reeds toegekende kredieten te bekostigen (€ 250.000 N). Zie ook de toelichting boven onder de Lasten.

Er is via de resultaatbestemming in 2019 € 275.000 (N) toegevoegd aan het budget voor I&T voor de verhuizing van de serverruimte. Zie ook de toelichting boven onder de Lasten.

Twee jaar terug is besloten tot een pilot om middelen beschikbaar te stellen voor het zogenaamde 2e huurkans beleid. Hiermee kan de gemeente verhuurders van woningen tegemoet komen voor mogelijke kosten voor renovatie van woningen in die situaties wanneer deze door huurders 'uitgewoond' zijn. In 2019 was het niet nodig om een beroep op deze middelen te doen (€ 39.000 N).

De overige afwijking van € 59.000 voordelig wordt weer veroorzaakt door het egaliseringskarakter van de bestemmingsreserve Sociaal Domein. Dit wordt toegelicht bij het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen.

Programma 2 Openbare ruimte

Programma 2 gaat over de inrichting, het gebruik en het onderhoud van de openbare ruimte. We streven naar een openbare ruimte die schoon, heel en veilig is en geschikt is om prettig in te recreëren.

DOELENBOOM

2.1 Inwoners stimuleren de fiets te nemen;

- 2.1.1 goed onderhouden fietsinfrastructuur;
- 2.1.2 goede fietsstallingen bij station en centrum.

2.2 Verbeteren van de bereikbaarheid naar en in de gemeente;

- 2.2.1 logische rijroutes met goede parkeervoorzieningen;
- 2.2.2 lobby bij Rijk en Provincie voor verbetering van de doorstroming op routes naar Den Helder, en de bereikbaarheid per openbaar vervoer.

2.3 Het gewenste kwaliteitsniveau van de wegeninfrastructuur bereiken;

- 2.3.1 nieuw perspectief Openbare Ruimte;
- 2.3.2 onderhoud prioriteren, en inzichtelijk maken wat wel en –gezien de budgetten- niet kan worden uitgevoerd;
- 2.3.3 een veilig gebruik van de wegeninfrastructuur.

2.4 Gebiedsgerichte aanpak;

- 2.4.1 onderhoud per gebied aanpakken en afstemmen op ontwikkelingen en onderhoudsplannen van derden en/of andere vakdisciplines.

2.5 Een duurzame, veilige stad;

- 2.5.1 door het verbeteren van de gelijkmatigheid en het lichtniveau een hogere verkeer-sociale veiligheid;
- 2.5.2 borden en straatmeubilair worden alleen geplaatst daar waar dit voor de veiligheid van de weggebruiker noodzakelijk is;
- 2.5.3 voor het veilig gebruik van de wegeninfrastructuur kan het ook noodzakelijk zijn om straatmeubilair of borden te verwijderen; implementatie van het nieuwe integrale beheersysteem (Gisib);
- 2.5.4 bijdragen aan het behalen van de doelstellingen van het energieakkoord.

2.6 Inhalen van achterstallig onderhoud;

- 2.6.1 minder meldingen/klachten van inwoners van Den Helder.

2.7 Een veilig gebruik van de wegeninfrastructuur

2.8 Zorgen dat zoveel mogelijk mensen in onze gemeente naar hartenlust kunnen sporten en recreëren in een groene omgeving;

- 2.8.1 toeristische en recreatieve initiatieven worden gefaciliteerd;
- 2.8.2 kansen om speelgelegenheden of -aanleidingen te creëren worden benut.

2.9 Met een duurzame en efficiënte aanpak het gewenste kwaliteitsniveau van het openbaar groen bereiken;

- 2.9.1 groene bewonersinitiatieven op het gebied van zelfbeheer worden gefaciliteerd;

2.10 Evenementen bevorderen die bijdragen aan de identiteit van de stad en een regionale of (inter)nationale uitstraling hebben.

2.11 Toename van het aantal overnachtingen en bestedingen in Den Helder;

- 2.11.1 innovaties in verblijfsrecreatie mogelijk maken;
- 2.11.2 ontwikkeling en inrichting van de recreatieve terreinen laten aansluiten bij de verwachtingen van recreanten en toeristen.

Dit jaar kregen in het bijzonder onderstaande doelen uit de doelenboom extra aandacht. Daarom lichten we alleen deze toe.

2.1 Inwoners stimuleren de fiets te nemen

De eerste stappen zijn gezet om Den Helder de beste fietsstad van het land te maken. Er is een aanzet gemaakt voor een visie op het fietsbeleid voor onze gemeente. Dit om het gebruik van de fiets aantrekkelijker te maken (bijvoorbeeld via infrastructuur, parkeren, routes en handhaving). Deze visie zal in 2020 worden vastgesteld door de gemeenteraad. En vervolgens worden vertaald in een uitwerkingsagenda.

2.2 Verbeteren van de bereikbaarheid naar en in de gemeente

Met *De Kop Werkt!* werken we aan het verbeteren van bereikbaarheid.

- Voor Den Helder hebben we in beeld gebracht welke infrastructurele (zoals een nieuwe brug) en niet-infrastructurele (zoals dynamisch verkeersmanagement, reserveringssysteem TESO) maatregelen de doorstroming op de N250 kunnen verbeteren.
- Naar aanleiding van de studie *Bereikbaarheid 2x2 Den Helder* hebben we besloten om de verbinding A7-N99 verder te onderzoeken op kosten en baten.
- Daarnaast hebben we een studie gedaan naar doorfietsroutes in de Kop, en werken we de routes verder uit tot ontwerp.
- Ook hebben we een plan opgesteld om te komen tot een netwerk van mobipunten. Mobipunten zijn locaties met voorzieningen voor gedeelde elektrische auto's en fietsen. Een aantal van deze mobipunten is in voorbereiding.

Bereikbaarheid over water is van belang vanwege de renovatie van de Koopvaardersschutssluis. De omvaaroute loopt via de Boerenverdietsluis en Willemsoord en is tijdelijk voor alle scheepvaartverkeer en mogelijk permanent voor het recreatievaartverkeer.

2.2.2 Lobby bij Rijk en Provincie voor verbetering van de doorstroming op routes naar Den Helder, en de bereikbaarheid per openbaar vervoer

We hebben overleg met Rijkswaterstaat en de provincie Noord-Holland over de bereikbaarheid van de regio en Den Helder.

2.3 Het gewenste kwaliteitsniveau van de wegeninfrastructuur bereiken

Voor het asfalt voeren we jaarlijks ongeveer 15 grotere projecten uit zoals vernieuwing asfalt en toevoegen fietsstroken. Daarmee we houden we het kwaliteitsniveau van de wegen in Den Helder stabiel. Daarnaast verrichten wij reparaties aan het wegdek om de levensduur van verschillende asfaltwegen te verlengen. De aanpak van de bestrating koppelen wij zo veel mogelijk aan het gebiedsgericht werken. Bijvoorbeeld door wegwerkzaamheden te koppelen aan het vernieuwen van riolering. Zo lopen we de achterstand in onderhoud in.

2.3.1 nieuw perspectief openbare ruimte

Zie voorgaande en volgende alinea's.

2.3.2 onderhoud prioriteren, en inzichtelijk maken wat wel en -gezien de budgetten- niet kan worden uitgevoerd

Voor het asfaltonderhoud voeren we jaarlijks ongeveer 15 grotere projecten uit, zoals het aanpassen van wegen met extra fietsstroken. Daarmee houden we het kwaliteitsniveau van het wegdek op orde. Daarnaast verrichten wij reparaties aan het asfalt om de levensduur van verschillende wegen te verlengen. De aanpak van bestrating koppelen wij zo veel mogelijk aan andere werkzaamheden zoals vervanging riolering. Zo lopen we de achterstallig onderhoud in.

2.3.3 een veilig gebruik van de wegeninfrastructuur

Aan de hand van jaarlijkse inspecties aan het wegennet én het beschikbare budget stellen we de onderhoudsprogramma's aan het wegdek vast. Onderhoud aan asfalt of bestrating wordt per jaar afgewisseld.

2.5 Een duurzame, veilige stad

We verwijderen niet-gebruikte prullenbakken. Ook verwijderen we paaltjes op voet-en fietspaden (bijvoorbeeld paaltjes ter voorkoming onder andere fout parkeren). Zo besparen we tijd en geld aan onderhoud van de (vaak overbodige) paaltjes.

Ook stappen we over op ledverlichting in de lantaarnpalen. Ledverlichting gaat vele malen langer mee en is energiezuiniger.

2.5.1 door het verbeteren van de gelijkmatigheid en het lichtniveau een hogere verkeer-sociale veiligheid

De straatverlichting in gemeente Den Helder voldoet niet meer overal aan de verlichtingsnorm van vandaag en wordt waar nodig vervangen. Bij vervanging gebruiken we ook ledverlichting. Goede verlichting is van belang om verkeerssituaties op tijd in te schatten. Bovendien verhoogt goede straatverlichting het gevoel van sociale veiligheid.

Overal waar we de verlichting aanpassen, zoals het toepassen van ledverlichting, nemen we de huidige norm (de NPR 13201) als richtlijn.

Door de norm als richtlijn te gebruiken, verbeteren we de gelijkmatigheid en beleving van de verlichting, zonder

dat het tot veel klachten over lichtoverlast leidt. Het verbeteren van de gelijkmatigheid zorgt dat de sociale en verkeersveiligheid positief wordt beïnvloed.

2.5.2 borden en straatmeubilair worden alleen geplaatst daar waar dit voor de veiligheid van de weggebruiker noodzakelijk is

In 2018 zijn de verkeersborden gecontroleerd op functionaliteit en kwaliteit. Een groot aantal borden was niet functioneel en/of van slechte kwaliteit. Besloten is om die te verwijderen of aan te passen. In 2019 zijn we gestart met het vervangen en verwijderen van deze borden.

We verwijderen ook palen uit fietspaden en voetpaden, als de paal niet noodzakelijk is.

2.5.4 bijdragen aan het behalen van de doelstellingen van het energieakkoord

Het Helders Energie Akkoord is opgesteld. Het Helders Energie Akkoord is een "maatschappelijk contract" tussen publieke, private en maatschappelijke organisaties. Het maakt duidelijk wat en hoe de organisaties bijdragen aan de energietransitie van Den Helder.

2.6 Inhalen van achterstallig onderhoud

De bestrating in Den Helder heeft achterstallig onderhoud. Dit blijkt uit inspecties door een onafhankelijk ingenieursbureau. Afhankelijk van het budget worden keuzes gemaakt wat wel en niet uitgevoerd kan worden. We proberen daarbij zoveel mogelijk aan te sluiten bij het gebiedsgericht werken (zoals bestrating aanpassing in combinatie met vervanging riolering).

2.6.1 minder meldingen/klachten van inwoners van Den Helder

De app 'Makkelijk melden' maakt het voor de burger eenvoudig om een melding of klacht in te dienen bij de gemeente. In eerste instantie pakt het wijkteam deze meldingen op. Er is binnen de gemeente sprake van achterstallig onderhoud met betrekking tot bestrating en voetpaden. Met extra gelden proberen we het achterstallig onderhoud terug te laten lopen. Het lukt nog niet om het aantal meldingen terug te laten lopen. Door werk te combineren (werk met werk maken) maken we wel een goede slag om het aantal meldingen te verminderen.

2.8 Zorgen dat zoveel mogelijk mensen in onze gemeente naar hartenlust kunnen sporten en recreëren in een groene omgeving

We hebben de natuurvriendelijke oevers uit het waterplan Waterbreed gerealiseerd. En we werken aan de omvorming van de voormalige sportvelden van de Streepjesberg tot natte natuur. Daarmee vergroten we de biodiversiteit in Nieuw Den Helder. Het plan is technisch uitgewerkt en het voorontwerp voor het bestemmingsplan heeft ter inzage gelegen.

2.8.1 toeristische en recreatieve initiatieven worden gefaciliteerd

We voeren gesprekken met verschillende commerciële initiatiefnemers (aanbieders van activiteiten, vakantieparken etc.) in de buurt van de duinen en rond recreatieknooppunt de Helderse Vallei. De gesprekken hebben als insteek om voorzieningen (zoals verblijfsvoorzieningen, recreatieve activiteiten etc.) aan toeristen te kunnen bieden.

2.9 Met een duurzame en efficiënte aanpak het gewenste kwaliteitsniveau van het openbaar groen bereiken

Er is een start gemaakt met het beheerplan van het openbaar groen. Het format voor het beheerplan staat in grote lijnen en wordt in het eerste kwartaal 2020 definitief vastgesteld en ingevuld. Ook het achterstallig onderhoud van het openbaar groen wordt daarin opgenomen, zodat het gewenste beeldkwaliteitsniveau bereikt wordt.

2.9.1 groene bewonersinitiatieven op het gebied van zelfbeheer worden gefaciliteerd

Bewonersinitiatief

De bewoners van de wijk Boatex zijn middels een prijsvraag uitgedaagd om hun beste idee voor een toekomstbestendig Boatex in te dienen. Het winnende idee was de herinrichting van de speeltuin in Pluto. Door meerdere families is gewerkt aan een voorstel om de speeltuin aantrekkelijker en uitdagender te maken. De

initiatiefnemers hebben zelf gezorgd voor draagvlak, uitvraag voor een ontwerp, het merendeel van de realisatiekosten, organisatie en hulp bij uitvoering. Onze organisatie heeft ondersteund met beoordeling van het ontwerp op haalbaarheid en beheerbaarheid, bijdrage in de kosten, toezicht en beheer. De speeltuin is inmiddels gerealiseerd. Het onderhoud en beheer gaat in samenspraak en samenwerking met de bewoners.

Operatie Steenbreek

Tijdens de Nationale Groendag heeft het project *'Ontmoeting in het groen'* de aanmoedigingsprijs van Stichting Steenbreek ontvangen. Gemeente Den Helder sloot zich twee jaar geleden aan bij de campagne Operatie Steenbreek om samen met inwoners en bedrijven de leefomgeving te vergroenen. Het project *Ontmoeting in het groen* is een bewonersinitiatief en wordt ondersteund door de Stichting Tuindorp-Geleerden Belangen. Het project ontvangt hiervoor uit het Convenant Wijk aanpak plus een bijdrage. De jury van Stichting Steenbreek waardeerde het project omdat zij het een uitstekende zaak vinden dat er doelstellingen zijn vastgelegd in een convenant dat is gesloten tussen gemeente, woningstichting en belangenvereniging. In de Seringenbuurt en De Schooten zijn ook campagnes geweest vanuit Operatie Steenbreek. Zie ook <https://www.operatiesteenbreek.nl/stichting-actief-spijk-wint-steenbreektrofee-2019/>.

Buurtbeheerbedrijven

Er zijn vier buurtbeheerbedrijven in Den Helder (Sluisdijkbuurt, Duinparkplan, Jeruzalembuurt en Ravelijncentrum) actief. In goed overleg met de Jeruzalembuurt Nieuw Den Helder is afgesproken het te beheren gebied te halveren. De Jeruzalembuurt is een lastig te beheren buurt. Dit onder andere vanwege de ligging (vlak bij de duinen wat voor veel stuifzand zorgt), de sociale samenstelling en de leeftijd. De laatste twee jaar bleek het voor het buurtbeheerbedrijf erg lastig om over het hele jaar de overeengekomen beeldkwaliteit te halen. Met de halvering van het te beheren gebied denkt het buurtbeheerbedrijf het beheer weer naar tevredenheid te kunnen uitvoeren.

Burgers kunnen nog steeds gebruik maken van beheerovereenkomsten voor groenonderhoud (via een buurtbeheerbedrijf). Er lijkt echter minder belangstelling voor te zijn dan een aantal jaar terug. Een oorzaak is wellicht dat met een beheerovereenkomst een formele overeenkomst wordt aangegaan met specifieke eisen, zoals dat het bestaande karakter van openbaar groen gehandhaafd moet blijven. Een beheerovereenkomst is niet bedoeld om openbaar groen bij de tuin te trekken. En zeker ook niet om illegaal in gebruik genomen grond (vaak met bouwwerken) te legaliseren.

2.10 Evenementen bevorderen die bijdragen aan de identiteit van de stad en een regionale of (inter) nationale uitstraling hebben

In 2019 is evenementensubsidie verleend voor zes evenementen en twaalf publieksactiviteiten die bijdragen aan de identiteit van de stad en/of een regionale/(inter)nationale uitstraling hebben.

Evenementen waarvoor subsidie is verleend voor 2019

- Halve van Den Helder
- Gameday
- Tour de Lasalle
- Historisch Weekend
- Zomerdromen
- Jutterhavendagen

Activiteiten waarvoor subsidie is verleend voor 2019

- Julianadorp Power Festival
- Intocht Sint Nicolaas
- Racing Aeolus
- Parade op de Kade
- Museumnacht
- Afgestoofd Tuinfeest
- Mega Modder Monster Challenge
- Cultuur in de Schuur
- Klassiek in de Rondte
- Digital 4U Sportevent
- Helderse Zomerfeesten
- International JO-13 toernooi

2.11 Toename van het aantal overnachtingen en bestedingen in Den Helder

2.11.2 ontwikkeling en inrichting van de recreatieve terreinen laten aansluiten bij de verwachtingen van recreanten en toeristen

De vitaliteitsscan van de recreatieterreinen in De Kop van Noord-Holland is afgerond. Op basis van de uitkomsten wordt in 2020 de inzet van het revitaliseringsfonds bepaald.

Wat heeft het gekost?

Tabel "Wat heeft het gekost?"

Programma 2 - Openbare ruimte Bedragen (x € 1.000)	Begroting 2019		Rekening 2019	Verschil gewijzigde begroting-/rekening
	Oorspronkelijk	Na wijziging		
Totaal lasten	11.676	12.341	11.745	596
Totaal baten	-669	-806	-938	132
Saldo van baten en lasten	11.007	11.535	10.808	727
Totaal toevoegingen reserves	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	-516	-1.083	-1.034	-49
Gerealiseerd resultaat	10.491	10.451	9.774	678

Toelichting

Toelichting gewijzigde begroting 2019 - rekening 2019 (€ 678.000 voordelig)

Lasten € 596.000 voordeel

Er wordt in totaal € 134.400 overgeheveld naar 2020.

Conform RB 2019-033785:

- € 13.000 Uitvoering hondenpoepbeleid
- € 19.000 Vervangen en renoveren ondergrond speeltoestellen
- € 15.000 Herplanten bomen in verband met rooi door iepziekte
- € 21.400 Herstel boomspiegels Beatrixstraat

Aanvullend wordt gevraagd de niet bestede middelen van € 66.000 voor openbare verlichting via resultaatbestemming jaarrekening 2019 over te hevelen naar 2020. Vanwege een tekort aan capaciteit is het niet gelukt het uitvoeringsprogramma in 2019 geheel uit te voeren waardoor een deel van de werkzaamheden door schuift naar 2020.

Bij parkeren is € 150.000 minder uitgegeven dan begroot. Dit komt door lagere kosten voor energie en onderhoud van parkeervoorzieningen en de inhuur van parkeerwachters. Op grond van ervaringscijfers volgend uit de nieuwe (vrij) parkeren visie moet blijken of ramingen kunnen worden bijgesteld.

Overige lasten < dan € 100.000 : € 312.000

Baten € 132.000 voordeel

Overige baten < dan € 100.000: € 132.000

Reserves € 49.000 nadeel

Toevoegingen

Niet van toepassing.

Onttrekkingen

De kapitaallasten van diverse investeringen welke worden gedekt uit een kapitaal egalisatie reserve komen in 2019 niet op omdat deze in 2018 niet tot uitvoering zijn gekomen. De daarbij behorende onttrekking van € 32.000 uit deze reserve is in 2019 daarom niet nodig.

Een onttrekking van € 17.000 uit de reserve verplaatsen kinderboerderij is niet meer nodig. De reserve wordt in 2020 opgeheven.

Programma 3 Economische Zaken

Den Helder richt zich op een ontwikkeling als centrumstad van de Kop van Noord-Holland, met de daarbij behorende voorzieningen en werkgelegenheid. Het economisch beleid kan niet los worden gezien van het beleid dat is gericht op wonen en vrije tijd. In het economisch beleid leggen we de focus op de ontwikkeling van de maritieme sector, windenergie en toerisme. De verbonden partijen Port of Den Helder en Den Helder Airport

zijn voor ons belangrijke partners in de ontwikkeling van de werkgelegenheid. Met de aanwezigheid van zowel een haven als een luchthaven heeft Den Helder immers veel vestigingsvoordelen te bieden.

DOELENBOOM

3.1 Creëren van een optimaal klimaat voor bedrijven om zich te vestigen;

3.1.1 aantrekkelijke binnenstad (leegstand voorkomen).

3.2 Kennis behouden en versterken in de regio;

3.2.1 kennisinstituten faciliteren.

3.3 Ruimte bieden op bedrijfsterreinen en voldoende kaderuimte;

3.3.1 faciliteren van Port of Den Helder en Den Helder Airport;

3.3.2 promotie van bedrijfslocaties voor vestiging.

3.4 Vraag en aanbod tussen arbeidsmarkt en onderwijs beter in balans brengen;

3.4.1 faciliteren van initiatieven daartoe.

3.5 Profileren van Den Helder als toeristische bestemming;

3.5.1 ruimte bieden voor innovatieve concepten;

3.5.2 promotie van wat Den Helder te bieden heeft.

Dit jaar kregen in het bijzonder onderstaande doelen uit de doelenboom extra aandacht.

Daarom lichten we alleen deze toe.

3.1 Creëren van een optimaal klimaat voor bedrijven om zich te vestigen

In samenwerking met ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord en de Port of Den Helder is gezorgd voor bereikbaarheid op verschillende niveaus en vanuit verschillende invalshoeken. Gezamenlijk is er gezorgd voor accurate en snelle informatievoorziening voor (startende) ondernemers.

Startersavonden en workshops voor starters

In samenwerking met gemeente Texel, Hollands Kroon, Schagen, Rabobank en Startersloket is gemeente Den Helder gestart met het organiseren van een regionale algemene startersavond. Ook in 2019 is een algemene startersavond georganiseerd. Bovendien zijn we gestart met het organiseren van vier specifieke workshops voor startende ondernemers per jaar.

3.1.1 aantrekkelijke binnenstad (leegstand voorkomen)

Aantrekkelijke binnenstad

In opvolging van het rapport van Stad & Co is (in samenwerking met de Detailhandels Federatie Den Helder) een eisenpakket voor een "vastgoedmanager" opgesteld. De opdracht hiervoor is bij vier gespecialiseerde bureaus uitgezet. De opdracht start in Q1 van 2020. Daarnaast zijn er verschillende initiatieven in het stadshart en op Willemsoord gefaciliteerd en financieel ondersteund zoals de Lichtkunstroute. Om zo een aantrekkelijk stadshart te creëren.

3.2 Kennis behouden en versterken in de regio

We willen bereiken dat, behalve ruimtelijke zaken, ook de kennisinfrastructuur op orde is. Daarmee bedoelen we het onderwijs-, opleidings- en onderzoeksveld, met name in de maritieme en de offshore-energiesector. Van belang voor de economische toekomst van Den Helder en de regio zijn:

- Onderwijs- en opleidingsmogelijkheden
- Beschikbaarheid van adequaat opgeleide mensen
- De innovatiekracht van het bedrijfsleven.
- Den Helder en regio op de kaart zetten als aantrekkelijke locatie voor de maritieme en offshore-energiesector.

European Maritime Day 2021

In 2018 is bekend geworden dat de European Maritime Day (EMD) in Den Helder wordt gehouden in 2021. De voorbereidingen hiervoor zijn in gang gezet. De EMD is een bijeenkomst van politici, beleidsmakers, private en publieke stakeholders uit heel Europa over alles wat met geïntegreerd maritiem beleid te maken heeft.

Samenwerking bedrijfsleven, onderwijs, onderzoek en overheden

In 2019 is Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord weer ingezet voor het ondersteunen van de samenwerking tussen bedrijfsleven, onderwijs, onderzoek en overheden. Vanuit deze rol heeft het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord bijgedragen aan onder meer:

- Tech@Connect
- Match2020
- North Sea Energy Gateway
- Cluster Maritime Drone Initiative Noord Holland (MDI)
- Lobbyactiviteiten
- Ontwikkeling van Den Helder als vestigingsplaats

- Regionale marketing via Holland Boven Amsterdam.

Helders Perspectief

Het Helden Perspectief is ontwikkeld waarin de visie wordt omarmd dat Den Helder van krimp naar groei gaat. De positieve ontwikkelingen brengen uitdagingen met zich mee. Uitdagingen op het gebied van wonen, werken, leren en recreëren. Middels het Helden Perspectief wordt hier op ingespeeld. Het juiste onderwijs (dat aansluit bij de vraag van werkgevers in de regio) en behoud van mensen -en dus kennis- in onze stad zijn doelen van dit programma.

Er is een aanvraag voor de Regio Deal gedaan (zie paragraaf 3.3) en het programma Match2020 van De Kop Werkt! is verder uitgewerkt (zie paragraaf 3.4).

Regionaal Platform Arbeidsmarktbeleid Noord-Holland Noord

Den Helder participeert in het Regionaal Platform Arbeidsmarktbeleid. Dit is een samenwerkingsverband van gemeenten, UWV, onderwijs, werkgevers en werknemers dat inzet op een werkende arbeidsmarkt in de regio Noord-Holland Noord. In 2018 hebben deze partijen het nieuwe convenant 'Voor een werkende arbeidsmarkt' gesloten voor de periode 2019-2025. Van school naar werk is één van de pijlers daarin.

Project Jeugd Werkt!

Binnen de pijler van school naar werk zijn er projecten gestart zoals het project Jeugd Werkt! Daarin worden kwetsbare jongeren begeleid naar werk of opleiding. Jeugd Werkt! is een Helderse aanpak waarbij de gemeente werkloze jongeren van 16 tot 27 jaar stimuleert werkervaring op te doen, aan het werk te gaan of om weer naar school te gaan. Het gaat om een groep kwetsbare jongeren die een grote afstand tot de arbeidsmarkt hebben. Met het project Jeugd Werkt! heeft gemeente Den Helder de ESF Award 2019 gewonnen.

Gouden Kans Project

Met de lancering van het 'Gouden Kans Project' is de Maatschappelijke Diensttijd (MDT) in Noord-Holland Noord gestart. Dit project loopt in de periode van 1 oktober 2019 tot 1 oktober 2021 en wordt gecoördineerd door het Regionaal Platform Arbeidsmarktbeleid Noord-Holland Noord. Het Gouden Kans Project is een uniek initiatief voor de jongeren in onze regio. Jongeren krijgen een kans om op een vernieuwende manier hun talenten te ontdekken en te ontwikkelen. In het voorjaar van 2020 start in Den Helder een groep jongeren.

3.3 Ruimte bieden op bedrijfsterreinen en voldoende kaderuimte

Het college heeft geconstateerd dat het groeiperspectief van Defensie vraagt om een nieuw integraal ontwikkelperspectief op de revitalisering van de haven. Defensie, Koninklijke Marine, de provincie Noord-Holland en de gemeente Den Helder oriënteren zich daarom op de vraag hoe de civiel-militaire samenwerking maximaal kan bijdragen aan de economische ontwikkeling voor de regio.

De volgende activiteiten zijn uitgevoerd en/of resultaten geboekt:

- Bureau Gateway heeft in een zogenaamde 'Health Check' uitgevoerd onderzocht hoe het functioneren van Tripartite Overleg Port of Den Helder (TOP) kan worden geoptimaliseerd. De opvolging van de aanbevelingen is gestart. Koninklijke Marine, provincie en gemeente werken daarbij nauw samen. Conform de aanbevelingen:
 - is het zogenaamd TOP-overleg gestopt en krijgt een nieuwe governancestructuur vorm;
 - wordt de verkenning naar de samenwerking met andere havens gestart;
 - is samen met het atelier Rijksbouwmeester een offerteaanvraag opgesteld om twee bureaus te selecteren die de opdracht krijgen via ontwerpend onderzoek een ruimtelijk-strategische verkenning te doen.
- Afgesproken is dat de als quick wins benaderde projecten Harssens, Rijkswaterstaatkade en Buitenveld opnieuw moeten worden beschouwd in de gezamenlijke heroriëntatie op de ontwikkeling van de totale haven. De haalbaarheidsstudie Harssens is afgerond.
- De haalbaarheidsstudie 'Aanpassing havendammen Den Helder' is afgerond. Met stakeholders rond de haven is deze studie uitgevoerd met het doel te bepalen of met het aanpassen van de havendammen zowel ruimte gecreëerd kan worden binnen het huidige havengebied, ten behoeve van vergroting van de capaciteit van de marinehaven en civiele haven, en de natuurontwikkeling van de Waddenzee (specifiek Balgzandgebied) positief kan worden beïnvloed. De resultaten zijn januari 2020 gedeeld met de stakeholders.
- Voor de 3e tranche Regio Deals is het voorstel 'Maritiem cluster Kop van Noord-Holland Noord-Holland' ingediend. Daarin wordt een bijdrage van het rijk gevraagd voor projecten die zich primair richten op het versterken van onderwijs en arbeidsmarkt en gelijktijdig stevig in zetten op de klimaat en energieopgave. Na indiening van het voorstel is een lobby-traject gestart.

3.3.1 faciliteren van Port of Den Helder en Den Helder Airport

In vervolg op het raadsvoorstel van 17 december 2018, is op 16 september 2019 een het raadsbesluit genomen over een financiële bijdrage aan Port of Den Helder (PoDH). Met een bijdrage van totaal € 17,4 miljoen tot en met 2028 moet PoDH binnen randvoorwaarden in staat zijn om de haven zelfstandig te exploiteren en te onderhouden. PoDH gaat zich richten op de investeringen in de Routekaart die zij met eigen middelen kan realiseren. Het aan de besluitvorming aangepaste bedrijfsplan is in december 2019 door de aandeelhouder vastgesteld.

Sinds 1 februari 2019 is het nieuwe luchthavenbesluit Maritiem Vliegkamp (MVK) de Kooy in werking. Op basis van dit besluit heeft Den Helder Airport nu eigen geluidsruimte. Het nieuwe luchthavenbesluit wordt verwerkt in het bestemmingsplan Luchthaven 2013. Het college heeft uitgesproken dat het wenselijk is om te komen tot een bestemmingsplan voor de uitbreiding aan de zuidkant van Den Helder Airport. Zo wordt voorkomen dat kansen worden gemist van geïnteresseerde bedrijven. Op de luchthaven is het 'field lab maritieme drones' geopend, een resultaat van civiel-militaire samenwerking.

3.4 Vraag en aanbod tussen arbeidsmarkt en onderwijs beter in balans brengen

Via het programma Match2020 van De Kop Werkt! zijn activiteiten uitgevoerd conform de regionale sectorplannen voor de volgende sectoren:

- Zorg
- Toerisme
- Agribusiness
- Techniek, maritiem & energie

De plannen richten zich op het verbeteren van de match tussen onderwijs en de arbeidsmarkt. Voor de sector Techniek, maritiem en energie is Tech@Connect in 2016 ontwikkeld. Dit betreft een samenwerkingsverband tussen partners uit het onderwijs, onderzoek, ondernemers en overheid.

In 2019 zijn nogmaals, met extra financiële steun van de gemeente, het PET-evenement (promotie evenement techniek) en Gameday georganiseerd.

Ook is het Techniekmagazine uitgegeven.

Daarnaast is er, onder andere met financiële ondersteuning vanuit Match2020 en steun vanuit het Ontwikkelingsbedrijf NHN, een 'Mobile Field Lab' voor maritieme drones geopend.

Effectindicatoren

Indicator	NL 2018	Begroting DH 2019	Realisatie DH 2019
% Functiemening (verhouding tussen banen en woningen, varieert tussen 0 (alleen woningen) en 100 (alleen werken))	48,2	47,7%	48,1
Vestiging (van bedrijven): aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	85,9	82,6	89,3

Verbonden partij(en)

Werkelijke gemeentelijke bijdrage verbonden partij	Bedrag
Cocensus	€ 27.333
Ontwikkelbedrijf Noord Holland Noord	€ 122.542

Wat heeft het gekost?

Tabel "Wat heeft het gekost?"

Programma 3 - Economische zaken Bedragen (x € 1.000)	Begroting 2019		Rekening 2019	Verschil gewijzigde begroting-/rekening
	Oorspronkelijk	Na wijziging		
Totaal lasten	1.887	3.274	2.861	413
Totaal baten	-1.417	-1.618	-2.021	403
Saldo van baten en lasten	470	1.656	840	816
Totaal toevoegingen reserves	0	18	18	0
Totaal onttrekkingen reserves	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	470	1.673	858	816

Toelichting

Toelichting gewijzigde begroting 2019 - rekening 2019 (€ 816.000 voordelig).

Lasten, € 413.000 voordelig

Er is voor een totaal van € 525.000 aan uitgaven voor projecten in het kader van De Kop Werkt! (DKW!) gedaan waar er € 200.000 geraamd was. Deze uitgaven worden één op één verrekend met DKW!. Van het budget van € 1.000.000 voor havengerelateerde activiteiten en projecten is € 625.000 niet besteed. Dit bedrag is echter betrokken bij de voorstellen voor resultaatbestemming. De uitgaven voor drie onderdelen van beleidsintensivering, te weten de bijdrage voor de waterstofenergievoorziening van het Olympisch team in Tokyo, de inzet voor New Energy Coalition en de Vastgoedmanager Retail voor in totaal € 170.000 zijn ook uitgebleven maar worden ook via de resultaatbestemming 'meegenomen' naar 2020.

Overige afwijkingen < € 100.000: € 57.000 nadelig

Baten, € 403.000 voordelig

Als tegenhanger van de uitgaven in het kader van DeKopWerkt! komen hier compenserende inkomsten op ter hoogte van € 525.000 waarvoor € 200.000 geraamd was. De Forensenbelasting valt € 83.500 tegen, maar de toeristenbelasting is daarentegen € 125.000 positiever dan geraamd.

Overige afwijkingen < € 100.000: € 36.500 voordelig

Reserves

Er is, conform begroot, een bedrag van € 18.000 in de reserve Evenementen gestort.

Programma 4 Onderwijs

Den Helder heeft veel te bieden op het gebied van onderwijs: goed basisonderwijs, speciaal onderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs. Onderwijs is belangrijk voor de toekomst van Den Helder. Het aanbod op MBO- en HBO-niveau willen we versterken.

DOELENBOOM

4.1 Kwalitatief goed en gevarieerd onderwijshuisvestingsaanbod;

- 4.1.1 adequate onderwijshuisvesting;
- 4.1.2 adequaat leerlingenvervoer.

4.2 Kwalitatief goed onderwijs;

- 4.2.1 alle leerlingen van 12-23 jaar behalen een startkwalificatie en ontwikkelen hun talenten

Dit jaar kregen in het bijzonder onderstaande doelen uit de doelenboom extra aandacht. Daarom lichten we alleen deze toe.

4.1 Kwalitatief goed en gevarieerd onderwijshuisvestingsaanbod

Met schoolbesturen wordt gewerkt aan diverse onderwerpen op het gebied van:

- Onderwijshuisvesting
- Arbeidsmarkttoeleiding
- Integraal Kind Centra (IKC)
- Veiligheid
- Jeugdzorg
- Onderwijskwaliteit

4.1.1 adequate onderwijshuisvesting

De renovatie van de scholen aan Drooghe Bol in Julianadorp is afgerond.

De verwachte wijzigingen van de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs - op het gebied van renovatie en duurzaamheid - zijn in 2019 niet gekomen. De wetswijziging wordt nu in 2020 verwacht.

4.2 Kwalitatief goed onderwijs

Taalontwikkeling

De gemeente heeft de wettelijke inspanningsverplichting om alle peuters en kleuters - die een achterstand in taalontwikkeling hebben - op het juiste startniveau voor de basisschool te krijgen. Dit door middel van voorschoolse educatie. Daardoor neemt de kans op een succesvolle schoolloopbaan toe. Vanaf 2019 is het aantal uren aanbod voorschoolse educatie van 10 naar 16 uur gestegen. Het rijk verstrekt voor de uitvoering van deze wettelijke taak de benodigde middelen aan ons. Daardoor zijn wij in staat om via de aanbieders van voorschoolse voorzieningen alle peuters en kleuters die het nodig hebben een taal- en

ontwikkelingsprogramma te laten volgen. De GGD verzorgt de toeleiding van doelgroepeuters.

Voorschoolse voorzieningen

Daarnaast verstrekt het Rijk middelen aan ons om deelname van alle peuters aan een vorm van opvang mogelijk te maken voor een kansrijke start. Het instrument wat wij hanteren is de subsidieregeling voorschoolse voorzieningen 2019. De subsidieregeling is aanvullend op de rijksregeling kinderopvangtoeslag. Daar waar ouders geen of beperkt recht hebben op de rijksregeling treedt de gemeentelijke regeling in werking. Zodat ook niet-werkende ouders gebruik kunnen maken van een voorschools educatief aanbod. Dit betreft zowel doelgroepeuters als reguliere peuters.

Vroegschoolse educatie (VVE voor groep 1 en 2) is wettelijk neergelegd bij het onderwijs zelf. De gemeente maakt wettelijk verplichte resultaatafspraken met voorschool en vroegschool door het houden van een jaarlijks overleg. Zo borgt de gemeente de doorgaande lijn van voor- en vroegschool.

Daarnaast investeert de gemeente in het vroegschoolse deel om de kwaliteit te ondersteunen. De subsidieregeling is in 2019 voor het eerst in werking getreden. In 2020 evalueert de gemeente met de uitvoerders de regeling. Het rijk wil ook de kwaliteit van het VVE-aanbod verbeteren, waar de huidige rijksmiddelen ook voor bedoeld zijn. In 2022 moet dit geregeld zijn. De gemeente en uitvoerders zijn intensief in gesprek hoe dit gestalte te geven.

Verbeterplannen voor Scholen aan Zee en Lyceum

Voor Scholen aan Zee was het een moeilijk jaar. Het beroepsonderwijs kreeg de kwalificatie zeer zwak. Het is Scholen aan Zee gelukt om binnen één schooljaar de kwalificatie om te zetten naar voldoende, door het inzetten van een verbeterplan.

Op het Lyceum rust nu een kwalificatie zeer zwak. Ook hier is een verbeterplan opgezet, met als intentie binnen één jaar de kwalificatie voldoende te behalen.

4.2.1 alle leerlingen van 12-23 jaar behalen een startkwalificatie en ontwikkelen hun talenten

Het uitgangspunt is dat zoveel als mogelijk jongeren een diploma halen op minimaal het niveau van een startkwalificatie (minimaal een diploma havo, vwo of mbo-niveau 2 of hoger). De opgave is dat jongeren op school zitten, een baan hebben of een traject van leren naar werken volgen. Waar nodig krijgen jongeren (in combinatie hiermee) een zorgaanbod.

De scholen in Den Helder en de regio Kop van Noord-Holland werken samen met onze leerplichtambtenaren en trajectbegeleiders in het RMC (Regionaal Meld- en Coördinatiepunt) om schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten te minimaliseren. Zij werken samen aan de opgave om elke jongere een passende plek naar onderwijs of werk te geven.

Effectindicatoren

Indicator	NL 2018	Begroting DH 2019	Realisatie DH 2019
Absoluut verzuim: aantal per 1.000 leerlingen	niet bekend	5	1
Relatief verzuim: aantal per 1.000 leerlingen	61	70	73
% vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie Voortgezet onderwijs (n=2.541) MBO (n=1.490)	3,5%	1,6% (gemiddeld)	0,94 6,78

Wat heeft het gekost?

Tabel "Wat heeft het gekost?"

Programma 4 - Onderwijs Bedragen (x € 1.000)	Begroting 2019		Rekening 2019	Verschil gewijzigde begroting-/rekening
	Oorspronkelijk	Na wijziging		
Totaal lasten	7.861	8.612	8.594	19
Totaal baten	-1.346	-2.698	-2.848	150
Saldo van baten en lasten	6.515	5.914	5.745	169
Totaal toevoegingen reserves	0	125	125	0

Totaal onttrekkingen reserves	-340	-191	-184	-7
Gerealiseerd resultaat	6.175	5.848	5.686	162

Toelichting

Toelichting gewijzigde begroting 2019 - rekening 2019 (€ 162.000 voordelig).

Lasten € 19.000 voordelig

De diverse uitgaven voor onderwijshuisvesting zijn per saldo € 257.000 voordelig waarbij de uitgaven voor gymzalen een positieve uitschieter zijn met € 107.000. Ook verzekeringsuitgaven vallen mee, € 55.000 en de huur voor met name schoolwoningen is lager, € 45.000 .
Hier tegenover staan hogere uitgaven voor leerplicht en R.M.C, € 188.000 en onderwijs achterstanden beleid € 55.000.

Overige lasten < € 100.000: € 5.000 voordelig

Baten € 150.000 voordelig

De onttrekking uit de subsidievoorziening voor uitgaven in verband met het Regionaal Meld & Coördinatiepunt is in verband met hogere uitgaven hiervoor eveneens hoger dan geraamd, € 118.000. Dit geldt ook voor de relatie met hogere uitgaven voor Onderwijs Achterstanden Beleid, een hogere onttrekking uit de gerelateerde voorziening van € 55.000,

Overige baten < € 100.000: € 23.000 nadelig

Reserves

Toevoegingen	begroot	werkelijk	afwijking
kapitaalegalisatie Sportlaan 10	125.000	125.000	0
Onttrekkingen			
kapitaalegalisatie Pasteurstraat	-/- 63.800	-/- 63.800	0
kapitaalegalisatie Pijler/Herderschee	-/- 51.900	-/- 51.900	0
Exploitatieegalisatie Helderse Vallei	-/- 12.250	-/- 4.989	-/- 7.261
Exploitatieegalisatie Onderwijs	-/- 63.400	-/- 63.400	0
Totaal	-/- 191.350	-/- 184.089	-/- 7.261

De onttrekking uit de egalisatiereserve in verband met de huisvesting Helderse Vallei kon vanwege het werkelijk saldo van lasten en baten beperkt blijven tot € 7.261

De onttrekking uit de egalisatiereserve Onderwijs is niet aangepast aan het werkelijk exploitatieresultaat omdat deze reserve met ingang van 2020 wordt opgeheven en het restant dan toch toevloeit naar de algemene middelen.

Programma 5 Sport, Cultuur en Recreatie

Cultuur is belangrijk voor Den Helder: het geeft onze stad kleur. Het draagt bij aan persoonlijke ontwikkeling, stimuleert het onafhankelijk denken en leidt tot verbinding tussen onze inwoners. Ook sport draagt bij aan de persoonlijke ontwikkeling en draagt ook bij aan de gezondheid en het welbevinden van de inwoners.

DOELENBOOM

5.1 Zoveel mogelijk inwoners van Den Helder sporten en bewegen, en ontwikkelen zo hun eigen talent:

- 5.1.1 subsidiemogelijkheden met focus op leeftijdsgroepen jonger dan 23 jaar of ouder dan 60 jaar;
- 5.1.2 door inzet van het Jeugd Sportfonds (JSF) meer kinderen uit minimagezinnen de kans bieden tot sportdeelname.

5.2 Exploiteren van voldoende kwalitatief goede sportvoorzieningen:

- 5.2.1 zwembad, sportparken en gymzalen van goede kwaliteit.

5.3 Den Helder kent een veelzijdig, artistiek interessant aanbod aan culturele voorzieningen:

- 5.3.1 kinderen maken kennis met cultuur;
- 5.3.2 zoveel mogelijk mensen nemen deel aan cultuur;
- 5.3.3 door inzet van het Jeugd Onderwijs Cultuurfonds (JOC) meer kinderen uit minimagezinnen de kans bieden tot cultuureducatie en cultuurbeleving;
- 5.3.4 Den Helder als het culturele hart van de regio;
- 5.3.5 cultureel ondernemen stimuleren.

5.4 Ondersteuning van het behoud van het historisch waardevolle erfgoed en het stimuleren van de belangstelling hiervoor:

- 5.4.1 verbinden van de cultuurhistorische beleidsdoelen met ruimtelijk beleid;

5.4.2 erfgoed behouden en ontwikkelen als drager van de identiteit van Den Helder.

5.5 Met een duurzame en efficiënte aanpak het gewenste kwaliteitsniveau van het openbaar groenvoorziening bereiken:

5.5.1 groene bewonersinitiatieven op het gebied van zelfbeheer worden gefaciliteerd;

5.5.2 de implementatie van het nieuwe integrale beheersysteem (gisib) vindt plaats.

5.6 Zorgen dat zoveel mogelijk mensen in onze gemeente naar hartenlust kunnen sporten en recreëren in een groene omgeving:

5.6.1 het openbaar sportpark Quelderduijn heeft een stedelijke functie en wordt daarom nog beter ingericht om de recreatieve en eventueel toeristische functie waar te maken;

5.6.2 toeristische en recreatieve initiatieven worden gefaciliteerd, vooral in de recreatieknooppunten Helderse Vallei, Willemsoord, Huisduinen en Julianadorp aan Zee (o.a. waddenwandelen, wandelroutenetwerk, Stelling Den Helder, fiets- en kanoroutes);

5.6.3 kansen om speelgelegenheden of -aanleidingen te creëren, worden benut. Hierbij kijken we naar slimme combinaties met andere beleidsterreinen. Bij ingrepen in de openbare ruimte houden we rekening met de behoeften van kinderen en betrekken we kinderen bij het realiseren van speelgelegenheden.

Dit jaar kregen in het bijzonder onderstaande doelen uit de doelenboom extra aandacht.

Daarom lichten we alleen deze toe.

5.1 Zoveel mogelijk inwoners van Den Helder sporten en bewegen, en ontwikkelen zo hun eigen talent

Het nieuwe beleidskader sport vraagt van sportverenigingen om zich in te zetten voor maatschappelijke functies, zoals de inzet van sportparken voor activiteiten. Uitgangspunt is dat iedereen kan sporten. We zijn gestart in 2019 en het beleidskader wordt in 2020 vastgesteld. We hebben een subsidieovereenkomst met Team Sportservice waarin we meer inzetten op buurtsportcoaches. Dit krijgt in 2020 nader vorm.

5.2 Exploiteren van voldoende kwalitatief goede sportvoorzieningen

Het clubgebouw van Rugbyclub Den Helder is in 2019 gebouwd en de oplevering vindt begin 2020 plaats. In 2019 is het Cruyff Court gerenoveerd. De verspringbak op sportpark De Linie is vernieuwd.

5.2.1 zwembad, sportparken en gymzalen van goede kwaliteit

Vanuit NOC*NSF is er een traject gestart om sportverenigingen te ondersteunen in het verduurzamen van hun sportaccommodatie. Uitvoering is gepland in 2020. De onderhandelingen over de aankoop van sportpark Ruyghweg zijn afgerond. In 2020 wordt de aankoop geëffectueerd.

5.3 Den Helder kent een veelzijdig, artistiek interessant aanbod aan culturele voorzieningen

Den Helder kent een veelzijdig, artistiek interessant aanbod aan culturele voorzieningen. Cultuur heeft meerwaarde als het gaat om de leefbaarheid, economie en toerisme in Den Helder. Den Helder is het culturele hart van de regio. Den Helder straalt dat uit met voorzieningen als theater De Kampanje, musea, culturele evenementen en ons historisch erfgoed.

5.3.1 kinderen maken kennis met cultuur

De gemeente heeft subsidierelaties met De Helderse Vallei, KopGroep Bibliotheek, Sportservice Reddingmuseum en Triade. In de subsidieafspraken stellen we voorwaarden om het aanbod zo goed mogelijk af te stemmen op de vraag van kinderen en het onderwijs.

5.3.2 zoveel mogelijk mensen deel aan cultuur

We hebben subsidieafspraken met de Triade en KopGroep Bibliotheek om kunst en cultuur laagdrempelig te maken. Via verschillende activiteiten kunnen de inwoners kennis maken met een breed aanbod. Daarnaast hebben we subsidieafspraken met het Reddingmuseum en de Museumhaven om het aanbod aan te laten sluiten op de eigen identiteit van de stad.

5.3.4 Den Helder als het culturele hart van de regio

Met gemeenten en organisaties uit het culturele veld in Noord-Holland Noord wordt er gewerkt aan het

opzetten van een regionaal profiel cultuur en erfgoed. Met als doel onderlinge samenwerking binnen het culturele veld te stimuleren en nieuwe initiatieven te laten ontstaan. Doel is ook dat de regio zich hierdoor meer kan profileren op het gebied van cultuur en erfgoed. Dit richt zich dan zowel op eigen inwoners als bezoekers. We ondersteunen culturele evenementen zoals museumnacht en het historisch weekend met subsidie vanuit het reguliere evenementenbudget (programma 2).

De bezoekersaantallen van theater De Kampanje en het Reddingmuseum zijn toegenomen. Ook is het aantal evenementen bij de Kampanje toegenomen, conform de subsidieafspraken.

Kunstwerken de Nollen

We hebben, samen met stichting VSBfonds, een subsidie verstrekt aan De Nollen voor (achterstallig) onderhoud en het plaatsen van nieuwe kunstwerken.

Hiermee heeft het bestuur van De Nollen een basis om het totaalkunstwerk verder vorm te geven. En zich te onderscheiden op het gebied van cultuur, erfgoed en natuur.

5.3.5 cultureel ondernemen stimuleren

Met de subsidiepartners hebben we afspraken gemaakt over samenwerking en cultureel ondernemen. Dit heeft geresulteerd in verschillende initiatieven met onder andere Citymarketing:

- 3D street art (in de zomer).
- Lichtroute Helder Licht (in de winter).

5.4 Ondersteuning van het behoud van het historisch waardevolle erfgoed en het stimuleren van de belangstelling hiervoor

De gemeente Den Helder heeft een grote rijkdom aan cultureel erfgoed, monumenten en natuur. Veel mensen binnen en buiten de gemeente komen naar Den Helder om daarvan te genieten.

Al met al een kostbaar bezit dat gekoesterd en beschermd moet worden. Daar maakt de gemeente zich hard voor.

5.4.1 verbinden van de cultuurhistorische beleidsdoelen met ruimtelijk beleid

We hebben het nieuwe beleidskader archeologie vastgesteld. Zo kunnen we archeologische waarden beschermen bij ruimtelijke ontwikkelingen.

5.4.2 erfgoed behouden en ontwikkelen als drager van de identiteit van Den Helder

De toekomstige erfgoedorganisatie moet het erfgoed van de Stelling Den Helder, inclusief Willemsoord, als één geheel beheren. We hebben een kwartiermaker aangetrokken die met gemeente, Willemsoord bv en Stichting Stelling Den Helder samenwerkt aan de totstandkoming van de nieuwe erfgoedorganisatie. Hiervoor hebben we een intentieverklaring ondertekend. In een stappenplan hebben we uitgewerkt hoe de erfgoedorganisatie wordt opgezet. Dit stappenplan is vastgesteld en er is goedkeuring voor de uitvoering van stap één.

5.6 Zorgen dat zoveel mogelijk mensen in onze gemeente naar hartenlust kunnen sporten en recreëren in een groene omgeving

We hebben de natuurvriendelijke oevers uit het waterplan Waterbreed gerealiseerd.

En we werken aan de omvorming van de voormalige sportvelden van de Streepjesberg tot natte natuur. Het plan is technisch uitgewerkt, en het voorontwerp voor het bestemmingsplan heeft ter inzage gelegen.

Zo stimuleren we recreëren in een groene omgeving.

5.6.2 toeristische en recreatieve initiatieven worden gefaciliteerd, vooral in de recreatieknooppunten Helderse Vallei, Willemsoord, Huisduinen en Julianadorp aan Zee

We voeren gesprekken met verschillende commerciële initiatiefnemers naast de duinen en rond recreatieknooppunt de Helderse Vallei. Met als doel om goede voorzieningen aan toeristen te kunnen bieden.

Effectindicatoren

Indicator	NL 2018	Begroting DH 2019	Realisatie DH 2019
% niet-sporters	niet bekend	55,4	niet bekend

Wat heeft het gekost?

Tabel "Wat heeft het gekost?"

Programma 5 - Sport, Cultuur en Recreatie Bedragen (x € 1.000)	Begroting 2019		Rekening 2019	Verschil gewijzigde begroting-/rekening
	Oorspronkelijk	Na wijziging		
Totaal lasten	10.003	11.189	10.444	745
Totaal baten	-997	-1.238	-1.462	223
Saldo van baten en lasten	9.006	9.951	8.982	968
Totaal toevoegingen reserves	0	250	250	0
Totaal onttrekkingen reserves	-30	-858	-713	-145
Gerealiseerd resultaat	8.976	9.343	8.519	823

Toelichting

Toelichting gewijzigde begroting 2019 - rekening 2019 (€ 823.000 voordelig).

Lasten € 745.000 voordelig

In 2019 is een budget van € 145.000 vrijgemaakt voor evenementen in het kader van 75 jaar vrijheid en een van nautische aard. Het zwaartepunt van beide komt in 2020 te liggen, de uitgaven zullen ook dan pas opkomen.

Voor diverse restauratiewerkzaamheden op het Nollenterrein is een cofinanciering van € 300.000 toegezegd voor de periode 2019/2020. In 2019 is hiervan € 150.000 beschikbaar gesteld, de resterende € 150.000 is onderdeel van het voorstel tot resultaatbestemming. Ook voor renovatie van Fort Kijkduin is cofinanciering toegezegd, € 70.000. Vanwege prioriteitstelling bij oprichting van de Erfgoedorganisatie is ook voor dit bedrag voorgesteld om dit door te schuiven naar 2020. Voor de Molenstichting is een cofinanciering van € 200.000 beschikbaar welke samenhangt met de invulling van de plannen voor inrichting van het Vinkenterrein. Dit schuift door naar 2020, reden om ook deze cofinanciering mee te nemen in de voorstellen voor resultaatbestemming. De oprichting van de Erfgoedorganisatie is een complex traject wat niet afgerond is in 2019. Beschikbare budgetten zijn beperkt besteed zodat er nog een bedrag van € 135.000 resteert welke eveneens onderdeel is van de voorstellen voor resultaatbestemming.

Overige lasten < € 100.000: € 45.000 voordelig

Baten € 223.000 voordelig

Binnen de bestaande huurcontracten van het zwembad is voorzien dat ingeval van wijzigende btw wetgeving (vermindering mogelijkheden tot aftrek btw) er een huurverhoging doorgevoerd mag worden. Dit was in 2019 aan de orde wat leidde tot € 100.000 hogere huurinkomsten. Deze zelfde wijzigende btw regelgeving leidt tot een complexe administratieve herschikking van budgetten (uitgaven inclusief btw) waar tegenover een Rijksvergoeding voor deze btw last ontvangen wordt. Dus, kosten vallen hoger uit vanwege deze btw wat leidt tot een voordeel van compenserende vergoeding van het Rijk, totaal € 130.000.

(nb. aan de uitgaven zijde komt de btw last niet tot uitdrukking doordat de uitgaven over de hele linie lager uitgevallen zijn.)

Overige baten < € 100.000: € 7.000 nadelig

Reserves

Toevoegingen	begroot	werkelijk	afwijking
Kapitaalegalisatie Sportlaan 10	250.000	250.000	0
Onttrekkingen			
Onderzoek Marine Sportpark	-/- 50.000	-/- 50.000	0
Kunstopdrachten t.b.v. exploitatie	-/- 63.000	-/- 63.000	0
Diverse cofinanciering	-/- 570.000	-/- 570.000	0
Evenementen	-/- 145.000	0	-/- 145.000
Extra bijdrage L.O.S.	-/- 30.000	-/- 30.000	0
Totaal	-/- 608.000	-/- 463.000	-/- 145.000

De onttrekking uit de reserve Evenementen is uitgebleven omdat de kosten van de betrokken evenementen pas in 2020 zullen opkomen.

Programma 6 Sociaal Domein

We willen dat iedere inwoner van Den Helder kan meedoen in de samenleving, vanuit eigen niveau en draagkracht.

De gemeente biedt de voorwaarden om te kunnen meedoen: een sociale stad met actieve inwoners die meedoen, in een gezonde leefstijl en met aandacht voor elkaar. Informatie, advies en ondersteuning zijn belangrijk voor het behoud en herstel van zelfredzaamheid. Daar zorgen wij dus voor en daarbij vormen preventie, vroegsignalering en goed onderwijs de basis.

DOELENBOOM

6.1 Burger is tevreden over dienstverlening die zelfredzaamheid ondersteunt.

6.2 Iedere inwoner van Den Helder kan meedoen in de samenleving, op eigen niveau en naar draagkracht.

Dit jaar kreeg doel 6.2 uit de doelenboom extra aandacht.
Daarom lichten we alleen deze toe.

6.2 Iedere inwoner van Den Helder kan meedoen in de samenleving, op eigen niveau en naar draagkracht

Participatie

Website Helder Zicht op Werk

'Helder Zicht op Werk' is de webapplicatie waar informatie over werk en inkomen vanuit de gemeente Den Helder bij elkaar komt. Cliënten vinden er informatie over trajecten, trainingen en (betaalde) vacatures en kunnen hier direct op reageren. Hierdoor hebben zij meer regie over welke vervolgstap zij kunnen maken. Door ook algemene informatie te delen over de uitkering of andere belangrijke gebeurtenissen worden cliënten geactiveerd de website te blijven bezoeken en wordt tegelijkertijd het team ontlast.

De website wordt visueel zo goed mogelijk ondersteund met pictogrammen. Daardoor is deze uitermate geschikt voor cliënten met een laag opleidingsniveau of die moeite hebben met de Nederlandse taal. Kerndoel van de website is om cliënten vanuit intrinsieke motivatie te stimuleren om eigen regie te pakken. De zelfredzaamheid wordt vergroot waardoor cliënten minder afhankelijk worden van de gemeente. Vanaf februari 2020 wordt de website door een klankbordgroep getest. De verwachting is dat de website vanaf maart 2020 door alle (bijstands)cliënten gebruikt kan worden.

Training Boksen naar een baan

De training boksen naar een baan, ontwikkeld door ons eigen team Participatie, is een sollicitatietraining waarbij mensen onder andere leren omgaan met feedback ontvangen en geven, minder afhankelijk worden van ondersteuning en het leren omgaan met teleurstellingen. Door te werken in groepen ontstaat een positieve dynamiek. Na de training volgt een intensieve sollicitatieperiode in ons vacaturecentrum. In het vacaturecentrum krijgen deelnemers hulp en worden aangemoedigd bij het solliciteren. Na acht weken is de persoon sollicitatievaardig, heeft hij/zij een eigen plan van aanpak en voert regie in het eigen sollicitatieproces.

Nieuwe aanbesteding arbeidsgerichte arbeidsfit-/werkfittrajecten

In 2019 heeft een aanbesteding plaatsgevonden voor de arbeidsgerichte trajecten voor de doelgroepen groeiers en statushouders. Door de gemeente Den Helder is met twee partijen een overeenkomst aangegaan voor het uitvoeren van deze trajecten voor inwoners met een bijstandsuitkering.

Zorg

Financieel Fit Den Helder

Financieel Fit Den Helder is een samenwerkingsverband tussen meerdere partijen, waaronder de gemeente, met als doel om via gebundelde krachten het armoedevraagstuk effectief te kunnen aanpakken. Het kerndoel van dit team is om in drie jaar de armoede in de gemeente Den Helder met 12% te verminderen. Het Financieel Fit Team is in november 2019 als pilot gestart met onder andere het Vroeg eropaf-team. Hierbij gaan medewerkers van het team, op basis van signalen van bijvoorbeeld betalingsachterstanden van de zorgverzekeraar of woningbouwverenigingen, onaangekondigd op huisbezoek. Met als doel het bieden van vroegtijdige hulp bij het oplossen van deze betalingsachterstand.

Aanbestedingen

Samen met de gemeenten Schagen en Texel hebben we met ingang van 2019 aanbieders gecontracteerd voor de producten die vallen binnen onze verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet. Het betreft de volgende producten.

- Begeleiding Wmo, jeugd, participatie
- Dagbesteding Wmo, jeugd, participatie
- Kortdurend verblijf Wmo
- Verblijf jeugd
- Behandeling jeugd

Deze inkoopprocedure is in 2018 ingericht volgens de "open house systematiek". Dit betekent dat tijdens de openstelling van deze procedure (vijf jaar) aanbieders kunnen toetreden en uittreden. Dit is op twee vaste momenten in het jaar mogelijk. Dit wordt de toetredingsronde genoemd. In 2019 hebben twee toetredingsrondes plaatsgevonden. Op deze manier kan er flexibel ingespeeld worden op de ontwikkelingen in

het zorgaanbod. De overeenkomst loopt voor alle gecontracteerde en nieuwe aanbieders tot 31 december 2023.

Wmo taxivervoer

Er heeft een aanbestedingsprocedure voor het Wmo taxivervoer plaatsgevonden omdat de overeenkomsten vanwege rechtswege eindigden op 31 december 2019. De insteek van deze aanbesteding was om de organisatie van het taxivervoer op een vernieuwende wijze te organiseren en onder andere over te gaan op één aanbieder. Deze procedure heeft niet geleid tot inschrijvingen op basis waarvan een nieuwe overeenkomst gesloten kon worden. Daarop is besloten om voor één jaar de uitvoering van het Wmo taxivervoer op de oude wijze voort te zetten. Het taxivervoer blijft in 2020 uitgevoerd worden door zeven taxibedrijven. Dit vanwege het belang om Wmo taxivervoer met ingang van 01 januari 2020 te kunnen blijven aanbieden aan onze inwoners.

Wmo hulpmiddelen

Samen met de gemeenten Schagen, Texel en Hollands Kroon/Inclusio is er een Europese aanbestedingsprocedure uitgevoerd om een nieuwe aanbieder voor Wmo hulpmiddelen te contracteren. Met ingang van het nieuwe contract per 01 oktober 2019 zijn de tarieven gestegen ten opzichte van de eerdere contracttarieven. Een verklaring voor deze stijging is dat de hulpmiddelenmarkt jarenlang op basis van niet-kostprijsdekkende tarieven heeft geconcurrereerd en zich daarmee financieel en kwalitatief heeft verarmd. Deze stijging zorgt voor reële tarieven per soort hulpmiddel. Bovendien is door de stijging van de tarieven de verwachting dat de kwaliteit van de dienstverlening zichtbaar zal verbeteren. De samenwerking tussen gemeenten en de nieuwe leverancier verloopt goed. De afgesproken levertijden worden gerealiseerd en de gemeenten ontvangen weinig tot geen klachten over de serviceverlening van de aanbieder.

Uitstel VNG uitvoering abonnementstarief

In de Wmo 2015 betalen inwoners voor voorzieningen een eigen bijdrage Wmo. Het betreft maatwerkvoorzieningen als beschermd wonen, begeleiding, hulpmiddelen, huishoudelijke hulp. Óf om een combinatie van voorzieningen. De hoogte van de eigen bijdrage was tot 2019 inkomensafhankelijk. De berekening van de eigen bijdrage en inning hiervan werd berekend door het CAK. De Tweede Kamer stemde voorjaar 2019 unaniem voor een ingrijpende koerswijziging in de Wmo 2015. Deze wijziging betreft het heffen van een eigen bijdrage op voorzieningen verstrekt via de Wmo. De wordt ingezet ter voorkoming van de stapeling van zorgkosten bij mensen die langdurige zorg nodig hebben. Vooral mensen met een middeninkomen waren hiervan de dupe, omdat zij vaak niet in aanmerking kwamen voor financiële tegemoetkomingen. De zorgkosten konden daardoor flink oplopen, met alle problemen van dien. Een ander argument voor invoering van het abonnementstarief Wmo 2015 is, dat er een einde komt aan de ingewikkelde berekeningen. De eigen bijdrage Wmo wordt een stuk eenvoudiger. Per 1 januari 2019 wordt de eigen bijdrage niet meer berekend op basis van het inkomen, het vermogen, de leeftijd en het aantal en het soort voorzieningen. In de Wmo 2019 geldt één vast tarief voor iedereen. Het maakt dus niet meer uit of je veel verdient of juist weinig. Dit vaste tarief wordt het abonnementstarief genoemd.

Het abonnementstarief Wmo bedraagt in 2019 maximaal 17,50 per 4 weken. Of iemand nou veel of weinig hulp of ondersteuning krijgt. Bij het bepalen van de eigen bijdrage kijkt het CAK dus niet meer naar het inkomen, het vermogen en de leeftijd van de aanvrager en zijn of haar partner. Meerpersoonshuishoudens waarin iemand nog niet te AOW-leeftijd heeft bereikt, betalen sinds 1 januari 2019 geen eigen bijdrage Wmo meer voor hulp en ondersteuning. Kortom: één vast maximaal tarief voor iedereen. Daarbij geldt, net als voorheen, dat je nooit meer betaalt dan wat de verstrekking de gemeente kost.

Deze wijziging heeft in 2019 geleid tot een grotere instroom aanvragen voor de volgende voorzieningen.

- Huishoudelijke ondersteuning
- Wmo vervoer
- Begeleiding

Ongeveer 200 aanvragen per voorziening zijn binnengekomen in 2019.

In 2019 hebben er voorbereidingen plaatsgevonden ten behoeve van de invoering van een abonnementstarief per januari 2020.

De wet Wmo verandert in 2020. Per 1 januari 2020 betaalt ieder huishouden een eigen bijdrage van maximaal 19 euro per maand voor hulp en ondersteuning. Inwoners die getrouwd zijn of een partner hebben en wanneer een van beiden nog niet de AOW-leeftijd heeft bereikt (66 jaar en 4 maanden) betalen geen eigen bijdrage voor hulp en ondersteuning. Voor partners of getrouwden die in de loop van het jaar allebei de AOW-leeftijd bereiken wordt de eigen bijdrage maximaal 19 euro per maand voor hen samen.

Inwoners die zorg ontvangen via een Wlz indicatie (Wet langdurige zorg) betalen geen eigen bijdrage voor de Wmo voorzieningen, zoals bijvoorbeeld een taxipas.

De berekening voor de eigen bijdrage voor beschermd wonen in een instelling blijft hetzelfde.

De invoering van het abonnementstarief Wmo heeft gevolgen voor het beleid en de uitvoering van het beleid in onze gemeente. Een belangrijke verandering van het abonnementstarief Wmo 2020 is dat de gemeente andere gegevens moeten overleggen aan het CAK. Hiervoor zijn softwareaanpassingen en administratieve wijzigingen noodzakelijk. Deze implementatie en de juiste afhandeling hiervan zal geheel 2020 in beslag nemen.

Bezuiniging MEE & de Wering

Er is ook bezuinigd in 2019. Naar aanleiding van de motie: 'Bezuiniging andere invulling geven' is er intensief contact geweest tussen de gemeente, professionals als ook het management van MEE & de Wering. De gesprekken hebben geresulteerd in een voorgenomen besluit om €25.000 te bezuinigen. In de subsidieaanvraag 2020 heeft MEE & de Wering voorgesteld de korting zoals bedoeld door te voeren. Hierbij

geven zij aan om een aantal activiteiten af te bouwen die de inwoners niet direct raken. Het gaat om projectleiding en deelname aan projectgroepen. En het bieden van cursussen en trainingen aan organisaties/professionals. Het bieden van trainingen en cursussen zal vanaf 2020 op factuurbasis aan de deelnemers worden doorberekend en niet langer ten laste komen van de gemeentelijke subsidie. MEE & de Wering heeft haar tarieven in 2020 verlaagd en toont daarmee haar maatschappelijke betrokkenheid. MEE & de Wering heeft hiermee constructief bijgedragen aan het verwerken van de korting in de begroting, met behoud van het voorzieningenniveau voor groepen en individuele inwoners.

Invoering Wet verplichte GGZ

In 2019 hebben de voorbereidingen plaatsgevonden voor de invoering van de Wet verplichte GGZ die per 01 januari 2020 in werking treedt. Deze wet regelt dat mensen passende zorg ontvangen als verplichte zorg in de GGZ noodzakelijk is. De veranderingen die zijn vastgesteld zijn als volgt.

- Binnen de wet verplichte GGZ is er meer aandacht voor preventie, re-integratie en participatie.
- De positie van naasten en familie van de betrokkenen wordt versterkt. Het wordt mogelijk om op grond van de signalen van naasten en familieleden verplichte zorg aan te vragen voor mensen met psychiatrische problematiek.
- Verplichte zorg kan ook buiten een GGZ-instelling worden opgelegd, als zorgverlening in de eigen omgeving niet lukt of te onveilig is, blijft verplichte opname mogelijk.
- Dwang en drang worden alleen ingezet als laatste redmiddel.

Onder leiding van de Veiligheidsregio Noord-Holland Noord is een projectgroep opgericht voor implementatie van deze wet. Aan deze groep nemen gemeentelijk vertegenwoordigers vanuit de drie centrumgemeenten deel (Hoorn, Alkmaar, Den Helder). Ook het Openbaar Ministerie en Politie, de GGD Hollands Noorden en de GGZ Noord-Holland Noord zijn in de projectgroep vertegenwoordigd. De invoering heeft de volgende drie uitgangspunten.

- Uniformiteit in de regio
- Aansluiten bij bestaande structuren en werkwijzen
- Eenvoudig en efficiënt.

Alle gemeenten hebben ermee ingestemd dat de GGD Hollands Noorden een aantal taken (verkenkend onderzoek en uitvoeren hoorplicht bij crisismaatregel) voor de gemeenten gaat uitvoeren.

Voor het invoeren van de Wet verplichte GGZ is er €20.000.000 beschikbaar gesteld aan rijksmiddelen. Voor Den Helder komt dit neer op ongeveer €65.500 per jaar. Dit bedrag is opgenomen in de programmabegroting 2020. Het is nog niet duidelijk of dit bedrag voldoende is om alle gemeentelijke verantwoordelijkheden vanuit deze wet uit te kunnen voeren.

Clïenttevredenheidsonderzoek

Gemeente Den Helder voerde in 2019 een cliëntvervalsingsonderzoek uit om inzicht te krijgen in de (effecten van) hulp en ondersteuning van Wmo cliënten binnen de gemeente. In totaal ontvingen 1.000 inwoners met een individuele Wmo voorziening een uitnodigingsbrief om deel te nemen aan het onderzoek. Daarvan hebben 495 inwoners de vragenlijst ingevuld. Hierna vindt u de belangrijkste uitkomsten van dit onderzoek.

- Het merendeel van de inwoners weet waar zij terecht kunnen en zijn tevreden over hoe de gemeente met de hulpvraag omgaat.
- De bekendheid van de cliëntondersteuner is stabiel. Men is op de hoogte van de mogelijkheid tot een onafhankelijke cliëntondersteuner. Ongeveer 17% van de aanvragers maakt hier gebruik van.
- De kwaliteit van de ondersteuning wordt wederom goed beoordeeld. Inwoners zijn tevreden over de kwaliteit van de ondersteuning of voorziening die zij ontvangen en vinden deze passend bij hun hulpvraag.
- Het aantal mantelzorgers daalt.

Inwoners ervaren positieve effecten van de ondersteuning op hun eigen leven. Het gaat om verbetering op het gebied van zelfredzaamheid (de inwoner kan zich beter redden), zelfstandigheid (de inwoner kan beter de dingen doen die hij/zij wilt) en de kwaliteit van leven. Als we kijken naar de dagelijkse bezigheden heeft de ondersteuning met name effect op het huishouden regelen en op orde houden. En de mogelijkheid om anderen te zien en/of te spreken.

Ten opzichte van 2017 zijn de bevindingen gelijk gebleven. De ondersteuning op het gebied van huishouden is veruit de grootste aanvraag.

Aanschaf webapplicatie Digitalisering Kindpakket

In september 2019 is gestart met de inventarisatie om tot een aanschaf van een webapplicatie te komen die het mogelijk maakt voor de inwoner om het Kindpakket eenvoudig en digitaal aan te vragen. Helaas is nog geen geschikt bedrijf gevonden om deze webapplicatie met ons te ontwikkelen. Er zijn diverse gesprekken gevoerd met een organisatie maar helaas hebben deze gesprekken niet geleid naar een vruchtbare samenwerking. Het komende jaar zal actief gezocht worden naar andere bedrijven om deze webapplicatie voor het jaar 2021 in gebruik te kunnen nemen.

Jeugd

Integrale Kind Centra

De ontwikkeling van Integrale Kind Centra (IKC) is nog volop in gang. Een IKC levert een belangrijke bijdrage aan het voorkomen en/of oplossen van maatschappelijke problemen. De continuering van zorg, het preventief zorgaanbod, aansluiting bij de wijk, optimale ontwikkeling van de kwaliteit van kinderen zijn onder meer

onderwerpen die worden geborgd in structurele overleggen, gehouden tussen gemeente, onderwijs en zorgaanbieders.

Geweld hoort nergens thuis

Dit is een 3-jarig programma gericht op de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. In 2019 is een regiovisie voor de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling in Noord-Holland opgesteld. In 2020 wordt deze regiovisie vastgesteld en volgt een uitvoeringsplan waarin acties worden beschreven om de visie tot uitvoering te brengen. Inmiddels zijn diverse subsidieaanvragen gehonoreerd en worden opgestart, zoals:

- Het opzetten van de Multidisciplinaire Aanpak (MDA++) in de Kop van Noord-Holland. Een MDA++ voorziet in een bundeling van psychosociale, medische, forensische en justitiële specialisten in de aanpak van kindermishandeling, huiselijk en seksueel geweld.
- Een onderzoek casus na melding bij Veilig Thuis,
- Het opzetten van een online expertisepplatform voor traumabehandelaars.
- Het project Blijf veilig na de opvang.
- In Noord-Holland Noord zijn in 2019 drie grote bijeenkomsten georganiseerd waarbij professionals worden getraind in de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

Jongerenadviesraad

Op 5 november 2019 is het initiatiefvoorstel van de CDA-fractie voor het oprichten van een Jongerenadviesraad unaniem besloten. De verwachting is dat deze Jongerenadviesraad in het 2e kwartaal van 2020 actief is.

Convenant regionale verwijsindex

De verwijsindex is een systeem waarin hulpverleners en andere professionals de persoonsgegevens registreren van de jeugdigen en jongvolwassenen (tot 23 jaar) waarover zij zich zorgen maken. Het geeft hulpverleners binnen verschillende organisaties inzicht in elkaars betrokkenheid bij een individuele jongere. Het gebruik van de verwijsindex draagt bij aan effectiever samenwerken van hulpverleners en gemeenten. Dit convenant is inmiddels vastgesteld in de Kop van Noord-Holland. Er zijn twee relatiemanagers aangesteld voor de 18 gemeenten om het gebruik ervan te bevorderen en te borgen. In alle contractgesprekken met aanbieders is het melden in de verwijsindex onderwerp van gesprek.

Jongerenpunt

In 2019 heeft een werkgroep zich beziggehouden met de oprichting van het Jongerenpunt. De plek waar alle jongeren uit Den Helder in de leeftijd van 16-27 jaar terecht kunnen voor hun vragen op het gebied van wonen, geld, werk en opleiding. Eind 2019 is met diverse organisaties de samenwerking gezocht, is een (mooie) locatie op Willemsoord gevonden en is hard gewerkt aan de inrichting om het Jongerenpunt begin 2020 te kunnen openen. Het Jongerenpunt is een samenwerking tussen gemeente Den Helder, ROC Kop van Noord-Holland, Parlan, Humanitas, Praktijkschool de Pijler, het Ketenhuis, UWV en MEE & de Wering.

Helders Sociaal Beleid

In december 2019 heeft de Raad het Helders Sociaal Beleid, 'het Sociale Verhaal van Den Helder' vastgesteld. Het doel van het sociaal beleid is een ontwikkeling van de Helderse samenleving waarin iedereen kan meedoen. In de uitvoering van het beleidskader worden in 2020 uitvoeringsplannen opgesteld.

Het gaat om de volgende uitvoeringsplannen:

- Uitvoeringsplan inrichting van integrale sociale wijkteams,
- Uitvoeringsplan digitalisering van het sociaal domein,
- Ontwikkelingsplan omgekeerde toets en verordening Sociaal Domein,
- Subsidieregeling met als kern preventie en vroegsignalering
- Uitwerkingsplan Helders Perspectief gericht op een sterke arbeidsmarkt.

Effectindicatoren

Indicator	NL 2018	Begroting DH 2019	Realisatie DH 2019
Banen (per 1.000 inwoners 15-74 jaar)	663	715	606
Jongeren (12-21 jaar) met delict voor rechter	1%	2,5%	1%
Kinderen (tot 18 jaar) in uitkeringsgezin	7%	8,9	8%
Netto arbeidsparticipatie (% beroepsbevolking)	67,8%	64	65%
Werkloze jongeren (16-22 jaar)	2%	2,3	3%
Personen met bijstandsuitkering per 1.000 inwoners	38,2%	46%	43%
Lopende re-integratievoorzieningen per 1.000 inwoners 15-65 jarigen	13,4	11	3,5
% jongeren met jeugdhulp (tot 18 jaar)	9,7%	13%	13,1%
% jongeren met jeugdbescherming (tot 18 jaar)	1,1%	2,6%	2,2%
% jongeren met jeugdreclassering (12-23 jaar)	0,3%	0,7%	0,4%
% jongeren met verblijf	1,1%	3%	2,0%
WMO-cliënten met maatwerkarrangement per 1.000 inwoners	93	73	86

Verbonden partij(en)

Wat heeft het gekost?

Tabel "Wat heeft het gekost?"

Programma 6 - Sociaal domein Bedragen (x € 1.000)	Begroting 2019		Rekening 2019	Verschil gewijzigde begroting-/rekening
	Oorspronkelijk	Na wijziging		
Totaal lasten	95.298	95.174	97.436	-2.262
Totaal baten	-26.908	-27.299	-27.777	478
Saldo van baten en lasten	68.390	67.875	69.659	-1.785
Totaal toevoegingen reserves	418	454	2.397	-1.943
Totaal onttrekkingen reserves	-2.358	-3.207	-1.130	-2.077
Gerealiseerd resultaat	66.450	65.122	70.926	-5.804

Toelichting

Toelichting gewijzigde begroting 2019 - rekening 2019 (€ 5.804.000 nadelig)

Dit nadelige resultaat is onder te verdelen in twee categorieën.

1. een verschil tussen verwachte - en gerealiseerde baten en lasten van € 1.785.000
2. een verschil bij verwachte en werkelijke toevoegingen/onttrekkingen aan/van de reserves van € 4.019.000

Algemeen

Binnen het sociaal domein is er voor de financiering veelal sprake van een zogenaamde 'open einderegeling'. Dit betekent dat de gemeente geen budgetplafond voor de totale kosten van (Wmo- of jeugdzorg) kan instellen. Hierdoor is het lastig om vooraf in te schatten wat de maatwerkvoorzieningen op jaarbasis zullen kosten en/of hoeveel mensen er gebruik van zullen maken. De definitieve lasten zijn pas inzichtelijk nadat de zorgaanbieders de productieverantwoordingen aan de gemeente hebben verstrekt.

Toelichting op onderdeel 1.

Voor het jaar 2019 is er voor het sociaal domein ingeschat dat de totale lasten € 95.174.000 zouden bedragen, de werkelijke last is € 97.436.000, hierdoor € 2.262.000 (2,37%) hoger dan ingeschat.

De inschatting voor de totale opbrengsten was € 27.299.000, de werkelijke opbrengsten waren € 27.777.000, hierdoor € 478.000 (1,8%) hoger dan ingeschat.

De voornaamste afwijkingen die dit verschil veroorzaken zijn de:

- Hogere lasten voor zorg in natura jeugd van € 900.000, door onder andere complexiteit inschatting als gevolg van open einderegeling, jeugdigen die meer gebruik maken van de relatief dure zorg en de overgang van jeugdhulp voor kinderen van statushouders van het centraal orgaan opvang asielzoekers naar de gemeente;
- Hogere lasten veiligheid, reclassering en opvang jeugd van € 400.000 door voornamelijk hogere lasten bij Veilig Thuis en Jeugdzorg Plus als gevolg van leegstand.
- Hogere lasten leerplicht van € 70.000
- Lagere lasten materiele maatwerkvoorzieningen (scootmobielen, rolstoelen etc.) van € 520.000
- Hogere lasten immateriele maatwerkvoorzieningen (huishoudelijke hulp, begeleiding etc.) van € 780.000 als gevolg van toenemende vraag, verklaard door invoering van het abonnementstarief
- Hogere lasten bijzondere bijstand van € 300.000
- Lagere lasten persoonsgebonden budgetten van € 160.000
- Hogere lasten verslavingszorg van € 230.000
- Lagere lasten beschermd wonen van € 300.000
- Hogere lasten maatschappelijke opvang van € 85.000
- Lagere lasten rondom participatie van € 140.000 door onder andere retour ontvangen gelden in gevolge beschut werken
- Overige ontwikkelingen met een totale hogere last van € 140.000

Totaal € 1.785.000

Toelichting op onderdeel 2.

Binnen dit programma hebben mutaties plaats gevonden aan de reserve beschermd wonen en reserve sociaal domein. De inkomsten en uitgaven die betrekking hebben op de per 2015 naar de gemeente overgehevelde taken communiceren met de bestemmingsreserve Sociaal Domein. Dit heeft tot gevolg dat het verschil tussen de inkomsten en uitgaven voor deze taken wordt toegevoegd c.q. onttrokken aan deze reserve. De inkomsten betreffen voor een groot gedeelte de algemene dekkingsmiddelen uit programma 1. Vanuit dit programma wordt er minder aan de reserve sociaal domein toegevoegd. Dit voordelige voordelige effect op de algemene dekkingsmiddelen kan worden afgezet tegen het (nadelige) resultaat van programma Sociaal Domein (zoals in

bovenstaande tabel gepresenteerd).

Programma 7 Volksgezondheid en milieu

Den Helder wil zo snel mogelijk een duurzame gemeente zijn. We zetten daarbij in op maatregelen in de openbare ruimte in het gemeentelijk vastgoed. Ook hebben we de ambitie om optimaal gebruik te maken van alle mogelijkheden van energieopwekking, waarbij zon en wind belangrijke bronnen zijn. Daarnaast hebben wij als gemeente een taak op het gebied van de publieke gezondheidszorg.

DOELENBOOM

7.1 Het klimaatbestendig maken van Den Helder:

7.1.1 in herstructurering van Nieuw Den Helder bij de herinrichting van de openbare ruimte de benodigde kansen benutten.

7.1.2 inventariseren van de knelpunten.

7.2 Het nemen van maatregelen op het gebied van energiebesparing, het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen en de overgang naar duurzame energie:

7.2.1 toepassen van duurzame maatregelen in het gemeentelijk vastgoed.

7.3 Het functioneren van de riolering verder verbeteren:

7.3.1 inzicht hebben in de onderhoudsstaat van de drukriolering;

7.3.2 meer kostenbewust vervangen of renoveren van slechte riolering;

7.3.3 inzicht hebben in de onderhoudsstaat van de vrijvalriolering;

7.3.4 monitoren van functioneren en oplossen eventuele knelpunten.

7.4 Het terugdringen van structurele overlast door hemelwater of hoge grondwaterstanden:

7.4.1 terugdringen overlast door hemelwater.

7.5 Realiseren van de doelstelling van de rijksoverheid door gescheiden inzameling (bronscheiding) van huishoudelijk afval, in 2020 te komen tot 75% materiaalhergebruik:

7.5.1 vanaf 2017 gefaseerd introduceren van een nieuwe afvalinzamelstructuur;

7.5.2 de burger zowel fysiek (verschillende containers) als organisatorisch (ophaalrequentie) optimaal te faciliteren.

7.6 Volksgezondheid

Dit jaar kregen in het bijzonder onderstaande doelen uit de doelenboom extra aandacht.

Daarom lichten we alleen deze toe. Tevens besteden wij afzonderlijk aandacht aan de activiteiten op het gebied van de publieke gezondheidszorg.

7.1 Het klimaatbestendig maken van Den Helder

De regionale werkgroep Ruimtelijke Adaptatie heeft klimaatateliers georganiseerd volgens de stappen van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie 'Weten, Willen, Doen'. Volgend jaar zal daar een risicodialog aan worden toegevoegd, waaruit een uitvoeringsagenda moet komen. Binnen de gemeente wordt geëxperimenteerd in de gebiedsgerichte aanpak (voornamelijk Kruiszwijn). Daarnaast is er een onderzoek gaande naar de klimaatbestendigheid op buurtniveau, zie 7.1.2.

7.1.1 in herstructurering van Nieuw Den Helder bij de herinrichting van de openbare ruimte de benodigde kansen benutten

De transformatie van Nieuw Den Helder kent een procesmatige aanpak. Daarbij wordt continu gezocht naar momenten waarop activiteiten en mogelijkheden op wijk-, buurt- en straatniveau aan elkaar kunnen worden gekoppeld. Woningstichting transformeert haar vastgoed veelal van appartementen en flats naar grondgebonden woningen. Dit vraagt om een andere inrichting van de openbare ruimte die meer passend en kleinschaliger moet zijn. Groot onderhoud van de openbare ruimte biedt een kans om de openbare ruimte om te vormen en daarin klimaatbestendige maatregelen mee te nemen. Daardoor ontstaat een klimaatbestendige en toekomstbestendige buurt.

Tiny Houses

In 2019 is de ontwikkeling van Tiny Houses in de Falgatuinen verder voorbereid zodat in januari 2020 het eerste huisje bewoond kan worden. Deze woningen komen in een volledig groene omgeving te staan, zijn zelfvoorzienend en worden niet aangesloten op het riool ed. Huisjes en openbare ruimte moeten als één geheel worden vorm gegeven.

Zo wordt per buurt en ontwikkeling gekeken naar kansen en mogelijkheden op het gebied van woonprogramma en openbare ruimte.

7.1.2 Inventariseren van de knelpunten

Er is een start gemaakt met het bijeenbrengen van de informatie uit de klimaatatlassen op de volgende thema's.

- Waterveiligheid (=overstroming)
- Wateroverlast (=overmatige neerslag)
- Droogte
- Hitte
- Verzilting
- Biodiversiteit

Het komende jaar wordt dit uitgewerkt op wijkniveau. En krijgen de wijken een klimaatscore waarmee ze onderling vergeleken kunnen worden. Deze informatie wordt input voor de Omgevingsvisie en gebiedsgerichte aanpak.

7.2 Het nemen van maatregelen op het gebied van energiebesparing, het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen en de overgang naar duurzame energie

Op het gebied van energiebesparing zijn in 2019 diverse activiteiten geweest.

- Er wordt gewerkt aan de certificering voor de CO2 prestatieladder.
- Er is onderzoek verricht naar de verduurzaming van het wagenpark, waarbij blauwe diesel als meest kansrijke conclusie uit de bus kwam. In 2020 wordt dit gerealiseerd.
- Voor en samen met bedrijven en ondernemers is een start gemaakt voor een Duurzaam Energie Collectief. De verduurzaming van bedrijfspanden is daarin een speerpunt.
- Er is ingezoomd op het stimuleren van de particuliere woningeigenaar om de woning te verduurzamen. Door informeren (wijkloketten Duurzaam Bouwloket en de duurzame huizenroute) en de vaststelling van de Woonlening wordt mensen een prikkel geboden om duurzame activiteiten te ontplooiën aan de woning. Ook zijn diverse subsidiemogelijkheden verkend die in 2020 tot een realisatie komen. Met een korting op de leges voor duurzaamheidsmaatregelen zal deze financiële prikkel nog meer worden versterkt.
- Voor duurzame mobiliteit is inmiddels een concept fietsbeleid gepresenteerd aan de raads- en commissieleden.

Via meerdere opgaven werd en wordt nog steeds gewerkt aan duurzame energieopwek en de komende energietransitie. Deze opgaven kennen een meerjarig verloop. Zo wordt de haalbaarheid van een warmtenet nog onderzocht met een door de HVC getrokken businesscase.

In 2019 is verder gewerkt aan het Helden Energie Akkoord, gericht op het mobiliseren van uitvoeringskracht in de bijdrage aan de energietransities in Den Helder.

Daarnaast waren en zijn we een actieve partner in het proces Regionale Energie Strategie, waarvan in 2019 de startnotitie is vastgesteld.

7.2.1 toepassen van duurzame maatregelen in het gemeentelijk vastgoed

Er is gestart met de verduurzaming van de de gymzaal op Sportlaan 10. Ook voor de gymzaal Drooghe Bol zijn de eerste verduurzamingsmaatregelen een feit. Daar waar vervanging noodzakelijk was, is direct ledverlichting geïnstalleerd.

In het Uitvoeringsplan Verduurzaming Gemeentelijk Vastgoed was in 2019 meer voorzien dan uiteindelijk is uitgevoerd. In de loop van het jaar bleek dat de geplande maatregelen weliswaar verduurzamingsmaatregelen waren, maar dat er niet of onvoldoende rekening werd gehouden met de impact daarvan op de panden als geheel. Er bleek behoefte aan een integraal verduurzamingsplan per pand. De focus is in 2019 derhalve verschoven naar het opstellen van een energieprestatieadvies, wat de basis is voor een versneld verduurzamingsplan voor de komende jaren.

7.3 Het functioneren van de riolering verder verbeteren

7.3.1 Inzicht hebben in de onderhoudsstaat van de drukriolering

Op verschillende plaatsen is afgelopen jaar het rioolstelsel gereinigd en geïnspecteerd. Het ging dan vooral om riolen die al lange tijd niet meer geïnspecteerd waren of niet in het beheersysteem stonden. Dit wordt jaarlijks gedaan. Hierbij heeft de focus gelegen op de gebieden van het programma "Gebiedsgerichte aanpak".

7.3.2 meer kostenbewust vervangen of renoveren van slechte riolering

Na inspectie van de riolering maken we een afweging voor effectieve aanpak. Dit gebeurt op basis van de schadebeelden die aangetroffen zijn in de riolering. Na de inspectie/beoordeling schadebeelden wordt de omvang en locatie voor herstel van de riolering bepaald. Zodat dit gericht en doelmatig kan plaatsvinden. Dit heeft geresulteerd in een doelmatige maatwerkaanpak per locatie.

7.3.3 Inzicht hebben in de onderhoudsstaat van de vrijvervalriolering

Van de inspecties van de vrijvervalriolering is een gedetailleerd rapport opgemaakt met actuele schadebeelden in het rioolstelsel. Het gaat dan om schade zoals verzakte buizen en ingegroeide wortels in de rioolbuis, met kans op lekkage. Hier zijn de benodigde beheermaatregelen aan gekoppeld en vervolgens verwerkt in het beheersysteem. Uit de inspecties blijkt dat de schadebeelden voor het overgrote deel overeenkomen met de leeftijd van de diverse rioolstelsels.

7.3.4 monitoren van functioneren en oplossen eventuele knelpunten

De gemalen (grote pompen om het rioolwater te transporteren naar de rioolwaterzuivering) worden via een geautomatiseerd systeem gemonitord. Daarbij wordt het wijkteam gealarmeerd indien er een storing optreedt. Deze storing wordt vervolgens door het wijkteam direct opgelost. Of er wordt, indien noodzakelijk, een gecontracteerd partner ingeschakeld voor reparatie. Dit is slechts enkele keren voorgekomen.

7.4 Het terugdringen van structurele overlast door hemelwater of hoge grondwaterstanden

7.4.1 Terugdringen overlast hemelwater

Bij het uitvoeren van het groot onderhoud en de realisatie van diverse ontwikkelingen is, waar mogelijk, het rioleringssysteem losgekoppeld van het regenwatersysteem. Als er veel regen valt kunnen riolen overbelast worden. Het regenwatersysteem koppelen we los van het vuilwatersysteem. Dit doen we door gescheiden buizen aan te leggen, in plaats van een gemengde buis. Hiermee zorgen we ervoor dat het rioolsysteem niet overbelast wordt.

Daarnaast zijn op meerdere bekende locaties met een grondwaterprobleem, extra drainriolen aangelegd.

7.4.2 Terugdringen overlast door grondwaterstanden

In 2019 is gestart met de aanleg van een meetnetwerk middels peilbuizen. Zo krijgen we beter inzicht in actuele grondwaterstanden. Dit meetnetwerk geeft waardevolle informatie voor het kunnen oplossen van klachten en bij het voorbereiden van nieuwe ontwikkelingen, zoals het nieuwbouwplan Willem Alexanderhof. Daarnaast zijn op meerdere locaties drainriolen aangelegd om overlast te verhelpen of te voorkomen.

7.5 Realiseren van de doelstelling van de rijksoverheid door gescheiden inzameling (bronscheiding) van huishoudelijk afval, in 2020 te komen tot 75% materiaalgebruik

2019 laat een daling van restafval zien van 20%. En een toename van herbruikbare materialen zoals papier, plastic verpakkingen, metaal en drankpakken (pmd) en groente-, fruit- en tuinafval (gft). Dit als gevolg van:

- Eerder genomen maatregelen; frequentiewisseling restafval en plastic.
- De gefaseerde systeemwijziging naar omgekeerd inzamelen (inname grijze bak en daarvoor ondergrondse afvalcontainers in de plaats).

In 2016 was het bronscheidingspercentage 44%. In 2017 was dit 51%. In 2018 was dit 53% en in 2019 is dit gelijk gebleven namelijk ook 53%.

De doelstelling maximaal 100 kg restafval per persoon per jaar zal nog niet in 2020 worden gehaald. Er zijn nog verschillende maatregelen in uitvoering zoals fase 3 en 4 van de uitrol van ondergrondse inzamelsystemen en andere aanvullende maatregelen.

7.5.1 vanaf 2017 gefaseerd introduceren van een nieuwe afvalinzamelstructuur

In 2017 is een aanvang gemaakt met de invoering van de nieuwe wijze van afvalinzameling.

In de periode 2019 zijn in Nieuw Den Helder, Huisduinen en De Schooten (fase 2) de nieuwe wijze van afvalinzameling ingevoerd.

De nieuwe wijze van afvalinzameling in Oud Den Helder en Indischebuurt (fase 3) is voorbereid. De uitrol van deze fase staat gepland voor 2020.

De voorbereiding voor nieuwe wijze afvalinzameling voor "Stad binnen de linie" zal plaatsvinden in 2020 en de uitrol in 2021.

7.5.2 de burger zowel fysiek (verschillende containers) als organisatorisch (ophaalfrequentie) optimaal te faciliteren

Het college streeft er na om in 2021 de uitrol van de "nieuwe" afvalinzameling bij laagbouw te hebben uitgevoerd. In 2019 is een pilot gestart bij twee locaties voor hoogbouw. Hierbij wordt de afvalinzameling in en buiten de hoogbouw gefaciliteerd. Deze pilot is gestart in de herfst van 2019 en zal duren tot de herfst 2020.

Hierna zal een evaluatie plaatsvinden.

7.6 Volksgezondheid

De GGD Hollands Noorden voert voor de gemeente de volgende taken uit.

- Jeugdgezondheidszorg
- Get vaccinatieprogramma
- Ouderengezondheidszorg
- Uitvoering van infectieziektebestrijding
- Toezicht op de naleving van de Wet kinderopvang
- Uitvoering van wettelijke taken van de Wet op lijkbezorging.

In juli heeft het Algemeen Bestuur van de GGD voorgesteld om van de GGD een collegeregeling te maken. Daardoor kan de sturing door colleges en raden versterkt worden. In 2020 passen we de Gemeenschappelijke Regeling GGD Hollands Noorden hierop aan.

Effectindicatoren

Indicator	NL 2018	Begroting DH 2019	Realisatie DH 2019
Omvang huishoudelijk restafval in kg/inwoner	213	271	
Hernieuwbare elektriciteit	4,1%	2,5%	niet bekend

Verbonden partij(en)

Werkelijke gemeentelijke bijdragen verbonden partijen	Bedrag
GGD Hollands-Noorden	1.949.919
Bijdrage Ambulancevervoer	14.064
Cocensus	270.097
Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Noord-Holland Noord	959.160

Wat heeft het gekost?

Tabel "Wat heeft het gekost?"

Programma 7 - Volksgezondheid en milieu Bedragen (x € 1.000)	Begroting 2019		Rekening 2019	Verschil gewijzigde begroting-/rekening
	Oorspronkelijk	Na wijziging		
Totaal lasten	15.293	17.564	17.351	214
Totaal baten	-14.572	-15.381	-15.564	183
Saldo van baten en lasten	721	2.183	1.786	397
Totaal toevoegingen reserves	120	120	120	0
Totaal onttrekkingen reserves	-23	-540	-539	0
Gerealiseerd resultaat	818	1.764	1.367	397

Toelichting

Toelichting gewijzigde begroting 2019 - rekening 2019 (€ 397.000 voordelig)

Lasten € 214.000 voordeel

Er wordt in totaal € 522.500 overgeheveld naar 2020.

Conform RB 2019-033785:

- € 20.000 Ruimen monumenten
- € 25.000 Herinrichting opslagterrein begraafplaats.
- € 77.500 Bodemsanering Binnenhaven
- € 400.000 Programma Duurzaam

Aanvullend wordt gevraagd de overige niet bestede middelen van € 95.000 verduurzaming via

resultaatbestemming jaarrekening 2019 over te hevelen naar 2020 om de onder voorwaarden voorgestelde korting op de leges omgevingsvergunning in 2020 te kunnen financieren.

Riolering

De voorbereidingen van de gebiedsgerichte aanpak vragen vanwege deze werkwijze extra capaciteit en inspecties. De kosten voor onderzoek en exploitatie zijn daardoor € 481.000 hoger dan begroot. Tegenover de hogere kosten staan ook meer inkomsten en een hogere onttrekking uit de voorziening riolering. (zie ook baten).

Baggerbeheer

In Turap-2 is naar aanleiding van het te verwachte negatief resultaat Milieupark Oost 2019 van € 1.200.000, vooruitlopend op de definitieve jaarrekening, een bijdrage aan Baggerbeheer B.V. opgenomen van € 600.000 (50%). Inmiddels is bekend dat er, als gevolg van herwaardering, ten laste van boekjaar 2019 door MPO een extra storting in de voorziening voor afvoer grond en baggerspecie gedaan moet worden van € 550.000. Het risicodragend aandeel voor Baggerbeheer is 50% en bedraagt € 275.000.

Bodemonderzoek en sanering

Voor drie geluid saneringsproject was een totaal budget beschikbaar van € 130.000. De werkelijke uitgaven bedragen € 15.000. Een voordeel van € 115.000. Hiertegenover staan ook lagere inkomsten (zie ook baten).

Overige lasten < € 100.000 : € 237.000

Baten € 183.000 voordeel

Riolering

De kosten van onderhoud, beheer en het verbeteren en vervangen van de riolering en voorzieningen die daarbij horen worden gedekt uit deels de rioolheffing en deels de voorziening rioleringen. De bijdrage uit de voorziening 2019 is begroot op € 519.000. De werkelijke bijdrage uit de voorziening is € 917.000. Hogere kosten voor exploitatie en onderzoek riolering en toerekening BTW zijn de belangrijkste oorzaken voor de hogere bijdrage van € 397.000. Daarbij is er nog een voordeel van bijdragen van derden van € 85.000. Het totaal voordeel komt daarmee op € 482.000.

Afval

Voor gescheiden afval ontvangt de gemeente vergoedingen voor ingezameld verpakkingsafval en plastic. De opbrengsten voor herbruikbare componenten bedroeg in 2019 € 494.000. Dit is € 176.000 minder dan het begrote bedrag van € 670.000. De opbrengsten zijn afhankelijk van de hoeveelheid ingezameld afval wat werkelijk herbruikbaar is en de prijzen van de markt. Dat maakt het lastig om een opbrengst te begroten.

Bodemonderzoek en sanering

Een subsidie voor de drie geluid saneringsprojecten schuift door naar 2020 waardoor er in 2019 een nadeel ontstaat van € 115.000. Hiertegenover staan ook lagere uitgaven (zie lasten).

Begraafplaats

De opbrengst leges grafrechten is begroot op € 345.000. De werkelijke opbrengst is € 220.000. In 2019 is van 133 graven de huurtermijn verlopen en ondanks de mogelijkheid om in termijnen te betalen, wordt deze door de rechthebbende niet meer verlengd. Het nadeel in de opbrengst bedraagt € 125.000.

Overige baten < € 100.000 : € 117.000

Reserves

Geen afwijking.

Programma 8 Ruimte en Stedelijke Vernieuwing

De gemeente Den Helder streeft naar prettige en veilige woonmilieus. We kiezen niet voor kwaliteit, maar voor kwaliteit. Daarbij zoeken we naar functionele invullingen die bijdragen aan de ambities van de stad. Door in te zetten op veelzijdigheid maken we van Den Helder een aantrekkelijke stad om te wonen en creëren we maximale kansen voor economische ontwikkeling. Bij de ruimtelijke ontwikkeling en inrichting houden we rekening met de dynamiek van de stedelijke omgeving en ook met de rust en ruimte van het open landschap en de kustzone. Een goede balans daarin is een belangrijk aandachtspunt.

DOELENBOOM

8.1 Het stadshart biedt ruimte voor: genieten (stadspark, terrasjes, ijsbaan), gezellig winkelen, ondernemen en initiatieven ontplooiën, aantrekkelijke plek om te wonen, uitnodigende en aantrekkelijke entrees en goede bereikbaarheid:

8.1.1 ontwikkeling Halter Bellevue;

8.1.2 ontwikkeling Anton Pieckplein;

8.1.3 aanpak aanloopstraten Koningstraat en Spoorstraat;

- 8.1.4 inrichting stationsvoorplein;
- 8.1.5 ontwikkelen horeca Willemsoord;
- 8.1.6 herstructurering aanloopstraten Koningstraat en Spoorstraat.

8.2 Ontwikkelen van de woonkwaliteit:

- 8.2.1 gericht bouwen, met oog voor de kwaliteit die de woonconsument vraagt;
- 8.2.2 ontwikkelen van bijzondere woonmilieus op kwalitatief hoogwaardige locaties in of direct aan de rand van de stad;
- 8.2.3 duurzame inrichting van de woon- en leefomgeving.

8.3 Stad en platteland hebben ruimtelijke kwaliteit die aansluit bij de identiteit van de stad:

- 8.3.1 planologische ruimte bieden in bestemmingsplannen voor passende initiatieven.

Dit jaar kregen in het bijzonder onderstaande doelen uit de doelenboom extra aandacht. Daarom lichten we alleen deze toe.

8.1 Het stadshart biedt ruimte voor: genieten (stadspark, terrasjes, ijsbaan), gezellig winkelen, ondernemen en initiatieven ontplooiën, aantrekkelijke plek om te wonen, uitnodigende en aantrekkelijke entrees en goede bereikbaarheid

In 2019 heeft de gemeenteraad middelen ter beschikking gesteld ten behoeve van de ontwikkeling stadshart. En is in de aandeelhoudersvergadering de nieuwe grondexploitatie van Zeestad goedgekeurd. Zeestad kan voor de komende jaren t/m december 2023 verder met de stedelijke vernieuwing van het stadshart en de ontwikkeling van Willemsoord.

De exploitatie bestaat uit projecten die al onderdeel waren van de oude exploitatie:

- De projecten Stadspark
- Transformatie Koning-/Spoorstraat (Koningsdriehoek)
- Horecakwartier

Nieuwe projecten die zijn toegevoegd zijn:

- Winkelhart (ontwikkeling V&D-pand en Kroonpassage)
- Brug Zuidstraat-Willemsoord
- Herinrichting Keizerstraat
- Openbare ruimte Willemsoord

8.1.1 ontwikkeling Halter Bellevue

Halter Bellevue is een belangrijk project om Den Helder een compact en aantrekkelijk winkelhart te geven. Met de realisatie van halter Bellevue wordt de stedenbouwkundige structuur in dit deel van het stadshart aanzienlijk verbeterd. De nieuwbouw van halter Bellevue richt zich op de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit voor zowel de winkelstraat als de gevels langs het park en in de Stationsstraat. De ontwikkeling van het plan is door Helder Vastgoed opgedeeld in deelplannen.

Deelplan 1a, de ontwikkeling van 4 woningen, is gereed.

Deelplan 1b, de ontwikkeling van 3 woningen, is in 2019 gestart en wordt begin 2020 opgeleverd.

De grond voor de bouw van het foodstation is in 2019 bouwrijp opgeleverd. De bouw is gestart, de verwachting is dat het plan in het voorjaar van 2020 wordt opgeleverd.

Hierna volgen nog deelplan 2 en 3 waarvoor de plannen verder worden uitgewerkt.

8.1.2 ontwikkeling Anton Pieckplein

Zeestad heeft de opdracht om een nieuw ontwerp te maken ten behoeve van het Anton Pieckplein. Een uitgewerkt plan wordt in 2020 verwacht. Helder Vastgoed heeft in het voorjaar van 2019 het perceel van de Aldi gesloopt. Bodemonderzoek heeft plaatsgevonden en daaruit is gebleken dat de grond vervuild is en gesaneerd moet worden.

Helder Vastgoed zal, na sanering, de woningen in de Spuistraat realiseren.

8.1.5 ontwikkelen horeca Willemsoord

Een drietal horecaondernemers uit de Koningstraat hebben inmiddels hun intrek genomen in gebouw 51 op Willemsoord. Dit verbouwde pand is eind april 2019 opgeleverd. Deze horecaondernemers fungeren als trekker voor de verdere ontwikkeling van het Horecakwartier. Er wordt nog gewerkt aan de verdere uitwerking en invulling van de nieuwbouwplannen en de daarbij benodigde overeenkomsten.

8.2 Ontwikkelen van de woonkwaliteit

8.2.2 ontwikkelen van bijzondere woonmilieus op kwalitatief hoogwaardige locaties in of direct aan de rand van de stad

Er zijn nieuwe woningbouwlocaties in ontwikkeling genomen die een woonmilieu bieden dat niet snel ergens

anders kan worden gevonden. Woningbouwprojecten in het stadshart (Over het Wad aan de dijk, De Kamerheer aan de Beatrixstraat) zijn vanwege hun ligging, uitstraling en uitzicht voorbeelden hiervan. In Nieuw Den Helder is alles in gereedheid gebracht om de eerste bewoners van een tiny house te kunnen verwelkomen op één van de circa 30 kavels die hiervoor beschikbaar zijn. Deze bijzondere woningbouwprojecten maken Den Helder uniek en aantrekkelijk, ook voor nieuwe inwoners van buiten Den Helder.

We hebben met de regiogemeenten in de Kop van Noord-Holland een procesplan afgesproken om te komen tot nieuwe regionale woningbouwafspraken voor de periode 2020-2030. De uitvoering van het procesplan is in december 2019 gestart. De afspraken worden in 2020 geformaliseerd. De inzet is voldoende plannen in Den Helder waarmee in de behoefte wordt voorzien.

8.2.3 duurzame inrichting van de woon- en leefomgeving

Via de gebiedsgerichte aanpak is gewerkt aan het toekomst- en klimaatbestendig maken van de stad. In de Schout en Schepenenbuurt en Kruiszwijn is samen met de bewoners gewerkt aan de vergroening. In de Visbuurt is het afgelopen jaar vooral aandacht besteed aan de sociale samenhang in de buurt en verbeteringen in de openbare ruimte. We hebben een bewonersinitiatief ondersteund voor het toekomstbestendig inrichten van het Loopuytpark en het dorpsplein in Huisduinen. De landschappelijke inpassing van Nieuw Den Helder heeft een vervolg gekregen in het Kreekpark. Om te voldoen aan de verwachte woningbehoefte is onderzoek gedaan naar inbreidingsmogelijkheden. Dit heeft geresulteerd in een overzicht van potentiële ontwikkellocaties.

8.3 Stad en platteland hebben ruimtelijke kwaliteit die aansluit bij de identiteit van de stad

Met het oog op de komende Omgevingswet, waarbij de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit wordt afgeschaft, is onderzoek gedaan naar nieuwe manieren voor het adviseren over ruimtelijke kwaliteit. Er is gewerkt aan de verdere ontwikkeling van Willemsoord als belangrijkste maritieme identiteitdrager van de stad (planvorming maritieme campus, invullen horecakwartier). Het verbinden van de stad met de zee vindt zijn uitwerking in de multifunctionele dijk (zoals bijvoorbeeld de Seasaw) in het verlengde van het stadspark. Er is, deels in regionaal verband, gewerkt aan transformatie van agrarische erven met oog voor de landschappelijke kwaliteit. Ook de revitalisering van de verblijfsrecreatie is opgestart. Enkele plannen zijn 't Noorder Sandt en Callantsoger Vaart.

8.3.1 planologische ruimte bieden in bestemmingsplannen voor passende initiatieven

Er is meegewerkt aan initiatieven die afwijken van het bestemmingsplan en die een meerwaarde hebben voor Den Helder. In het kader van de komende Omgevingswet wordt dit verder ondersteund door het inrichten van de Omgevingstafel. (De Omgevingstafel is de plaats waar gesprekken plaatsvinden. Aan deze tafel komen de initiatiefnemer, de gemeente, betrokken ketenpartners en belanghebbenden bij elkaar. Het initiatief wordt besproken vanuit de gedachte om het mogelijk te maken).

Effectindicatoren

Indicator	NL 2018	Begroting DH 2019	Realisatie DH 2019
Gemiddelde WOZ waarde: x duizend euro	146	143	153
Aantal nieuwbouwwoningen per 1.000 woningen	6,0	6,4	niet bekend
% demografische druk	72,5	71,2	73.6
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (in euro's)	596	596	607
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (in euro's)	714	€ 721	733

Verbonden partij(en)

Werkelijke gemeentelijke bijdrage verbonden partij	Bedrag
Cocensus	€ 18.666

Wat heeft het gekost?

Tabel "Wat heeft het gekost?"

Programma 8 - Ruimte en Stedelijke vernieuwing Bedragen (x € 1.000)	Begroting 2019		Rekening 2019	Verschil gewijzigde begroting-/rekening
	Oorspronkelijk	Na wijziging		
Totaal lasten	10.055	9.562	8.209	1.353
Totaal baten	-7.798	-7.065	-7.812	747
Saldo van baten en lasten	2.257	2.498	398	2.100
Totaal toevoegingen reserves	0	5.580	5.895	-315
Totaal onttrekkingen reserves	-1.379	-6.860	-6.845	-15
Gerealiseerd resultaat	878	1.218	-552	1.770

Toelichting

Toelichting gewijzigde begroting 2019 - rekening 2019 (€ 1.770.000 voordelig).

Lasten € 1.353.000 voordelig

Binnen dit programma wordt de grondexploitatie Willem Alexanderhof verantwoord. Standaard houden voor- en nadelen bij lasten en baten binnen een grondexploitatie elkaar in evenwicht. Hierdoor zijn afwijkingen binnen een boekjaar niet zo spannend omdat dit over het algemeen binnen de looptijd van 10 jaar weer gecompenseerd wordt. Wél is het verwachte eindresultaat van de grondexploitatie van belang. Als het verwachte eindresultaat wijzigt wordt dit in het boekjaar dat dit zich voordoet verrekend met de algemene middelen. De lasten waren in 2019 € 797.000 lager, de baten waren € 97.000 lager zodat er een voordelig saldo ontstaat van € 700.000. En dit is het bedrag waarvan verwacht wordt dat de Grondexploitatie als geheel voordeliger wordt. Hoofdrede hiervan is de versnelde uitgifte van grond voor woningen. Het Stadspark is nog niet gerealiseerd terwijl de kapitaallasten wel al geraamd waren. Deze kosten, € 175.000 komen nog niet op. Van de budgetten voor Stedelijke Vernieuwing resteert een kleine € 180.000 welke via de reeds vastgestelde resultaatbestemming toegevoegd wordt aan de kapitaallegalisatiereserve voor het project Spoor-Koningstraat.

Overige lasten < € 100.000: € 201.000 voordelig

Baten € 747.000 voordelig

De baten van de Grondexploitatie vallen in 2019 € 97.000 lager uit welke gecompenseerd worden door lagere lasten. De huurinkomsten van de verschillende panden, inclusief Zuiderhorn zijn € 66.000 hoger uitgevallen. Oorzaak is ondermeer dat we verschillende objecten teruggenomen hebben van de Port van Den Helder. De ontvangen erfpachtcanons vallen € 90.000 lager uit. Dit komt doordat we door de tijd heen erfpachtgronden verkopen, hierdoor hebben we eenmalig een verkoopopbrengst maar wordt de jaarlijkse canonopbrengst lager. De raming moet bijgesteld worden. Ook in 2019 hebben we erfpachtgronden verkocht en bedroeg de opbrengst € 331.000. We hebben Prins Hendriklaan 19 en Sluysdijkstraat 8b verkocht. Dit leverde € 285.000 op. Voorts zijn er diverse restpercelen grond verkocht voor een totaal van € 103.000. De leges omgevingsvergunningen vallen ook hoger uit dan geraamd, € 154.000. Het totaal van deze leges inkomsten wordt afgezet tegen de gerelateerde kosten. Het verschil wordt verrekend met een egalisatiereserve.

Overige baten < € 100.000: € 5.000 nadelig

Reserves

Toevoeging	begroot	werkelijk	afwijking
Stadspark	3.500.000	3.500.000	0
Koning-/Spoorstraat	1.830.000	1.830.000	0
Egalisatiereserve Grondexploitatie	250.000	250.000	0
Af te storen vastgoed	0	315.485	-/- 315.485
Onttrekking			
Omgevingsvisie	-/- 133.319	-/- 133.319	0
Stadspark	-/- 3.500.000	-/- 3.500.000	0
Koning-/Spoorstraat	-/- 1.650.000	-/- 1.650.000	0
Egalisatiereserve Grondexploitatie	-/- 500.000	-/- 500.000	0
WVG t.b.v. Stadshartpanden	-/- 62.700	-/- 28.789	-/- 33.911
Af te stoten vastgoed	0	-/- 28.783	28.783
Koploper	-/- 1.000.724	-/- 1.000.724	0
Woonwagens	-/- 13.000	-/- 3.081	-/- 9.919
Totaal	-/- 1.279.743	-/- 949.211	-/- 330.532

De reserve af te stoten vastgoed is ingesteld om kosten 'verkoopklaar maken' voor deze panden te kunnen 'voorschieten' of verliezen op dergelijke panden op te kunnen vangen. De voeding vindt plaats doordat er op een deel van dergelijke panden een hogere opbrengst dan de boekwaarde gerealiseerd wordt. In 2019 zijn

twee panden afgestoten en is de asbestsanering van het voormalig postkantoor voordelig afgewikkeld. De opbrengst van ruim € 315.000 wordt in de reserve gestort.

We hebben nog enkele panden in het Stadshart in beheer welke betrokken worden in het project Koning/Spoorstraat. Totdat dit geëffectueerd wordt maken we nog beheerskosten welke uit de reserve Wet Voorkeursrecht Gemeente gecompenseerd worden. De beheerskosten worden zijn laag uitgevallen zodat de onttrekking uit de reserve € 33.911 voordeliger is dan geraamd.

In verband met verkochte panden van de afstootnota hebben we kosten gemaakt, € 28.783 welke de verkoopopbrengst drukken. Deze worden verrekend met de bijbehorende reserve.

Voor woonwagens aan de Blankmanstraat maken we kosten en hebben we inkomsten. Het saldo wordt verrekend met een egaliseringsreserve. Over 2019 is dit € 9.919 voordeliger dan geraamd.

Programma 9 Gebiedsgerichte aanpak

Den Helder wil de betrokkenheid van gemeente, bewoners, ondernemers en organisaties in een buurt beter op elkaar laten aansluiten. Men kan dan samen bepalen wat er nodig is en samen concrete acties bepalen en uitvoeren. Op het gebied van veiligheid en openbare ruimte, maar ook op het gebied van zorg en welzijn. Deze stadsbrede werkwijze wordt stapsgewijs ontwikkeld. Experimenten worden op inhoud en proces in enkele buurten per jaar geconcentreerd.

DOELENBOOM

9.1 Er is een integrale aanpak:

- 9.1.1 De gemeente kiest voor een integrale gebiedsgerichte aanpak waarbij acties op het sociale en fysieke domein in een gebied elkaar versterken.
- 9.1.2 Informatie uit verschillende bronnen (inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners, CBS, gemeente en overige beschikbare data) wordt samengevoegd en benut bij het ontwikkelen van plannen.

9.2 Centrale rol inwoner in gezamenlijke aanpak van een gebied:

- 9.2.1 Participatie van de inwoners staat centraal.
- 9.2.2 De wensen en behoeften van inwoners worden inzichtelijk gemaakt.
- 9.2.3 Samen met de inwoners (en ondernemers en maatschappelijke partners) worden plannen ontwikkeld.
- 9.2.4 Inwoners nemen zelf initiatieven en de gemeente faciliteert waar mogelijk en nodig.
- 9.2.5 Er ontstaan lokale netwerken.

9.3 Per gebied wordt een specifieke gebiedsgerichte aanpak samengesteld:

- 9.3.1 De informatie uit verschillende bronnen vormt de basis voor de programma's per gebied.
- 9.3.2 Zowel het fysieke domein als het sociaal domein maken deel uit van de gebiedsgerichte aanpak. Focuspunten hierbij zijn:
 - Fysieke domein: de leefbaarheid en veiligheid van de buurt. Concrete uitwerking door het inhalen van achterstallig onderhoud, duurzaamheid en klimaatbestendigheid.
 - Sociaal domein: meedoen en sociale veiligheid. Concrete uitwerking door werk (werk, vrijwilligerswerk (in de buurt)), versterken zelfredzaamheid, wegnemen van blokkades (armoedebelief, schuldsanering), sociale activering (aanpak eenzaamheid en stimuleren vrijwilligerswerk) en aanpak overlast.

9.4 Monitoring en evaluatie:

- 9.4.1 Het ontwikkelen van een specifieke aanpak per gebied en vervolgens het uitvoeren van activiteiten wordt gemonitord en geëvalueerd zodat er inzicht ontstaat in de werking, het effect en de kosten en opbrengsten van de gebiedsgerichte aanpak.

Dit jaar kregen in het bijzonder onderstaande doelen uit de doelenboom extra aandacht. Daarom lichten we alleen deze toe.

9.1 Er is een integrale aanpak

Het programma Gebiedsgerichte Aanpak richt zich op de integrale uitwerking in de wijken van nieuw perspectief in de openbare ruimte en sociale innovatie. En experimenteert daarbij met nieuwe vormen van bewonersparticipatie. Het bewonersnetwerk komt daarmee in beeld en kan vervolgens duurzaam worden geborgd in het wijkgericht werken.

9.1.1 De gemeente kiest voor een integrale gebiedsgerichte aanpak waarbij acties op het sociale en fysieke domein in een gebied elkaar versterken

In 2018 is de Gebiedsgerichte aanpak gestart met de Visbuurt, Schouten en Schepenenbuurt en Kruiszwijn 1-2.

In 2019 is een begin gemaakt met de aanpak van de buurten Kruiszwijn 3-5, Zuiderzeebuurt en Oostslootbuurt. Voor deze buurten zijn vooraf beschikbare gemeentelijke en landelijke data verzameld. En is de aanpak voor bewonersparticipatie gekozen. Op verschillende manieren zoals enquêtes en een tentbijeenkomst de buurt is

vervolgens opgehaald wat er speelt en leeft op de gebieden:

- Openbare ruimte
- Veiligheidsgevoel
- Welzijn,
- Sociale netwerken
- Sociale cohesie.

De 'oogst' uit de buurten is naast de analyse van de gemeente en maatschappelijke partners gelegd en is de basis voor het maken van een uitvoeringsplan. De uitvoeringsplannen verschillen per buurt. Het kan gaan om het wegnemen van het achterstallig onderhoud, het realiseren van een inloopspreekuur of klimaatadaptieve maatregelen.

Voor het programma 2020 zijn de volgende buurten aangewezen voor een gebiedsgerichte aanpak:

- Huisduinen
- Tuindorp-oost
- De Schooten-centrum
- Middelzand-noord.

De interne kick-off heeft plaatsgevonden op 29 januari 2020.

9.1.2 Informatie uit verschillende bronnen (inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners, CBS, gemeenten en overige beschikbare data) wordt samengevoegd en benut bij het ontwikkelen van plannen.

De beschikbare landelijke en plaatselijke data zijn verwerkt op buurtniveau in het software pakket Swing (in de vorm van een 'profieltaart'). De indicatoren, bijvoorbeeld het aantal minima of aantal inbraken, kunnen wisselend worden ingezet. Daarmee wordt Swing flexibel en op korte termijn ook interactief. Het resultaat in Swing wordt gekoppeld met de actuele kennis en ervaring van bewoners, partners en de gemeentelijke organisatie. En geeft daarmee een goede beeld van de aandachtspunten.

9.2 Centrale rol inwoner in gezamenlijke aanpak van een gebied

De betrokkenheid en deelname van bewoners is uitgangspunt bij alle onderdelen van de werkwijze integrale aanpak van de buurt.

9.2.1. Participatie van de inwoners staat centraal

Het programma Gebiedsgerichte aanpak is erop gericht om lopende ontwikkelingen - zoals nieuw perspectief in de openbare ruimte en sociale innovatie - in een meer integrale aanpak in buurten uit te werken. En daarbij te experimenteren met nieuwe vormen van bewonersparticipatie. Het bewonersnetwerk komt daarmee in beeld en kan vervolgens duurzaam worden geborgd in het wijkgericht werken.

Voor alle buurten zijn data verzameld om een vorm van bewonersparticipatie te kiezen die past bij de buurt.

9.2.3 Samen met de inwoners (en ondernemers en maatschappelijke partners) worden plannen ontwikkeld.

De bewoners worden in alle fasen van het project betrokken. Het gaat om de volgende fasen.

- Analyse fase
- Voorbereidingsfase
- Planvorming
- Definitief ontwerp.

Er worden diverse communicatievormen en methoden toegepast om zoveel mogelijk bewoners te betrekken bij aanpassingen van hun buurt. De integrale aanpak wordt ook hier toegepast door de bewoners te bevragen over de domeinen fysiek, sociaal en veiligheid. En ze hierbij te betrekken.

9.3 Per gebied wordt een specifieke gebiedsgerichte aanpak samengesteld

Visbuurt

- **Spreekuur.** Op 4 juni 2019 is het inloopspreekuur gestart in de Maranathakerk, met als naam De Buurthaven. Een eerste evaluatie is nog niet afgerond.
- **Hart van de Visbuurt.** In beeld is de Maranathakerk. Quickwins zijn gerealiseerd met het opknappen van het terras en de aanleg van een jeu de boules baan. Het voornemen is om in 2020 de Maranathakerk geschikt te maken voor gebruik als 'Hart van de Visbuurt'.
- **Openbare ruimte.** Vertraging is ontstaan om dat aanvullende inspectie van het rioolstelsel noodzakelijk is om het uitvoeringsplan af te kunnen ronden. Quickwins zijn gerealiseerd door de opwaardering van twee straten met nieuwe beplanting
- **Ervaringsdeskundigen.** De opleiding voor ervaringsdeskundigen GGZ is door RCO De Hoofdzaak

afgerond met een zestal vrijwilligers. Een projectgroep is samengesteld voor de afstemming met de ketenpartners. Verbreding van het project naar andere buurten is gestart.

- **Vreedzame wijk.** In september is gestart met dit tweejarig project van samenwerking tussen de Thijsseschool en buurthuis de Viskom. Met als doel een goed pedagogisch klimaat te ontwikkelen voor kinderen en ouders in de wijk.

Schouten en Schepenenbuurt

- **Openbare ruimte.** Het uitvoeringsplan van 2018 is bijgesteld vanwege noodzakelijke aanpassingen van het rioolstelsel. Meerdere kleine quickwins zijn gerealiseerd. Waar werkzaamheden plaatsvinden wordt het trottoir smaller aangelegd. Ook is geëxperimenteerd wordt met de aanleg van wadi's en groen parkeren. De uitvoering start in het derde kwartaal 2019 en duurt 1 tot 2 jaar.

Kruiszwijn 1-2

- **Openbare ruimte.** In 2018 is een uitvoeringsplan opgesteld. In 2019 is uit aanvullend bodemonderzoek geconstateerd dat het gehele rioolstelsel vervangen moet worden. Dit leverde een vertraging op omdat het uitvoeringsplan moest worden bijgesteld en kostenverhogend is. Er worden maatregelen genomen om wateroverlast te voorkomen. Verder zijn een aantal quickwins gerealiseerd zoals het vlakken van hobbels en kuilen. De buurt wordt duurzaam veilig ingericht en er vinden verbeteringen plaats in het kader van de inclusieve maatschappij. Zoals door het plaatsen bankjes en het verbeteren van de begaanbaarheid voor boosters. Afhankelijk van de aanbesteding zal de uitvoering eind 2020 - begin 2021 plaatsvinden.

Kruiszwijn 3-5

- **Openbare ruimte.** Ook in dit gebied moet het gehele rioolstelsel worden vervangen. Maatregelen zijn overeenkomstig Kruiszwijn 1-2. Met de bewoners vindt verder overleg plaats. Uitvoering start in 2021.

Zuiderzeebuurt

- **Sociale context.** We zijn op verschillende manieren met inwoners in gesprek gegaan: gesprekken in het Wijkhuis, huiskamergesprekken en een centrale bijeenkomst in januari 2020. Het onderzoek geeft geen aanleiding voor specifieke algemene maatregelen. Individuele situaties zijn overgedragen aan instanties of worden door de wijkmanager in het oog gehouden.
- **Openbare ruimte.** In een beperkt aantal straten dient de riolering te worden vervangen of gerepareerd.

Oostslootbuurt

Naast de opgave in de openbare ruimte is veiligheid het belangrijkste thema. De bewonersparticipatie in deze buurt is nog niet gestart omdat de onderhoudsopgave van het rioolstelsel begin 2020 bekend zal worden. Het kernteam heeft een enquête klaar om verstuurd te worden naar inwoners. Met daarbij een uitnodiging om deel te nemen in een klankbordgroep. Afstemming met Zeestad is noodzakelijk voor dit project omdat Zeestad ook in deze buurt aan het werk is.

9.3.1. De informatie uit verschillende bronnen vormt de basis voor de programma's per gebied.

Voor de domeinen fysiek, veiligheid en sociaal zijn data verzameld. Deze data zijn samengevoegd met landelijke data en opgenomen in het programma Swing. Deze data worden gekoppeld aan de informatie en praktijkervaring van onze medewerkers, de wijkplatforms, wijkcoördinatieteam, de maatschappelijke partners en organisaties.

Wat heeft het gekost?

Tabel "Wat heeft het gekost?"

Programma 9 - Gebiedsgerichte aanpak Bedragen (x € 1.000)	Begroting 2019		Rekening 2019	Verschil gewijzigde begroting-/rekening
	Oorspronkelijk	Na wijziging		
Totaal lasten	1.269	1.579	693	886
Totaal baten	-285	-285	-314	29
Saldo van baten en lasten	984	1.294	379	915
Totaal toevoegingen reserves	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	-339	-639	-339	-300
Gerealiseerd resultaat	645	655	40	615

Toelichting "Wat heeft het gekost?"

Toelichting gewijzigde begroting 2019 - rekening 2019 (€ 615.000 voordelig)

Lasten € 886.000 voordeel

Een van de doelstellingen van het Convenant Wijk aanpak Plus is het handhaven en versterken van de kwaliteit en leefomgeving en het bevorderen van de leefbaarheid en vitaliteit van buurten en wijken. Voor initiatieven en ideeën van wijkplatforms, bewoners en/of bewonersorganisaties was hiervoor in 2019 € 614.000 beschikbaar. In afwijking van voorgaande jaren zijn er in 2019 minder aanvragen ontvangen en is er totaal € 425.000 aan convenantgelden toegekend. Een voordeel van € 190.000.

Voordeel subsidies bewonersorganisaties € 148.000.

Lagere uitgaven sociale innovatie € 562.000.

Overige afwijkingen < € 100.000 : € 14.000 nadelig.

Baten € 29.000 voordeel

Overige afwijkingen < € 100.000 : € 29.000

Reserves € 300.000 nadeel

Onttrekking

Lagere onttrekking € 300.000 uit de reserve Sociaal Domein. Deze lagere onttrekking is een gevolg van de lagere uitgaven op sociale innovatie.

Algemene dekkingsmiddelen

Overzicht baten Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen Bedragen (x € 1.000)	Begroting 2019		Rekening 2019	Verschil gewijzigde begroting-/rekening
	Oorspronkelijk	Na wijziging		
Totaal lasten	693	484	484	0
Totaal baten	-127.236	-130.932	-131.371	439
Saldo van baten en lasten	-126.543	-130.448	-130.887	439
Totaal toevoegingen reserves	3.188	4.388	1.748	2.640
Totaal onttrekkingen reserves	-2.685	-2.685	-2.745	59
Gerealiseerd resultaat	-126.040	-128.746	-131.883	3.138

Toelichting

Toelichting gewijzigde begroting 2019 - rekening 2019 (€ 3.138.000 voordelig)

Lasten

Geen afwijkingen

Baten

Met de primaire begroting wordt bij het bepalen van de omvang van de Algemene uitkering uit het Gemeentefonds (inclusief het onderdeel Sociaal Domein) altijd rekening gehouden met de cijfers uit de meicirculaire. Voor de begroting 2019 is dat de meicirculaire 2018. In 2019 volgende het Gemeentefonds weer het reguliere proces voor wat betreft de circulaire. In 2019 zijn er wel een aantal veranderingen doorgevoerd voor het Gemeentefonds. Zo is een groot deel van de integratie-uitkering sociaal domein overgeheveld naar het algemene deel. En de integratie-uitkering WMO is volledig overgeheveld naar het algemeen deel. Met deze overhevelingen zijn er weer een aantal suppletie-uitkeringen in het leven geroepen. Deze zorgen voor een incidentele plus.

De decembercirculaire 2018 diende als basis voor het actualiseren van de gegevens van de eerste tussenrapportage van 2019. In de tweede tussenrapportage van 2019 zijn vervolgens de cijfers uit de meicirculaire 2019 opgenomen. Aan het eind van 2019 is er nog een veegwijziging geweest die gebaseerd was op de septembercirculaire 2019. De uiteindelijke aanpassingen resulteren in een positieve bijstelling bij de algemene uitkering. Bij de programmarekening 2018 was een klein bedrag opgenomen als nog te ontvangen vanuit de bommenregeling. In 2019 is deze uiteindelijk ontvangen. Voor 2019 wordt is er een aanvullende boeking gemaakt voor in totaal nog € 144.000 te ontvangen. Vanuit de septembercirculaire was al een flinke stijging zichtbaar. Met de decembercirculaire is deze stijging nog steeds zichtbaar. Met de verschillende tussentijdse rapportages hebben wij getracht dit zo goed mogelijk in te schatten en op te nemen. Daardoor is de afwijking tussen de begroting en realisatie niet groot. Uiteindelijk met alle plussen en minnen is er een positieve afwijking van € 301.000. De belangrijkste redenen hiervan zijn:

- Een lichte stijging van het algemene deel van de Algemene uitkering. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door wijzigingen in de maatstaven. Daarentegen is de uitkeringsfactor weer iets gedaald wat deze stijging deels compenseert. Binnen de algemene mutaties zijn een aantal kleine mutaties zichtbaar. Voor de gemeente Den Helder komt dit neer op € 38.000 voordelig effect;
- Ten opzichte van de septembercirculaire zijn nog een aantal nieuwe decentralisatie-uitkeringen

uitgekeerd:

- o Deltaprogramma ruimtelijke adaptatie;
- o Energieloket;
- o Transitievisie Warmte;
- o Wijkaanpak;
- o Vergoeding bureaus verkiezingen.

Bovengenoemde uitkeringen zijn pas in de decembercirculaire aangekondigd. In totaal gaat het om € 294.000 aan uitkeringen;

- Overige correcties op de integratie- en decentralisatie-uitkering ad € 57.000 voordelig;
- Afrekening van de Algemene uitkering over de jaren 2017 en 2018: negatievere eindafrekeningen van het Rijk ter grootte van € 36.000;
- Inzake de hiervoor genoemde bommenregeling: project Boerenverdrietsluis zijn op basis van actuele berekening een nog te ontvangen bedrag opgenomen ad € 144.000. Minus de reeds ontvangen bedragen vanuit het gemeentefonds maakt dit € 109.000 voordelig.
- Overig ontwikkelingen binnen het gemeentefonds met een nadelig effect van € 85.000

Voor de OZB eigenaar woningen en de OZB eigenaar niet-woningen is een hogere opbrengst ontvangen (€ 148.000 voordeel). Deze stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door stijging van de WO-waarde.

Overige afwijkingen < € 100.000 is per saldo € 11.000 nadelig

Reserves, € 2.699.000 voordeel.

Toelichting toevoeging aan de reserves

Toevoeging reserve	begroot	werkelijk	restant
Sociaal Domein	3.187.900	548.000	2.639.900
Stabilisatiefonds Algemene uitkering	1.200.000	1.200.000	-
	4.387.900	1.748.000	2.639.900

De inkomsten en uitgaven met betrekking tot de 3D's communiceren met de bestemmingsreserve Sociaal Domein. De resultante van deze inkomsten en uitgaven worden geëgaliseerd met de bestemmingsreserve Sociaal Domein. Vanuit de algemene dekkingsmiddelen is dit gerelateerd aan de uitkomsten uit de algemene uitkering voor het Sociaal Domein. Voor 2019 betekent dit dat er € 2.640.000 minder aan de reserve wordt toegevoegd hetgeen een voordelig effect geeft op de algemene dekkingsmiddelen.

Toelichting onttrekking aan de reserves

Onttrekking reserve	begroot	werkelijk	restant
Sociaal Domein	-2.685.400	-2.745.000	59.600
	-2.685.400	-2.745.000	59.600

Voor de onttrekking uit de reserve Sociaal Domein geldt hetzelfde als voor de toevoeging aan de reserve Sociaal Domein. Deze mutatie maakt ook onderdeel uit van de egalisatie uit de bestemmingsreserve. Dit resulteert in een hogere onttrekking van € 59.600 voordelig.

De overige mutaties op de reserve Sociaal Domein vindt u terug bij programma 6.

Overhead

Overzicht baten en lasten			
2019	Baten	Lasten	Saldo
Programma 1 Bestuur en Ondersteuning	-1.549	10.581	9.032
Programma 2 Openbare ruimte	-938	11.975	11.037
Programma 3 Economische zaken	-2.021	2.861	840
Programma 4 Onderwijs	-2.848	8.594	5.745
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie	-1.462	10.215	8.753
Programma 6 Sociaal domein	-27.777	97.436	69.659
Programma 7 Volksgezondheid en milieu	-15.564	17.351	1.786
Programma 8 Ruimte en stedelijke vernieuwing	-7.812	8.209	398
Programma 9 Gebiedsgerichte aanpak	-314	693	379
Algemene dekkingsmiddelen	-135.429	4.542	-130.887
Overhead	-1.702	24.603	22.901
Heffing VPB	0	0	0
Bedrag onvoorzien	0	0	0
Saldo van baten en lasten	-197.416	197.059	-357

Toevoeging reserves:

Programma 1 Bestuur en Ondersteuning	0	0
Programma 2 Openbare ruimte	250	250

Programma 3 Economische zaken	18	18
Programma 4 Onderwijs	125	125
Programma 6 Sociaal domein	2.397	2.397
Programma 7 Volksgezondheid en milieu	120	120
Programma 8 Ruimte en stedelijke vernieuwing	5.895	5.895
Programma 9 Gebiedsgerichte aanpak	0	0
Algemene dekkingsmiddelen	1.748	1.748

Onttrekking reserves:

Programma 1 Bestuur en Ondersteuning	-1.869	-1.869
Programma 2 Openbare ruimte	-1.034	-1.034
Programma 3 Economische zaken	0	0
Programma 4 Onderwijs	-184	-184
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie	-713	-713
Programma 6 Sociaal domein	-1.130	-1.130
Programma 7 Volksgezondheid en milieu	-539	-539
Programma 8 Ruimte en stedelijke vernieuwing	-6.845	-6.845
Programma 9 Gebiedsgerichte aanpak	-339	-339
Algemene dekkingsmiddelen	-2.745	-2.745

Resultaat	-212.814	207.612	-5.202
------------------	-----------------	----------------	---------------

Toelichting onvoorzien

Voor onvoorzien is in de begroting 2019 een bedrag opgenomen. Echter deze is in de veegwijziging afgewaardeerd omdat het bedrag niet nodig bleek te zijn.

Vennootschapsbelasting

Begin 2019 hebben wij over 2016 en 2017 de aangifte ingediend. Het gaat hier om een nihil-aangifte. Eind oktober 2019 hebben wij hetzelfde gedaan voor 2018. Ook hier gaat het weer om een nihil-aangifte. Over 2019 moet wij voor uiterlijk november 2020 de aangifte ingediend hebben.

3. Paragrafen

3.1 Weerstandsvermogen

Algemeen

Deze paragraaf biedt op basis van een risicoanalyse en een overzicht van financiële kengetallen inzicht in de financiële positie van de gemeente Den Helder.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is het vermogen om risico's te kunnen opvangen, die niet op een andere wijze zijn afgedekt.

Het weerstandsvermogen wordt bepaald door de verhouding weerstandscapaciteit aan de ene kant en de risico's aan de andere:

- de weerstandscapaciteit betreft de beschikbare middelen en mogelijkheden om niet begrote en onvoorziene kosten (risico's) op te vangen
- de risico's die we noemen en opnemen, zijn de risico's van materiële betekenis.

De berekening is als volgt: beschikbare weerstandscapaciteit : benodigde weerstandscapaciteit op basis van van de risico's.

We willen over een toereikend weerstandsvermogen beschikken om te voorkomen dat iedere financiële tegenvaller ons dwingt tot bezuinigingen of ten koste gaat van bestaande taken. In het coalitieakkoord is een minimumpositie van 1,0 afgesproken.

De beoordeling van de ratio en de te nemen maatregelen zijn in de volgende tabel weergegeven:

Ratio weerstandvermogen	Betekenis	Beheersmaatregelen
>2,0	Uitstekend	Extra risico nemen/investeren
1,4 <ratio> 2,0	Ruim voldoende	Ruim voldoende Weerstandscapaciteit niet verhogen
1,0 <ratio> 1,4	Voldoende	Voldoende Consolideren weerstandscapaciteit
0,8 <ratio> 1,0	Matig	Matig Weerstandscapaciteit verhogen
0,6 <ratio> 0,8	Onvoldoende	Onvoldoende Weerstandscapaciteit verhogen
< 0,6	Ruim onvoldoende	Ruim onvoldoende Bezuinigen of risico's mijden

Risico's

Per risico kijken we wat het financieel voor ons betekent als dat zich voordoet. Ook de frequentie in tijd is een wegingsfactor. Al deze beoordelingen resulteren in een risicoscore. Hieronder het overzicht van de rekenpercentages die horen bij de risicoscores.

Frequentie voordoen kans	Kanspercentage
Minder dan of 1 keer per 10 jaar	5
Een keer per 5 - 10 jaar	10
Een keer per 2 – 5 jaar	25
Een keer per 1 – 2 jaar	50
Een of meer keer per jaar	100

De risicoscore wordt als volgt bepaald: $\text{Risicoscore} = \text{kans} \times \text{impact}$

Kans \ Impact	Zeer Onwaar- schijnlijk	Onwaar- schijnlijk		Waarschijn- lijk	Zeer waarschijn- lijk
Zeer ernstig	5	10	15	20	25
Ernstig	4	8	12	16	20
Gemiddeld	3	6	9	12	15
Matig	2	4	6	8	10
Gering	1	2	3	4	5

Risicobedrag = rekenpercentage per risico x maximaal financieel gevolg.

Het weerstandsvermogen (de verhouding van de weerstandscapaciteit ten opzichte van het risicobedrag van de gemeente) geeft de volgende uitkomst:

Weerstandsvermogen	31-12-2019
Weerstandscapaciteit (a)	29.206.335
Risico's (b)	17.655.806
Weerstandsvermogen (a/b)	1,7

Voor de berekening van het weerstandsvermogen is dus eerst de omvang van de weerstandscapaciteit van belang. Die heeft het volgende beeld:

Weerstandscapaciteit (in €)	31-12-2019
Algemene reserve	19.236.118
Bestemmingsreserves	9.750.217
Onvoorziene uitgaven	220.000
Stille reserves	
Onbenutte belastingcapaciteit	p.m.
Bezuinigingen	p.m.
Totale weerstandscapaciteit	29.206.335

Daarbij bestaat de specificatie van de bestemmingsreserves uit de reserves die niet specifiek gelabeld zijn aan de concrete uitgave. En uit de Reserve Sociaal domein, die het karakter heeft van een algemene reserve:

Naam	Saldo 31/12/2019
woonomgeving de Schooten	292.603
Res.Ontwikk.fnds.M3clust.	200.000
Res Drooghe Weert	32.000
Evenementen	185.155
Kunstopdr./aank.kunstvoorwerpe	62.757
Monumenten	70.533
Bovenwijkse voorzieningen	133.245
DIVMAG - terrein	227.044
Reserve Sociaal Domein	8.546.880
Totaal vrije bestemmingsreserves	9.750.217

De risico's kunnen als volgt worden samengevat

Overzicht totale risicobedrag (in €)		
Omschrijving risico	Maximale risicobedrag	totaal risico-bedrag
Garantstellingen zonder achtervang	90.147.000	7.493.360
Garantstellingen met achtervan WSW	168.176.000	1.681.760
Geldleningen	61.348.000	1.056.995
Overige risico's	56.600.000	27.657.400
Totaal	376.271.000	37.889.515

Factor voordoen alle risico's tegelijk 40%		15.155.806
Basisbedrag voor overige risico's		2.500.000
Totaal risicobedrag		17.655.806

De specificatie van deze risico's, de inschatting en de toelichting geven het volgende beeld:

Omschrijving risico	Kans- percentage voordoen kans frequentie	Maximale risico-bedrag	kans op voordoen max. risico (80/50/20%)	totaal risico- bedrag	Onderbouwing zekerheden en omstandigheden van invloed op de frequentie
Garantstellingen zonder achtervang					
Woningstichting Den Helder	5%	4.287.000	20%	42.870	Achterliggende waarde woningen is omvangrijk
NV Huisvuilcentrale Noord-Holland	5%	24.205.000	20%	242.050	Risico's zijn de afgelopen jaren fors afgebouwd
ROC Kop van Noord-Holland	5%	2.178.000	20%	21.780	Structurele financiering onderwijsactiviteiten
Noordwest Ziekenhuisgroep/Gemini	10%	6.000.000	80%	480.000	Financiële positie is goed; wel uitgebreid investeringsprogramma.
Stichting Dierentehuis Den Helder	10%	3.000	80%	240	Onderliggende lening is bijna afgelost
Willemsoord BV	25%	15.000.000	50%	1.875.000	De gemeente heeft besloten om jaarlijks € 900.000 ter beschikking te stellen voor het onderhoud van de monumenten op Willemsoord. Willemsoord gaat over naar Erfgoedorganisatie
Veiligheidsregio Noord-Holland Noord	5%	4.268.000	20%	42.680	Structurele financiering door gemeenten
Stichting Blijf van mijn Lijf	5%	406.000	80%	16.240	Structurele subsidiëring
Stichting Scholen aan Zee	10%	13.250.000	50%	662.500	Structurele subsidiëring door het Rijk; eigendom van schoolgebouwen
NV PoDH: Kooyhaven (1)	25%	8.500.000	80%	1.700.000	Voor het onderhoud van de openbare ruimte die PoDH beheert zijn structureel middelen beschikbaar gesteld.
NV PoDH: projecten	25%	7.350.000	80%	1.470.000	Idem
NV PoDH RC	25%	4.700.000	80%	940.000	Idem
Totaal		90.147.000		7.493.360	
Garantstellingen met achtervan WSW					
Stichting Woontij	5%	15.484.000	20%	154.840	Achtervang WSW
Woningstichting Den Helder	5%	148.750.000	20%	1.487.500	Achtervang WSW
Stichting Woonzorg Nederland	5%	2.409.000	20%	24.090	Achtervang WSW
Vestia Groep	5%	1.533.000	20%	15.330	Achtervang WSW
Totaal		168.176.000		1.681.760	
Geldleningen					
Leningen aan woningcorporaties	5%	56.970.000	20%	569.700	Achterliggende waarde woningen is omvangrijk
Triade	10%	199.000	20%	3.980	Structurele subsidiering gemeente en pand is in eigendom
Willemsoord BV	25%	1.307.000	50%	163.375	De gemeente heeft besloten om jaarlijks € 900.000 ter beschikking te stellen voor het onderhoud van de monumenten op Willemsoord. Willemsoord gaat over naar Erfgoedorganisatie. Panden zijn economisch eigendom van Willemsoord.
Schouwburg De Kampanje	25%	2.500.000	50%	312.500	Structurele subsidiering gemeente en geen belangrijke eigendommen
Startersleningen	10%	372.000	20%	7.440	onderliggende waarde panden
Totaal geldleningen		61.348.000		1.056.995	
Overige risico's					
Schadeclaims en planschades	100%	2.400.000	50%	1.200.000	Kans op toewijzen van een of meer claims is mogelijk; er lopen rechtszaken.
Grondexploitatie	100%	2.204.000	80%	1.763.200	Berekend risico grondexploitatie
Baggerbeheer	100%	3.800.000	80%	3.040.000	ingeschat risico bedrag dat nodig is voor ontmanteling

Exploitatie Willemsoord BV	25%	1.000.000	50%	125.000	Vraag is of het onderhoud aan monumenten en kades voldoende gedekt wordt door de jaarlijkse bijdrage van € 900.000 en de rijkssubsidie daarvoor.
NV PoDH aandelenkapitaal	25%	7.046.000	80%	1.409.200	Voor het onderhoud van de openbare ruimte die PoDH beheert zijn structureel middelen beschikbaar gesteld.
Open eindregelingen BUIG en 3D's	100%	20.000.000	50%	10.000.000	grove inschatting risico van 4 jaar tekort € 5.000.000. In dit tijd moet ombuiging mogelijk zijn
Tegenvallende uitkering gemeentefonds	100%	20.000.000	50%	10.000.000	Uitkering gemeentefonds is sterk afhankelijk van uitgaven Rijk, verplichte uitgaven bij deel van deze uitkering en economische ontwikkeling.
Gemeentelijke heffingen	100%	150.000	80%	120.000	Effect foute taxatie panden
Totaal		56.600.000		27.657.400	
Totaal risico's		376.271.000		37.889.515	

Toelichting op de risico's

De risico's worden nader toegelicht in de volgende onderdelen:

Leningen en garantstellingen

We lopen risico met de instellingen waaraan we een lening hebben verstrekt of waarvoor we een garantie hebben afgegeven. We beoordelen jaarlijks de begrotingen en jaarrekeningen van deze instellingen. Maar we riskeren een financiële tegenvaller als zij niet aan hun aflossing- en/of renteverplichtingen kunnen voldoen en we daarop door de geldverstrekker worden aangesproken. Eind 2019 hebben we een totaalbedrag van € 60 (was € 63 eind 2018) miljoen aan geldleningen uit staan. Daarnaast staan we ultimo 2019 garant voor in totaal € 258 (was € 232 eind 2018) miljoen. € 168 (was € 155 eind 2018) miljoen van dit bedrag heeft betrekking op geldleningen met een achtervang van de stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw.

De beleidskader weerstandvermogen en risicomanagement is 25 februari 2019 opnieuw vastgesteld en trad per 1 maart 2019 in werking.

Exploitatie Willemsoord BV

De gemeente is voor 100% aandeelhouder van Willemsoord BV. Eventuele verliezen komen voor rekening van de gemeente als aandeelhouder, indien Willemsoord BV deze niet zelf kan opvangen. Belangrijke ontwikkeling voor Willemsoord BV is de oprichting van de nieuwe erfgoedorganisatie waar Willemsoord BV samen met Stichting Stelling Den Helder in op zal gaan. Dat zal stapsgewijs in de loop van 2020 gebeuren. Binnen Willemsoord BV en de erfgoedorganisatie is groot onderhoud aan de monumenten een belangrijk thema. In voorbereiding op de erfgoedorganisatie is daarom het groot onderhoud voor de komende twintig jaar in beeld gebracht voor Willemsoord en de Stelling. Op basis hiervan zijn vanaf 2020 middelen beschikbaar gesteld voor de erfgoedorganisatie. Overigens wordt voor het onderhoud van de monumenten ook subsidie ontvangen van het Rijk (50% van de noodzakelijke kosten). Binnen Willemsoord ligt de prioriteit bij noodzakelijk onderhoud aan de kades dat naar verwachting in 2020 zal plaatsvinden.

Onderhoud aan kades en monumenten kan altijd mee- of tegenvallen; dit blijft een risico, dat met de structurele bijdrage van € 900.000 beter beheersbaar wordt.

Port of Den Helder

Op 16 september 2019 besloot de raad een financiële bijdrage aan PoDH te verstrekken voor het onderhoud en beheer van bruggen, sluizen, vaarwegen en sommige kades die voor PoDH onrendabel zijn maar een breder maatschappelijk belang hebben omdat het voorzieningen van algemeen nut zijn (RB19.0090). Met een bijdrage van totaal € 17,4 miljoen tot en met 2028 moet PoDH binnen randvoorwaarden in staat zijn om de haven zelfstandig te exploiteren en te onderhouden.

Achterstallig onderhoud kapitaalgoederen

Het gewenste onderhoudsniveau van de kapitaalgoederen bepalen we aan de hand van de gewenste kwaliteit, de door de raad gestelde kwaliteitseisen of landelijk gebruikelijke normen. De beheerplannen die hieraan ten grondslag liggen geven een inzicht in de werkzaamheden en de kosten die nodig zijn om de goederen in goede staat te houden. Soms geven ze ook inzicht in de diverse kwaliteitsniveaus die mogelijk zijn. Naast een evenwichtige inpassing in de begroting dragen de beheerplannen bij aan de mogelijkheid tot het uitvoeren van onderhoud in een effectieve volgorde. Met andere woorden: de werkzaamheden

worden op elkaar aangesloten, zodat de overlast zo gering mogelijk is en *werk met werk* kan worden gemaakt.

Waar mogelijk maken we gebruik van normen en/of landelijke toegepaste richtlijnen en kwaliteitsbeelden, zoals die van het kennisplatform CROW. Sinds 2016 wordt een belangrijke richting ook aangegeven door het door de gemeenteraad vastgestelde visiedocument *Perspectief openbare ruimte*. Dit document geeft onder andere aan om bewoners en bedrijven meer te betrekken bij geplande werkzaamheden in de openbare ruimte, meer in te spelen op lokale ontwikkelingen, minder budgetscheiding van onderhoudssectoren toe te passen en meer verscheidenheid te creëren in de kwaliteitsniveaus van de openbare ruimte.

In het kader van risicoaansprakelijkheid, transparantie en objectiviteit worden alle kapitaalgoederen volgens de in de desbetreffende beheerplannen genoemde inspectiefrequenties door externe bureaus geïnspecteerd.

Voor het beleidskader 'Openbare ruimte in nieuw perspectief', waarin de omvang van de investeringen in de openbare ruimte is opgenomen, om het door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau te kunnen realiseren, is voor de komende jaren rekening gehouden met extra investeringen:

Gebiedsgerichte aanpak:

- 1,28 miljoen per jaar maatregelen veilig en duurzaam
- 0,72 miljoen per jaar onderhoud op gewenst niveau brengen

Niet gebiedsgerichte aanpak:

- 0,61 miljoen per jaar onderhoud op gewenst niveau brengen
- 0,81 miljoen per jaar (aflopend) hogere structurele onderhoudsuitgaven

Door inzet van deze middelen kan het onderhoud op het gewenste niveau worden gebracht.

Schadeclaims en planschades

Hier treft u een overzicht aan van de tegen de gemeente Den Helder ingediende schadeclaims en de risico's die er bestaan op planschades. Schadeclaims en planschades waarvan het verwachte effect op de jaarrekening 2019 minder is dan € 75.000 zijn buiten beschouwing gelaten. Ook zijn twee potentiële schadeposten voor de gemeente weergegeven: de gemeente wil die schade verhalen op een wederpartij maar als die geen verhaal biedt zal zij naar verwachting zelf de kosten moeten dragen.

Schadeclaims

- **Aanbesteding onkruidbestrijding:** Er is een vordering naar aanleiding van doorlopen aanbestedingsprocedure Veeg- en onkruidbeheer. Na gunning van de opdracht is door de rechter vastgesteld dat de winnende inschrijver de opdracht niet gegund had mogen worden. In 2019 is de aansprakelijkheid van de gemeente jegens een lid van de combinatie, die de opdracht niet gegund had gekregen, definitief komen vast te staan. Dit was aanleiding voor een ander lid van dezelfde combinatie om de gemeente ook aansprakelijk te stellen en de gemeente hiertoe te dagvaarden. De gemeente heeft aansprakelijkheid erkend, mede omdat de aansprakelijkheid tegen een ander lid van de combinatie al vaststaat. Met het oog op een snelle afdoening is door de gemeente getracht om buiten rechte hierover overeenstemming te krijgen met de wederpartij, maar dit is niet gelukt. Het vonnis van de rechtbank, waarin de erkenning van aansprakelijkheid is opgenomen, wordt in het voorjaar van 2020 verwacht. Hiermee staat de aansprakelijkheid van de gemeente jegens leden van de combinatie vast, maar daarmee is nog niet de hoogte van de schade vastgesteld. De combinatie moet hiervoor een schadestaatprocedure starten. Dit is nog niet gebeurd. Omdat een lid van de combinatie de schade heeft gesteld op circa 1,9 miljoen euro, wordt rekening gehouden met dit voorlopige bedrag bij de berekening van risico's.
- **Postkantoor:** In januari 2019 heeft de rechtbank geoordeeld dat de gemeente onrechtmatig jegens de voormalige gebruiker van het Postkantoor heeft gehandeld door in het najaar van 2017 de onderhandelingen met hem over de aankoop van dit postkantoor te staken. In een separate procedure heeft de rechtbank in september 2019 geoordeeld dat de gemeente de atelier- en museumovereenkomst met de voormalig gebruiker van het Postkantoor terecht heeft opgezegd en dat de gemeente rechtmatig heeft ontruimd. De voormalige gebruiker is door de rechtbank veroordeeld tot een bedrag van circa € 392.000 aan kosten voor onder meer ontruiming, verschuldigde kosten van gas, water en elektriciteit en proceskosten. Daarnaast is betrokkene veroordeeld tot vergoeding van de kosten van kunstopslag van circa € 10.000 per maand zolang de kunst opgeslagen ligt. Tegen beide vonnissen is hoger beroep aange tekend. Deze procedures lopen nog. Ondertussen onderzoekt de gemeente de mogelijkheden om genoemde kosten op betrokkene te verhalen.
- **Schade aan zwembad 'Het Heersdiep':** Na oplevering van zwembad 'Het Heersdiep' zijn diverse gebreken (o.a. scheurvorming in bassins en perronvloeren) geconstateerd. Het herstel hiervan is complex en kostbaar. De gemeente heeft de aannemerscombinatie aansprakelijk gesteld en er is een pro forma procedure aanhangig gemaakt bij de Raad van Arbitrage voor de Bouw. Deze procedure staat op de parkeerrol. Partijen zijn in 2019 met elkaar in gesprek gegaan over een oplossing en er is gestart met een gezamenlijk onderzoek naar het herstel en de kosten daarvan. Dit onderzoek is nog niet afgerond. Een deel van de gebreken (buffervaten) is inmiddels hersteld door de gemeente. De kosten hiervan zijn € 115.078. De hoogte van de overige schade is nog niet bekend. Op dit moment kan daarom de totale schade niet exact worden ingeschat. Zou de aannemerscombinatie uiteindelijk geen verhaal bieden, dan loopt de gemeente een fors financieel risico. Het risico wordt vooralsnog op ca. € 500.000 begroot.
- **Arbeidsrechtelijke geschillen.** Er is een geschil met een medewerker waarvoor in onderling overleg een oplossing wordt gezocht. Daarnaast spelen 2 procedures rondom disciplinair strafontslag.

Voornoemde bedragen zijn exclusief wettelijke rente.

Planschade

Ten gevolge van diverse bestemmingsplanprocedures en omgevingsvergunningen, bestaat er een (doorlopend) risico op planschade. Het is niet mogelijk om op voorhand uitspraken te doen over de hoogte van het mogelijke schadebedrag.

Grondexploitatie

Alleen Willem Alexanderhof is in 2019 een project waarin de gemeente actieve grondpolitiek bedrijft met de daarbij horende grondexploitatie. Er is voor deze exploitatie een voorziening getroffen gebaseerd op de nog te maken kosten en verwachte toekomstige opbrengsten. Geen van de aanwezige risico's in het project zijn zodanig concreet en onvermijdbaar dat we hiervoor nu een (aanvullende) voorziening moeten treffen. We lopen voor grondexploitaties echter altijd risico's op onvoorzien financiële tegenvallers. Deze risico's zijn gerelateerd aan de nog te realiseren kosten en opbrengsten. Grootste risico's schuilen in de opbrengstenkant van de projecten. De opbrengsten zijn later in de tijd gefaseerd dan de investeringen.

Een groot deel van de investeringen doen we vooraf (verwervingen, bouwrijp maken en dergelijke) om het mogelijk te maken grond te verkopen en opbrengsten te realiseren. Vertraging in het project en hierdoor het later realiseren van de opbrengsten heeft dan ook een negatief effect op het resultaat van het project. Het ontwikkelrisico schatten we in op een bedrag van € 2.204.000. Dit bedrag is lager dan voorgaande jaren. Voor Willem Alexanderhof geldt dat de nog te maken kosten en opbrengsten ieder jaar lager worden waardoor het risico afneemt. In de paragraaf Grondbeleid lichten we de risico's verder toe.

Baggerbeheer Den Helder BV

Momenteel is de afbouw van de bedrijfsvoering van Milieupark Oost (MPO), waarin Baggerbeheer participeert, in volle gang:

- Over het depot voormalig insteekhaven Oostoever vindt overleg plaats met de provincie om dit depot in 2020 voor eeuwigdurend beheer over te dragen.
- De werkzaamheden op het depot locatie Oost 1 zijn op 31-12-2019 beëindigd.
- De locatie Oost 2 wordt gehuurd van Port of Den Helder (PoDH). In 2017 is 6 ha uit de huur genomen (Vogeleiland) en door de PoDH overgedragen aan het Landschap Noord-Holland. De gemeente Den Helder draagt 15 jaar lang bij aan het beheer van het vogeleiland. Na ontmanteling van het resterende deel wil De Vries & van der Wiel een deel daarvan voor eigen bedrijfsvoering verder ontwikkelen. In 2019 heeft onderzoek plaatsgevonden naar de wijze waarop, termijn en kosten, ontruiming van dit depot kan plaatsvinden. De indicatieve kosten voor het volledig ontmantelen is geheel afhankelijk van het termijn van ontruiming. Rekening moet gehouden worden met kosten voor ontmanteling van minimaal 3,8 mln. In het tweede kwartaal wordt besluitvorming verwacht.

Open eindregeling BUIG en 3D's

Voor de BUIG en de 3D's is de grove inschatting dat jaarlijks zich een tekort kan voordoen dat oploopt tot € 5 miljoen. Totaal is het risico over de periode van 2020 tot en met 2023 een bedrag van € 20 miljoen. In een periode van vier jaar moet ombuiging mogelijk zijn, en het risico afgedekt.

Gemeentelijke heffingen

Ten aanzien van de onroerende zaakbelasting (OZB) opbrengsten blijft het risico bestaan van de afwaardering van de grote met name incurante objecten als gevolg van bezwaar- en beroepsprocedures. Het gaat hier dan voornamelijk om objecten op het defensie terrein, ziekenhuis, verzorgingshuizen, het terrein van Noorderhaven en van Woningstichting Den Helder. We zijn als gemeente extra gevoelig voor mutaties in de WOZ van deze instellingen, omdat ze een relatief groot deel uitmaken van de totale waarde van onroerende zaken in de gemeente.

Rekening wordt gehouden met een tegenvaller van € 150.000 wegens onjuiste taxatie.

Algemene uitkering

De ontwikkeling van de Algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Volgens het systeem van 'samen de trap op en samen de trap af' hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de omvang van het gemeentefonds. De jaarlijkse voeding van het gemeentefonds (positief of negatief) wordt het 'accres' genoemd en wordt uitgedrukt in een percentage. Als de rijksoverheid in enig jaar minder uitgeeft dan geraamd, wordt dat onderuitputting genoemd.

Zoals in 2018 zal over 2019 de verwachting zijn dat er weer sprake is van onderuitputting van de rijksuitgaven.

Deze onderuitputting zal doorwerken in het Gemeentefonds voor alle gemeenten. Dit wordt in de meicirculaire 2020 financieel vertaald voor de gemeenten. De onvoorspelbaarheid van de Algemene uitkering heeft geleid tot onderzoek bij het Rijk naar de uitgangspunten. Dit gaat de komende jaren naar verwachting leiden tot aanpassing van de uitkering. Om dit effect deels op te vangen hebben we een stabiliteitsreserve ingesteld. Daarnaast houden we rekening met een risicobedrag van € 5 miljoen per jaar. Voor een periode van vier jaar is dat € 20 miljoen. In die periode zal een eventuele noodzakelijke ombuiging plaats moeten kunnen vinden.

Kengetallen

Jaarrekening 2019			
Kengetallen:	Rekening 2018	Begroting 2019	Rekening 2019
structurele exploitatieruimte	1	-1	1
solvabiliteitsratio	26	19	27
netto schuldquote	57	72	58
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekke leningen	24	39	28
grondexploitatie	6	4	6
belastingcapaciteit	99	102	102

Algemeen

Het BBV verplicht gemeenten om vanaf 2016 een zestal kengetallen op te nemen. Deze kengetallen geven een beeld van de financiële situatie van de gemeente. Normen voor deze kengetallen zijn er niet omdat ze in hun onderlinge samenhang moeten worden bekeken en een uitvloeisel zijn van het door een gemeente gevoerde beleid.

1. Structurele exploitatieruimte.
 - o Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Het kengetal 1 geeft aan dat de structurele lasten in voldoende mate worden gedekt door de structurele baten
2. Solvabiliteitsratio.
 - o De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger dit percentage is, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid. De solvabiliteitsratio is met 27% voldoende.
3. Netto schuldquote en de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekke leningen.
 - o De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen (totaal aan gemeentelijke baten). Het geeft dus een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. De schuldpositie is al jaren gunstig. Er zijn dit jaar geen leningen aangetrokken en op bestaande leningen is afgelost.
4. Grondexploitatie.
 - o Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale baten. De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Naarmate deze inkomsten verder in de toekomst liggen brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee. De waarde van de grondexploitatie ten opzichte van het totaal van baten van de gehele exploitatie, is relatief laag. Hierdoor wordt er weinig risico gelopen.
5. Belastingcapaciteit.
 - o De belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de belastingdruk van gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Het getal 102 betekent dat de gemeentelijke belastingdruk in 2019 van € 733,- iets hoger ligt dan het landelijk gemiddelde van 2018 € 721,- (100%). Het landelijk gemiddelde voor 2019 is € 740,-.

3.2 Onderhoud kapitaalgoederen

3.2.1 Kapitaalgoederen

Deze paragraaf geeft inzicht in het onderhoud van de kapitaalgoederen. De kapitaalgoederen in Den Helder zijn verdeeld in de volgende categorieën.

1. Wegen
2. Civiele kunstwerken
3. Openbaar groen
4. Riolering
5. Openbare verlichting
6. Spelen
7. Watergangen
8. Gemeentelijke gebouwen

3.2.2 Wegen

Basisgegevens

De gemeente Den Helder beheert in totaal ruim 3.5 miljoen vierkante meter wegverharding.

Verhardingstype	2014	2015	2018	2019
Asfaltverharding (m2)	869.000	879.800	983.750	1.041.871
Elementenverharding (m2)	2.230.908	2.141.000	2.452.981	2.533.170
Overige verharding	17.000	17.000	25.250	32.286

Kerncijfers kwaliteit

Na de toetsing van alle geconstateerde schadebeelden op wegverhardingen (aan de onderhouds- en waarschuwingsrichtlijn) zijn de volgende gemiddelde cijfers voor de onderhoudskwaliteit van de wegverhardingen in de gemeente Den Helder berekend.

Kwaliteit Asfalt Elementen

Kwaliteit	Asfalt			Elementen		
	2013	2015	2018	2015	2018	2019
Voldoende	78	72	89	64	60	59
Matig	5	14	3	4	6	3
Slecht	17	14	8	32	34	38

In 2019 is een inspectie uitgevoerd op de elementenverharding (bestrating). In 2018 is het asfaltwerk geïnspecteerd.

De afgelopen drie jaar zijn vooral wegvakken en paden ingepland die zonder onderhoud zouden leiden tot kapitaalvernietiging of onveilige situaties. Tenslotte is niet elk wegvak met een slechte kwaliteit per definitie risicovol. Een flinke inhaalslag is behaald voor de hoofdwegen, fietspaden en trottoirs. De percentages voor matig en slecht hebben dan vooral betrekking op wegvakken en paden die extensief gebruikt worden of geen verhoogd risico geven op letsel. Deze wegvakken en paden worden aangepakt in samenhang met het gebiedsgericht werken of als er onderhoudsgeld overblijft.

Tuinstraat/Sportlaan is gefreesd, nieuwe toplaag aangebracht met fietsstroken

Het beleidskader

Het Beheerplan Wegen 2013-2017 geeft in hoofdlijnen antwoord op de vraag hoeveel wegverharding onderhoud nodig heeft en hoeveel dit onderhoud kost. Het plan is vastgesteld in 2012. In 2019 is een aanvang gemaakt met het opstellen van een nieuw beleids- en beheerplan. De hoeveelheid benodigd onderhoud is bepaald op basis van de wegbeheersystematiek van het CROW.

Uitgangspunt is om zoveel mogelijk levensduurverlengende maatregelen aan de wegverhardingen uit te voeren die passen bij de geconstateerde schadebeelden. Daar waar sprake is van meerdere typen schadebeelden of gepland onderhoud bij andere beleidssectoren (bijvoorbeeld riolering), vindt een afstemming plaats. Dit om enerzijds hinder voor de omgeving tot een minimum te beperken en anderzijds kapitaalvernietiging (economische schade) te voorkomen.

Uit het beleidskader voortvloeiende consequenties

Het is niet mogelijk om met de beschikbare financiële middelen al het geplande onderhoud uit te voeren volgens de wegbeheersystematiek van het CROW. Er zijn daarom prioriteiten gesteld. Daarbij hebben we gekeken naar factoren als veiligheid, ontsluitingsfunctie en acceptabele hinder. Voor de periode in 2018 en 2019 heeft onze prioriteit bij hoofdwegen (asfalt), fiets- en voetpaden gelegen.

Vanuit de visie Perspectief Openbare Ruimte zijn twee ontwikkelingen van belang voor het beheer en onderhoud aan wegen.

1. Gebiedsgerichte aanpak
2. Differentiatie in kwaliteitsniveaus.

De gebiedsgerichte aanpak houdt in dat het onderhoud aan geprioriteerde wegtypen meer wordt geclusterd in geografische gebieden. De bedoeling is dat deze werkwijze meer kansen biedt voor een (esthetische) kwaliteitsverbetering in het geclusterde gebied. Indien een kwaliteitsverbetering mogelijk is, neemt ook de onderhoudskwaliteit van niet-geprioriteerde wegtypen toe.

De vertaling van de financiële consequenties in de begroting

Om het regulier onderhoud uit te voeren en achterstallig onderhoud binnen de planperiode weg te werken, is een jaarlijks budget van € 1,78 miljoen nodig. Deze berekening is geactualiseerd in 2018 en 2019 op basis van

inspectiegegevens uit 2018 en 2019. In 2019 was € 1,2 miljoen beschikbaar voor groot onderhoud. Er is echter € 200.000 extra uitgetrokken om het achterstallig onderhoud terug te dringen. Hierdoor zijn er extra werkzaamheden uitgevoerd, zoals de wegen en voetpaden van de Dintelstraat, het Eyserhof en de fietspaden langs de Dogersvaart en van Foreestweg. Met de huidige beschikbare middelen blijven we wel met een tekort op het onderhoud zitten. De technische kwaliteit van het areaal wegen neemt daardoor geleidelijk iets af.

De afgelopen jaren is in de begroting geen prijsindexatie toegepast. Ter compensatie van de ontbrekende indexatie en de gewenste kwaliteitsverbetering zullen extra middelen nodig zijn. Het beleidskader Openbare Ruimte in nieuw perspectief, zoals verwoord in de bijlage van het raadsvoorstel RVO17.009, geeft handvatten voor de afweging van de beheerniveaus vanuit de financiële kaders van de gemeente.

3.2.3 Civiele kunstwerken

Basisgegevens

In totaal beheert de gemeente 156 civiele kunstwerken, waarvan 94 bruggen, 54 duikers en 8 tunnels/viaducten.

Type kunstwerk	2015	2016	2018	2019
Bruggen	92	92	92	94
Viaducten	3	3	3	3
Tunnels	5	5	5	5
Duikers(constructief	50	50	50	54

Kerncijfers kwaliteit

De kwaliteit van de civiele kunstwerken moet voldoen aan diverse wet- en regelgeving, zoals de Wegenwet en het Bouwbesluit. Veiligheid, functionaliteit en constructieve duurzaamheid zijn de uitgangspunten voor het bepalen van het onderhoud. De geïnspecteerde objecten hebben gemiddeld gezien een redelijke tot goede staat van onderhoud.

Het beleidskader

Het Beheerplan Civiele kunstwerken 2013-2016 is het beleidskader dat aangeeft hoe de kwaliteit van de objecten is gemeten. Het plan is vastgesteld op in 2012. In 2019 is een aanvang gemaakt met het Beleids- en beheerplan Kunstwerken. In 2020 willen we het Beleid- en beheerplan Kunstwerken voor de komende vier jaar vast laten stellen. De gewenste staat van onderhoud komt overeen met kwaliteitsniveau B volgens de CROW-richtlijn. De prijs-/kwaliteitsverhouding voor het onderhoud aan de civiele kunstwerken is dan optimaal.

Uit het beleidskader voortvloeiende consequenties

Het benodigde onderhoud is bepaald op gronden van veiligheid, duurzaamheid en functionaliteit. We kijken kritischer naar de noodzaak voor conserverend onderhoud. Deze insteek heeft invloed op het benodigde onderhoudsbudget. Inzet voor de komende jaren is vooral het gebruik van duurzame materialen. Verder is het afgelopen jaar gestart met de inspectie van alle civiele kunstwerken. Wij verwachten in het eerste kwartaal van 2020 de resultaten van de inspectie. Afgelopen jaar zijn verschillende reparaties uitgevoerd. Brug 21 bij de van Foreestweg is voorzien van een nieuw dek.

Vertaling van de financiële consequenties in de begroting

Het beleidskader Openbare Ruimte in nieuw perspectief, zoals verwoord in de bijlage van het raadsvoorstel RVO17.009, geeft handvatten voor de afweging van de beheerniveaus vanuit de financiële kaders van de gemeente.

3.2.4 Openbaar groen

De gemeente Den Helder heeft in totaal 353 hectare openbaar groen.

- 25 hectare heesters
- 35 hectare bos
- 255 hectare gras
- 21.657 geregistreerde straat-, laan-, en parkbomen

In 2019 zijn veel iepen gerooid vanwege de iepziekte. Een kouder voorjaar met daaropvolgend een uitermate droge zomer maakt de bomen zwakker en daardoor vatbaarder voor deze ziektes. Met name de iepziekte hebben we in 2018 in Den Helder veel gezien. Zeker aan de monumentale lanen langs grachten doet het zeer

als daar bomen wegvallen door iepziekte. We moeten echter niet vergeten dat veel iepen in Den Helder al aardig op leeftijd zijn (70-80 jaar). Hoewel een iep onder normale omstandigheden aanzienlijk ouder kan worden, beperkt de omgeving van de stad (bestrating, beperkte ruimte, verkeersdruk en –schade) de levensduur wel.

Conform de gegevens uit de inspecties worden de heesters en bomen onderhouden. We werken hierbij met de herziene beeldmeetlatten van de CROW uit 2018. Over het algemeen kan gesteld worden dat de kwaliteit van de heesters voldoet aan de basiskwaliteit (B) of zelfs hoger (A).

Er zijn een aantal extra werkzaamheden verricht in het openbare groen. Deze werkzaamheden zijn noodzakelijk om de achterstand weg te werken en weer op het afgesproken kwaliteitsniveau te komen. Zo zijn er in het kader van het bomenplan op diverse locaties bomen gekapt en nieuwe bomen geplant. Dit om ons bomenbestand voor de toekomst duurzaam te kunnen behouden. Ook zijn in diverse wijken de groenperken gerenoveerd. Op diverse locaties liepen de beheerkosten hoog op en liep de kwaliteit (vanwege achterstallig onderhoud) achteruit. Deze locaties zijn omgevormd om het beoogde kwaliteitsniveau weer te halen. En met het oog op het terugbrengen van toekomstige beheerkosten.

Overzicht van de uitgevoerde onderhoudsactiviteiten

- In het Van der Vaartplantsoen zijn gemaaid en watergangen zijn bijgewerkt.
- In de omgeving Station Zuid zijn de oevers opgeschoond.
- In Mariëndal zijn op de uitkijkheuvel bramenstruiken verwijderd.
- Op de Vijfprong zijn de heesters vervangen voor gras. Ook zijn er nieuwe bomen geplant.
- In het Timorpark zijn bomen, heesters en vaste planten geplant bij de eendenvoerplaats.
- De gaten in de haag langs het Langevlietfietspad zijn opgevuld.
- De populieren langs de Drs. F. Bijlweg en de C.M. Tuijnsaetstraat zijn gekapt.

3.2.5 Riolering

Basisgegevens

De gemeente Den Helder beheert in totaal bijna 424 km riolering.

Type	2018	2019
Bergbezinkleiding (meter)	35.000	556
Persleiding (meter)		27643
Infiltratieriool (meter)		33.073
Overstortleiding (meter)		1.216
Tandemriool (meter)		607
Vrijerval drainage(meter)	320.000	730
Regenwater (meter)		104.653
Vuilwater (meter)		10.019
Gemengd (meter)	145	257.166
Vrijerval transport(meter)		16.254
Gemalen (stuks)		145
Totaal	355.000	423.718

De gemiddelde leeftijd van de vrijvervalriolering varieert per wijk.

- Den Helder Centrum van de jaren 1960 (Tuindorp Oost) tot 2010 (Van Galenbuurt).
- Huisduinen jaren 1960 tot 1970.
- Nieuw Den Helder van de jaren 1950 (Dirksz Admiraal tot ca. 2010 (Kleine Rivierenbuurt).
- De Schooten van de jaren 1950 (Schout & Schepenenbuurt tot 2019 (Boatex).
- Julianadorp van ca. 1965 (Oude dorp) tot 2019 (Willem Alexanderhof).

De wijken met een aanlegperiode van ca. 1960 – 1970 zijn nu aan onderhoud toe. Dat kan door middel van relinen (een kous plaatsen in de buis) of door algehele vervanging. De geplande inspecties medio 2020 geven gedetailleerde informatie voor de onderhoudsopgave.

In 2018 is begonnen met het vullen van gegevens in het beheerpakket. Zoals aangegeven bleek de betrouwbaarheid van de gegevens onvoldoende. Dit leidt tot een achterstand in betrouwbare data. In 2019 lag de nadruk op het inspecteren van de stelsels die in het programma gebiedsgerichte aanpak opgenomen zijn. In 2020 wordt dit voortgezet, waarbij ruim 50 km riolering wordt geïnspecteerd.

Aanleg riolering Vliestroomstraat

Het beleidskader

Het beleidskader wordt gevormd door het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP 2018 - 2022) en het

Bestuursakkoord Water (BAW). Samen met het Hoogheemraadschap en de omliggende gemeenten Texel, Schagen en Hollands Kroon is regionaal beleid ontwikkeld. Beleid over hoe we willen omgaan met de zorgplicht en de rol van bewoners, bedrijven en projectontwikkelaars (Noordkopgemeenten). De gemeente Den Helder heeft in 2016 een eigen beleidskader opgesteld hoe concreet wordt omgegaan met de zorgplichten voor hemelwater en grondwater. Voor elke zorgplicht is een ambitieniveau vastgesteld waarin streefwaarden van (klimaat)overlast zijn opgenomen. Ook zijn globale maatregelen geformuleerd om deze overlast zoveel mogelijk te voorkomen. Dit beleidskader is opgenomen in het GRP voor de gemeente Den Helder.

In het GRP is de invoering van assetmanagement opgenomen. Met het samenwerkingsverband van de vier Noordkopgemeenten is in 2019 de ontwikkeling en invoering van risicogestuurd beheer (RGB) voor riolering opgepakt. Dit is een belangrijk onderdeel van assetmanagement (AM). Voor gemeente Den Helder vertalen we in 2020 het RGB ook naar de andere kapitaalgoederen. Dit met de insteek een gestandaardiseerde aanpak van al onze kapitaalgoederen. De invoering van AM is een langdurig project van enkele jaren en volgt de systematiek van 'plan, do, check, act (PDCA cirkel)'. Met gevolg een continu proces van ontwikkeling en verbetering.

Uit het beleidskader voortvloeiende consequenties

Voor de periode 2018-2022 zijn de volgende vijf speerpunten geformuleerd.

1. Implementatie risicogestuurd beheer (RGB).
2. Planning onderhouds- en verbetermaatregelen (meerjarenplanning).
3. Projecten in het samenwerkingsverband Noordkop, in het kader van het Bestuursakkoord Water.
4. Riolergegevens actueel en volledig (intensiveren inspecties).
5. Verbeterde aandacht voor grondwaterproblemen van bewoners en bedrijven.

Nieuwe maatregelen ten behoeve van de zorgplicht hemelwater en grondwater worden zoveel mogelijk uitgevoerd in combinatie met overig geplande werkzaamheden en ontwikkelingen in de openbare ruimte (gebiedsgerichte aanpak).

Voor de periode 2018-2022 is het heffingstarief rioolbelasting verlaagd van € 157,- naar € 130,-. Voor de volgende periode is de intentie het GRP op te laten gaan in de Omgevingswet. Het tarief wordt dan opnieuw beschouwd.

Aanpassingen aan de openbare ruimte om de gevolgen van klimaatverandering tegen te gaan, worden integraal opgepakt. Bewoners worden betrokken voor bewustwording en participatie op eigen terrein. Met de methode gebiedsgerichte aanpak worden meerdere buurten per jaar aangepakt. Het nemen van maatregelen om elke mate van wateroverlast te voorkomen, doen we niet. Gekozen is voor een haalbaar ambitieniveau 'af en toe wateroverlast mag' waarbij maatregelen worden gepland op de meest kwetsbare locaties op basis van uitgevoerde stresstesten. Dit past binnen de uitgangspunten van het Bestuursakkoord Water (doelmatig en kostenbewust).

Bij nieuwbouw liggen de grootste kansen om klimaatadaptieve maatregelen toe te passen. Er is een nauwe samenwerking tussen beheer- en ontwikkelafdeling om dit te realiseren.

De vertaling van de financiële consequenties in de begroting

De exploitatiebegroting voor de riolering is naar aanleiding van het geactualiseerde GRP bijgesteld. Een besparing van meer dan 10% (doelstelling BAW) op de bestaande beheerkosten is doorgevoerd en ook realiseerbaar. Verlagings van de toegerekende rente van 4% naar 2% op lopende en nieuwe investeringen heeft hierin een aandeel. In de nieuwe exploitatiebegroting is ruimte gemaakt voor een concrete aanpak van de verbrede zorgplicht (grond- en hemelwater), inclusief klimaatadaptieve maatregelen. Daarnaast zijn er budgetten toegewezen voor samenwerking in de regio om de kwaliteit van het rioolbeheer te verbeteren en de kwetsbaarheid te verminderen.

3.2.6 Openbare verlichting

Basisgegevens

Het areaal van de openbare verlichting gemeente Den Helder

Type	2018	2019
Lichtmastenst (st)	12.500	12672
Armaturen (st)	12.950	13001
Lampen (st)	13.100	13272
Electriciteitsnet (km)	300	355
Voedingskasten (st) eigen net/installaties	170	98
Kasten gereguleerd net kasten in eigendom van gemeente		74
Koppel- en doorschakelkasten eigen net		121
Koppel doorschakelkasten in combinatie met combinat/netbeheerder	160	38

Kerncijfers kwaliteit

Lichtmasten

Van de 12.500 masten bestaat het overgrote deel (ca. 90%) uit stalen masten. Hiervan heeft 13% (ca. 1600 masten) de technische levensduur van 40 jaar overschreden. De achterstand vertegenwoordigt een waarde van € 637.000. Bij deze masten is de kans op uitval het grootst. De totale vervangingswaarde bedraagt ca. €

5,8 miljoen.

Armaturen

Van de 12.950 armaturen is ruim 23% (ca. 3.000) van de armaturen ouder dan de technische levensduur van 20 jaar en dringend aan vervanging toe. De achterstand vertegenwoordigt een waarde van € 995.000. Van armaturen die ouder zijn dan 20 jaar daalt de lichtopbrengst. Dat is van invloed op de sociale- en verkeersveiligheid. De technische levensduur van 20 jaar is in mindere mate van invloed op de constructieve kwaliteit. De kans op afbreken van het armatuur neemt weliswaar toe, maar blijft klein. Het risico hierop wordt afgedekt doordat het armatuur bij de (periodieke) vervanging van lampen wordt geïnspecteerd. De totale vervangingswaarde bedraagt ca. € 4,6 miljoen.

Lampen

Voor het vervangen van lampen wordt de economische levensduur aangehouden volgens opgave van de fabrikant. Dit betekent in de praktijk dat lampen groepsgewijs worden vervangen voordat ze stuk zijn. Hierdoor worden de continuïteit en kwaliteit gewaarborgd en veel meldingen voorkomen.

Eigen kabelnetwerk

Van de 12.500 aansluitingen (lichtmasten) zijn er ca. 10.600 aangesloten op het eigen netwerk. De overige aansluitingen zijn aangesloten op het combi-net van Liander. Het eigen net is ca. 300 km lang en heeft ca. 150 voedingskasten. Er zijn weinig beheergegevens van het kabelnetwerk aanwezig. De komende jaren wordt extra aandacht gegeven aan inspecties. De totale nieuwwaarde van het eigen netwerk bedraagt ca. € 7,2 miljoen.

In het Beleidsplan Openbare Verlichting (2014-2018) staan de kaders voor de instandhouding en beheer van een verantwoorde openbare verlichtingsinstallatie. Het nieuwe beheerplan is begin 2020 gemaakt.

De belangrijkste doelstellingen uit het beleidsplan

- Een veilige stad en installatie.
- Duurzame verlichting.
- Inhalen achterstallig onderhoud.
- Uittfasen combinet en vervangen door solonet (leidt tot minder storingen).
- Standaardisatie van masten en armaturen.
- Terugdringen areaalgrootte.
- Samenwerking met andere beleidsvelden.

Uit het beleidskader voortvloeiende consequenties

De onderhoudskwaliteit 'basis' is het uitgangspunt. Focus is en blijft dat de verlichting voldoende veilig is. Ook het afgelopen jaar was het – tegen de achtergrond van de beschikbare financiële middelen - weer een uitdaging om dit voor elkaar te krijgen.

De vertaling van de financiële consequenties in de begroting

Om ervoor te zorgen dat de verlichting blijft branden moet er regelmatig onderhoud worden uitgevoerd en materialen worden vervangen. Bij het vervangen van materialen worden de volgende vervangingsgrondslagen aangehouden: 60 jaar voor het netwerk, 40 jaar voor masten en 20 jaar voor armaturen. De beschikbare financiële middelen nopen ons tot het maken van keuzes. Middelen voor regulier onderhoud worden in toenemende mate aangewend voor het verhelpen van klachten en storingen om te voldoen aan veiligheidseisen. Daarmee bestaat het risico van een oplopend achterstallig onderhoud. Hierdoor loopt de achterstand op.

Door gebruik te maken van het extra geld voor duurzame maatregelen is het mogelijk geweest meer vervangingen van armaturen te realiseren. Door het aanbrengen van meer led-armaturen, lampen en meer te dimmen komen de doelstellingen van het energieakkoord binnen ons bereik.

De belangrijkste punten uit het energieakkoord

- 20% energiebesparing bij openbare verlichting en verkeerregelinstanties in 2020 ten opzichte van 2013.
- 50% energiebesparing bij openbare verlichting en verkeerregelinstanties in 2030 ten opzichte van 2013.
- 40% van de openbare verlichting is voorzien van slim energiemangement in 2020.
- 40% van de openbare verlichting is energiezuinig in 2020.

3.2.7 Spelen

Basisgegevens

De gemeente Den Helder heeft 497 speeltoestellen in de openbare ruimte.

Het beleidskader

Het beheer en onderhoud aan de speeltoestellen wordt uitgevoerd op basis van het Beheerplan Spelen. Een belangrijk element is hierbij het waarborgen van de veiligheid zoals omschreven staat in het Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen (WAS). Het doel is om kinderen op goede en veilige speeltoestellen te kunnen laten spelen.

Uit het beleidskader voortvloeiende consequenties

Ieder jaar worden de verplichte veiligheidsinspecties uitgevoerd. Op basis van deze resultaten worden de diverse onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. Is de slijtage en/of schade niet meer te herstellen, dan verwijderen we het speeltoestel zodat het geen gevaar voor kinderen oplevert. Per speeltoestel houden we

een logboek bij. Hierin staan de technische gegevens, inspectieresultaten en uitgevoerde onderhoudswerkzaamheden.

3.2.8 Watergangen

Basisgegevens

De volgende onderdelen zijn in onderhoud en beheer:

- ca. 50 km oeverbescherming
- ca. 50 km waterbodems
- ca. 179 km natuurlijke oevers
- 19 st. stuwen
- 52 st. vis- en kanosteigers
- ca. 250 st. kleine aanlegsteigers

Kerncijfers kwaliteit

Met de kwaliteit van de watergangen wordt vanuit beheer de mate van doorstroming bedoeld. Het referentiekader is de Legger van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Op basis van profielmetingen is voor elke watergang inzichtelijk gemaakt hoeveel slib er boven de norm van de Legger aanwezig is. Kijkend naar de functie in het watersysteem (primaire, secundaire of tertiaire watergang), is een overzicht van onderhoudstoestand te bepalen.

Oordeel	Maatregel	Grootte van areaal
Goed	geen	24,50%
Matig	onderhoudsplan voor de komende 10 jaar	16,80%
Slecht	onderhoudsplan voor de komende 2 jaar	53,70%
Overig	betreft drooggevalen greppels	5,00%

De gemiddelde kwaliteit van de oeverbeschermingen is matig. In 2018 is een aanvang gemaakt met de vervanging van de walbeschoeiingen. De vissteigers en kanosteigers zijn door de recente aanleg en onderhoud van goede kwaliteit. In 2019 is gestart met het baggeren van de watergangen en uitvoeren van groot onderhoud aan beschoeiingen. Dit wordt in 2020 gecontinueerd.

Het beleidskader

In 2017 is voor alle onderhoudsdisciplines (water, wegen, groen etc.) een kwaliteitsnorm door de gemeenteraad vastgesteld. Minimaal beeldkwaliteit B, voor zover is vastgelegd in publicatie 288 van de CROW 'Kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2013' (A in centrum, C in buitengebied). In aanvulling op deze beeldkwaliteit zijn de eisen van de Keur van het waterschap van toepassing.

Uit het beleidskader voortvloeiende consequenties

Voor goed en rationeel beheer van het nieuwe areaal is berekend hoeveel middelen (formatie en budget) benodigd is. Er is een voorziening voor onderhoud watergangen ingesteld ter grootte van € 669.000,-. Een plan hoe de voorziening gebruikt wordt zal onderdeel uitmaken van het beheerplan. Deze is medio 2020 gereed. In 2018 zijn we gestart met het wegwerken van het achterstallig onderhoud. Dit zal in 2021 afgerond zijn.

De vertaling van de financiële consequenties in de begroting

Het Beleidskader Openbare Ruimte in nieuw perspectief, zoals verwoord in de bijlage van het raadsvoorstel RVO17.009, geeft handvatten voor de afweging van de beheerniveaus vanuit de financiële kaders van de gemeente.

3.2.9 Gemeentelijk Vastgoed

Gemeentelijke portefeuille

De Gemeentelijke portefeuille bestaat uit 74 complexen (bedrijfsruimte, appartementencomplex, verenigingsgebouwen en andere). Deze complexen hebben samen een content van ca. 200 objecten en kan als volgt worden ingedeeld.

Categorie en aantal vastgoed conform afstootnota

Gemeentelijk vastgoed	Aantal
Huisvesting eigen organisatie	4
Strategisch gelegen	20
Maatschappelijk belang	63
Commercieel vastgoed	110

In 2017 is de nota 'Afstoten gemeentelijk vastgoed (2017-2018)' vastgesteld. Op basis van deze nota wordt uitvoering gegeven aan de opgave met betrekking tot het afstoten van gemeentelijk vastgoed. In 2020 wordt een herijking gedaan van bovengenoemde nota.

Onderhoudssystematiek

In 2017 is het onderhoud voor gemeentelijk vastgoed financieel opnieuw ingericht. Hiervoor zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd.

- Er is budgettair onderscheid tussen planmatig-, contract- en dagelijks onderhoud.
- Er wordt gestreefd naar één onderhoudsvoorziening voor de gemeentelijke gebouwen (exclusief verbonden partijen en schoolgebouwen).
- De jaarlijks benodigde dotatie in de voorziening wordt afgeleid uit de gemiddelde onderhoudslasten voor planmatig onderhoud voor de komende tien jaren.
- Jaarlijks vindt er een actualisatie van de stand van de voorziening plaats, waarbij getoetst wordt of aanvullende middelen benodigd zijn.

Voor het onderhoud van de forten en bunkers hebben we geen eigen onderhoudsplanning. Dit omdat we het onderhoud en beheer hiervan uitbesteden aan de stichting Stelling Den Helder. Die krijgt hiervoor een vergoeding van ca. € 30.000.

Verantwoording onderhoudsjaar 2019

Aan het einde van 2019 zijn de meerjarenonderhoudsplannen geactualiseerd. Op basis hiervan is het 10-jaars overzicht aangepast, zodat de jaarlijkse dotatie kan worden bepaald.

Uit de actualisatie volgt dat een deel van de geplande werkzaamheden niet in 2019 is uitgevoerd. Hiervan is een klein deel komen te vervallen én het overige is doorgeschoven naar de komende jaren. Dit is verwerkt in het 10-jaars overzicht. In 2020 wordt ingezet op het uitvoeren van het planmatig onderhoud zodat alle panden op het afgesproken conditieniveau onderhouden zijn. Naast het standaard onderhoud zullen diverse panden in 2020 verduurzaamd worden.

Onderwijshuisvesting

De basis (vervangende) nieuwbouw van schoolgebouwen is bepaald in de Huisvestingsverordening en het Integraal Huisvestingsplan 2015– 2030. De raad heeft dit Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2015-2030 op 12 oktober 2015 vastgesteld. Met ingang van 2015 is de wetgeving gewijzigd en ontvangen schoolbesturen de vergoeding voor het buitenonderhoud rechtstreeks van het Rijk. De verantwoordelijkheid voor bekostiging van nieuwbouw van schoolgebouwen ligt bij de gemeente. (Vervangende) nieuwbouw gebeurt conform het in het Integraal Huisvestingsplan vastgestelde investeringsoverzicht.

Financieel gezien vormt onderwijshuisvesting een gesloten systeem. Mee- en tegenvallers in de uitgaven aan onderwijshuisvesting verrekenen we met de egaliseringsreserve onderwijshuisvesting.

Bij de vaststelling van het IHP is besloten de toe te rekenen inkomsten vanuit de algemene uitkering te bevriezen op het niveau 2016. En wegens structurele tekorten op termijn te stoppen met het gesloten financiële systeem zoals dat nu aan het IHP is gekoppeld.

Duurzaamheid vastgoedportefeuille

In de nota 'Hoofdlijnen van aanpak voor een duurzaam en klimaatbestendig Den Helder' (juni 2015) zijn globale doelstellingen geformuleerd c.q. ambities uitgesproken om te komen tot energiebesparing. Om de duurzaamheidsambitie nader te concretiseren is in de raadsvergadering van juli 2016 een motie aangenomen om de Gemeente Den Helder in 2040 volledig energieneutraal te hebben. Om de eerste stappen naar deze ambitie te realiseren is op 22 mei 2017 het Plan van Aanpak 'Verduurzaming Gemeentelijk Vastgoed' door de gemeenteraad vastgesteld. Dit is een stappenplan om te komen tot inzicht in energieprestaties en mogelijke energetische verbeterpunten van gebouwen. Teneinde diverse duurzaamheidsambities te behalen. Conform dit plan van aanpak zijn de panden in de kernportefeuille vastgoed energetisch onderzocht en is een uitvoeringsplan verduurzaming gemeentelijk vastgoed uitgewerkt.

In 2019 heeft een herijking plaatsgevonden van de kernportefeuille welke heeft geresulteerd tot een aanpassing.

De huidige opgave/doelstellingen voor 2020 voor het verduurzamen van de kernportefeuille verduurzaming (betreft 24 panden, deze zijn energielabelplichtig) zijn:

- Een energiebesparing van 5% realiseren vanaf 2020 en conform de CO2 prestatieladder.
- Inzicht in een verduurzamingsscenario waarbij wij uitgaan van een gemiddeld energielabel B.

3.3 Financiering

3.3.1 Algemeen

In de paragraaf Financiering van de programmabegroting 2019 hebben we de raad geïnformeerd over de voorgenomen uitvoering van de treasury-taken in het jaar 2019. In deze paragraaf doen we verslag van de wijze waarop we deze taken hebben uitgevoerd. Daarbij gaan we in op de ontwikkelingen op het gebied van gemeentefinanciën, risicobeheer en financiering.

Sinds 2001 geldt de Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO). Het doel van deze wet is het beheersen van financieringsrisico's. De wet geeft de volgende randvoorwaarden voor het treasury-beleid:

- Het aangaan en verstrekken van leningen en het verlenen van garanties is alleen toegestaan voor de

uitoefening van de publieke taak. De raad heeft de nadere uitgangspunten hiervoor vastgelegd in de nota Gemeentelijke garanties en geldleningen;

- Uitzettingen moeten een prudent karakter hebben en
- De gemeente moet voldoen aan de zogeheten kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

De grondslag voor de financieringsparagraaf is het Treasurystatuut 2014 en het Treasurystatuut 2019 (op 16 december 2019 vastgesteld). Hierin zijn de regels voor de uitvoering van de treasuryfunctie en de daarbij behorende bevoegdheden en verantwoordelijkheden opgenomen. Ons Treasurystatuut heeft als doelstellingen:

- Het verzekeren van duurzame toegang tot Europese financiële markten tegen acceptabele condities;
- Het beschermen van het gemeentelijk vermogen- en (rente)resultaten tegen ongewenste financiële risico's;
- Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
- Het realiseren van een flexibel en controleerbaar cashmanagement in de gemeentelijke organisatie;
- Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet financiering decentrale overheden (Wet FIDO), de Uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden, de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo), de Wet verplicht schatkistbankieren voor decentrale overheden en de Regeling schatkistbankieren decentrale overheden respectievelijk de limieten en richtlijnen van het Treasurystatuut 2014 en het Treasurystatuut 2019.

3.3.2 Ontwikkelingen op het gebied van gemeentefinanciën

Op 13 december 2013 zijn de Wet verplicht schatkistbankieren voor decentrale overheden (Wet SKB), de Regeling schatkistbankieren decentrale overheden en de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet HOF) van kracht geworden.

Wet verplicht schatkistbankieren

Deze wet verplicht schatkistbankieren bij het Rijk zonder leenfaciliteit voor gemeenten, provincies, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen. Sinds 15 december 2013 zijn wij verplicht overtollig geld in de schatkist van het Rijk onder te brengen. Er zijn twee uitzonderingen:

1. Gemeenten kunnen overtollig geld uitleenen aan andere overheden en daarmee een beter rendement behalen dan bij de schatkist. Voorwaarde is dat er geen sprake is van een directe toezichtverhouding.
2. Er geldt een zogenaamde doelmatigheidsdrempel van 0,75% van het begrotingstotaal* met een minimum van € 250.000 per gemeente (maar wel met een maximum van € 2.500.000). Hebben we minder middelen dan de doelmatigheidsdrempel beschikbaar, dan hoeven deze niet naar de schatkist.

Wet houdbare overheidsfinanciën

In de Wet houdbare overheidsfinanciën (HOF) staat hoe de Nederlandse overheid de afspraken wil doorvoeren die in Europees verband zijn gemaakt over de ontwikkeling van het EMU-tekort en de schuld van de overheid. In de Wet HOF wordt ook van de mede overheden een bijdrage in de tekortreductie verwacht.

Wij hebben er in 2019 voor gekozen om alleen geld bij de schatkist uit te zetten. Dit is gebeurd op basis van de dagelijkse saldovoorspellingen bij de BNG-bank, waarbij ook de rentepercentages worden gemonitord en de eventuele aanbiedingen die tussenpersonen doen. (Gemiddeld 2019: Schatkist 0,00% - Andere aanbieders - 0,359% tot -0,467).

Wij hebben het drempelbedrag in 2019 niet overschreden.

* Voor Den Helder betekent dit voor 2019 een drempelbedrag van € 1.463.292 (op basis van het (primitieve) begrotingstotaal van 2019 van € 195.105.000).

Berekening benutting drempelbedrag schatkestbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar 2019					
(1)	Drempelbedrag	1463,292278			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkest aangehouden middelen	1.068	1.108	962	1.024
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	395	355	501	439
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	195.106			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	195.106			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	1463,292278			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkest aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkest aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	96.133	100.810	88.542	94.222
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) = (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkest aangehouden middelen	1.068	1.108	962	1.024

Het verlenen van garanties en het verstrekken van geldleningen

Ondanks de economische omstandigheden van de afgelopen jaren is de kredietwaardigheid van gemeenten

nog steeds zeer hoog. Door aanscherping van het beleid van kredietverstrekende instellingen, dat is gericht op zekerheid en rentabiliteit, wordt de gemeente meer en meer een gewilde partij om de financiering van te betrekken. Deze financiële steun kan vanuit maatschappelijk oogpunt zeer wenselijk zijn maar vormt ook groeiend risico. Dit omdat gemeenten in toenemende mate onder de verslechterde economische omstandigheden worden aangesproken op hun rol als (mede) financier of garantsteller. Wij hebben daarom in 2014 het gemeentelijk beleid voor het verlenen van garanties en het verstrekken van geldleningen herzien. Op 16 december 2019 is het beleidskader Gemeentelijke garanties en geldleningen 2019 vastgesteld.

3.3.3 Financiële risico's

Kasgeldlimiet

De renterisico's die we lopen op de financiering met kortlopende middelen wordt door de wet begrensd met een kasgeldlimiet. Deze limiet is vastgesteld als een maximum percentage van het begrotingstotaal dat we met kortlopende middelen mogen financieren. De minister van Financiën heeft het percentage vastgesteld op 8,5%. Het streven is binnen de kasgeldlimiet een deel van de financieringsbehoefte te dekken door kortlopende leningen. Dit heeft de volgende voordelen:

- De rente op kortlopende leningen is bijna altijd lager dan op langlopende leningen;
- Er is sprake van een grotere flexibiliteit.

De kasgeldlimiet bedroeg in 2019 € 16.584.000. Zoals uit de volgende tabel blijkt is het gehele jaar sprake geweest van een overschot aan kortlopende financieringsmiddelen, waardoor we het gehele jaar ruimschoots aan de norm hebben voldaan.

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000)	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.
1. Begrotingstotaal	195.106	195.106	195.106	195.106
2. Vastgesteld percentage	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
3. Kasgeldlimiet (1 x 2)	16.584	16.584	16.584	16.584
4. Financieringsmiddelen (gemiddelde per kwartaal)	24.406	22.794	25.042	20.101
5. Ruimte kasgeldlimiet (3 + 4)	40.990	39.378	41.626	36.685

Renterisiconorm

De renterisiconorm beperkt het renterisico op de langlopende financiering. De norm bevordert de spreiding van looptijden van leningen op de kapitaalmarkt (looptijd lening > 1 jaar), zodat we niet in één jaar een groot deel van onze leningen tegelijk moeten aflossen. Het Rijk heeft deze norm vastgesteld op 20% van de totale lasten van de (primaire) begroting.

Voor ons komt dit neer op 39.021.000 (maximale omvang van leningen die in enig jaar mogen aflopen c.q. worden geherfinancierd).

Uit de volgende tabel blijkt dat wij ruimschoots voldoen aan de risiconorm.

Renterisiconorm	2019*	2020*	2021*	2022*
1. Begrotingstotaal	195.106	195.106	195.106	195.106
2. Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%
3. Renterisiconorm (1 x 2)	39.021	39.021	39.021	39.021
4. Renteherziening	318	0	0	0
5. Aflossingen	4.490	14.818	4.874	4.933
6. Renterisico (4 + 5)	4.808	14.818	4.874	4.933
7. Ruimte (+)/Overschrijding (-) (3 - 6)	34.213	24.203	34.147	34.088

* Het uitgangspunt voor de berekening van de renterisiconorm is het begrotingstotaal in het jaar T, waarbij het jaar T het huidige jaar (2019) is.

3.3.4 Financieringsbehoefte

Opgenomen langlopende geldleningen

In 2019 hebben we € 4.490.372 regulier afgelost. Hierdoor was de restantschuld eind 2019 € 109.603.712. De totale rentelast bedroeg in 2019 € 4.055.713.

Verstekte langlopende geldleningen

Wij hadden op 31 december 2019 voor € 60.475.998,72 aan verstekte langlopende geldleningen uitstaan. De drie grootste geldnemers zijn:

- Woningstichting Den Helder voor een bedrag van ongeveer € 56.969.667.
- Schouwburg de Kampanje voor een bedrag van € 2.500.000.
- Willemsoord voor een bedrag van € 1.307.500.

Krediet-/debiteurenrisico

Bij de krediet-/debiteurenrisico's bestaat de kans op een waardedaling van een uitstaande vordering, als gevolg van het niet (tijdig) nakomen van de verplichtingen door een debiteur. Het beheer van de debiteuren houdt verband met onze reguliere bedrijfsactiviteiten. Door een goed invorderingsbeleid kunnen we het kredietrisico als laag kwalificeren.

Garantstellingen

We staan garant voor het betalen van de rente en aflossingen van geldleningen van verschillende partijen. In 2019 hebben we onder voorwaarden (zie de nota Gemeentelijke garanties en geldleningen) een beperkt aantal garantstellingen verstrekt.

Bij de garantstellingen kunnen we onderscheid maken in een directe garantstelling of het aangaan van een achtervangpositie bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Dit laatste is bij de garantstelling voor woningcorporaties gebruikelijk. De gemeente staat dan voor 50% garant. Stichting Woontij, Vestia Groep, Stichting Woonzorg Nederland en Woningstichting Den Helder zijn aangesloten bij het WSW.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de bedragen waarvoor wij per 31 december 2019 garant staan:

Gewaarborgde geldleningen en garantstellingen

Instelling (bedragen x € 1.000)	Oorspronkelijk bedrag	Gewaarborgd %	Schuld 1-1	Schuld 31-12
Woningstichting Den Helder	7.170	100,00%	4.463	4.287
NV Huisvuilcentrale Noord-Holland	598.528	3,84%	23.351	24.205
ROC Kop van Noord-Holland	5.445	100,00%	2.360	2.178
Gemini ziekenhuis	6.000	100,00%	6.000	6.000
Stichting Dierentehuis Den Helder	113	100,00%	9	3
Willemsoord BV	21.000	100,00%	15.000	15.000
Veiligheidsregio Noord-Holland Noord	48.688	9,00%	4.406	4.268
Regionaal Historisch Centrum Alkmaar	338	12,88%	0	0
N.V. Port of Den Helder	26.300	100,00%	21.075	20.550
Stichting Blijf van mijn Lijf	500	100,00%	406	406
Scholen aan Zee	13.250	100,00%		13.250
Subtotaal garanties zonder achtervang	727.332		77.070	90.147
Stichting Woontij	57.774	50,00%	23.579	15.484
Woningstichting Den Helder	137.500	50,00%	127.500	148.750
Stichting Woonzorg Nederland	6.349	50,00%	2.540	2.409
Vestia Groep	4.674	50,00%	1.645	1.533
Subtotaal garanties met achtervang WSW	206.297		155.264	168.176
Totaal	933.629		232.334	258.323

Wij hebben voor de volgende instellingen een maximum afgesproken voor wat betreft de garantstellingen:

- Woningstichting Den Helder (maximale garantstelling van € 250 miljoen).
- Stichting Woontij (maximale garantstelling van € 22,5 miljoen en een looptijd van 1 oktober 2019 tot en met 31 december 2023).
- Willemsoord bv (maximale garantstelling van € 21 miljoen).
- Port of Den Helder bv (maximale garantstelling van € 26,3 miljoen).
- Scholen aan Zee (maximale garantstelling van € 13,25 miljoen en een looptijd van 15 juli 2019 tot en met 15 juli 2043).

Dit houdt in dat bovenstaande instellingen tot het door ons vastgestelde maximum aan geldleningen kunnen aantrekken zonder tussenkomst van de gemeente. Uit de cijfers in deze tabel blijkt dat bovengenoemde instellingen nog ruimte hebben binnen het gestelde maximum.

Kapitaallasten

In lijn met de nota Reserves en voorzieningen 2016 maken we melding van de rentelasten die we in 2019 aan de reserves hebben toegerekend. Over 2019 hebben we geen rente aan de reserves toegevoegd. Conform de richtlijnen van de Bbv rekenen wij met ingang van 2019 geen rente meer toe aan de reserves.

3.3.5 Ontwikkelingen EMU-saldo

Het EMU-saldo (EMU = Europese Montaire Unie) is het verschil tussen de inkomsten en uitgaven van de overheid. Een negatief saldo geeft aan dat de overheid een tekort heeft: de uitgaven zijn groter dan de inkomsten. Het EMU-saldo van de lokale overheden telt mee voor het saldo van de totale Nederlandse overheid en draagt daarmee dus bij aan het EMU-tekort of overschot van de gehele overheid.

In het Verdrag van Maastricht is afgesproken dat het EMU-tekort van een land maximaal 3% van het Bruto Binnenlandse Product (BBP) mag bedragen.

Op basis van de Wet financiering decentrale overheden (FIDO) behoort ingrijpen voor de centrale overheid tot de mogelijkheden bij een dreigende overschrijding van het 3% EMU-tekort voor zover dit wordt veroorzaakt door een ongewenste ontwikkeling van het saldo van de lokale overheden.

Afspraak met het Rijk is dat het EMU-saldo in de begroting van de lokale overheden wordt opgenomen en de

verantwoording van het EMU-saldo in de programmarekening. Zodat er inzicht is in de ontwikkeling daarvan.

In onderstaand tabel geven wij de verantwoording van het EMU-saldo over 2019 weer. Het verschil tussen de cijfers uit de jaarrekening 2019 en de bijgewerkte cijfers tot en met september 2019 is € 3.907.000 voordelig. De grootste oorzaak is een minder nadelig saldo van baten en lasten van € 7.836.000. Daar tegenover staan een per saldo hogere investeringen ad € 2.559.000. De stijging van het saldo van baten en lasten is voor een deel al verklaard met het verzoek tot resultaatbestemming. Aanvullend wordt de afwijking onder andere veroorzaakt door een voordelig effect op de algemene uitkering en een vrijval vanuit de grondexploitatie Willem Alexanderhof.

Omschrijving	2019 x € 1000,- Volgens realisatie tot en met sept. 2019, aangevuld met raming resterende periode	2019 x € 1000,- Volgens jaarrekening 2019	2020 x € 1000,- Volgens begroting 2019
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-7.479	357	-4.402
Mutatie (im)materiële vaste activa	5.492	8.051	-2.149
Mutatie voorzieningen	-2.166	-3.289	167
Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-1.751	-1.927	-61
Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	479	902	0
	-13.866	-9.959	-2.026

3.4 Bedrijfsvoering

Inleiding

Ontwikkelingen bedrijfsvoering

In deze paragraaf staan de belangrijkste beleidsmatige ontwikkelingen in de bedrijfsvoering.

- Informatiebeveiliging
- Personeelsbeleid en organisatie(ontwikkeling).
- Planning & control en financiën.

De paragraaf sluit af met de onderzoeken naar doelmatigheid en doeltreffendheid.

Informatiebeveiliging

Informatiebeveiliging

In 2019 heeft de focus op gebied van informatieveiligheid gelegen op de voorbereiding voor het nieuwe normenkader voor informatieveiligheid: de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Die is vanaf januari 2020 van kracht. De gemeente heeft zich in 2019 voorbereid door de compliance aan de BIO en de AVG meetbaar te maken. De gemeente heeft in 2019 een GRC-applicatie aangeschaft waarmee zij de ENSIA zelfevaluatie 2019, inclusief de verantwoording voor de BRO (Basisregistratie Ondergrond) heeft uitgevoerd. Tevens zijn er voorbereidingen getroffen om in 2020 een 0-meting uit te voeren op basis waarvan er een gap-analyse zal worden en verbeterplannen kunnen worden opgesteld.

Op gebied van bewustzijn zijn er teambijeenkomsten gehouden en intranetpublicaties gepubliceerd om de kennis en het bewustzijn van medewerkers te vergroten. De gemeente heeft in 2019 besloten deel te nemen aan GGI-veilig en de implementatie hiervan vindt plaats in 2020.

Privacy

De gemeente Den Helder werkt bewust met de AVG. Met nieuw geformeerde teams, waaronder het Sociaal domein en team ondermijning, zijn er concepten opgesteld voor afgeleid privacy beleid in deze sectoren. Het verwerkingsregister is een dynamisch register wat continue onderhoud vergt. Afstemming van de verwerkingen in het verwerkingsregister vindt sinds 2019 parallel plaats met het actualiseren van de processen in het DSP en wordt in 2020 verder uitgerold door het digitaliseren van de processen in het sociaal domein.

Personeelsbeleid (HRM-beleid) en Organisatie (ontwikkeling)

Doelen

Voorafgaand aan 2019 hebben we onszelf de volgende doelen gesteld:

- Onze organisatie zodanig in te richten dat wij flexibel en wendbaar op de vraag kunnen inspelen.

- De kernwaarden komen tot uiting in ons handelen, in onze houding en ons gedrag.
- Een excellente dienstverlening te leveren aan elkaar, aan de burger en overige stakeholders.
- Gebiedsgericht en integraal (samen) te werken.
- Een lerende organisatie te zijn waarin we leren van onze fouten.
- Een goed werkgever te zijn.

Dit hebben we vormgegeven op de volgende manieren.

- We hebben vanaf 1 april 2019 een plattere organisatie ingericht. We werken niet meer vanuit afdelingen maar vanuit teams in een matrix-organisatie met programmamanagers en projectleiders. Om zo flexibel, wendbaar en integraal aan onze opgaven te werken. Verantwoordelijkheden liggen zo laag mogelijk in de organisatie. De teamcoach vervult een coachende rol naar de professional.
- Wij ondersteunen medewerkers bij het pakken van hun professionele rol, door het goede gesprek vanuit vertrouwen te voeren met elkaar.
- Daarnaast bieden wij organisatiebreed en integraal diverse trainingen voor medewerkers die aansluiten bij de kernwaarden. Leidinggevendenden volgen een MD-traject waar de kernwaarden de basis zijn van het programma. In de teamplannen worden de kernwaarden opgenomen.
- Door het geheel van deze ontwikkelingen komen de kernwaarden lef, trots en vertrouwen tot uiting in handelen, houding en gedrag. Vertrouwen leidt tot het besef dat fouten maken erbij hoort en dat we alleen kunnen leren als we bespreken wat we de volgende keer anders kunnen doen.
- We hebben een voorstel gemaakt om een nieuwe dienstverleningsvisie te maken.
- We betrekken stakeholders in een vroegtijdig stadium bij onze plannen. Inwoners participeren bij het maken van de plannen.
- In onze communicatie-uitingen zorgen we dat we begrijpelijke taal hanteren: medewerkers volgen trainingen om toegankelijk te schrijven, zowel voor externe als interne betrokkenen.
- In 2019 hebben we in samenwerking met de vakbonden en de OR het Personeelshandboek ontwikkeld, in aanvulling op de landelijke cao Gemeenten. We zijn hierbij uitgegaan van goed werkgeverschap en goed werknemerschap; het Personeelshandboek sluit aan bij de kernwaarden en de organisatievisie.
- Ook hebben we met verschillende activiteiten en maatwerk aandacht besteed aan vitaliteit, mobiliteit en duurzame inzetbaarheid.

Planning & Control en Financiën

Belangrijke ontwikkelingen

Voor het onderdeel Planning & Control en Financiën zijn belangrijke ontwikkelingen in 2019 geweest:

- De invulling van een besparing op de bedrijfsvoering.
- De ontwikkeling van een andere opzet van de begroting.
- Aansluitend daarbij de aanpassing van de tussentijdse rapportages.

Besparing bedrijfsvoering

In de begroting 2019 is een ambitie opgenomen om te komen tot invulling van besparingen op bedrijfsvoering. Deze besparingen vloeiden voort uit de meerjarenbegrotingen 2017 en 2018. In totaal moet een bedrag van € 1,75 mln. worden bespaard in 2021; voor 2019 was dat een bedrag van € 1 miljoen. Deze bezuiniging moet uiteindelijk in 2021 volledig zijn gerealiseerd. Voor 2019 geldt een taakstelling van ca. € 1 mln. Deze bezuiniging is ingevuld door € 800.000 te bezuinigen op de formatie. Zowel op de overheadfuncties (personeelszaken, financiën, bestuur en communicatie), het management als op de uitvoerende afdelingen is bezuinigd. In het licht van de ambities en de verwachte groei van de gemeente is dit een proces dat heel zorgvuldig wordt ingevuld. Gedeeltelijk heeft de invulling plaatsgevonden door de organisatieverandering waarmee het aantal leidinggevendenden is verminderd. De besparing is gerealiseerd.

Een ander deel, € 200.000, is ingevuld door te besparen op de interne materiële kosten; alle zaken die we gebruiken voor ons werk. Ook die besparing is gerealiseerd. Voor 2020 en 2021 zal de verder invulling moeten plaatsvinden.

Binnen de organisatie is een projectgroep bezuinigingen ingesteld die de directie voorstellen doet om deze bezuinigingsopgave in te vullen. De projectgroep gaat in de eerste plaats de opties na om op materiële overheadbudgetten te besparen. Vervolgens wordt de formatie van de overhead (inclusief die van het management) kritisch tegen het licht gehouden en ten slotte wordt het zoeklicht gericht op de overige formatie. Voor 2019 wordt een besparing doorgevoerd op een aantal materiële budgetten tot een bedrag van ca. € 200.000,=.

De rest van de besparingen voor 2019 zal worden gevonden in een reductie van formatie, waarbij nog een verdeling gemaakt zal worden naar formatie overhead, formatie management en formatie afdelingen.

Ontwikkeling opzet begroting

In samenwerking met de Argumentenfabriek is het afgelopen jaar invulling gegeven aan een nieuwe opzet van de kadernota en de begroting. Daarbij is in een aantal bijeenkomsten met leden van commissies en de raad nagedacht over een begroting die vorm geeft aan meer concrete doelstellingen, aangevuld met indicatoren om de realisatie te kunnen volgen. Deze opzet is een goede stap om over een begroting te beschikken die de raad meer mogelijkheden geeft om te sturen.

Er is gekozen om voortaan van vier programma's uit te gaan:

- Bestuurlijke vernieuwing
- Zorgzame gemeente
- Vitale gemeente en

- Leefbare gemeente

De begroting kan daardoor aan de ene kant compacter zijn en aan de andere kant concreet ingaan op belangrijke doelstellingen binnen die programma's. Uit een evaluatie van het proces bleek een ruime tevredenheid met de opzet en de uitkomsten van het proces. Wel zijn er nog een aantal ontwikkelpunten die meegenomen worden in het vervolg, zoals een betere aansluiting van de financiële aspecten op de inhoudelijke ontwikkeling en de uitwerking en concreetheid van de doelstellingen en indicatoren. Eind 2019 is het nieuwe begrotingsproces opgestart en daarbij wordt voortgeborduurd op de ingeslagen weg, rekening houdend met de punten voor de verdere ontwikkeling.

Aanpassing Turaps

De tussentijdse rapportages Turaps zijn, zoals gebruikelijk, twee keer in 2019 verschenen: in het voorjaar en najaar. Omdat de raad had gevraagd naar een eerdere verschijning van met name de tweede Turap is ook (weer) een veegwijziging voorgelegd aan de raad in de decembervergadering. Dit om de belangrijkste afwijkingen van de begroting ter goedkeuring voor te leggen en deze toe te lichten. De tweede Turap is anders ingericht dan voorgaande rapportages in het licht van de ontwikkeling van de begroting. Daarbij wordt meer informatie gegeven over de voortgang van de voornemens uit de begroting. Deze andere opzet zal worden geëvalueerd en gecontinueerd aansluitend bij de nieuwe begrotingsopzet.

Onderzoeken

Onderzoeken naar doelmatigheid en doeltreffendheid (213a)

Er wordt regelmatig onderzoek gedaan naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van de gemeente Den Helder door onder andere de Rekenkamercommissie, in het kader van benchmarks en voor de interne controle en rechtmatigheid. De capaciteit die nodig is voor het doen van onderzoeken ex artikel 213a Gemeentewet is ingezet voor het opvolgen van de uit deze onderzoeken voortvloeiende verbeterpunten en aanbevelingen. Een van de concrete invullingen in 2019 was het doorvoeren van de bezuinigingen op de formatie: zowel op de overhead, het management als de uitvoering. De doelstelling dat de organisatie efficiënter en effectiever gaat werken wordt op deze manier bereikt.

Opvolgen aanbevelingen rapporten Rekenkamercommissie

We starten de opvolging van aanbevelingen uit een RKC-rapport na het raadsbesluit over het rapport. In 2019 zijn geen definitieve rapportages verschenen. Door de RKC is onderzoek gedaan naar de uitvoering van de aanbevelingen van eerdere rapporten.

In 2018 zijn twee publicaties geweest, namelijk over de Effecten van de transformatie in de Jeugdzorg en over het beleidskader Verbonden Partijen.

In 2019 is verdere uitwerking gegeven aan de transformatie in de Jeugdzorg, wat onder meer heeft geleid tot het nieuwe beleidskader voor het Sociaal Domein. De voornemens uit het beleidskader Verbonden Partijen zijn ingevuld in 2019.

3.5 Verbonden partijen

Deelname in gemeenschappelijke regelingen

GGD Hollands Noorden

GGD Hollands Noorden	Alkmaar	Gemeenschappelijke regeling	
Openbaar belang			
Het gezamenlijk behartigen van belangen die de schaal van de individuele gemeenten te boven gaan, ten behoeve van de gezondheid van de bevolking in het samenwerkingsgebied.			
Deelnemende partijen		Gemeenten Alkmaar, Bergen, Castricum, Den Helder, Drechterland, Enkhuizen, Heerhugowaard, Heiloo, Hollands Kroon, Hoorn, Koggenland, Langedijk, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec en Texel	
Bestuurlijk belang		Financieel belang	x € 1000

Elk lid van het algemeen bestuur heeft een aantal stemmen afhankelijk van het aantal inwoners van de gemeente, die dit lid vertegenwoordigt. Portefeuillehouder: T. Biersteker, P. Kos (plv)	Aandelenkapitaal	NVT	
	Leningen/garantstellingen	-	
	Impuls	-	
	Exploitatie	-	
Stemverhouding: %			
(Markt) ontwikkelingen			
Toelichting:			
Financiële positie (x € 1.000)			
	31-12-2018	31-12-2019	Ontwikkelingen
Eigen vermogen	€ 241.000	€ 1.600.000	
Vreemd vermogen	€ 12.542.000	€ 15.448.000	
Resultaat	€ 1.423.000		
Risico's:			

Gesubsidieerde arbeid Kop van Noord-Holland

Gesubsidieerde arbeid Kop van Noord-Holland (GrGa)	Schagen	Gemeenschappelijke regeling	
Openbaar belang			
Integrale uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) en de Participatievoorziening beschut werk (artikel 10b Participatiewet) en de daaruit voortvloeiende en daarmee verband houdende voorschriften en regelingen.			
Deelnemende partijen		Gemeenten Den Helder, Hollands Kroon en Schagen	
Bestuurlijk belang		Financieel belang x € 1000	
Elk lid van het algemeen bestuur heeft een aantal stemmen afhankelijk van het aantal inwoners dat de gemeente heeft. De GrGa heeft een 100% deelneming in Pro Bedrijven (voorheen Noorderkwartier N.V.) te Schagen. Portefeuillehouder: P.J.R. Kos, P. de Vrij (plv)	Aandelenkapitaal		50
	Leningen/garantstellingen		nvt
	Impuls		nvt
	Exploitatie		nog niet bekend
Stemverhouding: Iedere gemeente heeft een even zware stem.			
(Markt) ontwikkelingen			
Toelichting: In 2019 is Noorderkwartier N.V. omgevormd tot Pro Bedrijven. Hierin werken de onderdelen Pro Groen en Milieu, Pro Verpakken en Ontwikkelen, Pro Bezorgt en Pro Schoon samen. Op deze wijze is het bedrijf beter in staat om op de veranderende vraag van de markt in te spelen.			
Eind 2019 heeft het Sociaal en Cultureel Planbureau haar rapport over de evaluatie van de Participatiewet gepubliceerd. Een van de conclusies hieruit is dat mensen met een arbeidsbeperking onvoldoende aan het werk komen op de reguliere arbeidsmarkt. Daarom lijkt een andere aanpak noodzakelijk.			
Financiële positie (x € 1.000)			
	31-12-2018	31-12-2019	Ontwikkelingen
Eigen vermogen	7.687	nog niet bekend	
Vreemd vermogen	1.019	nog niet bekend	
Resultaat	nog niet bekend		
Risico's			
Door het sluiten van de toegang tot de Wsw en de opbouw van het aantal plekken Beschut Werk is sprake van onvoldoende kwalitatieve instroom om het bedrijf op de langere termijn rendabel te kunnen exploiteren. Daarom wordt op dit moment geëxperimenteerd in de pilot LKS om na te gaan in hoeverre de exploitatie van Pro Bedrijven wel rendabel is indien ook mensen met een loonkostensubsidie (mensen met een arbeidsbeperking) aan het werk gaan bij het bedrijf. Dit geeft deze doelgroep ook de mogelijkheid aan het werk te komen.			

Veiligheidsregio Noord-Holland Noord

Veiligheidsregio Noord-Holland Noord	Alkmaar	Gemeenschappelijke regeling	
Openbaar belang			
Het gezamenlijk behartigen van belangen die de schaal van de individuele gemeenten te boven gaan, ten behoeve van de veiligheid van de bevolking in het samenwerkingsgebied.			
Deelnemende partijen		Gemeenten Alkmaar, Bergen, Castricum, Den Helder, Drechterland, Enkhuizen, Heerhugowaard, Heiloo, Hollands Kroon, Hoorn, Koggenland, Langedijk, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec en Texel.	
Bestuurlijk belang		Financieel belang x €1.000	
Elk lid van het algemeen bestuur heeft een aantal stemmen afhankelijk van het aantal inwoners van de gemeente, die dit lid vertegenwoordigt. Portefeuillehouder: J. Nobel	Aandelenkapitaal		
	Leningen/garantstellingen		
	Impuls		
	Exploitatie		
Stemverhouding: %			
(Markt) ontwikkelingen			
Toelichting: De veiligheidsregio is zich op verschillende gebieden aan het ontwikkelen, met name via de landelijke meldkamer organisatie en via het Noord-West3 verband neemt de regionale binding tussen verschillende veiligheidsregio's toe. Door de veranderingen in de samenleving zoals vergrijzing en de druk op de gezondheidszorg focust de veiligheidsregio op nieuwe risico's. Daarnaast wil de veiligheidsregio zich voorbereiden op nieuwe crisistypen, zoals cyberincidenten, incidenten op de steeds drukker wordende Noordzee en effecten van klimaatverandering. Dit kan leiden tot groei van activiteiten binnen de veiligheidsregio.			
Financiële positie (x € 1000)			
	31-12-2018	31-12-2019	Ontwikkelingen
Eigen vermogen	3.606	5.100	
Vreemd vermogen	55.995	41.500	
Resultaat			
Risico's: Taakverschuiving/uitbreiding van taken van de veiligheidsregio kan leiden tot meer financiële bijdragen en risico's. Ook het niet halen van prestatie-indicatoren kan mogelijk leiden tot meer financiën door investeringen. Er bestaan op dit moment een aantal financiële risico's voor het programma ambulancezorg en de landelijke meldkamer.			

Regionaal Historisch Centrum Alkmaar

Regionaal Archief
Alkmaar

Regionaal Historisch Centrum Alkmaar (RHCA)	Alkmaar	Gemeenschappelijke regeling	
Openbaar belang			
RHCA voert de wettelijk verplichte taak uit tot het beheer van het gemeentearchief. Het in het samenwerkingsverband vervullen van de functie van regionaal kennis- en informatiecentrum op het gebied van de lokale en regionale geschiedenis door het opbouwen en beheren van een zo breed mogelijke collectie (regionaal) historisch bronnenmateriaal en deze op een zo actief mogelijke wijze dienstbaar maken voor een breed publiek.			
Deelnemende partijen		De gemeenten Alkmaar, Bergen, Castricum, Den Helder, Heerhugowaard, Heiloo, Hollands Kroon, Langedijk, Schagen, Texel en het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.	
Bestuurlijk belang		Financieel belang x € 1000	
Elk lid van het algemeen bestuur heeft een aantal stemmen afhankelijk van het aantal inwoners van de gemeente, die dit lid vertegenwoordigt.	Aandelenkapitaal		n.v.t.
	Leningen/garantstellingen		n.v.t.
	Impuls		n.v.t.
	Exploitatie		
Portefeuillehouder: R.Duijnker vervanger T.Biersteker			
Stemverhouding: 12,5% (6 van de 48 stemmen)			
(Markt) ontwikkelingen			
De verdere ontwikkeling en inrichting van het E-depot voor de aangesloten gemeenten, zodat de gemeenten hierop aangeslotenworden, met een samen met de gemeenten af te stemmen dienstverlening op dit gebied,-Het uitvoeren van de wettelijke advies-en inspectietaak, evenals de overige wettelijke taken als beschikbaarstelling en beheer, zoals verwoord in de Archiefwet 1995,-Het digitaliseringsbeleid, waardoor meer bronnen gedigitaliseerd worden en via internet beschikbaar worden gesteld aan de burger. Tevens het zoveel als mogelijk beschikbaar stellen van de datasets als 'open data',- Via social media, educatie en andere activiteiten en publicaties de regionale geschiedenis onder de aandacht van het brede publiek brengen.			
Financiële positie (x € 1000)			
	31-12-2018	31-12-2019	Ontwikkelingen
Eigen vermogen	303.071	jaarverslag 2019 is nog niet bekend	
Vreemd vermogen	0	jaarverslag 2019 is nog niet bekend	
Resultaat	€ 106	€ 55	
Risico's			

Omgevingsdienst Noord-Holland Noord

Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN)	Hoorn	Gemeenschappelijke regeling	
Openbaar belang			
De regeling is getroffen ter ondersteuning van de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van vergunningsverlening, toezicht en handhaving (landelijke milieu- en Wobotaken).			
Deelnemende partijen		Gemeenten Alkmaar, Bergen, Castricum, Den Helder, Drechterland, Enkhuizen, Heerhugowaard, Heiloo, Hollands Kroon, Hoorn, Koggenland, Langedijk, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec en Texel	
Bestuurlijk belang		Financieel belang x € 1000	
Elk lid van het algemeen bestuur heeft een vastgesteld aantal stemmen, waarbij de stemverdeling voor de gemeenten is gebaseerd op de combinatie van inwoneraantal en in te brengen budget. Het aantal stemmen voor de Provincie is gebaseerd op het in te brengen budget. Portefeuillehouder: M. Wouters Stemverhouding: %	Aandelenkapitaal		NVT
	Leningen/garantstellingen		NVT
	Impuls		NVT
	Exploitatie		Cijfers 2019 zijn nog niet bekend
		5,91	

(Markt) ontwikkelingen			
Toelichting: geen			
Financiële positie (x € 1000)			
	31-12-2018	31-12-2019	Ontwikkelingen
Eigen vermogen	634	788	
Vreemd vermogen	5.084	4.200	
Resultaat	0		
Risico's Invoering omgevingswet De omgevingswet betekent een algehele stelselherziening voor de wet- en regelgeving, die gaat over de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Het zal een grote impact hebben op de manier van werken, de cultuur en juridisch en technisch instrumentarium van de OD. De wet treedt op 1 januari 2021 in werking en zal vroegtijdig met de betreffende deelnemers worden afgestemd. Proces "Een sterker Fundament" Het proces een sterker fundament is gericht op een transparante en (sterkere) toekomstbestendige bedrijfsvoering. Onderdeel hiervan is de keuze voor een nieuwe (output) gerichte financieringsvorm waarbij het uitgangspunt is dat de totale kosten van de OD niet veranderen, echter de individuele bijdragen van de deelnemers aan de hand van een nieuw op te stellen risicoprofiel van deelnemers wel. Ook het Masterplan ICT maakt hier onderdeel van uit en zal, gelet op de omvang van de kosten ervan, in de komende jaren worden gemonitord.			

Cocensus

Cocensus	Hoofddorp	Gemeenschappelijke regeling	
Openbaar belang			
Het namens de veertien deelnemende gemeenten zo efficiënt mogelijk heffen, invorderen en kwijtschelden van gemeentelijke belastingen, lokale heffingen en rechten. Het uitvoeren van de Wet WOZ, BAG, afhandelen van bezwaar en beroep, taxatie van vastgoed en het beheer van vastgoedinformatie.			
Deelnemende partijen		Gemeenten Alkmaar, Bergen, Beverwijk, Den Helder, Haarlem, Haarlemmermeer, Heerhugowaard, Hillegom, Langedijk, Oostzaan, Wormerland, Uitgeest, Castricum en Heiloo.	
Bestuurlijk belang		Financieel belang x € 1000	
Elk lid van het algemeen bestuur heeft een aantal stemmen afhankelijk van het aantal inwoners van de gemeente die dit lid vertegenwoordigt.		Aandelenkapitaal	0
		Leningen/garantstellingen	2.596
		Impuls	
		Exploitatie	
Portefeuillehouder: J.K. Visser			
Stemverhouding: 7,1% (2 van de 28 stemmen)			
(Markt) ontwikkelingen			
Toelichting: Met ingang van 1 januari 2020 wordt de GR uitgebreid met de gemeenten Uitgeest, Castricum en Heiloo waarmee het aantal deelnemende gemeenten uitkomt op 14.			
Financiële positie (x € 1000)			
	31-12-2018	31-12-2019	Ontwikkelingen
Eigen vermogen	205.000	304.000	
Vreemd vermogen	4.397		
Resultaat			
Risico's De GR heeft geen eigen weerstandsvermogen omdat de deelnemers garant staan voor eventuele financiële tegenvallers. Wel bestaat er een post voor onvoorziene uitgaven die wordt gevoerd tot een maximum van € 250.000 vanuit positieve rekeningresultaten. Over 2019 is er een positief resultaat geboekt van € 99.412.			

Deelname in vennootschappen

Ontwikkelings- en Exploitatiemaatschappij Willemsoord BV

Ontwikkelings- en Exploitatiemaatschappij Willemsoord BV	Den Helder	Besloten vennootschap	
Openbaar belang			
De doelstelling van Willemsoord BV is "het (her)ontwikkelen van gronden, gebouwen en/of andere registergoederen te Den Helder, waaronder de Oude Rijkswerv Willemsoord".			
De kernactiviteiten van Willemsoord BV bestaan uit:			
- Het in stand houden en beheren, exploiteren van cultuur historisch erfgoed met als doel zelfstandig via bijdragen, verhuur en evenementen in de exploitatie te kunnen voorzien; - Het verhuren van gebouwen en terreinen met als resultaat een positief saldo ten gunste van de BV; - Het ondersteunen van huurders op Willemsoord in het aantrekken van bezoekers door middel van marketingactiviteiten en evenementen.			
Deelnemende partijen		De gemeente Den Helder	
Bestuurlijk belang		Financieel belang	
Gemeente Den Helder is 100% aandeelhouder. Het aandeelhouderschap wordt uitgeoefend door het college.		Aandelenkapitaal	€ 20.000
		Leningen/garantstellingen	€ 16.050.000
		Impuls	nvt
		Exploitatie	€ 366.000
Portefuillehouder aandeelhoudersrol: Kees Visser			
Portefuillehouder opdrachtgeversrol: H. Keur			
Stemverhouding: 100%			
(Markt) ontwikkelingen			
Oprichting erfgoedorganisatie			
De nieuwe erfgoedorganisatie is een belangrijke voor ontwikkeling van het erfgoed in Den Helder: het beheer en marketing komt in één hand. Zo ontstaat een sterk merk voor Den Helder.			
De raad heeft op 25 november 2019 (RB19.0108) het stappenplan vastgesteld met de volgende drie stappen:			
Stap 1 (december 2019-juni 2020): omvorming van Stichting Stelling Den Helder naar Stichting Erfgoed Den Helder en professionalisering van de organisatie.			
Stap 2 (juni 2020 –augustus 2020): personeel en werkzaamheden Willemsoord BV gaan over naar Stichting Erfgoed Den Helder en de gemeente geeft het erfgoed van de Stelling uit in erfpacht (met een verkoop regulerend beding).			
Stap 3 (planning nader te bepalen): er vindt overdracht van economisch eigendom uit Willemsoord BV plaats en de grond wordt in erfpacht uitgegeven aan Stichting Erfgoed De Helder (met een verkoop regulerend beding).			
Stadhuis naar Willemsoord			
Het nieuwe stadhuis wordt gevestigd in de gebouwen 66 en 72 conform het raadsbesluit van februari 2019. De SOK is inmiddels opgesteld, de gunningsleidraad uitgewerkt, en ook het Technisch Programma van Eisen en het Ruimtelijk Programma van Eisen. De aanbestedingsprocedure voor de selectie van een architect vond in de maanden november en december 2019 plaats. Op 17 januari 2020 vond de architectenselectie plaats en half februari 2020 vond de definitieve gunning plaats.			
Financiële positie (x € 1000)			
	31-12-2018	31-12-2019	Ontwikkelingen
Eigen vermogen	€ 6.512.000	€ 6.516.000	
Vreemd vermogen	€ 17.649.000	€ 18.453.000	
Resultaat	€ 67.000	€ 2.973	
Risico's			
Het onderhoud van bruggen, dokken, kades en kranen is moeilijk voorspelbaar en zijn van een buitencategorie als daar echt calamiteiten optreden. Bij de oprichting van de erfgoedorganisatie is hier veel aandacht voor door de onderhoudsopgave goed in beeld te brengen. Daarnaast is in de Kadernota 2020 geld gereserveerd om een onderhoudsreserve op te kunnen bouwen.			
Risico op (droge) saneringskosten bij verkoop van niet-monumentale gebouwen. Beheersmaatregel is in overleg met koper kosten ondervangen en zien te voorkomen door aanpassing functie van gebouwen.			
De kosten voor energie wegen soms zwaar op de exploitatie van de huurders. Beheersmaatregelen zijn onder meer: energieplan met diverse partijen, aanbrengen van slimme meters, nieuwe contracten met energieleveranciers.			

Baggerbeheer BV		Den Helder	Besloten vennootschap	
Openbaar belang				
De gemeente Den Helder is enig aandeelhouder van Baggerbeheer Den Helder B.V. (Baggerbeheer).				
Sinds 1994 bestaat Baggerbeheer. Doel is de exploitatie van depots ten behoeve van de opslag en verwerking van baggerspecie, grond, en groenafval. Het betreft de depots Oost 1, Oost 2 en de voormalig Insteekhaven. Baggerbeheer heeft een 50% risico dragend aandeel in v.o.f. 't Oost. De bedrijfsnaam van v.o.f. 't Oost is Milieupark Oost.				
Inhoudelijke bijdrage aan de doelstellingen van de gemeente in 2019: Doel 1 van de Strategische visie 2020 (bijdrage aan de bevaarbaarheid van de waterwegen)				
Deelnemende partijen			De gemeente Den Helder Vries & van de Wiel	
Bestuurlijk belang			Financieel belang x € 1000	
Gemeente Den Helder is 100% aandeelhouder. Het aandeelhouderschap wordt uitgeoefend door het college. Portefeuillehouder: M. Wouters			Aandelenkapitaal	18
			Leningen/garantstellingen	
			Impuls	
			Exploitatie	
Stemverhouding: 100%				
(Markt) ontwikkelingen				
Toelichting:				
De bedrijfsactiviteiten van Milieupark Oost worden afgebouwd, met aansluitend de beëindiging van Baggerbeheer Den Helder BV. Daarbij is gekozen voor de variant 'Beëindigen op termijn'.				
Planning:				
• voormalige. insteekhaven: een project, in samenwerking met een ingenieursbureau, de provincie Noord-Holland en de Omgevingsdienst Noordzeekanalengebied, om de insteekhaven af te dichten met een innovatief zonnepaneel is eind 2019 stopgezet. In 2020 wordt de insteekhaven traditioneel afgedicht en voor het eeuwigdurend beheer overgedragen aan de provincie Noord-Holland. • locatie Oost 1: de locatie is ontmanteld en is in december aan het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier teruggeleverd. • locatie Oost 2: Aanvullend bodemonderzoek heeft plaatsgevonden in verband met gewijzigde wetgeving en de voorbereiding om versneld grond af te voeren. Een scenario studie voor ontmanteling van de locatie en de daarbij behorende kosten wordt begin 2020 afgerond.				
In verband met wetgeving over PFAS en het voornemen om de locatie versneld te ontmantelen wordt geen bagger/grond meer ingenomen, tenzij dit materiaal direct elders kan worden ingezet (grondbank activiteit). Voor een beperkte hoeveelheid wordt grond van Den Helder tijdelijk opgeslagen en onderzocht op PFAS.				
Financiële positie x € 1000				
	31-12-2018	31-12-2019	Ontwikkelingen	
Eigen vermogen	663.199 -/-			
Vreemd vermogen	721.527			
Resultaat	2018: € -496.609 2019: € -852.000			

Door verminderde aanvoer van verontreinigde grond en baggerspecie zijn de vaste organisatiekosten structureel niet meer gedekt en zal bijstorting in 2020 door de aandeelhouders noodzakelijk zijn. De ingezette bezuinigingen geven onvoldoende soelaas.

De beëindiging van de bedrijfsvoering van Milieupark Oost zal leiden tot een bijstorting door de aandeelhouders. Het betreft de onderdelen:

- overdracht beheer voormalige insteekhaven aan de provincie Noord-Holland : toepassing afdichting
- (gedeeltelijke) ontmanteling locatie Oost 2: afvoer niet reinigbare grond.

Op basis van het concept jaarrapport 2019 sluit de rekening van Milieupark Oost met een negatief resultaat van €1.704.000. Het betreft de exploitatie Milieupark Oost vermeerderd met de kosten voor de ontmanteling depot Oost 1. Hiervan neemt Baggerbeheer 50% voor haar rekening, dus € 852.000. Het college van B&W heeft als aandeelhouder in 2019 bij de Turap-2 aan de raad voorgesteld hiervoor een bedrag van € 600.000 als bijdrage voor Baggerbeheer vast te stellen voor de te verwachten verliezen in 2019. De raad heeft dit voorstel overgenomen en vastgesteld. De aandeelhouder dient aanvullend over 2019 een bedrag € 252.000 bij te dragen aan Baggerbeheer. Vooruitlopend op de definitieve jaarcijfers van MP Oost nemen we in de gemeentelijke jaarrekening een bijdrage aan de voorziening van € 275.000 op. Een voorstel hiertoe ontvangt de gemeenteraad als onderdeel van de gemeentelijke jaarrekening 2019.

NV Huisvuilcentrale Noord-Holland (HVC)

NV HVC	Alkmaar	Naamloze vennootschap	
Openbaar belang			
De NV HVC heeft als doel zijn meerwaarde en maatwerk leveren aan haar aandeelhoudende gemeenten en waterschappen op het gebied van hergebruik van grondstoffen, afvalbeheer en het opwekken en leveren van duurzame energie. HVC ondersteunt haar aandeelhouders in hun ambitie voor het realiseren van de landelijke doelstelling van 75% gescheiden inzameling en hergebruik van huishoudelijk afval in 2020. HVC draagt bij aan het realiseren van de ambitie voor gemeenten en waterschappen van 14% duurzame energie in 2020 door te investeren in energieprojecten gericht op de productie (en afzet) van duurzame warmte, elektriciteit en gas. Als aandeelhoudende gemeente heeft Den Helder met HVC een dienstverleningsovereenkomst afgesloten voor de inzameling van huishoudelijk afval.			
Deelnemende partijen		46 gemeenten in Noord- en Zuid-Holland, Flevoland en Friesland en 6 waterschappen in Noord- en Zuid-Holland.	
Bestuurlijk belang		Financieel belang x € 1000	
De gemeente Den Helder bezit met 112 aandelen 3,8% van het aantal aandelen A van HVC. Het aandeelhouderschap wordt uitgeoefend door het college. Portefeuillehouder: M.C. Wouters		Aandelenkapitaal	112x € 45,45=€ 5.090
		Leningen/garantstellingen	24.200.000
		Impuls	
		Exploitatie	
Stemverhouding: 3,8%			
(Markt) ontwikkelingen			
HVC is actief op het gebied van afvalinzameling, verwerken van afval- en grondstoffen en productie en levering van duurzame energie. HVC verzorgt de afvalinzameling voor gemeenten waarmee langjarige dienstverleningsovereenkomsten zijn afgesloten. Een op dit moment licht afnemend aanbod aan brandbaar restafval afkomstig van de aandeelhouders, wordt gecompenseerd met extra afval vanuit de markt (o.a. Nederlands bedrijfsafval en import vanuit Engeland). Er is sprake van een toenemende afzet van warmte en duurzame elektriciteit. De opbrengsten van met name de niet-groene energie en opbrengsten van secundaire grondstoffen zijn van invloed op de inkomsten van HVC.			
Financiële positie x € 1000			
	31-12-2018	31-12-2019	Ontwikkelingen
Eigen vermogen	116000	116767	
Vreemd vermogen	856000	870500	
Resultaat			

Luchthaven Den Helder BV

Luchthaven Den Helder BV	Den Helder	Besloten vennootschap	
Openbaar belang			
- Het exploiteren van de luchthaven Den Helder door diensten te verlenen aan de offshore helikopter vervoersmarkt en de algemene luchtvervoersmarkt. - Het oprichten en verwerven van, het deelnemen in, het samenwerken met en het voeren van de directie over andere ondernemingen met een soortgelijk of aanverwant doel alsmede het (doen) financieren ook door middel van het stellen van zekerheden van andere ondernemingen, met name die waarmee de vennootschap in een groep is verbonden. Luchthaven Den Helder is 50% beherend vennoot van Den Helder Airport CV. De andere (stille) vennoot is CHC Helikopters. In de CV vinden de bedrijfsactiviteiten plaats.			
Deelnemende partijen		De gemeente Den Helder	
Bestuurlijk belang		Financieel belang x € 1.000	
Gemeente Den Helder is 100% aandeelhouder. Het aandeelhouderschap wordt uitgeoefend door het college. De gemeente heeft de bevoegdheid voor de benoeming van leden Raad van Commissarissen en directie van de BV. Portefuillehouder aandeelhoudersrol: Kees Visser Portefuillehouder opdrachtgeversrol: Kees Visser		Aandelenkapitaal	€ 45.000
		Leningen/garantstellingen	€ 0
		Impuls	nvt
		Exploitatie	nvt
Stemverhouding: 100%			
(Markt) ontwikkelingen			
Toelichting: - Aantrekkende economie biedt kansen voor groei vooral mbt helikopterbewegingen voor offshore-windmarkt. - Luchthavenbesluit MVK de Kooy 2019, waarmee de luchthaven nu eigen geluidsruimte heeft, wordt in bestemmingsplan verwerkt. - Diverse kansen worden verkend die om ruimte vragen op de civiele luchthaven waarmee de zuidelijk uitbreiding in beeld komt.			
Financiële positie			
	31-12-2018	31-12-2019	Ontwikkelingen
Eigen vermogen	€ 7.193.000	nog niet bekend	
Vreemd vermogen	€ 509.000	nog niet bekend	
Resultaat	2018 € 211.000	2019: nog niet bekend	
Risico's			
- De exploitatie van Den Helder Airport is afhankelijk van de ontwikkelingen op de energiemarkt die het aantal vliegbewegingen en passagiers beïnvloeden. - Het risico bestaat dat er een hogere bijdrage betaald moet gaan worden als gevolg van meer vliegbewegingen bij de onderhandelingen in 2020 over de gebruikersovereenkomst met defensie. - Als het niet lukt de juridische structuur aan te passen, dan blijft de gemeente als aandeelhouder van Luchthaven BV de grootste risicodrager omdat CHC Helicopters slechts tot een bepaald maximum bijdraagt in eventuele verliezen.			

Bank Nederlandse Gemeenten NV (BNG Bank)	Den Haag	Naamloze vennootschap	
Openbaar belang			
BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werktein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang.			
Deelnemende partijen		Aandeelhouders van de bank zijn uitsluitend overheden. De staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, elf provincies en een hoogheemraadschap.	
Bestuurlijk belang		Financieel belang x € 1000	
Elk lid van het algemeen bestuur heeft een aantal stemmen afhankelijk van het aantal aandelen dat de gemeente bezit. De gemeente Den Helder bezit 0.39% van de aandelen, dat zijn 211.731 aandelen met een nominale waarde van 2,50 per stuk. Portefeuillehouder: K. Visser		Aandelenkapitaal	€ 529
		Leningen/garantstellingen	€ 0
		Impuls	€ 0
		Exploitatie	€ 0
Stemverhouding: 0.39%			
(Markt) ontwikkelingen			
Gedurende het begrotingsjaar hebben zich geen veranderingen voorgedaan in de belangen van aandeelhouders in BNG Bank.			
Financiële positie x € 1mln.			
	01-01-2019	31-12-2019	Ontwikkelingen
Eigen vermogen	4.991*		
Vreemd vermogen	132.518		
Resultaat	nntb (2019)		
Risico's Gevoeligheid van het renteresultaat als gevolg van politieke en economische en monetaire ontwikkelingen.			
BNG Bank behoort tot de meest kredietwaardige banken ter wereld met credit ratings: AAA S&P, Aaa Moody's en AA+ Fitch. Verder leent de gemeente geld van de BNG Bank, niet andersom.			
*Met ingang van 2018 rapporteert BNG Bank volgens IFRS9. Dat leidt tot een bijstelling van het eigen vermogen t.o.v. IAS39 met +/- 266 miljoen			

NV Houdstermaatschappij Gasbedrijf Kop van Noord-Holland

NV Houdstermaatschappij GKNH

NV Houdstermaatschappij Gasbedrijf Kop van Noord-Holland	Amsterdam	Naamloze vennootschap	
Openbaar belang			
De GKNH beheerde namens de gemeente Den Helder en diverse andere gemeenten een belang in Alliander N.V. Inmiddels zijn deze aandelen overgedragen aan de individuele gemeenten waardoor GKNH slechts nog (enige) liquide middelen beheert. Momenteel wordt er door GKNH discussie gevoerd met de belastingdienst over een mogelijke belastingplicht voor de vennootschapsbelasting over de verstreken jaren. De verwachting is dat de mogelijke financiële gevolgen hiervan door GKNH kunnen worden opgevangen. Nadat deze discussie is afgerond zal GKNH (formeel) worden ontbonden.			
Deelnemende partijen		Gemeenten uit Noord-Holland.	

Bestuurlijk belang	Financieel belang x € 1.000		
Elk lid van het algemeen bestuur heeft een aantal stemmen afhankelijk van het aantal aandelen dat de gemeente bezit. De gemeente Den Helder bezit 12% van de aandelen. Bevoegdheid om in samenspraak met de gemeenten in de Kop van Noord-Holland een voordracht te doen tot benoeming van een lid van de Raad van Commissarissen. Portefeuillehouder: K. Visser en H. Keur (plv.)	Aandelenkapitaal	-	
	Leningen/garantstellingen	-	
	Impuls	-	
	Exploitatie	-	
Stemverhouding: 12%			
(Markt) ontwikkelingen			
Op 18 december 2017 zijn de aandelen in Alliander rechtstreeks overgegaan naar de individuele gemeenten. Zodra de discussie met de belastingdienst over de (verschuldigdheid van) vennootschapsbelasting is afgerond, zal de houdstermaatschappij worden ontbonden. Tot die tijd heeft de gemeenteen belang in zowel Gaskop Noord-Holland als in Alliander.			
Financiële positie x € 1000			
	31-12-2018	31-12-2019	Ontwikkelingen
Eigen vermogen	NB	NB	
Vreemd vermogen	NB	NB	
Resultaat	NB		
Risico's			

Alliander N.V.

Alliander N.V.		Gemeenschappelijke regeling	
Openbaar belang			
Alliander is een energienetwerkbedrijf. Dagelijks ondersteunt het ruim 3 miljoen klanten met toegang tot energie. Het zorgt voor een betaalbare, betrouwbare en bereikbare energievoorziening in een groot deel van Nederland. Als netwerkbedrijf is Alliander verantwoordelijk voor de regionale distributie van energie, zoals elektriciteit, (bio)gas en warmte. Alliander wil haar positieve invloed, zoals het welzijn van de klanten vergroten dankzij een betrouwbare, betaalbare en voor iedereen onder gelijke condities toegankelijke energievoorziening. Daarnaast wil Alliander haar negatieve invloed, zoals de uitstoot van broeikasgassen, minimaliseren.			
Deelnemende partijen		De aandeelhouders zijn 4 provincies en 74 gemeenten.	
Bestuurlijk belang		Financieel belang x € 1 mln.	
De grootste aandeelhouders zijn de provincies Gelderland (44,68%), Friesland (12,65%) en Noord-Holland (9,16%) en de gemeente Amsterdam (9,16%). De overige aandeelhouders hebben minder dan 3% aandelen. De gemeente Den Helder bezit 473.825 aandelen van de totaal 136.794.964 uitgegeven aandelen a € 5 nominaal (0,35%).	Aandelenkapitaal	€ 684.000.000	
	Leningen/garantstellingen	€ 4.567.000.000	
	Impuls	-	
	Exploitatie	-	
Stemverhouding: 0,35%			
(Markt) ontwikkelingen			

Toelichting:			
Financiële positie x € 1 mln.			
	31-12-2018	31-12-2019	Ontwikkelingen
Eigen vermogen	4.129.000.000	4.224.000.000	
Vreemd vermogen	4.216.000.000	4.567.000.000	
Resultaat	€ 253.000.000		
Risico's			

Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord NV

Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord NV		Alkmaar	Naamloze vennootschap	
Openbaar belang				
(Zoals beschreven in de statuten van de NV)				
• het versterken van de strategische samenwerking van en onderlinge afstemming tussen ondernemers, onderwijsinstellingen, kennisinstellingen, lokale en provinciale overheden en regionale samenwerkingsverbanden in de noordelijke regio van NoordHolland; • het verder ontwikkelen van een positief vestigings- en ondernemersklimaat in de noordelijke regio van Noord-Holland; en • het collectief en effectief representeren van de noordelijke regio van NoordHolland in haar belangen, ambities en doelstellingen en bij mogelijke samenwerkingsmogelijkheden met andere regio's in Nederland of daarbuiten, en al hetgeen met het voorgaande verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn.				
Deelnemende partijen			Provincie Noord-Holland, Gemeenten Alkmaar, Bergen, Castricum, Den Helder, Drechterland, Enkhuizen, Heerhugowaard, Heiloo, Koggenland, Hollands Kroon, Hoorn, Langedijk, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec, Texel en Uitgeest.	
Bestuurlijk belang			Financieel belang x € 1.000	
Elk lid van het algemeen bestuur heeft een aantal stemmen afhankelijk van het aantal aandelen dat de gemeente bezit. Aandelenverdeling: 49 % provincie Noord-Holland 17 % gemeenten in de regio Kop van Noord-Holland 17 % gemeenten in de regio Alkmaar 17 % gemeenten in de regio West-Friesland. Portefeuillehouder: H. Keur			Aandelenkapitaal	3
			Leningen/garantstellingen	0
			Impuls	0
			Exploitatie	0
Stemverhouding: 5,88 %			Aandeelhouder (5,88%), subsidierelatie (t/m 2017), jaarlijkse fin bijdrage (per 2018)	
(Markt) ontwikkelingen				
Toelichting:				
- Er is een dienstverleningsovereenkomst aangegaan voor de periode 2018-2025; - Jaarlijks bepalen de aandeelhouders in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders het beleid voor het komend jaar. Dit jaarplan wordt vanaf het voorjaar in nauwe samenwerking met de aandeelhouders geschreven; - De lobby voor gemeenten wordt ondersteund vanuit het Ontwikkelingsbedrijf; - De grondpositie van de deelneming in Andijk is verkocht en de resultaten zijn verwerkt in de jaarrekening 2018.				
Financiële positie x € 1000				
	31-12-2018	31-12-2019	Ontwikkelingen	
Eigen vermogen				
- geconsolideerd	843	nog niet beschikbaar		
- enkelvoudig	1.088			

Vreemd vermogen	750	nog niet beschikbaar	
Resultaat	+ 37		
Risico's - deelneming in Distriport BV/CV is afgerond. Resultaten worden in jaarrekening 2019 verwerkt			

NV Port of Den Helder

NV Port of Den Helder	Den Helder	Naamloze vennootschap	
Openbaar belang			
De vennootschap heeft ten doel het (doen) uitoefenen van het havenbedrijf en exploiteren van haven- en industrieterreinen.			
Onderdeel van het doel van de vennootschap is:			
• de ontwikkeling, de aanleg, het beheer en de exploitatie van haven en industriegebieden, in de ruimste zin van het woord; • de bevordering van een effectieve, veilige en efficiënte afhandeling van het scheepvaartverkeer en het zorg dragen voor nautische en maritieme orde en veiligheid in de door de vennootschap beheerde havens, alsmede het optreden als bevoegde havenautoriteit in het havengebied van Den Helder; • het bevorderen van de economische ontwikkeling, het imago daaronder begrepen, binnen de door de vennootschap beheerde havens en industrieterreinen; • het bevorderen van een veilige bedrijfsvoering, het stimuleren van een zo laag mogelijke milieubelasting en het betrachten van zorg voor een veilige woonomgeving; • het opzetten, coördineren en uitvoeren van parkmanagement en het stimuleren en initiëren van samenwerking tussen bedrijven binnen de haven en industrieterreinen; • het bevorderen en tot stand brengen van civiel medegebruik van de onder het beheer van het ministerie van Defensie staande havens en terreinen in Den Helder; • het bevorderen van haven gebonden werkgelegenheid in de gemeente Den Helder en omliggende regio; • het oprichten en verwerven van, het deelnemen in, het samenwerken met, het besturen van, alsmede het (doen) financieren van andere ondernemingen, in welke rechtsvorm dan ook; • het verstrekken en aangaan van geldleningen, het beheren van en het beschikken over registergoederen en het stellen van zekerheden, ook voor schulden van anderen.			
De vennootschap tracht haar doel onder meer te bereiken door:			
• het verwerven, vervreemden, bezwaren, stichten of doen stichten, ontwikkelen, exploiteren, beheren en administreren van registergoederen; • het aangaan van joint ventures en het overigens deelnemen in het voeren van bestuur over andere ondernemingen en vennootschappen; • het verlenen van diensten op administratief, (haven)technisch, financieel economisch of bestuurlijk gebied; • het verwerven en/of exploiteren van vergunningen voor zover dienstbaar aan het in lid 2 (vgl. vorige bullet) bepaalde; • en het verrichten van al hetgeen met het vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.			
Deelnemende partijen		De gemeente Den Helder	
Bestuurlijk belang		Financieel belang	
Gemeente Den Helder is 100% aandeelhouder. Het aandeelhouderschap wordt uitgeoefend door het college. Portefeuillehouder aandeelhoudersrol: Kees Visser Portefeuillehouder opdrachtgeversrol: Kees Visser		Aandelenkapitaal	€ 81.000
		Leningen/garantstellingen	€ 21.075.000
		Impuls	nvt
		Exploitatie	nvt
Stemverhouding: 100%			
(Markt) ontwikkelingen			
Met het raadsbesluit van 16 september 2019 is een financiële bijdrage aan PoDH verstrekt waarbij de bedrijfsvoering tot 2028 verzekerd moet zijn.			
Financiële positie			
	31-12-2018	31-12-2019	Ontwikkelingen
Eigen vermogen	€ 19.040.000	nog niet bekend	
Vreemd vermogen	€ 15.036.000	nog niet bekend	

Resultaat	2018: € -326.000 2019: nog niet bekend	
Risico's - Bij het verstrekken van een structurele bijdrage (raadsbesluit van 16 september 2019) is het bedrijfsplan van PoDH als uitgangspunt genomen. Te denken valt daarbij aan de verkoopprognoses en prognoses van de scheepsbewegingen. Tegenvallers in de verkoop hebben vrijwel direct tot gevolg dat opnieuw een liquiditeitstekort ontstaat en aan de gemeente opnieuw een hulpvraag zal worden voorgelegd. - Als projecten die gericht zijn op meer ruimte in de haven te creëren, stagneren of niet doorgaan, dan wordt de aansluiting op de offshore windmarkt bemoeilijkt.		

Zeestad Beheer BV

Zeestad BV	Den Helder	Besloten vennootschap	
Openbaar belang			
De rol van de gemeente als participerende partij komt als volgt tot uiting: • Het optreden als beherend vennoot van een commanditaire vennootschap; • Het oprichten van, het deelnemen in-, het financieren van-, het samenwerken met-, het voeren van directie over - en het verlenen van adviezen en andere diensten aan vennootschappen of ondernemingen; • Het verkrijgen, vervreemden, in (onder)erfpacht uitgeven, administreren, exploiteren, huren en verhuren van registergoederen; • Het zelf ontwikkelen en/of realiseren van registergoederen; • Het geheel of gedeeltelijk doen ontwikkelen en/of realiseren en/of verkopen van registergoederen en/of doen aannemen en uitvoeren van bouwwerken; • Het sluiten van overeenkomsten met gemeenten en/of andere overheidsinstellingen en/of derden in het kader van het ontwikkelen en/ of realiseren van registergoederen; • Het optreden als tussenpersoon bij de aan en verkoop en bij de huur en verhuur van registergoederen; • Het ter leen verstrekken en het ter leen opnemen van gelden, al dan niet onder hypotheccair verband; • Het op enigerlei wijze verstrekken van zekerheden of zich verbinden voor schulden en andere verplichtingen van de vennootschap of andere vennootschappen of ondernemingen die met haar in een groep zijn verbonden of van derden; • Het verkrijgen, exploiteren en vervreemden van industriële en intellectuele eigendomsrechten; • Alsmede het verrichten van al hetgeen met het vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord.			
Inhoudelijke bijdrage aan de doelstellingen van de gemeente in 2019: De inhoudelijke bijdragen zijn genoemd bij Zeestad CV			
Deelnemende partijen		De gemeente Den Helder, Provincie Noord-Holland	
Bestuurlijk belang		Financieel belang x € 1000	
Gemeente Den Helder is 49% aandeelhouder. Het aandeelhouderschap wordt uitgeoefend door het college. Portefeuillehouder aandeelhoudersrol: Kees Visser Portefeuillehouder opdrachtgeversrol: Michiel Wouters		Aandelenkapitaal	€ 18.000
		Leningen/garantstellingen	€ 0
		Impuls	€ 0
		Exploitatie	€ 0
Stemverhouding: 49%			
(Markt) ontwikkelingen			

Toelichting:			
Financiële positie x € 1000			
	31-12-2018	31-12-2019	Ontwikkelingen
Eigen vermogen	€ 18.000	€ 18.000	
Vreemd vermogen			
Resultaat			
Risico's			

Zeestad CV

Zeestad CV	Den Helder	Commanditaire vennootschap	
Openbaar belang			
• Het verkrijgen, vervreemden, in (onder)erfpacht uitgeven, administreren, exploiteren, huren en verhuren van registergoederen. • Het zelf ontwikkelen en/of realiseren van registergoederen. • Het geheel of gedeeltelijk doen ontwikkelen en/of realiseren en/of verkopen van registergoederen en/of doen aannemen en uitvoeren van bouwwerken. • Het sluiten van overeenkomsten met gemeenten en/of andere overheidsinstellingen en/of derden in het kader van het ontwikkelen en/of realiseren van registergoederen. • Het optreden als tussenpersoon bij de aan en verkoop en bij de huur en verhuur van registergoederen. • Het ter leen verstrekken en het ter leen opnemen van gelden, al dan niet onder hypotheckair verband. • Het op enigerlei wijze verstrekken van zekerheden of zich verbinden voor schulden en andere verplichtingen van de vennootschap of andere vennootschappen of ondernemingen die met haar in een groep zijn verbonden of van derden. • Het deelnemen in en het voeren van beheer over andere ondernemingen van welke aard ook. • En al hetgeen daarmee verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin, alles in de Plangebieden verband houdend met de Plangebieden. In concreto richt de CV zich op het creëren van een levendig stadshart met een compacte en aantrekkelijke mix van stedelijke functies en activiteiten. Herstel en ontwikkeling van de Stelling Den Helder. Inhoudelijke bijdrage aan de doelstellingen van de gemeente in 2019: - De versterking van Den Helder door stedelijke vernieuwing in het stadshart en de ontwikkeling van het monumentale Willemsoord wordt door Zeestad voor 5 jaar voortgezet. - Lopende projecten zijn: Koningstraat-Spoorstraat, Halter Bellevue, Molenplein, het stadspark, Horecakwartier (De Kleine Werf) - Nieuwe projecten zijn: Winkelhart (ontwikkeling V&D-pand en Kroonpassage), Brug Zuidstraat-Willemsoord, herinrichting keizerstraat, openbare ruimte Willemsoord (oa. entreegebied). - In 2019 is de bouw van deelplan 4 Food Station "Halte Bellevue" gestart en deze wordt naar verwachting in het voorjaar van 2020 opgeleverd. Deelplan 1A is gereed en deelplan 1B is bijna gereed. Voor deelplan 2 en 3 is het oorspronkelijke ontwerp weer opgepakt, 'wonen aan het park' in statige herenhuisen. - In september 2019 is het gebouw 'de Koploper' gesloopt voor de aanleg van het derde deel van het stadspark. - In december 2019 is een samenwerkingsovereenkomst getekend door het bouwteam voor een onderzoek naar de haalbaarheid van het project. - De bestemmingsplanprocedure voor het project Koningstraat/Spoorstraat loopt nog. Zeestad en Helder Vastgoed hebben een projectovereenkomst getekend voor de ontwikkeling van het gebied. - De herinrichting van de Bierstraat heeft plaatsgevonden. - Het project Kamerheer wordt begin 2020 opgeleverd met in de plint een restaurant en daarboven 17 appartementen. - Alle woningen en appartementen van het Molenplein zijn verkocht en de oplevering vindt in 2020 plaats. - In 2019 is het Atlantikwall Centrum geopend.			
Deelnemende partijen		Gemeente Den Helder (commanditair vennoot), Provincie Noord-Holland (commanditair vennoot), Zeestad BV (beherend vennoot)	

Bestuurlijk belang		Financieel belang x € 1.000	
De gemeente Den Helder is 49% aandeelhouder van behorend vennoot Zeestad BV. Het aandeelhouderschap wordt uitgeoefend door het college.		Aandelenkapitaal	€ 0
		Leningen/garantstellingen	€ 0
		Impuls	€ 0
		Exploitatie	€ 0
Portefeuillehouder aandeelhoudersrol: Kees Visser			
Portefeuillehouder opdrachtgeversrol: Michiel Wouters			
Stemverhouding: 49%			
(Markt) ontwikkelingen			
Toelichting:			
Financiële positie x € 1.000			
	31-12-2018	31-12-2019	Ontwikkelingen
Eigen vermogen	€ 0	€ 0	
Vreemd vermogen	€ 1.456	€ 1.503	
Resultaat	€ 0		
Risico's			

Deelname in verenigingen

Vereniging Nederlandse Gemeenten

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)	Den Haag	Vereniging	
Openbaar belang			
De VNG heeft als doel de lokale overheid te versterken zodat zij hun inwoners optimaal kunnen bedienen:			
- zij ondersteunt de leden collectief en individueel bij de vervulling van hun bestuurstaken;			
- voor de leden of groepen van leden maakt zij afspraken met andere overheden over het arbeidsvoorwaardenbeleid in de overheidssector en overeenkomsten inzake arbeidsvoorwaarden van personeel in de sector gemeenten aangaan met werknemersorganisaties en			
- zij behartigt de publieke belangen van de gemeenten in relatie met de andere overheden.			
Deelnemende partijen		355 gemeenten (per 1 januari 2020)	
Bestuurlijk belang		Financieel belang x € 1.000	
Den Helder is lid van de vereniging.	Aandelenkapitaal		
	Leningen/garantstellingen		
	Impuls		
	Exploitatie		
Stemverhouding: %			
(Markt) ontwikkelingen			
Samen met alle gemeenten staat de VNG voor kracht en kwaliteit van het lokaal bestuur.			
Financiële positie (in € 1.000)			
	31-12-2018	31-12-2019	Ontwikkelingen
Eigen vermogen	61.975		
Vreemd vermogen	78.875		
Resultaat	-879		
Risico's: Eigen risicodragers WW en bovenwettelijke WW, wegvallen projectinkomsten en subsidies, waarde beleggingen.			

3.6 Grondbeleid

Algemeen

In de paragraaf grondbeleid staat de wijze waarop de gemeente haar grondbeleid uitvoert en uit gaat voeren centraal. We geven een actuele prognose van de te verwachten resultaten van alle grondexploitaties die de gemeenteraad heeft vastgesteld. Daarnaast brengen we de financiële risico's voor de vastgestelde grondexploitaties in beeld.

Van ontwikkeling naar herontwikkeling

We geven prioriteit aan:

- De vernieuwing van het stadshart.
- De ontwikkeling van het monumentale Willemsoord door Zeestad.
- De ontwikkeling van de haven door Port of Den Helder.

De woningmarkt is behoorlijk aangetrokken en dit heeft geleid tot een nieuwe ambitie, namelijk het streven naar voorzichtige groei. Daarnaast kan de gewenste groei door de Marine van het aantal medewerkers leiden tot een vergroting van het draagvlak voor onze voorzieningen en meer woonwensen in Den Helder. In het Helders Perspectief wordt de ambitie van krimp naar groei in vier programmalijnen vertaald. Eén van de programmalijnen is een aantrekkelijke woningmarkt, dat stevig inzet op de woningbouwopgave. Het zet in op stedelijk bouwen in Den Helder en kleinschalige woningbouw aan de randen van de kernen in het landelijk gebied, zoals Julianadorp.

Wij spelen als één van de grootste eigenaren van vastgoed en grond een prominente rol in de leefbaarheid en (her)ontwikkeling van de stad. We kunnen immers door goed beheer en (her)gebruik van het vastgoed voorkomen dat de omgeving verloedert. In andere situaties kunnen we het in onbruik geraakte vastgoed slopen om nieuwe ontwikkelingen mogelijk te maken. De openbare ruimte kunnen we opnieuw inrichten en laten aansluiten bij de vastgoedontwikkeling en de huidige eisen en wensen met betrekking tot duurzaamheid en klimaatbestendigheid.

We hebben ook strategische grondposities in handen of zijn daarover in gesprek. Om een leidende rol te hebben handelen we pro-actief bij potentiële ontwikkellocaties. Dit kan enerzijds door deze locaties actief zelf te ontwikkelen of de samenwerking op te zoeken met andere partijen. Of we kunnen de markt faciliteren zonder risicodragend te participeren.

Meer partijen krijgen invloed op ontwikkelingen

Het krachtenveld dat invloed uitoefent op de ontwikkeling van de stad is complex. Bestaande en toekomstige bewoners willen en moeten ook meer inspraak krijgen. En ook ondernemers willen actiever betrokken worden. En natuurlijk willen ontwikkelaars, beleggers en corporaties hun inbreng hebben. Deze ingewikkelde mix van visies, belangen en competenties vraagt om een goede regisseur van het ontwikkelproces.

Het aantal actieve marktpartijen in Den Helder is beperkt. Om een beter functionerende marktwerking te laten ontstaan is deze gebaat bij meer en qua aard diverse marktpartijen die er actief zijn. De gemeente heeft als taak zich duidelijk te positioneren en te presenteren zodat er meer ruimtelijke ontwikkelingen op initiatief van de markt worden opgepakt. We kunnen onze regierol verder versterken door partijen samen te brengen en meer aandacht te geven aan bijzondere ambities die externe partijen niet zelf oppakken. De regie hebben is belangrijker dan het zelf te doen.

Financieel rendement en risicobeheersing komen onder druk

De ontwikkeling op de huidige markt en de toegenomen verkoopsnelheid biedt kansen voor de gemeente Den Helder. Nieuwe gebieden kunnen hierdoor beter ontwikkeld worden omdat er meer vraag is. Woningbouwprojecten die de gemeente al in ontwikkeling heeft kunnen we sneller bouwen. Dit biedt mogelijkheden om opgebouwde verliesvoorzieningen te verlagen. We zien ook belangstelling vanuit de energiemarkt voor de ontwikkeling van zonneparken om duurzame energie op te wekken. Hierin liggen kansen voor gronden waarvan de verwachting is dat deze pas op langere termijn tot ontwikkeling kunnen worden gebracht.

De risico's van ontwikkelingen worden groter door de toenemende complexiteit en de vele investeringen die gedaan moeten worden. Door een toenemende vraag naar woningen lopen levertijden op onderdelen en bouwstoffen op en personeel is moeilijk te vinden. Door oplopende bouwkosten kunnen grondprijzen onder druk komen te staan. Dit leidt mogelijk tot tekorten op projecten. Gezocht wordt naar alternatieve financieringsconstructies en samenwerkingsvormen om deze projecten te kunnen financieren. Den Helder moet een balans vinden tussen winst- en verliesgevendende ontwikkelingen. Met alleen subsidies kunnen we onze ambities niet bereiken.

Daarnaast hebben aanpassingen van de rijksoverheid in natuurwetgeving (op het gebied van stikstofbeleid) en bodemkwaliteit (op het gebied van PFAS) grote invloed op de mogelijkheden en wijze om projecten tot ontwikkeling te brengen. Dit vergt meer onderzoek en kan leiden tot andere methodes van uitvoering.

Afhankelijk van de doelen die de gemeente nastreeft, heeft de gemeente een actieve dan wel een meer faciliterende rol. De mogelijkheden om te sturen en de mate van sturing die van belang is, zijn bepalend voor de rol die de gemeente speelt. Ook of de gemeente al een grondpositie of vastgoedpositie heeft. Deze rol

wordt mede bepaald door het risicoprofiel en geldelijk en maatschappelijk voordeel dat is te behalen.

Macro-economische invloeden

Het afgelopen decennium is duidelijk geworden dat de wisselingen in de markt vragen om meer flexibel overheidsoptreden. De huidige druk op de markt kan een tijdelijke ontwikkeling zijn. Het blijft daardoor wel belangrijk om vinger aan de pols te houden en de ontwikkelingen van de marktsituatie actief te blijven volgen. Nu is het zaak te profiteren van de gunstige markt. We moeten marktpartijen zoveel mogelijk faciliteren en uitnodigen tot het nemen van marktinitiatief.

Grondbeleid kan worden ingezet om duurzame gebiedsvernieuwing te stimuleren. Door de wet VET en de energietransitie is de vraag naar duurzame bouw in een stroomversnelling geraakt. Om afspraken die gemaakt zijn over duurzaamheid te realiseren, heeft de gemeente zowel in een faciliterende rol als in een actieve rol sturingsmogelijkheden. Er kan verschil zitten tussen enerzijds het gewenste financieel resultaat en anderzijds de gewenste duurzame invulling. Duurzaamheid en de ontwikkelingen op de energiemarkt zullen echter steeds meer als 'normaal' worden beschouwd en door de markt worden gevraagd. Hierdoor neemt de financiële haalbaarheid van projecten toe.

Wijze van grondbeleid

Het grond- en vastgoedbeleid is een belangrijk instrument voor een gemeente. De gemeente kan met haar beleid veel invloed uitoefenen op haar eigen ontwikkelingen en die van andere partijen, waaronder ontwikkelaars, corporaties en ondernemers. De afgelopen jaren lag de nadruk in het vastgoedbeleid op afstoten en beheren van het gemeentelijk vastgoed. We geven nu meer invulling aan de strategische rol die we als vastgoedeigenaar hebben. De vastgoedportefeuille wordt doorgelicht en het beleid richt zich op de te maken strategische keuzes. Wat hoort in de gemeentelijke portefeuille thuis, wat gaan we verkopen en wat is het beleid ten aanzien van aankoop (strategisch) vastgoed. In 2019 is vernieuwd grondbeleid door de raad vastgesteld waarbij een actieve houding in het positioneren en objectief uitdragen van Den Helder wordt aangenomen om de komende jaren verder te kunnen bouwen.

Het grond- en vastgoedbeleid staat in dienst staan van de ambities van de stad. Het is dus geen doel op zichzelf maar een middel om de visie op de stad te realiseren. Deze visie hebben wij vastgelegd in diverse beleidskaders en in de programmabegroting en hierin staat genoemd wat we willen bereiken, oftewel: wat zijn de ambities. De vaststelling van deze ambities in ruimtelijke plannen maakt nog niet dat de plannen daadwerkelijk overeenkomstig de door de gemeente gestelde wensen en eisen worden gerealiseerd. De wijze waarop de gemeente invloed uitoefent op de realisatie van ruimtelijke plannen is de essentie van gemeentelijk grondbeleid.

De situatie is bepalend voor de gemeentelijke rol in een gebiedsontwikkeling, ook wel situationeel grondbeleid genoemd. De keuze voor actief of faciliterend grondbeleid, of een combinatie hiervan, is met name afhankelijk van de geformuleerde doelstellingen en de rol die marktpartijen daarin kunnen spelen. Eigen grondbezit c.q. actief grondbeleid draagt altijd bij aan de realisatie van de doelen en is in sommige gevallen noodzakelijk om de doelen te bereiken. Maar betekent veelal dat de gemeente (financieel) risicodragend opereert. Doordat niet alle ruimtelijke doelen via faciliterend grondbeleid zijn te realiseren is actieve ontwikkeling, ondanks de kosten en/of risico's, soms nodig. Voorop staat echter de gewenste regierol van de gemeente, waarin het uitgangspunt is 'faciliterend waar het kan en actief waar het moet'.

Uitgangspunt is dat toekomstige ontwikkelingen per saldo een waardevolle en duurzame toevoeging moeten zijn voor de omgeving (mens en natuur) en zo min mogelijk negatieve effecten hebben op de omgeving. Met de nieuwe Omgevingswet in aantocht wordt een grondontwikkeling (voortaan) gezien als onderdeel van een gebiedsvisie. Dit betekent dat het integraal resultaat uitgangspunt vormt bij een gebiedsontwikkeling. Het gaat daarbij om zowel het financieel resultaat als het maatschappelijk resultaat. Verschillende ontwikkelingen of wensen in een gebied kunnen we met elkaar in verbinding brengen, ook buiten de plangrenzen van het feitelijke ontwikkelingsgebied. Daarbij kijken we ernaar of er kostendragers in een gebied aanwezig zijn die er toe kunnen leiden dat we gewenste maatschappelijke en/of ruimtelijke ontwikkelingen in samenhang kunnen realiseren.

Gronden in ontwikkeling genomen

Onderstaand geven we een analyse van het geprognoseerde planresultaat van de per 1 januari 2020 in exploitatie genomen gronden. Het betreft het project Willem Alexanderhof.

In de tabel geven we voor de locatie weer wat het verwachte planresultaat is.

Complex		Boekwaarde complex	Resultaat (NCW)
(negatieve bedragen betekenen voordelig)		31-12	incl. voorzieningen
Willem-Alexanderhof	Grondexploitatie	21.734.000	0
	Voorziening	10.500.000	
Totaal		11.234.000	

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat grond die we in exploitatie hebben genomen per 1 januari 2020 (netto contante waarde, NCW) een neutraal resultaat heeft. Dit resultaat is inclusief de getroffen voorziening van € 10.500.000 (voorziening is bepaald op eindwaarde).

Analyse

Onderstaand geven we een analyse van het planresultaat van de gronden die we in exploitatie genomen hebben per 1 januari 2020. De grondexploitaties van plangebieden rekenen we door met parameters voor rente, kostenstijging en opbrengstenstijging om het resultaat van kosten en opbrengsten op einddatum te kunnen berekenen. Vervolgens maken we het resultaat contant (NCW) naar een gewenste peildatum (meestal het begin van het lopend jaar). We hebben de volgende parameters gehanteerd voor Willem Alexanderhof: Willem-Alexander Hof: rente 3%, kostenstijging 2,0% en de opbrengstenstijging varieert van 0%, 0,5% en 1,5%.

We hebben de grondexploitaties op netto contante waarde gebracht met een disconteringsvoet van 2% conform de regelgeving BBV (Besluit Begroting en Verantwoording).

De richtlijnen voor de BBV zijn een belangrijk instrument om de eenduidige uitvoering en toepassing van het BBV te bevorderen. Voor de grondexploitaties zijn de volgende richtlijnen, waarvan verwacht wordt dat deze opgevolgd worden, het belangrijkste:

- Om de risico's die samenhangen met zeer lang lopende projecten te beperken mag de looptijd van een grondexploitatiecomplex maximaal 10 jaar bedragen;
- De toegestane toe te rekenen rente aan bouwgrond in exploitatie moet worden gebaseerd op de daadwerkelijke te betalen rente over het vreemd vermogen;
- De disconteringsvoet die moet worden gehanteerd in de berekening van de contante waarde voor het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties wordt voor alle gemeenten gelijk gesteld.

Willem-Alexander Hof

Het financiële resultaat van de huidige grondexploitatie is neutraal. Het verlies is met een voorziening van € 10.500.000 afgedekt. De grondexploitatie gaat uit van de ontwikkeling van het totale plangebied gelegen binnen de Zuiderhaaks. De grond van fase 5 buiten de Zuiderhaaks staat onder de materiële activa. Op 2 april 2020 heeft de raad de geactualiseerde grondexploitatie Willem Alexanderhof vastgesteld. Dit heeft geresulteerd in een gedeeltelijke vrijval van de verliesvoorziening met € 700.000. Naarmate het plan verder wordt uitgewerkt komen kosten en opbrengsten meer gedetailleerd in beeld. In de uitvoeringsbudgetten zijn kosten voor grondwerk, bouw- en woonrijp maken door de verdere uitwerking van het plan geoptimaliseerd. Met name de kosten voor het bouwrijp maken worden lager ingeschat en een tweetal bruggen worden vervangen door duikers waardoor daar kosten worden bespaard. Daar tegenover staan vervroegde plankosten die toegeschreven kunnen worden aan de versnelling van het plan en de producten die daarvoor gemaakt moeten worden. In 2019 zijn de opbrengsten die zijn ontvangen door gronduitgifte hoger geweest dan de uitvoeringskosten. Dit heeft ervoor gezorgd dat de boekwaarde lager is geworden. Dit samen met een snellere gronduitgifte zorgt voor lager rentekosten en een beter resultaat.

De ontwikkeling van Willem Alexanderhof verloopt momenteel zeer voorspoedig. Fase 1 en 2 zijn bijna afgerond waardoor de fase ook haar definitieve inrichting krijgt. Van de fase ten zuiden van de Prins Clauslaan (de huidige ontsluitingsweg van het gebied) die in 2019 in verkoop is gegaan, zijn van de ca. 88 woningen nagenoeg alle woningen verkocht. Om een continue bouwstroom te houden wordt een volgende fase uitgewerkt. Ongeveer de helft van het totale bouwprogramma van ca. 600 woningen is in Willem Alexanderhof nu in ontwikkeling of reeds gebouwd.

Risico's

Aan gebieden die we in ontwikkeling nemen, zijn risico's verbonden, zoals:

- Tegenvallende grondverkoop, waardoor de exploitatieperiode langer wordt.
- Afwaardering van de grondprijzen door de actuele marktsituatie.
- Kostenstijgingen die optreden.

Andere voorbeelden van risico's zijn:

- Noodzakelijke, onverwachte investeringen.
- Veranderde wettelijke regelgeving.
- Planologische procedures die langer duren en daardoor vertragend en kostenverhogend werken.

Om de gevolgen van risico's financieel te kunnen opvangen, maken we hiervoor een reservering in de algemene reserve.

De gehanteerde risicoanalyse bestaat uit een opslag op de nog te maken kosten en een opslag op de nog te realiseren opbrengsten. Hieronder geven we het risico weer van de per 1 januari 2020 in exploitatie zijnde gronden. Het betreft het gebied Willem Alexanderhof.

Complex	Te realiseren kosten	Te realiseren opbrengsten	Risico-opslag	Ontwikkelrisico
Willem Alexanderhof	14.777.000	29.305.000	5,0%	2.204.000

Totaal gronden in exploitatie 14.777.000

29.305.000

2.204.000

Wij lopen voor de grondexploitaties een risico op onvoorziene financiële tegenvallers. Het risico is gerelateerd aan de nog te realiseren kosten en opbrengsten. Grootste risico's schuilen aan de opbrengstenkant van de projecten. De opbrengsten zijn later in de tijd gefaseerd dan de investeringen. Een groot deel van de investeringen doen we vooraf (verwervingen, bouwrijp maken ed.) om het mogelijk te maken grond te verkopen en opbrengsten te realiseren. Vertraging in het project en hierdoor het later realiseren van de opbrengsten hebben dan ook een negatief effect op het resultaat van het project. Van de totale kosten moet nog ca. 35% uitgevoerd worden. Aan de opbrengstenkant moet nog ca. 68% worden gerealiseerd. We hebben het ontwikkelrisico ingeschat op een bedrag van € 2.204.000. Het totale risico legt een beslag op de algemene reserve en daarmee op de weerstandscapaciteit van de gemeente.

Willem Alexanderhof betreft een langdurige exploitatie waar een groot aantal woningen worden ontwikkeld. Om het verwachte verlies af te dekken hebben we in totaal een voorziening van € 10,5 miljoen getroffen. Naast dit begrote tekort hebben we een ontwikkelrisico van € 2.204.000 berekend. Vertraging in het project heeft een negatief rente effect op het resultaat.

Gronden niet in ontwikkeling genomen

De gemeente heeft een aantal potentiële ontwikkelgronden in het bezit. De gemaakte kosten van het Vinkenterrein zijn geactiveerd als materiële vaste activa. Het Vinkenterrein heeft nog een boekwaarde van € 42.000.

We hebben de Riepel afgewaardeerd.

Naast deze gronden hebben we grond Westoever en Spoorweghaven (loods) aangekocht. Deze gronden hebben een toekomstige ontwikkelpotentie en zijn opgenomen onder materiële vaste activa.

De grondexploitatie Doggerswijk West is afgesloten. De grond vertegenwoordigt een waarde en is opgenomen onder materiële vaste activa.

Eind 2019 is een voorstel voorbereid welke in 2020 ter besluitvorming aan de raad is aangeboden om tot aankoop van Sportpark Ruyghweg over te gaan. Enerzijds bestaat dit voorstel uit verwerving en renovatie van de atletiekbaan. Anderzijds betreft het een strategische grondaankoop met het doel de beoogde gebiedsontwikkeling ter hand te kunnen nemen in samenhang met de ontwikkeling van het Spoorweghavengebied en Westoever. Voor de ontwikkeling van het gebied is een startnotitie in voorbereiding.

Vinkenterrein

Het Vinkenterrein is nu gevuld met een speelterrein, groen en parkeren. Er leven diverse wensen voor een definitieve invulling. Het plan omvat:

- De bouw van een molen.
- De realisatie van een buurtmoestuin.
- Opslagruimte voor het buurtbedrijf.
- Woningbouw.
- Uitbreiding van achtertuinen.

Dit programma is begin 2019 besproken in de raadscommissie en daar is voor het programma met de verschillende functies gekozen. Voor het woningbouwprogramma en de molen heeft Helder Vastgoed een plan uitgewerkt. De gemeente heeft randvoorwaarden en uitgangspunten bepaald. In 2020 wordt het plan ter besluitvorming aangeboden aan de raad waarna de voorbereiding tot uitvoering kan worden opgestart.

De Riepel

Voor het verplaatsen van winkelcentrum De Riepel naar het Loopuijtpark (Schoolweg) was vanwege extra kosten in de verplaatsing van het winkelcentrum een gemeentelijke bijdrage nodig. In 2009 hebben we de restgronden langs de Langevliet aangekocht. De kavel is ca. 3.600 m² groot. We hebben diverse mogelijke invullingen onderzocht, maar niets heeft nog tot een concreet resultaat geleid. Gezien de gunstige ligging naast het grootste winkelcentrum van Julianadorp is de verwachting dat we op lange termijn wel een passende invulling vinden. We hebben de boekwaarde in 2012 afgeboekt, waardoor er nu geen sprake is van directe financiële consequenties. In 2019 is de omgevingsvisie voor Julianadorp afgerond. De omgevingsvisie kan handvatten geven voor de toekomstige ontwikkelingsrichting van deze grond, maar hier zijn nu nog geen plannen voor.

Doggerswijk

In 2018 heeft de raad besloten de grondexploitatie Doggerswijk West af te sluiten en een deel van de grond in te zetten voor verhuur ten behoeve van een zonnepark. Er was geen zicht op dat het gebied in 10 jaar zou worden gerealiseerd zoals de Commissie BBV voorschrijft. De gemeente heeft op het gebied van duurzaamheid doelstellingen te behalen en een deel van het braakliggend terrein kan een tijdelijke invulling krijgen door de ontwikkeling van een zonnepark. De grond die niet benodigd is voor een invulling als zonnepark kan, indien er belangstelling voor is, nog steeds verkocht worden als bedrijfsground. Hiervoor lopen een paar aanvragen. In 2020 zal duidelijk worden of deze aanvragen omgezet worden naar daadwerkelijke grondaankoop.

Risico's

Conform de BBV geldt dat met betrekking tot eventuele nieuwe grondexploitaties de kosten hiervan onder de

materiële vaste activa worden geboekt. We kunnen kosten niet op onderhanden werk activeren zolang er nog geen sprake is van een actieve grondexploitatie. Na maximaal vijf jaar moeten de kosten hebben geleid tot een actieve grondexploitatie dan wel worden afgeboekt ten laste van het jaarresultaat.

Potentiële ontwikkelgronden zijn:

- Het Vinkenterrein
- De Riepel
- Spoorweghaven
- Westoever
- Doggerswijk

We hebben gemaakte kosten van het Vinkenterrein nu geactiveerd als materiële vaste activa. Het Vinkenterrein heeft nog een boekwaarde van € 42.000. We hebben de Riepel afgewaardeerd. De waarde van de andere terreinen is opgenomen onder materiële vaste activa. Bij een toekomstige ontwikkeling zullen de kosten en baten in beeld worden gebracht waarin de waarde van de gronden wordt meegenomen.

Erfpachten

Wij administreren de erfpachten van de recreatiewoningen (ca. 200 contracten) en de overige erfpachten (ca. 650 contracten). De overige erfpachten bestaan voornamelijk uit erfpachten van woningen.

In het onderstaande overzicht is te zien welke wijzigingen in 2019 hebben plaatsgevonden inzake de erfpachten.

Wijzigingen	M²	Boekwaarde	Opbrengsten	Canon	Te betalen
Boekwaarde erfpachtgronden 1-1-2019		4.612.257			
10 x erfpachten beëindigd	3.686	74.280	349.644	111.911	
0 x erfpacht (her)uitgegeven					
1x erfpacht overgenomen	650	47.783	0	4.181	
Boekwaarde erfpachtgronden 31-12-2019		4.490.194			

Het financieel resumé over 2019 van de erfpachtgronden hebben we hieronder weergegeven.

Resultaat erfpachtgronden	Bedrag
Rentekosten	68.254
Afschrijvingskosten (deactivering boekwaarde beëindigde erfpachten)	122.063
Plankosten	0
Overige kosten	0
Totaal kosten	190.317
Voorziening dubieuze debiteuren	20.000
Opbrengst erfpachtcanon	608.000
Opbrengst beëindigde erfpachten	349.644
Totaal opbrengsten	977.644
Saldo naar product	787.327

Panden en gronden

De gemeente bezit naast de gronden die bedoeld zijn voor ontwikkelingen ook nog percelen grond die we gebruiken voor privaatrechtelijke doeleinden, zoals verhuur. Het gaat hierbij om bijvoorbeeld de verhuur van bedrijfsgronden, tuingronden en verpachting van graslanden. Ook hebben we inkomsten uit de verhuur van panden en volkstuincomplexen.

In 2019 zijn de onderstaande inkomsten uit verkoop en verhuur binnengekomen.

Inkomsten uit verkoop gronden, niet ingebracht in een exploitatie (restgronden)	61.020
Inkomsten uit nieuwe huurovereenkomsten	42.195
Totaal	103.215
Huurinkomsten overige gronden en panden	
Bedrijfsgronden, tuingronden, pachten	180.774
Appartementencomplex Zuyderhorn, Drs. F. Bijlweg	353.576
Overige diverse panden	88.500
Volkstuinen	57.269
Totaal	680.119
Totaal opbrengsten	783.334

Gebouwen

De gemeente Den Helder heeft circa 74 complexen in eigendom (bedrijfsruimten, woningen, verenigingsgebouwen en dergelijke) die in verhuur/gebruik zijn gegeven door middel van huurovereenkomsten, gebruiksovereenkomsten en anti-kraak.

Op basis van de nota Afstoten Gemeentelijk Vastgoed 2017-2018 wordt uitvoering gegeven aan de opgave met betrekking tot het afstoten van gemeentelijk vastgoed. In 2020 gaat een herijking van deze nota plaatsvinden. In 2019 zijn de panden Sluisdijkstraat 8B en Prins Hendriklaan 19 verkocht.

3.7 Lokale heffingen

Algemeen

Belastingen en heffingen

De paragraaf lokale heffingen heeft betrekking op de belastingen en de heffingen. Lokale heffingen kunnen worden onderscheiden in gebonden en ongebonden heffingen. Bij de eerste soort heeft de besteding een relatie met direct aanwijsbare tegenprestatie. We moeten de opbrengst gebruiken om de kosten te dekken van de voorziening waarvoor we de heffing hebben vastgesteld, bijvoorbeeld afvalstoffenheffing, rioolheffing, leges. Deze heffingen, ook wel retributies of bestemmingsheffingen genoemd, verantwoorden we in de desbetreffende programma's. We moeten de opbrengst niet gebruiken voor de algemene middelen. De ongebonden heffingen zijn de lokale belastingen. De besteding van de opbrengst is vrij en de raad kan dit naar keuze gebruiken. Voorbeelden hiervan zijn de OZB, de toeristenbelasting en de forensenbelasting. Vanaf 1 januari 2015 worden de belastingen en heffingen voor het merendeel opgelegd door de gemeenschappelijke regeling Cocensus.

In 2019 heeft Cocensus voor ons de volgende gemeentelijke belastingen en heffingen opgelegd:

1. Onroerende zaak belasting
2. Toeristenbelasting
3. Forensenbelasting
4. Precariobelasting
5. Afvalstoffenheffing
6. Rioolheffing
7. Leges (gedeeltelijk)
8. Lijkbezorgingsrechten (gedeeltelijk)

Beleid lokale heffingen

In de Kadernota 2019 is over de gemeentelijke heffingen opgenomen dat de belastingtarieven trendmatig moeten stijgen (3,12%) om de loon- en prijsstijgingen te dekken.

De kosten van de rioolheffing zijn gebaseerd op de geraamde exploitatielasten volgens het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) en die dienen volledig kostendekkend te zijn. Voor 2018-2021 is een nieuw GRP opgesteld. Uitgaande van alle in het nieuwe GRP opgenomen uitgaven en de hoge stand van de egalisatievoorziening is het tarief voor de rioolheffing in 2019 evenals 2018 € 130,00.

De parkeerbelastingen zijn vervallen en worden niet opgelegd.

Kwijtscheldingen

Belastingplichtigen kunnen kwijtschelding aanvragen voor de afvalstoffenheffing. Dit beleid ligt vast in de Verordening op de kwijtschelding 2015.

Geraamde en werkelijke inkomsten van de diverse heffingen

Onderstaand overzicht toont de opbrengsten van de belastingaanslagen die wij over het jaar 2019 hebben opgelegd. Een eventueel verschil met de begroting is nog niet definitief, omdat Cocensus nog aanslagen over 2019 kan opleggen en er nog verminderings plaatsvinden over 2019. Aanslagen die voor 2019 in ieder geval nog moeten worden opgelegd, zijn de toeristenbelasting en de forensenbelasting. De aanslagen voor deze belastingen worden in april 2020 opgelegd. Voor deze belastingen zijn geschatte opbrengsten op basis van de realisatie van voorgaande jaren opgenomen.

Belasting/heffing (inkomsten x € 1.000)	Actuele begroting 2019	Realisatie rekening 2019	Resultaat
1. OZB	13.615	13.812	197
2. Toeristenbelasting	704	(2018) 766	61
3. Forensenbelasting	712	(2018) 606	-106
4. Precariobelasting	42	18	-24
Subtotaal	15.072	15.202	128
5. Afvalstoffenheffing	9.537	9.603	66
6. Rioolheffing	3.936	3.978	42
7. Leges (secretarie)			
8. Parkeergelden (vervallen)	0	0	0
9. Graf- en lijkbezorgingsrechten	35		
Subtotaal			
Totaal			

1. Onroerende zaakbelastingen

De onroerende-zaak belastingen (OZB) is na de Algemene Uitkering uit het gemeentefonds onze belangrijkste inkomstenbron. Deze heffing bestaat uit een eigenaren belasting voor zowel woningen als niet-woningen en een gebruikers belasting alleen voor niet-woningen. De opbrengst van de OZB vloeit naar de algemene middelen. De gemeenteraad bepaalt de tarieven en

daarmee de belasting die belastingplichtigen moeten betalen.

Uitgangspunt bij het bepalen van de tarieven OZB voor 2019 is de raming 2018, de beleidsuitgangspunten in de Kaderbrief 2019, de ontwikkeling van het areaal en de ontwikkeling van de totale WOZ-waarden. Bij een waardedaling, zoals de afgelopen jaren het geval was, moeten we het tarief dus met een vergelijkbaar percentage verhogen om een meeropbrengst te halen. De heffingsgrondslag is de waarde van de onroerende zaak. Die wordt vastgesteld op basis van de Wet WOZ. Voor de WOZ waarden 2019 gelden de WOZ waarden op de peildatum 1 januari 2018. Sinds 2009 is de verschuldigde OZB een percentage van de waarde van de onroerende zaak.

Onderstaande tabel geeft de ontwikkeling van de OZB tarieven de afgelopen 5 jaren in Den Helder weer.

	2015	2016	2017	2018	2019
Eigenaar woning	0,1420	0,1398	0,11405	0,1387	0,1360
Eigenaar niet-woning *	0,3109	0,3526	0,3679	0,3694	0,3800
Gebruiker niet-woning*	0,2763	0,30,77	0,3226	0,3194	0,3300

* Vanaf 2012 t/m 2015 zit voor deze categorieën OZB in het tarief 5% extra verhoging t.b.v. het ondernemersfonds verwerkt en vanaf 2016 10% verhoging t.b.v. het ondernemersfonds.

Resultaat

OZB per categorie	Begroet 2019	Werkelijk 2019	Resultaat
Eigenaren woningen	6.088	6.144	56
Eigenaren niet-woningen	4.270	4.352	82
Gebruikers niet-woningen	3.257	3.316	60
Totaal	13.615	13.812	197

2. Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing gebruiken we om de kosten voor het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval te dekken. De inzameling van afval gebeurt door HVC. Uitgangspunt bij afvalstoffenheffing is dat dit 100% kostendekkend gebeurt. In het tarief belasten we dan ook de kosten voor het huisvuil, klein chemisch afval, kosten beleidsregie, kwijscheldingen en btw door.

Het tarief voor de afvalstoffenheffing in 2019:

- Voor éénpersoons huishoudens € 270,12 (in 2018 € 264,36).
- Voor meerpersoons huishoudens € 396,36 (in 2018 € 382,92).

Dit is inclusief inflatiecorrectie en honderd procent dekkingspercentage.

De afvalstoffenheffing is de enige heffing waarvoor kwijschelding kan worden aangevraagd. Voor 2019 is er voor € 9.537 begroot en voor € 9.850 vermindering opgelegd. Uiteindelijk is vanwege een vermindering van € 247.000 in 2019 voor € 9.603 aan opbrengst afvalstoffenheffing gerealiseerd.

tabel tariefberekening

Berekening van kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing x € 1.000

Kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente:

7.3 Afval	7.652
2.1 Verkeer en vervoer	540
6.3 Inkomensregelingen	671
Belastingen Overig	184

Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen:

7.3 Afval	-572
Netto kosten taakveld	8.475

Toe te rekenen kosten:

Overhead inclusief (omslag)rente	209
BTW	1.507
Totale kosten	10.191

Opbrengst heffingen	9.612
---------------------	-------

Dekking	94%
----------------	------------

3. Rioolheffing

Als gemeente geven wij geld uit voor onderhoud, beheer en het verbeteren en vervangen van de riolering en voorzieningen die daarbij horen. Deze kosten worden gedekt uit de rioolheffing die onze bewoners en bedrijven betalen. In 2017 is een Gezamenlijk gemeentelijk rioleringsplan Noordkop 2018 tot en met 2022 vastgesteld. De rioolheffing voor Den Helder is in de planperiode gesteld op € 130,00 per jaar (was in 2017 nog € 157,00). Bij de berekening van de kostendekking is rekening gehouden met de richtlijnen uit het Besluit begroting en

verantwoording (BBV).

Verder wordt in de berekening van het tarief rekening gehouden met de aan de riolering gerelateerde kosten, zoals straatreiniging, kolkenzuigen, perceptiekosten (kosten van aanslagoplegging en inning) en btw. Het tarief van € 130,00 is voor 87% kostendekkend. De overige 13% kan, gezien de omvang ervan (€ 6,4 miljoen), worden gedekt uit de voorziening riolering. De opbrengst 2019 is na wijziging begroot op € 3.936.000. Er is voor € 3.978.000 gerealiseerd. De bijdrage 2019 uit de voorziening riolering is begroot op € 519.198. De werkelijke bijdrage in de dekking riolering uit de voorziening is € 916.574 (toelichting in programma 7). De stand van de voorziening riolering is per 31-12-2019 € 4.965.000.

tabel tariefberekening

Berekening van kostendekkendheid van de rioolheffing	
x € 1.000	
<u>Kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente:</u>	
7.2 Riool	3.995
<u>Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen:</u>	
7.2 Riool	-172
Netto kosten taakveld	3.823
<u>Toe te rekenen kosten:</u>	
Overhead inclusief (omslag)rente	380
BTW	690
Totale kosten	4.893
Opbrengst heffingen	3.976
Dekking	81%

4. Forensenbelasting

Voor forensenbelasting heeft Cocensus in 2019 nog geen opbrengst gerealiseerd. De aanslagen forensenbelasting werden t/m 2015 toe opgelegd in hetzelfde belastingjaar waarop de aanslag betrekking heeft. Dus aanslagen 2015 werden nog in 2015 opgelegd. Door een uitspraak van de Hoge Raad in 2015 is echter jurisprudentie over de forensenbelasting ontstaan die nadelig voor de gemeenten is uitgevallen. De Hoge Raad heeft in het Arrest van 6 februari 2015 bevestigd, dat gemeenten geen forensenbelasting mogen heffen, wanneer eigenaren in de verhuurbemiddelingsovereenkomst (VBO) hebben opgenomen dat zij de vakantiewoning zelf niet meer dan 90 dagen per jaar gebruiken. Dat de vakantiewoning de rest van het jaar niet verhuurd is geweest maakt niet uit. En is geen grond om een aanslag forensenbelasting op te leggen.

Tot aan het Arrest legden gemeenten de aanslagen op als de vakantiewoning ter beschikking staat aan de eigenaar voor de dagen dat de vakantiewoning niet verhuurd is. Dit terwijl er volgens de verordening forensenbelasting pas sprake is van forensenbelasting wanneer de eigenaar de vakantiewoning minimaal 90 dagen heeft gebruikt.

Gemeenten keerden de bewijslast dus om. De eigenaar moest bewijzen dat hij de vakantiewoning niet heeft gebruikt of niet heeft kunnen gebruiken. Het leveren van dergelijk bewijs was buitengewoon lastig, dan wel onmogelijk. Het Arrest geeft nu duidelijkheid en maakt een einde aan deze situatie.

De gevolgen van deze uitspraak zijn:

1. Na het Arrest van de Hoge Raad hebben veel eigenaren de overeenkomsten aangepast, zodat de eigenaar de vakantiewoning het gehele jaar exclusief voor verhuur bestemd. Een zeer groot gedeelte van de tweede woningen in Den Helder wordt gebruikt als beleggingsobject en door het jaar heen zo veel mogelijk verhuurd aan toeristen. In de praktijk verblijven hier maar weinig eigenaren zelf meer dan negentig dagen per jaar in hun tweede woning. Een verhuur bemiddeling overeenkomst (VBO) met de clausule dat de woning niet meer dan 90 dagen zelf gebruikt mag worden, leidt vanaf 2015 altijd tot vrijstelling van de aanslag forensenbelasting. Met een gemiddeld tarief van bijna € 900,00 of meer per object, leidt dit voor de eigenaar tot een behoorlijke belastingbesparing en voor ons voor een aanzienlijke inkomstenderving.
2. Door het Arrest kunnen we vanaf het belastingjaar 2016 pas na afloop van het belastingjaar vaststellen of voldaan is aan het negentig dagen criterium of dat er wel of niet sprake is van een uitzondering. Hierdoor kunnen de aanslagen van 2019 pas in 2020 worden opgelegd.

Voor 2019 was de opbrengst op € 712.000 geraamd en is op basis van de cijfers van 2018 de prognose dat er € 611.000 gerealiseerd gaat worden.

5. Toeristenbelasting

Toeristenbelasting wordt geheven voor het verblijf per overnachting door personen die niet in de gemeente Den Helder in de basisregistratie Personen staan ingeschreven. De belastingplichtige is de eigenaar van de accommodatie. Door een tariefswijziging in 2014 wordt de toeristenbelasting per overnachting opgelegd en de

opgave volgt na het sluiten van het boekjaar. Gevolg van deze maatregel is dat Cocensus over 2019 de aanslag pas in 2020 kan opleggen. Hierdoor zijn er over 2019 nog geen inkomsten toeristenbelasting ontvangen en moet de opbrengst voor 2019 (op basis van de opbrengst en het aantal overnachtingen van 2018) geraamd worden.

Voor 2019 is € 705.000 aan opbrengst in de begroting geraamd. De realisatie voor 2019 zal naar verwachting meer zijn namelijk € 766.000.

Over 2018 was de verwachting dat we € 715.000 konden opleggen. Dat is uiteindelijk voordeliger uitgevallen en € 766.000 geworden.

6. Leges

De gemeente heft leges voor verschillende producten en diensten. De leges wordt voor een deel geheven door Cocensus (omgevingsvergunningen, bijzondere wetten enz.) en een deel door de gemeente zelf (secretarieleges) via de gemeentekas (leges burgerzaken, burgerlijke stand, reispapieren enz.).

Secretarieleges

De secretarieleges bestaat grotendeels uit leges afkomstig van burgerzakenproducten (uittreksels, akten, paspoorten, rijbewijzen, voltrekken van huwelijken, registratie partnerschappen enz.).

Aan secretarieleges burgerzaken hebben wij voor 2019 € 586.200 geraamd en er is € 487.386 gerealiseerd.

Van bijna alle burgerzakenproducten is de opbrengst minder dan geraamd.

De daling van de vraag naar overige burgerzakenproducten heeft diverse oorzaken en deze neergaande lijn zal zich de komende jaren voortzetten.

1. In 2019 zijn meer producten digitaal aangevraagd. Op digitale producten geven wij ter stimulering van het digitaal aanvragen 50% korting op het tarief;
2. De afgifte van uittreksels BRP en burgerlijke stand loopt nog verder terug, omdat steeds meer (semi)overheidsinstanties, pensioenfondsen, verzekeringsmaatschappijen, advocaten, deurwaarders enz. de persoonsgegevens online raadplegen als gevolg van de invoering van de basisregistratie Personen. Daarnaast mogen gemeenten hun inwoners in het kader van de administratieve lastenverlichting geen uittreksels en akten laten opvragen voor gegevens die al staan geregistreerd in de lokale en landelijke basisregistratie Personen. Deze tendens zal ook de komende jaren doorgaan;
3. Het aantal betaalde huwelijken en geregistreerde partnerschappen is de laatste jaren flink afgenomen. Ook in 2019 hebben veel inwoners weer gebruik gemaakt van de mogelijkheid om snel en kosteloos op maandagochtend bij de gemeente te trouwen, ondanks dat er dan een sobere plechtigheid plaats vindt.

Overige leges

Overige leges zijn de leges die worden gevraagd voor producten en diensten die worden afgegeven of verricht door de gemeente, zoals omgevingsvergunningen die via het team Omgeving worden afgegeven of diensten die via team Wijkbeheer worden geleverd. Slechts een klein deel van deze leges, met name de vergunningen, wordt in 2019 nog opgelegd en geïncasseerd via Cocensus.

Aan overige leges is voor 2019 € 834.000 geraamd en voor € 815.000 gerealiseerd.

tabel tariefberekening

Berekening van kostendekkendheid van de leges algemeen

x € 1.000

Kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente:

0.2 Burgerzaken	2.007
1.2 Openbare orde en veiligheid	2.030
2.1 Verkeer en vervoer	99
<u>Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen:</u>	-507
Netto kosten taakveld	3.629

Toe te rekenen kosten:

Overhead inclusief (omslag)rente	2.655
----------------------------------	-------

Totale kosten	6.284
----------------------	--------------

Opbrengst heffingen	815
---------------------	-----

Dekking	12,97%
----------------	---------------

7. Lijkbezorgingsrechten

In 2019 lijkt de dalende trend van het aantal begrafenissen niet langer door te zetten en nu op een stabiel peil te blijven. In 2019 waren er 45 begrafenissen waarvan 5 op kosten van de gemeente. Het aantal rechthebbenden die hebben besloten om na afloop van de grafhuur niet langer meer het graf te verlengen en de grafhuur op te zeggen is in 2019 echter flink gestegen.

In 2019 zijn er 133 opzeggingen geweest waardoor de geraamde grafrechten voor 2019 niet zijn gehaald. De verwachting is dat deze tendens de komende jaren nog meer zal toenemen. Daarnaast is ook nu al een toename van het aantal uitvaarten op kosten van de gemeente waar te nemen. In maart 2020 zijn dit er al 12.

tabel tariefberekening

Berekening van kostendekkendheid van de lijkbezorgingsrechten	
x € 1.000	
<i>Kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente:</i>	
7.5 Begraafplaatsen	423
<i>Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen:</i>	
7.5 Begraafplaatsen	4
Netto kosten taakveld	427
<i>Toe te rekenen kosten:</i>	
Overhead inclusief (omslag)rente	
Totale kosten	427
Opbrengst heffingen	220
Dekking	52%

8. Parkeerbelastingen

In Den Helder wordt geen parkeerbelasting meer geheven.

9. Precariobelasting

Aan precario is voor 2019 € 41.500 begroot en door Cocensus over 2019 € 18.000 geïncasseerd. Dit betreft alleen de precario die door Cocensus wordt opgelegd.

Lastendruk

Kwijtschelding

Er wordt alleen kwijtschelding verleend voor de afvalstoffenheffing. In 2019 zijn er 2952 verzoeken ontvangen.

Handeling kwijtschelding	Ingekomen	Afgedaan	Aantal toegekend	Gedeeltelijk toegekend	Aantal afgewezen	Aantal ingetrokken	Buiten behandeling
Geautomatiseerd	1.329	1.329	n.v.t.	nvt	nvt	nvt	
Verzoeken	1.593	1.545	655	27	824	38	
Administratief beroep	30	21	11	0	8	2	
Totaal	2.952	2.895	1.995	27	832	40	

Voor kwijtschelding is na wijziging voor 2019 € 700.000 begroot. Het totaalbedrag voor de kwijtschelding was in 2019 € 675.000

Bezwaar- en beroepschriften

Burgers en bedrijven kunnen bezwaar maken tegen de opgelegde gemeentelijke belastingen en de opgelegde WOZ-beschikkingen.

Bezwaar- en beroepschriften WOZ en heffingen

Behandeling bezwaarschriften	Ingekomen	Afgedaan	Nog te doen
Bezwaar WOZ	643	581	62
Beroep WOZ	8	4	4
Bezwaar heffingen	232	198	34
Beroep heffingen	1	1	0
Totaal	884	784	100

De nog niet afgehandelde WOZ-bezwaren zijn niet-woningen waarmee met de belanghebbenden nog overleg is.

De nog niet afgehandelde heffingsbezwaren zijn bezwaren die recent zijn ingediend en waarvan de afhandelingstermijn nog niet is verstreken.

Woonlasten

Een indicator voor de hoogte van de woonlasten is de OZB-eigenarenbelasting voor een woning met een gemiddelde waarde, vermeerderd met afvalstoffenheffing meerpersoons huishouden en de rioolheffing. De COELO te Groningen verzamelt de cijfers. COELO is het Centrum voor Onderzoek van de Economie van

de Lokale Overheden en is onderdeel van de Rijksuniversiteit Groningen.

Overzicht lastendruk gemeenten 2019 volgens COELO

Gemeente	Tarief OZB woningen	Afvalstoffenheffing		Totaal € woonlasten	Nr. ranglijst COELO
		meerpersoons huishouding	Rioolheffing €		
Alkmaar	0,084	269,80	138,56	595	14
Bergen NH	0,0964	340,00	304,00	1029	367
Castricum	0,0924	281,52	198,72	760	197
Den Helder	0,1360	396,36	130,00	733	137
Heerhugowaard	0,1090	267,37	179,89	694	88
Heiloo	0,0894	289,00	267,00	759	195
Hollands Kroon	0,1217	348,24	194,52	804	263
Hoorn	0,1068	370,00	106,47	750	171
Schagen	0,1341	318,00	228,00	768	211
Texel	0,0409	282,19	274,25	680	70

3.8 Subsidies

Subsidies gemeente Den Helder

Conform artikel 9h van de financiële verordening van de gemeente Den Helder dient er in de begroting en jaarrekening een overzicht te worden opgenomen van de verstrekte subsidies. Het onderstaande overzicht is op basis van het subsidievolgsysteem opgesteld en geeft de belangrijkste subsidieverstrekingen weer in 2018. Afwijkingen prognose/werkelijk komen voornamelijk door incidentele, later in het jaar toegekende aanvullende subsidies. Verder heeft een verschuiving plaatsgevonden van subsidies in het kader van de kinderopvang tussen programma 4 en 6. opgesteld en geeft de belangrijkste subsidieverstrekingen weer in 2019.

Omschrijving gesubsidieerde instelling	Omschrijving subsidiedoel	Prognose 2019	Werkelijk 2019
Programma 2 Openbare Ruimte			
Stichting Top van Holland	Recreëren in schoon, heel en veilig openbare ruimte.	7.235	7.000
Willemsoord BV Ontw. en Expl.mij.	Renovatie Boerenverdiert		567.000
Programma 3 Economische zaken			
Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V	Uitvoering regionaal economisch beleid in NHN	135.658	0
Stichting ondernemen aan zee	Ondernemersfonds	570.000	663.898
Stichting Top van Holland	Economische stimulering en budget toerisme	87.856	70.000
Stichting Landschap Noord Holland	Uitkijktoren Vogelbroedrots		150.000
Programma 4 Onderwijs			
Christelijk kinderdagverblijf & bso De Kleine Reiziger	Uitvoering gemeentelijk onderwijs- achterstandenbeleid	33.489	60.000
Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Hollands Noorden	Uitvoering gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid	11.702	15.253
Stichting Anna Paulowna B.V. Peuterspeelzaal (kappio)	Uitvoering gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid	118.846	227.345
Stichting Helderse Vallei	Bevorderen natuurbeleving en -educatie	330.456	341.800
Stichting Kinderopvang Den Helder	Uitvoering gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid	415.077	1.226.360
Stichting Kopgroep Bibliotheken	Uitvoering gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid	25.806	31.388
Stichting samenwerkingsverband Kop van NH (voorheen Kopwerk)	Uitvoering gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid	72.000	72.000
Stichting Scholen aan Zee	Stagebureau maatschappelijke stage	73.133	73.133
Programma 5 Sport Cultuur en Recreatie			
Deelsubsidies Sportverenigingen	Bevorderen toetreden bepaalde leeftijdsgroepen	307.702	314.145
Evenementenbudget	Uitvoering evenementen	138.710	138.703
Hortus Overzee	Cofinanciering project Hortus		125.000
Stichting de Nollen	Cofinanciering BC De Nollen / plus Subsidie 2019		170.000
Stichting Internationaal Vrouwenwerk Den Helder (IVC)	Bevordering redzaamheid en participatie	144.574	130.923
Stichting Kopgroep Bibliotheken	Exploitatie Bibliotheek	1.684.651	1.684.651
Stichting Lokale Omroep Stichting Den Helder	Verzorgen lokaal media-aanbod	93.024	113.024
Stichting Museumhaven Willemsoord Den Helder	Restauratie,beheer en exploitatie nautische monumenten Museumhaven Willemsoord	83.026	83.026
Stichting Nationaal Reddingsmuseum Dorus Rijkers	Exploitatie Reddingsmuseum	173.852	173.852
Stichting Schouwburg de Kampanje	Culturele activiteiten de Kampanje	2.013.677	1.981.181
Stichting Sportservice Noord-Holland	Bewegingsonderwijs basisscholen, sportloket en aangepast sporten	397.937	374.470
Stichting Strandexploitatie Noordkop	Verzorgen schoon en veilig strand	293.331	292.507
Stichting Triade	Aanbod kunsteducatie en culturele activiteiten	1.126.910	1.126.910
Programma 6 Sociaal Domein			
Christelijk kinderdagverblijf & bso De Kleine Reiziger	Uitvoering gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid	32.789	0
Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Hollands Noorden	Jeugdgezondheidszorg, opvoedondersteuning, advies- en steunpunt huiselijk geweld	239.536	314.128
Helder Vastgoed B.V.	Coördinatie en beheer MFC nieuw Den Helder	84.814	84.814
Het Buurtcollectief	Met een grote afstand tot de arbeidsmarkt;	93.401	93.401
Hortus Overzee	Dagbesteding /sociale activering / re-integratie	292.509	264.209
Humanitas	Home Start/Maatschappelijk project/Vrijwillig thuiszorg	258.806	244.407
Parnassia Groep	Totaalpakket verslavingszorg	940.782	906.329
Reclassering Nederland	Nazorg ex-gedetineerden	80.893	80.224
Stichting Anna Paulowna B.V. Peuterspeelzaal (Kappio)	Uitvoering gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid	101.402	0

Stichting Beheer Multifunctioneel Centrum Julianadorp	Exploitatie MFC Julianadorp	65.468	65.468
Stichting Blijf van m'n Lijf Den Helder	Ambulante woonbegeleiding en 24 uren opvang	737.001	737.001
Stichting DNO Maatschappelijke opvang Noord-Holland Noord	Ambulante woonbegeleiding en 24 uren opvang	1.022.919	1.059.563
Stichting Geestelijke Gezondheidszorg Noord-Holland Noord	Collectieve preventie / out reachende aanpak / inloop GGZ	264.452	254.077
Stichting Geriant	Activiteiten dementie vriendelijke gemeente.	51.091	46.148
Stichting Jeugd Onderwijs en Cultuurfonds Den Helder	Sportactiviteiten voor kinderen die opgroeien in een minima omgeving	69.251	69.251
Stichting Jeugdsportfonds Den Helder	Sportactiviteiten voor kinderen die opgroeien in een minima omgeving	110.595	110.595
Stichting Kinderopvang Den Helder	Uitvoering gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid	176.533	225.100
Stichting Mantelzorgcentrum	Mantelzorgondersteuning	251.842	227.477
Stichting MEE & de Wering	Diverse maatschappelijke programma's	2.940.030	2.601.883
Stichting Parlan	Jeugdhulp in de wijk/schoolmaatschappelijkwerk vo	698.714	643.564
Stichting Sportservice Noord-Holland	Sportactiviteiten in relatie tot een gezonde leefstijl	22.509	22.508
Stichting Top Basketball Den Helder Suns	Den Helder Suns Scoort met ASSIST	121.000	121.000
Stichting Vrijwaard	Ontmoeting, activiteiten en welzijn ouderen	84.466	76.294
Stichting Arkin (Voorheen Vriend B.V.)	Vraaggerichte hulp aan mensen met een psychische en/of sociale beperking	111.629	100.829
Stichting Werkgroep Vrijwillig Landschapsbeheer Den Helder	Diverse activiteiten gericht op mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt		115.000
Wonen Plus Welzijn	Buurtcirkelcoaches		102.956
Programma 7 Volksgezondheid en Milieu			
Stichting Helderse Vallei	Bevorderen natuurbeleving en -educatie	371.687	360.343
Stichting Sportservice Noord-Holland	Jongeren op gezond gewicht regisseur en activiteiten	30.133	33.578
Diverse	Marginale subsidie bedragen (circa 40 beschikkingen)		306.558

3.9 Toezichtinformatie

1. Inleiding

De Wet revitalisering generiek toezicht (Wet RGT) is in werking sinds 1 oktober 2012. Doel van de wet is het interbestuurlijk toezicht, het toezicht van hogere bestuurslagen op lagere bestuurslagen, te vereenvoudigen, transparanter te maken en bestuurlijke drukte te verminderen. De wet herbevestigt de positie van de gemeenteraad als eerste orgaan dat toezicht houdt op het college. Als de horizontale verantwoording van het college naar de raad adequaat is en de raad zijn controlerende rol goed vervult, blijft de toezichthouder (rijk of provincie) op afstand. Vertrouwen is het sleutelwoord.

In het Interbestuurlijk programma (IBP) hebben Rijk, IPO en VNG afgesproken dat samen gewerkt wordt aan vernieuwing van het interbestuurlijk toezicht, zodat het toezicht zo effectief mogelijk is en passend is bij een gezamenlijke aanpak van maatschappelijke opgaven. Hiertoe is een gezamenlijke agenda opgesteld, waarin beschreven staat hoe het interbestuurlijk toezicht optimaal kan bijdragen aan het functioneren van het openbaar bestuur. Deze Agenda Toekomst van het (interbestuurlijk) Toezicht is eind 2018 aan de Tweede Kamer aangeboden.

Het doel van interbestuurlijk toezicht is in de Agenda als volgt geformuleerd: 'interbestuurlijk toezicht is er omdat de overheid haar taken blijvend goed wil uitvoeren en dat inwoners en bedrijven erop kunnen vertrouwen dat dit beschermd en geborgd is'. De komende jaren zal de Agenda Toekomst van het Toezicht nader worden uitgewerkt, te beginnen met een Plan van Aanpak, waarin de acties worden geformuleerd.

De Agenda beschrijft de veranderingen die in het toezicht nodig zijn om beter aan te sluiten bij maatschappelijke en bestuurlijke ontwikkelingen. Daarbij is het belangrijk dat de toezichthouder en de toezichtontvanger elkaar goed informeren en duidelijk met elkaar communiceren. De Agenda richt zich daarom onder andere op het bevorderen van een betere dialoog, een meer uniforme en risicogerichte aanpak, en het benutten van toezicht om bestaande checks en balances, de lokale democratische controle, te versterken.

Hiertoe zijn 5 actielijnen benoemd:

1. Versterken verbinden horizontale controle en verticaal toezicht
2. Beter voeren dialoog
3. Beter leren via toezicht
4. Uniformeren uitvoering toezicht
5. Toezichthouder richt zich op gedeelde risico's

De huidige domeinen waarop de Provincie, vanuit haar kerntaken, toezicht houdt zijn het omgevingsrecht, informatie- en archiefbeheer, financieel toezicht en huisvesting verblijfsgerechtigde asielzoekers. In het uitvoeringsplan van de provincie (Uitvoeringsplan IBT 2019 2020) (zie www.noord-holland.nl/ibt) wordt uitgebreid toegelicht wat de werkwijze is van de provincie en de thema's die zij onderzoekt.

2. Interbestuurlijk toezicht door provincie

De provincie, in haar rol van interbestuurlijk toezichthouder, heeft in een verordening vastgelegd welke informatie over welke wetten de gemeente voor 15 juli van het jaar moet indienen. Ook worden ambtelijke verificatiegesprekken gehouden. De provincie geeft vervolgens een oordeel over de mate waarin het college de

taken in medebewind adequaat uitvoert. Samengevat is het oordeel van de provincie:

Taak in medebewind	Oordeel 2014	Oordeel 2015	Oordeel 2016	Oordeel 2017	Oordeel 2018	Oordeel 2019
Ruimtelijke ordening (WRO)	Adequaat	Geen beoordeling ¹⁾	Geen beoordeling	Geen beoordeling	Geen beoordeling	Geen beoordeling
Toezicht en handhaving omgevingsrecht (Wabo)	Redelijk adequaat	Adequaat	Redelijk adequaat	Adequaat	Niet adequaat	Niet adequaat
Uitvoering Archiefwet	Redelijk adequaat	Redelijk adequaat	Redelijk adequaat	Adequaat	Adequaat	Adequaat
Huisvesting verblijfsgerechtigden					Redelijk adequaat	Niet adequaat

¹⁾ Geen beoordeling in 2015 omdat in 2014 het oordeel 'adequaat' was. De jaren erna wordt ruimtelijke ordening meegenomen bij de Wabo.

Omgevingsrecht: In de brief van 20 december 2019 over het 'Oordeel IBT toezicht en handhaving omgevingsrecht 2019' geeft de provincie dat het proces op het gebied van toezicht en handhaving omgevingsrecht niet adequaat is. Gesplitst naar de verschillende deelgebieden is het oordeel:

-Ruimtelijke ordening (RO): niet adequaat

-Bouw- en woningtoezicht (BWT): niet adequaat

-Milieu: redelijk adequaat

De bevindingen zijn gebaseerd op het feit dat ten opzichte van de vorige beoordeling geen vooruitgang heeft plaatsgevonden. Dit heeft te maken met het feit dat voor de vakgebieden Ruimtelijke ordening en Bouw- en woningtoezicht diverse documenten niet zijn aangeleverd en er geen invulling heeft plaatsgevonden aan de verbeterpunten uit 2018.

Daaruit blijkt ook dat de zogeheten BIG-8 cyclus niet is geborgd in de gemeente. De belangrijkste tekortkomingen voor RO en BWT zijn onder meer het ontbreken van een jaarevaluatie van het uitvoeringsprogramma, een periodieke rapportage van het toezicht- en handavingsbeleid, meetbare doelstellingen in het strategisch beleid en een uitvoeringsprogramma. De provincie publiceert haar samenvattende oordeel op haar website.

De archivering wordt door de provincie als adequaat gezien. Er is daarom nu een licht toezichtsregime.

Ten aanzien van de huisvesting verblijfsgerechtigden (mensen met een verblijfsvergunning) geldt dat de gemeente haar volledige taakstelling volgens de provincie niet heeft gehaald (brief provincie van 23 januari 2020). Haar totale oordeel is dat de gemeente de taakstelling voor de 2e helft van 2019 niet heeft gehaald, waardoor de eerder opgelopen achterstand verder is toegenomen. Begin 2020 vindt daarom bestuurlijk overleg met de provincie plaats.

4. Jaarrekening

4.1 Grondslagen voor waardering

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Grondslagen voor waardering

De waardering van de activa en passiva vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balansclassificatie anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

Immateriële vaste activa

Onder de immateriële vaste activa worden afzonderlijk opgenomen:

- Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en disagio;
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling;
- Bijdrage in activa van derden.

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in vijf jaar afgeschreven. Alleen kosten van onderzoek en ontwikkeling die leiden tot een materieel vast actief mogen als immaterieel vast actief worden geactiveerd. Bijdragen aan activa van derden zijn gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. Met ingang van 2017 worden de bijdragen in activa van derden afgeschreven conform dezelfde afschrijvingsperiode als de ontvangende partij hanteert.

Materiële vaste activa

In het BBV wordt een onderscheid gemaakt tussen investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut in de openbare ruimte en investeringen met een (bepikt) economisch nut. Investerings die kunnen leiden tot of bijdragen aan het verwerven van inkomsten zijn investeringen met economisch nut. Met ingang van 1 januari 2016 zijn de NIEGG (Niet In Exploitatie Genomen Gronden) opgenomen bij de materiële vaste activa. Voor

zover nodig wordt een voorziening getroffen voor een duurzame waardevermindering van deze gronden.

Materiële vaste activa met economisch nut

In erfpacht uitgegeven gronden

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (in casu de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht zijn tegen een geringe registratiewaarde opgenomen.

Overige investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. In die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Bijdragen uit reserves worden via de afzonderlijke programma's ingezet ter dekking van de afschrijving.

Afschrijvingsmethode

Met ingang van 2017 is de nieuwe Nota afschrijvings- en rentebeleid van toepassing (door de Raad vastgesteld op 28 november 2016 en het addendum op 19 juni 2017). Verschillende uitgangspunten zijn overgenomen uit de bestaande nota, maar door onder andere de wijzigingen in de BBV hebben wij een aantal uitgangspunten moeten wijzigen of nieuw moeten toevoegen. De volgende wijzigingen zijn doorgevoerd:

1. Investerings in maatschappelijk nut moeten worden geactiveerd;
2. Een krediet, dat is ingesteld en na 2 jaar nog niet in gebruik is genomen, wordt afgesloten.
3. Als er één jaar lang geen uitgave is gedaan op een actief krediet wordt dit krediet afgesloten, tenzij gemotiveerd wordt toegelicht waarom het krediet geactiveerd moet blijven.
4. De looptijd van een grondexploitatiecomplex bedraagt maximaal 10 jaar. Hiervan mag alleen via een gemotiveerd raadsbesluit worden afgeweken.
5. Alleen de daadwerkelijke rente over het vreemd vermogen mag worden toegerekend aan de kosten voor bouwgrond in exploitatie.
6. Het drempelbedrag voor activering van investeringen met een maatschappelijk nut is € 100.000. Dit was bij de vorige nota € 1.000.000.

Materiële vaste activa met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Het gaat hierbij om investeringen die grotendeels worden gedaan voor begraaftplaatsen, riolering of het verzamelen van huishoudelijk afval waar tegenover een heffing kan plaatsvinden.

Materiële vaste activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Investerings in de infrastructurele werken werden tot en met 2004 afgeschreven over een periode van 10 tot 50 jaar. Infrastructurele werken in de openbare ruimte zoals wegen, pleinen, bruggen, viaducten en parken worden met ingang van 1 januari 2005 geactiveerd en afgeschreven in 40 jaar. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en dus ook afgeschreven). Voor zover in voorkomende gevallen een dekking mogelijk is, wordt op dergelijke activa resultaatafhankelijk extra afgeschreven. Met ingang 1 januari 2013 diende de investering minimaal € 1.000.000 te bedragen om tot activering over te gaan. Vanaf 2017 moeten investeringen in maatschappelijk nut, vanwege wetswijzigingen, worden geactiveerd. Hierop mogen alleen bijdragen van derden die direct gerelateerd zijn aan het actief in mindering worden gebracht. De ondergrens voor het activeren van maatschappelijk nut is door de raad op € 100.000 gesteld.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en verstrekte leningen verminderd met de ontvangen aflossingen zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden.

Onder overige uitzettingen met een looptijd van één jaar of langer zijn langlopende vorderingen op bijstandsccliënten opgenomen verminderd met een voorziening voor mogelijke oninbaarheid. Het gehele debiteurenbestand is doorgelicht en individueel beoordeeld op inbaarheid. De oninbaarheid is bepaald op 100% voor huidige en oud-clliënten zonder incassoactiviteiten. Het normbedrag voor inbaarheid is bepaald op € 1.440 per openstaande debiteur met een betalingsregeling. Voor openstaande vorderingen in behandeling bij een deurwaarder, schuldsanering en dergelijke is op basis van inschatting/ervaring een percentage voor mogelijke oninbaarheid opgenomen.

Vlottende activa

Voorraden

In exploitatie genomen gronden

De als 'onderhanden werken' opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp

maken), evenals een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht. Voor verwachte verliezen is een voorziening getroffen tegen eindwaarde.

Gebouwen (verkoop op handen)

In 2017 is er een nieuwe notitie vanuit de BBV verschenen: de Notitie materiële vaste activa. Deze notitie stelt dat wanneer een actief bestemd is voor verkoop dit dan overgeheveld moet worden naar de Voorraden.

Overige voorraden

De overige grond- en hulpstoffen (magazijnvoorraden) zijn gewaardeerd tegen standaard verrekenprijzen die zijn gebaseerd op de gemiddelde (betaalde) inkoopprijs. Incourante voorraden worden afgewaardeerd naar marktwaarde.

Vorderingen

De vorderingen waarderen we tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid hebben we een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt bepaald op twee manieren, namelijk voor de belastingdebiteuren via de zogeheten dynamische methode en voor de overige debiteuren via de statische methode. De gezamenlijke uitkomst vormt de voorziening dubieuze debiteuren.

Liquide middelen en overlopende activa

Deze activa nemen we op tegen nominale waarde.

Vaste passiva

Voorzieningen

Voorzieningen waarderen we op het nominale bedrag van de betrokken verplichting, dan wel het voorzienbare verlies. De voorzieningen worden als volgt ingedeeld:

Voorziening risico's en verplichtingen

De voorzieningen voor risico's en verplichtingen zijn nodig om financiële risico's en verplichtingen op te vangen. Indien een risico zich voor meer dan 75% zeker voor gaat doen en het risico ook is te kwantificeren vormen we een voorziening. Deze voorziening maken we jaarlijks op en beoordelen we bij de jaarrekening, indien nodig actualiseren we deze.

Voorziening kostenegalisatie

De voorzieningen voor kostenegalisatie zijn nodig om toekomstig groot onderhoud voor gebouwen, waterwegen en de riolering op te kunnen vangen. Bij het opstellen van de jaarrekening toetsen we jaarlijks of de standen van de voorzieningen in overeenstemming zijn met de meerjarige onderhoudsplannen.

Egalisatievoorzieningen

Onder de egalisatievoorzieningen is de voorziening voor riolering opgenomen. Deze dient om de tariefsontwikkeling in de rioolheffing gelijkmatig te laten verlopen. Deze voorziening beoordelen we jaarlijks bij het opmaken van de jaarrekening.

Langlopende schulden

De vaste schulden waarderen we tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente-typische looptijd van één jaar of langer.

Viottende passiva

De viottende passiva waarderen we tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. In de paragraaf met betrekking tot de financiering is nadere informatie opgenomen.

4.2 Grondslagen voor de resultaatbepaling

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als een baat genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Onder de baten is in 2019 een post verantwoord van € 1.161.000 wegens ontvangen bijdragen van het Centraal Administratie Kantoor (CAK). Het betreft hier eigen bijdragen in het kader van de WMO (zoals verstrekte huishoudelijke hulp en beschermd wonen). Het CAK berekent, factureert en int deze bijdragen van

haar cliënten en betaalt de ontvangen eigen bijdragen door aan de gemeente. De gemeente Den Helder kan, door het ontbreken van (inkomens-) gegevens, niet vaststellen of het CAK de eigen bijdragen:

- Juist en volledig in rekening heeft gebracht;
- Volledig heeft geïnd;
- Volledig en juist heeft doorbetaald aan de gemeente.

Daarom bestaat er onzekerheid over de juistheid, volledigheid en rechtmatigheid van de verantwoorde eigen bijdragen ad € 1.161.000. Deze onzekerheid wordt op grond van een uitspraak van de commissie BBV niet meegewogen in het oordeel van de accountant over de jaarrekening.

Personeelslasten zijn in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen of schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (reorganisaties) dient wel een verplichting gevormd te worden. In het geval van de wethouders is er een voorziening opgenomen ten behoeve van de wachtgeldverplichtingen.

Met ingang van 1 januari 2016 is de Wet Modernisering Vennootschapsbelasting voor publiekrechtelijke lichamen ingevoerd. Dit betekent dat wanneer een publiekrechtelijk lichaam een ondernemersactiviteit verricht, hier mogelijk belasting over verschuldigd is. Het Besluit Begroting en Verantwoording schrijft voor dat gemeenten in het boekjaar waarover eventueel belasting is verschuldigd dit als last of in het geval van een teruggaaf een bate wordt opgenomen. Over 2019 hebben wij geen last begroot en verantwoord. Voor 2016 en 2017 is de aangifte Vennootschapsbelasting ingediend, beide aangifte zijn als nihilaangifte ingediend. Hetzelfde geldt voor 2018, hiervoor hebben wij ook een nihilaangifte ingediend. Over 2019 kunnen wij pas een aangifte indienen nadat de programmarekening is vastgesteld.

4.3 Balans

ACTIVA	2019	2018
VASTE ACTIVA		
Immateriële vaste activa	849	10.597
Kosten onderzoek en ontwikkeling	15	17
Bijdragen aan activa van derden	834	10.580
Materiële vaste activa	104.218	86.493
Investeringen met economisch nut	61.461	45.154
Investeringen met een economisch nut (heffing)	22.800	23.241
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	14.619	12.638
In erfpacht genomen gronden	5.338	5.460
Financiële vaste activa	76.018	79.277
Kapitaalverstrekingen aan deelnemingen	14.014	14.014
Leningen aan woningcorporaties	56.970	59.479
Overige langlopende leningen	2.872	3.472
Leningen aan deelnemingen	808	850
Overige uitzettingen met looptijd > 1 jaar	1.356	1.462
Totaal vaste activa	181.085	176.367
VLOTTENDE ACTIVA		
Voorraden	11.271	12.005
In exploitatie genomen bouwgronden	11.242	11.639
Gebouwen	0	356
Overige voorraden	28	10
Vorderingen	31.545	47.650
Vorderingen op openbare lichamen	8.789	8.452
Rekening-courant met het Rijk	13.164	30.414
Rekening-courant met niet financiële instellingen	372	283
Verstrekte kasgeldleningen	1.761	900

Overige vorderingen	7.459	7.602
Liquide middelen	155	1.373
Kas en bank	155	1.373
Overlopende activa	6.145	4.421
Vooruitbetaalde subsidies	213	0
Overige overlopende activa	5.932	4.421
Totaal vlottende activa	49.115	65.449
TOTAAL	230.200	241.815

PASSIVA	2019	2018
VASTE PASSIVA		
Eigen Vermogen	62.075	61.717
Algemene reserve	19.236	20.575
Bestemmingsreserves	37.637	33.999
Saldo van rekening	5.202	7.143
Voorzieningen	12.985	16.274
Voorzieningen	12.985	16.274
Langlopende schulden	109.704	114.237
Onderhandse leningen	109.604	114.094
Door derden belegd geld	100	143
Totaal vaste passiva	184.764	192.227
VLOTTENDE PASSIVA		
Kortlopende schulden	17.476	20.187
Overige vlottende schulden	16.891	20.187
Kas en Bank	585	0
Overlopende passiva	27.960	29.400
Nog te betalen bedragen	2.030	2.439
Vooruitontvangen bedragen	25.930	26.961
Overige overlopende passiva	0	0
Totaal vlottende passiva	45.436	49.587
TOTAAL	230.200	241.815

Gewaarborgde geldleningen en garantstellingen	258.323	232.334
---	---------	---------

4.4 Toelichting op de balans

VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar 2019:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2018	Herrubricering a.g.v. BBV	Boekwaarde 1-1-2019	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Afwaarde- ringen	Boekwaarde 31-12-2019
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	17	0	17	0	0	2	0	0	15
Bijdragen aan activa van derden	10.580	-9.844	736	170	0	71	0	0	834
Totaal immateriële vaste activa	10.597	-9.844	753	170	0	73	0	0	849

Materiële vaste activa

Met de invoering van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) werd nog onderscheid gemaakt tussen investeringen met economisch nut en investeringen met maatschappelijk nut. Investerings met economisch nut leveren inkomsten op (bijvoorbeeld door middel van tarieven) of zijn verhandelbaar en moesten geactiveerd worden. Investerings met een maatschappelijk nut leveren geen directe inkomsten op (bijvoorbeeld wegen, bruggen, parken en dergelijke) en mochten geactiveerd worden. Met

ingang van 2017 moeten beide categorieën geactiveerd worden. Eventuele reserves mogen hierop niet in mindering worden gebracht. Bijdragen van derden direct gerelateerd aan de activa mogen wel in mindering worden gebracht bij de activering.

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2018	Herrubricering a.g.v. BBV	Boekwaarde 1-1-2019	Investeren	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2019
Gronden en terreinen	4.890	0	4.890	442	25	0	0	0	5.307
Woonruimten	106	0	106	0	0	4	0	0	102
Bedrijfsgebouwen	30.110	9.844	39.954	9.142	1.049	1.710	0	0	46.338
Grond-, weg- en waterbouwk. werken	2.964	-54	2.910	44	0	220	0	0	2.734
Vervoermiddelen	277	0	277	222	0	75	0	0	424
Machines, apparaten en installaties	3.785	0	3.785	125	0	238	0	0	3.672
Overige materiële vaste activa	3.023	0	3.023	622	0	759	0	0	2.885
Investeren met een economisch nut	45.154	9.790	54.944	10.597	1.074	3.006	0	0	61.462
Gronden en terreinen	9	0	9	0	0	0	0	0	9
Grond-, weg- en waterbouwk. werken	11.641	54	11.695	2.312	0	246	0	0	13.761
Machines, apparaten en installaties	12	0	12	0	0	5	0	0	7
Overige materiële vaste activa	976	0	976	0	0	134	0	0	841
Investeren met een maatschappelijk nut	12.638	54	12.692	2.312	0	385	0	0	14.619
Bedrijfsgebouwen	102	0	102	0	0	18	0	0	84
Grond-, weg- en waterbouwk. werken	23.000	0	23.000	1.143	0	1.492	0	0	22.651
Machines, apparaten en installaties	110	0	110	0	0	69	0	0	41
Overige materiële vaste activa	29	0	29	0	0	5	0	0	24
Investeren met een economisch nut (heffing)	23.241	0	23.241	1.143	0	1.584	0	0	22.800
In erfpacht uitgegeven gronden	5.460	0	5.460	0	122	0	0	0	5.338
Overige vaste activa	5.460	0	5.460	0	122	0	0	0	5.338
Totaal materiële vaste activa	86.493	9.844	96.337	14.052	1.196	4.976	0	0	104.218

Toelichting materiële vaste activa

De belangrijkste vermeerderingen en verminderingen zijn hieronder nader toegelicht.

Investeren met economisch nut

Gronden en terreinen

De gronden en terreinen betreffen onder meer de volkstuinen en de sport- en recreatieparken. In onderstaande tabel zijn de vermeerderingen (investeren) en verminderingen (desinvesteringen) opgenomen.

	Totaal krediet	Restant krediet 1-1-2019	Realisatie 2019
Vermeerderingen:			
Grond Brandweerkazerne	395		395
Verminderen:			
Grond sportlokale			-25

Bedrijfsgebouwen

De bedrijfsgebouwen betreffen onder meer de schoolgebouwen, buurthuizen, jongerencentra, parkeerdekken en de gebouwen van de gemeentelijke diensten, die worden gebruikt voor de huisvesting van de diverse afdelingen van de gemeente. In onderstaande tabel zijn de vermeerderingen (investeren) en verminderingen (desinvesteringen) opgenomen.

	Totaal krediet	Restant krediet 1-1-2019	Realisatie 2019
Vermeerderingen:			
Parkeergarage Koninckshoek	1.099	588	269
Huisvesting W'oord	15.200	15.200	615
Clubhuis Rugbyclub	492	492	433
Huisvesting Kerkgracht	2.195	2.195	1.064
Brandweerkazerne	6.038	6.038	6.026
Renovatie Sportlaan 10	795	782	48
Nieuwbouw Spinaker	2.985	208	202

Loods Handelskade*			356
Verminderen:			
Koploper (Gesloopt)			-1.001

* van voorraad naar activa

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

Dit onderdeel bestaat uit onder andere uit aanleg van sportparken, kunstgrasvelden, nutsvoorzieningen en dergelijke.

Vervoermiddelen

Hieronder wordt alles wat met tractie te maken heeft verstaan.

Machines, apparaten en installaties

De investeringen bij dit onderdeel hebben te maken met investeringen in nieuw perspectief en automatisering.

Overige materiële vaste activa

De overige materiële vaste activa betreft voornamelijk kantoormeubilair en automatisering.

In onderstaande tabel zijn de vermeerderingen (investeringen) en verminderen (desinvesteringen) opgenomen.

	Totaal krediet	Restant krediet 1-1-2019	Realisatie 2019
Vermeerderingen:			
Netwerk	200	172	110
Werkplekken	215	215	128
Telefonie	530	530	246
Servers en storage	200	178	134

Investeringen met economisch nut (heffing)

Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven. Hierbij moet je denken aan investeringen in riolering, begraafplaatsen en huishoudelijk afval.

Grond, weg- en waterbouwkundige werken

In onderstaande tabel zijn de vermeerderingen (investeringen) en verminderen (desinvesteringen) opgenomen.

	Totaal krediet	Restant krediet 1-1-2019	Realisatie 2019
Vermeerderingen:			
Riolering	1.720	1.720	1.143

Investeringen met maatschappelijk nut

In onderstaande tabel zijn de vermeerderingen (investeringen) en verminderen (desinvesteringen) opgenomen.

	Totaal krediet	Restant krediet 1-1-2019	Realisatie 2019
Vermeerderingen:			
Noorderhaaks	3.553	1.218	716
Polderweg	808	-60	171
Fietspad Duinweg	433	185	114
Ontwikkeling Koningstraat/Spoorstraat	2.550	2.550	680
Gebiedsgericht werken	3.665	3.665	315

Financiële vaste activa

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2019	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrijvingen/ aflossingen	Afwaarde- ringen	Boekwaarde 31-12-2019
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	14.014	0	0	0	0	14.014
Leningen aan woningcorporaties	59.479	0	0	2.509	0	56.970
Overige langlopende leningen	3.472	0	0	601	0	2.872
Leningen aan deelnemingen	850	0	0	43	0	808

Overige uitzettingen met een looptijd > 1 jaar	1.462	816	0	869	53	1.356
Totaal financiële vaste activa	79.277	816	0	4.021	53	76.018

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

	2019	2018
Aandelen Alliander: 557 stuks à € 454	253	253
Aandelen Bank Nederlandse Gemeenten	529	529
Belang van 100% in de Luchthaven Den Helder BV	45	45
Deelname in de N.V. Huisvuilcentrale: 112 stuks à € 45,45	5	5
Belang van 100% in Ontwikkelings- en exploitatiemij. Willemsoord BV Den Helder	6.108	6.108
Deelname van 50,00% in Zeestad Beheer B.V.	9	9
Deelname van 49,50% in Zeestad C.V.	0	0
Deelname Baggerbeheer Den Helder B.V.	18	18
Noord-Holland Noord B.V.	1	1
N.V. Port of Den Helder	7.046	7.046
	14.014	14.014

Toelichting Financiële vaste activa

Alliander N.V.

Alliander's opdracht is ervoor te zorgen dat iedereen onder gelijke condities toegang heeft tot betrouwbare, betaalbare en duurzame energie. Alliander is in die zin een netwerkbedrijf. In 2019 ontving Den Helder € 520.000 aan dividend. De feitelijke waarde van deze deelneming is moeilijk vast te stellen omdat de aandelen niet vrij verhandelbaar zijn maar in overheidshanden moeten blijven.

N.V. Houdstermaatschappij Gaskop Noord-Holland (GKNH) in liquidatie

In de aandeelhouders vergadering van 21 juni 2017 is besloten de aandelen Alliander aan de verschillende gemeenten over te dragen. Sinds 18 december 2017 is Den Helder rechtstreeks aandeelhouder van Alliander. In 2019 is geen dividend ontvangen. De vereffenaar, de voormalige directie van de houdstermaatschappij, daarin bijgestaan door de commissarissen, zijn in afwachting van het opleggen van de definitieve aanslag VPB 2016 en 2017, waartegen bezwaar zal worden gemaakt. Het kan niet worden uitgesloten dat de definitieve aanslag pas in 2020 zal worden opgelegd.

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

De gemeente heeft met deze aandelen een belang van 0,38 % in de BNG. De intrinsieke waarde van dit belang bedraagt volgens de jaarrekening 2018 naar schatting € 1.298.000.

Luchthaven B.V.

De gemeente heeft een belang van 100% in de Luchthaven Den Helder B.V. Deze B.V. heeft een belang van 50% in Den Helder Airport C.V. De intrinsieke waarde van dit belang bedraagt volgens de jaarrekening van 2018 circa € 7.193.000.

N.V. Huisvuilcentrale

De aandeelhouders staan in overeenstemming met artikel 9 van de Ballotageovereenkomst hoofdelijk garant voor de leningen verstrekt aan de N.V. Huisvuilcentrale. Op dit moment valt er in totaal € 608.087.000 onder de ballotageovereenkomst, daarin heeft de Gemeente Den Helder een aandeel van 3,84%. De intrinsieke waarde van het aandeel van de gemeente in de N.V. Huisvuilcentrale bedraagt volgens de jaarrekening 2018 circa € 4.485.000.

Ontwikkelings- en exploitatiemaatschappij Willemsoord B.V.

In 2007 heeft Willemsoord B.V. Cape Holland overgenomen. Voor de financiering van deze overname heeft een agiostorting plaatsgevonden door de gemeente op de bestaande aandelen van € 6.100.000. De jaarrekening 2018 sluit met een eigen vermogen van € 6.516.000.

Zeestad Beheer B.V.

De gemeente heeft een belang van 50% in Zeestad Beheer B.V. De vennootschap heeft ten doel het optreden als beherend vennoot van de commanditaire vennootschap Zeestad C.V. en is opgericht in 2007. Het resterende belang van 50% is in handen van de Provincie Noord-Holland.

Zeestad C.V.

Voor de ontwikkeling van de plangebieden Stadshart en Nieuw Den Helder Centrum is in 2007 Zeestad C.V. opgericht bij raadsbesluit van 8 maart 2007 (nr. 27). Met het Rijk en de Provincie is een samenwerkingsovereenkomst Stedelijke Vernieuwing afgesloten. Als commanditaire vennoot neemt de gemeente en de Provincie beide voor 49,5% deel in deze C.V. De beherende vennoot van de C.V. is Zeestad Beheer B.V., waar de gemeente en Provincie beide een 50% belang hebben genomen. Zeestad beheer B.V. heeft het resterende belang van 1% in de C.V.

N.V. Port of Den Helder

De gemeente heeft een belang van 100% in de NV Port of Den Helder. Tevens staat de gemeente op 31 december 2019 voor maximaal € 26.300.000 garant. Naast de garantstelling heeft de gemeente Den Helder in 2017 een kapitaalstorting gedaan van € 7 miljoen om het vermogen van PoDH te versterken (€ 3 miljoen) en

het onderhoud van een deel van de openbare kunstwerken mogelijk te maken (€ 4 miljoen) Om in de nabije toekomst ook het gehele onderhoudsvraagstuk van openbaar toegankelijke kunstwerken (w.o. bruggen en sluizen), waar PoDH het eigendom en beheer over heeft, te kunnen borgen heeft de gemeente eind 2018 opnieuw een investering gedaan van € 7 miljoen in Port of Den Helder in de vorm van het aankopen van gronden (Westoever) en de afkoop van (een deel) van het onderhoud aan de openbaar toegankelijke kunstwerken. Aanvullend hierop is in 2019 voor de periode 2019 -2028 een bedrag van € 14,4 miljoen aan PoDH beschikbaar gesteld voor het onderhoud aan openbare kunstwerken, kades en baggerwerkzaamheden in de openbare haven. Ook is in 2019 voor de (financiële) afronding van het project Kooyhaven een bedrag van € 3 miljoen ter beschikking gesteld.

Overige langlopende leningen

Hieronder zijn onder meer opgenomen leningen aan Triade (€ 199.000), Schouwburg de Kampanje (€ 2.500.000) en de Startersleningen (€ 172.000).

De aflossing van € 601.000 bestaat uit de reguliere aflossingen van de overige geldleningen (€ 219.000), correctie op de aflossingen van de geldlening aan Willemsoord (€ 300.000) en de startersleningen (€ 82.000).

Leningen aan deelnemingen

Hieronder is de geldleningen opgenomen aan Willemsoord (€ 808.000). De aflossing (€ 43.000) is de reguliere aflossing op de geldlening.

Overige uitzettingen met een looptijd > 1 jaar

De vorderingen op bijstandsccliënten welke vallen onder de Wet BUIG bedraagt € 3.100.000 waarop in mindering is gebracht een bedrag van € 1.650.000 wegens mogelijke oninbaarheid. De vorderingen op bijstandsccliënten met doorbetalingsverplichtingen aan het rijk (van 75%) bedraagt € 30.000 minus een bedrag van € 20.000 wegens mogelijke oninbaarheid.

Debiteuren Sociaal Domein	Aantal personen	Aantal vorderingen	Betalings-regelingen	Percentage
2014	792	1.189	842	71%
2015	800	1.222	835	68%
2016	933	1.415	878	62%
2017	881	1.356	871	64%
2018	968	1.324	745	56%
2019	857	1.176	631	53%

VLOTTENDE ACTIVA

Voorraden

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën.

	Boekwaarde	Voorziening	Balanswaarde	Balanswaarde
	2019	verlieslatend	2019	2018
In exploitatie genomen gronden (onderhanden werk)	21.734	10.492	11.242	11.639
Gebouwen (verkoop op handen)	0	0	0	356
Overige grond- en hulpstoffen	0	0	28	10
	21.734	10.492	11.271	12.005

In 2017 is er een nieuwe notitie vanuit de BBV verschenen: de Notitie materiële vaste activa. Deze notitie stelt dat wanneer een actief bestemd is voor verkoop dit dan overgeheveld moet worden naar de Voorraden. Vorig jaar is een loods aan de handelskade, die bestemd was voor verkoop, hieronder opgenomen. Het ging om een boekwaarde van € 356.000 die overgeheveld is van de materiële vaste activa naar de voorraden. Gebleken is dat de planning van de verkoop van de loods aan de Handelskade afhankelijk is van de plannen voor de ontwikkeling van het gebied Westoever. Hiervoor wordt een ontwikkelprogramma met planning opgesteld. Daarom is de boekwaarde weer overgeheveld naar de materiële vaste activa.

In exploitatie genomen gronden

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2019 (incl. vz)	Overboe- king	Vermeer- deringen	Opbreng- sten	Reserve- vorming	Boekwaarde 31-12-2019 (incl. vz)	Voorziening verlieslatend complex	Boekwaarde 31-12-2019 (incl. vz)	Voorziening verlieslatend t/m 2019	Balans- waarde 31-12-2019
Willem-Alexander Hof	11.639	700	1.730	2.828	0	11.242	0	11.242	10.492	21.734
Totaal	11.639	700	1.730	2.828	0	11.242	0	11.242	10.492	21.734

Nog te maken kosten (eindwaarde)	€ 18.058.846
Nog te verwachten opbrengsten (eindwaarde)	€ 29.304.837
Eindwaarde van het verwachte nadelig exploitatieresultaat	€ 10.488.082
Contante waarde van het verwachte nadelig exploitatieresultaat ultimo 2019	€ 9.130.507

Bij de berekening van de prospectie van plannen zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

Rente	3%
Kostenstijging (Willem Alexanderhof)	2%
Opbrengstenstijging (Willem Alexanderhof)	0% - 1,5%
Prijspeildatum	1-1-2020
Opslag bovenwijkse voorziening per m ²	n.v.t.
Disconteringsvoet (NCW berekening)	2%

Overige gegevens:

De ontwikkeling van Willem Alexanderhof in Julianadorp verloopt momenteel zeer voorspoedig. Fase 1 en 2 zijn bijna afgerond waardoor de fase ook haar definitieve inrichting krijgt. Van de fase ten zuiden van de Prins Clauslaan (de huidige ontsluitingsweg van het gebied) die in 2019 in verkoop is gegaan, zijn van de ca. 88 woningen nagenoeg alle woningen verkocht. Om een continue bouwstroom te houden wordt een volgende fase uitgewerkt. Het grondexploitatieresultaat op eindwaarde is verbeterd en dit heeft geresulteerd in een gedeeltelijke vrijval van de verliesvoorziening met € 700.000.

Vorderingen

De in de balans opgenomen vorderingen (uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder) kunnen

	2019	2018
Vorderingen op openbare lichamen	8.789	8.452
Rekening-courant met het Rijk	13.164	30.414
Rekening-courant met niet financiële instellingen	372	283
Verstrekte kasgeldleningen	1.761	900
Overige vorderingen	7.459	7.602
	31.545	47.650

Vorderingen op openbare lichamen

	2019	2018
Omzetbelasting	-127	-114
BTW-compensatiefonds	8.245	7.782
Subsidies nog te ontvangen (Provincie Noord-Holland)	0	93
Gemeentefonds	137	482
Overige vorderingen op openbare lichamen	534	209
	8.789	8.452

Ten opzichte van 2018 zijn de vorderingen op openbare lichamen licht gestegen met € 337.000. De voornaamste effecten zijn zichtbaar bij; het BTW-compensatiefonds (€ 463.000 stijging), het Gemeentefonds (€ 345.000 daling) en overige vorderingen op openbare lichamen (€ 325.000 stijging). In 2019 hebben wij meer kunnen declareren bij het BTW-compensatiefonds, dit wordt als een vordering opgenomen en in 2020 aan ons uitbetaald. De vordering op het Gemeentefonds is gedaald door onder andere de uitbetaling in het kader van de bommenregeling. Daar tegenover staat weer een stijging van de overige vorderingen op openbare lichamen. Hieronder vallen de nog openstaande posten bij bijvoorbeeld gemeenten, provincie en rijk.

Rekening-courant met het Rijk

	2019	2018
R.C. Schatkistbankieren	13.164	30.414
	13.164	30.414

De gemeente is verplicht om mee te doen aan schatkistbankieren. Dit houdt in dat alle overtollige middelen van

de gemeente bij het Rijk worden geplaatst. Middels een rekening-courantverhouding hebben wij beschikking over onze middelen. Zie voor de berekening van de overtollige middelen onderstaande tabel:

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar 2019					
(1)	Drempelbedrag	1463,292278			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	1.068	1.108	962	1.024
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	395	355	501	439
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	195.106			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	195.106			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	1463,292278			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	96.133	100.810	88.542	94.222
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	1.068	1.108	962	1.024

Het drempelbedrag betreft 0,75% van de (primitieve) begroting. Alle overtollige bedragen boven het drempelbedrag worden afgestort. Alle kwartalen zijn binnen de norm gebleven.

Rekening-courant met niet financiële instellingen

	2019	2018
R.C. Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting	372	283
	372	283

De R.C. Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting is in 2010 geopend in het kader van de uitoefening van de Startersleningen. Op deze rekening-courant vinden de mutaties plaats inzake de aflossingen en verstrekkingen in het kader van de Startersleningen. De toename heeft vooral te maken met de extra aflossingen van de hypotheeknemers.

Kasgeldleningen

	2019	2018
Verstekte kasgeldleningen	1.761	900
	1.761	900

Het saldo van de verstekte kasgeldleningen bestaat uit een kortlopende lening uit 2018 aan Willemsoord inzake Boerenverdietsluis, een aanvulling van € 361.000 inzake de Boerenverdietsluis. En de vervallen aflossingen van de geldlening aan Willemsoord ad € 500.000.

Overige vorderingen

	2019	2018
Algemene debiteuren	1.909	1.167
Rente leningen u/g en rente banksaldi	1.483	1.789
Overige vorderingen	4.067	4.646
	7.459	7.602

De post Algemene debiteuren is in 2019 ten opzichte van 2018 met € 742.000 gestegen. Dit wordt onder andere veroorzaakt door een stijging van de openstaande debiteuren ad € 750.000. In 2019 is de gefactureerde aflossingen op een geldleningen ad € 300.000 overgeheveld van de debiteuren naar de verstekte kasgeldleningen. De voorziening die in het kader van de mogelijke oninbaarheid in mindering wordt gebracht is € 11.000 hoger dan 2018. In totaal is de voorziening € 533.000. De correctie op de debiteuren voor

publiekrechtelijke lichamen is in 2019 gestegen ten opzichte van 2018. Het scheelt ongeveer € 280.000. De stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door een stijging van de facturatie aan de publiekrechtelijke lichamen.

De rente langlopende geldleningen u/g betreffen rentebaten welke betrekking hebben op 2019, maar pas in 2020 ontvangen worden. Deze rentebaten hebben betrekking op de periode tussen de laatste renteontvangst en de balansdatum.

De overige vorderingen is ten opzichte van 2018 gedaald. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een daling van de overige nog te ontvangen posten. Daarbij gaat het onder andere om posten vanuit het Sociaal Domein en de nog te factureren belastingopbrengsten vanuit Cocensus zoals bijvoorbeeld Toeristenbelasting.

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten.

	2019	2018
Kas	23	15
Bank	131	1.358
	155	1.373

De onder de liquide middelen opgenomen bankrekeningen betreffen de saldi bij de ABN AMRO en BNG. Sinds 2014 moeten alle overheidslichamen hun overtollige middelen stallen bij de rijksoverheid. Hierdoor ontstaat er een rekening-courant verhouding met de rijksoverheid welke verantwoord wordt onder het kopje "Rekeningcourant met het Rijk". Op het saldo van de BNG is een daling zichtbaar.

Overlopende activa

De overlopende activa wordt als volgt onderscheiden.

	2019	2018
Vooruitbetaalde subsidies	213	0
Overige overlopende activa	5.932	4.421
	6.145	4.421

De stijging van de overige overlopende activa wordt voornamelijk veroorzaakt door overige vooruitbetaalde bedragen. Zoals bijvoorbeeld huur, contributie en onderhoudskosten.

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

	2019	2018
Algemene reserve	19.236	20.575
Bestemmingsreserves	37.637	33.999
Rekeningsaldo	5.202	7.143
	62.075	61.717

Het verloop in 2019 wordt hieronder per reserve weergegeven.

Omschrijving	Stand 1-1-2019	Vermeer- Derigen	Verminder- derigen	Vermindering door afschrijving	Stand 31-12-2019
Algemene reserve	20.575	7.143	8.482	0	19.236
Totaal algemene reserve	20.575	7.143	8.482	0	19.236
Beleidsprioriteiten					
Nieuwbouw stadhuis	1.528	0	215	0	1.313
Woonomgeving De Schooten	293	0	0	0	293
Ontwikkeling M3 Cluster	200	0	0	0	200
Drooghe Weert	32	0	0	0	32
Revoluerend fonds openbare verlichting	120	0	0	0	120
Bijdrage locatie RWS+	1.600	0	0	0	1.600
Evenementen	168	17	0	0	185
Meerjarig beleid					
Kunstopdrachten/aankoop kunstvoorwerpen	126	0	63	0	63

Monumenten	70	0	0	0	70
Beleidsplan BNLS	26	0	0	0	26
Bovenwijkse voorzieningen	133	0	0	0	133
Bodemsanering	508	120	0	0	628
Frictiefonds	783	0	783	0	0
Egalisatie Onderwijs huisvesting	4.968	0	63	0	4.905
Buffer voor risico's					
Divmag terrein	227	0	0	0	227
Aankopen Stadshart	1.506	0	1.179	0	327
Sociaal Domein	9.403	2.500	3.116	0	8.788
Af te stoten gemeentelijke vastgoed	703	315	29	0	989
Reserve Beschermd Wonen	835	444	55	0	1.224
Reserve huurderiving	39	0	0	0	39
Egalisatiereserve					
Woonwagens Blankmanstraat	85	0	3	0	82
Duinen Noordkop/Bezoekerscentrum	164	0	5	0	159
Verplaatsing kinderboerderij	294	0	0	0	294
Exploitatie parkeren Sluisdijkstraat	494	0	0	0	494
Historische graven	40	0	0	0	40
Egalisatiereserve grondexploitatie	750	250	250	0	750
Stabilisatiefonds Algemene Uitkering	0	1.200	0	0	1.200
Technische reserve					
Nieuwbouw Pijler/Herderschee	1.558	0	0	52	1.506
Onderwijscluster Pasteurstraat	2.106	0	0	64	2.042
Parkeerterrein De Schooten	120	0	0	0	120
A. Pieckplein	808	0	0	0	808
Noorderhaaks	1.992	0	0	24	1.968
Polderweg	450	0	0	11	439
Fietspad Duinweg	139	0	0	3	136
Streepjesberg	250	0	0	0	250
Koploper	1.001	0	0	1.001	0
Villa Kakelbont	281	0	0	0	281
Fietspad Ooghduyne	200	0	0	0	200
Koningstraat-Spoorstraat	0	1.830	0	0	1.830
Stadspark	0	3.500	0	0	3.500
Sportlaan 10	0	375	0	0	375
Totaal bestemmingsreserves	33.999	10.553	5.761	1.155	37.637
Saldo van rekening	7.143	5.202	7.143	0	5.202
Totaal saldo rekening	7.143	5.202	7.143	0	5.202
Totaal eigen vermogen	61.717	22.898	21.386	1.155	62.075

Algemene Reserve

Reserve	Aard/Reden
Algemene reserve	Bufferfunctie tegen (on)verwachte schommelingen in het exploitatiesaldo en onderdeel van het weerstandsvermogen.

Beleidsprioriteiten

Reserve	Aard/Reden
Nieuwbouw stadhuis	Deze reserve is bestemd voor de kosten van de nieuwbouw van het stadhuis en het egaliseren van de kosten over de periode 2020-2022.
Woonomgeving De Schooten	Uitvoeringplan De Schooten waaronder revitaliseren gebied rondom winkelcentrum.
Ontwikkeling M3 cluster	Deze reserve is bestemd voor het vormen van een Ontwikkelingsfonds ter versterking van het marien-, maritiem, en milieu-technologische kenniscluster in Den Helder en regio.
Drooghe Weert	Er dienen nog diverse bouw- en woonrijp maakwerkzaamheden plaats te vinden in het afgesloten exploitatiegebied Drooghe Weert. De werkzaamheden vloeien voort uit de verplichtingen van de gemeente ten aanzien van waterhuishouding, verkeer en inrichting openbare ruimte. Waaronder aanleg fietsbruggen.

Revolverend Fonds Openbare Verlichting	De reserve is bestemd voor verduurzaming van de openbare verlichting.
Bijdrage lokatie RWS+	De reserve is bestemd om € 1 mln te investeren in de locatie RWS+ en een bijdrage te doen van € 0,6 mln in de onrendabele top.
Evenementen	Middels deze reserve kan snel worden ingespeeld op de uitvoering van nieuwe evenementen.

Meerjarig beleid

Reserve	Aard/Reden
Kunstopdrachten/aankoop Kunstvoorwerpen	Het fonds Kunstopdrachten/Aankoop kunstwerken is ingesteld enerzijds voor het kunnen verlenen van kunstopdrachten waarvan de financiering geschiedt op grond van de zgn. 1%-regeling en anderzijds voor het doen van kunstaankopen, ten behoeve waarvan jaarlijks door de Gemeenteraad in het kader van de vaststelling van de Gemeentebegroting een bedrag beschikbaar wordt gesteld.
Monumenten	De reserve is bedoeld ter uitvoering van het gemeentelijk monumentenbeleid (Nota CHW).
Beleidsplan Natuur, Landschap en Stedelijk Groen (BNLS)	Het verbeteren van het ecosysteem van Den Helder en het verhogen en in standhouden van de belevings- en gebruikswaarden van natuur en landschap van de stad Den Helder en haar buitengebied in het algemeen en van haar stedelijk groen en watergangen in het bijzonder.
Bovenwijkse voorzieningen	Het fonds is gevormd in het kader van de financiering van de (bovenwijkse) infrastructurele werken ten behoeve van de verbetering van de ontsluiting van de grondexploitatiegebieden.
Bodemsanering	Het ontvangen van kosten samenhangende met: • bodemonderzoek en saneringsprojecten; • de financiering van de gemeentelijke kosten van de uitvoering van het Bodemprogramma; • de verplichte aankoopregeling uit de Wbb voor onverkoopbare woningen als gevolg van bodemverontreiniging.
Frictiefonds	Reserve om de invoering van de nieuwe Omgevingswet, besparingen die gerealiseerd moeten worden op de bedrijfsvoering en het nieuwe werken mogelijk te maken.
Egalisatie onderwijshuisvesting	Voorzieningen onderwijshuisvesting o.b.v. verordening voorziening huisvesting onderwijs en nota "Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2015-2030".

Buffer voor risico's

Reserve	Aard/Reden
Divmag terrein	In het kader van de ontwikkeling van "Terrein DIVMAG" en de "Poort van Den Helder" is het DIVMAG/Mijnendienstterrein gekocht. Het Rijk heeft daarbij een bijdrage verleend voor nazorg grondwatersanering.
Aankopen Stadshart (WVG)	Het doen van aankopen van panden ten behoeve van het project stadshart.
Sociaal Domein	Buffer voor het Sociaal Domein om het risico van de taakstelling en tegenvallers binnen het programma af te dekken. De taakstelling houdt ook in dat er een transformatie op gang moet worden gebracht waarbij zelfredzaamheid en eigen kracht worden bevorderd met als doel dat iedere inwoner van Den Helder kan meedoen in de samenleving. De reserve wordt gemaximeerd op 10% van de begroting van het Sociaal Domein.
Af te stoten gemeentelijk vastgoed	Gevormd uit de winsten van de gemeentelijke vastgoedverkoop die aangewend kan worden om de kosten van verliesgevend vastgoedobjecten te compenseren.
Beschermde wonen	Reserve voor het Plan van aanpak Beschermde wonen en maatschappelijke opvang 2018-2020 van de gemeenten Den Helder (38%), Schagen (31%), Hollands Kroon (32%) en Texel (9%).
Huurderving	Reserve voor 2e kans beleid dat samen met Woningstichting is opgezet voor huurders die vanwege huurschulden uit hun woning zijn gezet en een 2e kans krijgen

Egalisatiereserve

Reserve	Aard/Reden
Woonwagens Blankmanstraat	De reserve is bestemd voor egalisatie van het exploitatiesaldo voor de verplaatsing van het woonwagencentrum aan de G.P. Blankmanstraat naar het voormalig terrein van tuincentrum Mooyekind.
Duinen Noordkop/Bezoekerscentrum	Deze reserve is bestemd voor egalisatie van het exploitatiesaldo van de Helderse Vallei.

Verplaatsing kinderboerderij	Deze reserve is bestemd voor egalisatie van het exploitatiesaldo van de Helderse Vallei.
Parkeren	Deze reserve is bestemd voor dekking van de exploitatie.
Historische graven	Fonds voor behoud van historische graven en het oudste gedeelte van de begraafplaats, het zogenaamde deel GRAF
Grondexploitatie	Fonds voor bijdrage aan de ambities die in de begroting zijn opgenomen 2018 -2022.
Stabilisatiefond Algemene Uitkering	De Algemene Uitkering uit het gemeentefonds heeft de laatste jaren een wisselend niveau. Deze uitkering moet juist voor stabiliteit zorgen; daarom wordt inmiddels door het Rijk onderzoek gedaan naar de werking. Besloten is om deze reserve in te stellen om de wisselende uitkomsten op te vangen en zodoende een meer stabiele uitkomst te creëren.

Technische reserve

Reserve	Aard/Reden
Nieuwbouw Pijler/Herderschee	Deze reserve is bestemd voor de dekking van kapitaallasten van de onderwijslocatie De Pijler aan de drs. F. Bijlweg 232.
Onderwijscluster Pasteurstraat	Deze reserve is voor de dekking van de kapitaallasten van de onderwijslocatie aan de Pasteurstraat.
Parkeerterrein de Schooten kapitaallasten	De reserve is bestemd voor de dekking van de kapitaallasten van het parkeerterrein de Schooten
A. Pieckplein kapitaallasten	De reserve is bestemd voor de dekking van de kapitaallasten van het Anton Pieckplein.
Noorderhaaks kapitaallasten	De reserve is bestemd voor de dekking van de kapitaallasten van de aanleg van de rondweg Noorderhaaks
Polderweg kapitaallasten	De reserve is bestemd voor de dekking van de kapitaallasten van de Polderweg
Fietspad Duinweg kapitaallasten	De reserve is bestemd voor de dekking van de kapitaallasten van het fietspad langs de Duinweg
Streepjesberg kapitaallasten	De reserve is bestemd voor de dekking van de kapitaallasten voor de herinrichting van een deel van sportterrein Streepjesberg
Koploper kapitaallasten	De reserve is bestemd voor de dekking van de kapitaallasten van het gebouw de Koploper
Villa Kakelbont kapitaallasten	De reserve is bestemd voor de dekking van de kapitaallasten van Villa Kakelbont
Fietspad Ooghduyne kapitaallasten	De reserve is bestemd voor de dekking van de kapitaallasten van het fietspad Ooghduyne
Koningstr-Spoorstr kapitaallasten	Deze reserve is bestemd voor gedeeltelijke dekking van de kapitaallasten project Koningstr-Spoorstr
Stadspark kapitaallasten	Deze reserve is bestemd voor de dekking van de kapitaallasten van het Stadspark
Gymzaal Sportlaan 10	Deze reserve is bestemd voor de dekking van de kapitaallasten van de gymzaal

Algemene reserve

De algemene reserve wordt gebruikt voor het opvangen van risico's in algemene zin, voor vertragingen in realisatie en ombuigingsmaatregelen en voor het opvangen van risico's waarvoor geen bestemmingsreserve of voorziening is ingesteld. De algemene reserve heeft het karakter van een bufferfunctie.

De vermeerderingen en verminderingen zijn hieronder nader toegelicht:

	Realisatie
Vermeerderingen:	
Jaarrekeningresultaat 2018	7.143
Verminderingen:	
Resultaatbestemming 2018 o.a. instellen kapitaalegalisatiereserve Stadspark 3,5 mln. En kapitaalegalisatiereserve Koningstr-Spoorstr 0,5 mln. en de overheveling van div. budgetten naar 2019 voor 3,168 mln (o.a. organisatie-ontwikkeling 0,5 mln, energie neutraal 0,4 mln, gebiedsgericht werken 0,3 mln etc).	7.168
Financiering Boerenverdrietsluis	567
Bijdrage reserve grondexploitatie	250
Ingroei nieuw perspectief	375
Diverse	122
Totaal	8.482

Bestemmingsreserves

De vermeerderingen en verminderingen zijn hieronder nader toegelicht:

Nieuwbouw stadhuis

Dekking van de huurkosten voor het eerste kwartaal 2019 € 133.000 (RB18.0113 programmabegroting) en de werkelijk gemaakte kosten die gedekt worden voor het scenario-onderzoek, de renovatie en verhuiskosten, totaal € 82.000 (RB19.0051 turap1).

Evenementen

De jaarlijkse bijdrage voor het evenement Sail van € 17.600 is aan de reserve toegevoegd. (RB19.0051 Turap 1)

Monumenten

De helft van de reserve ad. € 63.000 is vrijgevallen ten gunste van de exploitatie (RB18.0113 programmabegroting 2019)

Bodemsanering

Jaarlijks wordt € 120.000 in deze reserve gedoteerd bij de programmabegroting (RB18.0113).

Frictiefonds

Voor het nieuwe werken en de besparingen die moeten plaatsvinden op de bedrijfsvoering is € 265.000 onttrokken. Voor de invoering van de nieuwe Omgevingswet is € 133.000 onttrokken. Voor het sluitend maken van de begroting 2019 is € 385.000 onttrokken. Hiermee is de reserve

Egalisatie Onderwijshuisvesting

Onderwijshuisvesting vormt een gesloten systeem. Dit jaar is conform het besluit van de raad (RB18.0113 programmabegroting 2019 en RB19.0051 turap 1) € 63.000 onttrokken uit de reserve, zodat in 2020 het restantbedrag ad € 4.905.000 conform het besluit betreffende de kadernota 2020 (RB19.0057) ten gunste van de Algemene Reserve kan toekomen.

Aankopen Stadshart (WVG)

Voor het ontwikkelplan Koningstraat – Spoorstraat wordt uit deze € 1.150.000 bijgedragen ter dekking van de kapitaallasten (RB19.0012). De kosten voor het beheer- en onderhoud van panden WVG bedragen € 29.000.

Sociaal Domein

Elk jaar wordt met de jaarrekening beoordeeld hoe de lasten van de aan de reserve gerelateerde onderdelen zich verhouden tot de baten van deze onderdelen. Voor 2019 betekent dit dat de lasten per saldo hoger zijn dan de baten. Dit resulteert in een onttrekking van € 615.000 uit de reserve.

Af te stoten gemeentelijk vastgoed

De verkoopresultaten van de Pr. Hendriklaan, Sluisdijkstraat en Middenweg zorgen voor een storting in de reserve van € 315.000. De hierbij behorende verkoopkosten betreffen € 29.000 en worden uit de reserve gedekt.

Beschermd wonen

Vorig jaar was abusievelijk € 371.000 onttrokken aan deze reserve, terwijl hier geen kosten tegenover stonden. Dit bedrag wordt daarom weer teruggestort in de reserve. In 2019 is € 55.000 onttrokken aan de reserve ter dekking van het tekort GGD 2019 voor de uitvoering van de OGGZ-aanpak. In de reserve is voor 2019 € 73.000 toegevoegd. Deze toevoeging is gebaseerd op de beoordeling van de baten en lasten gerelateerd aan onze taken als centrumgemeente. Uit deze beoordeling is gebleken dat wij over 2019 € 73.000 overhouden en deze dus toevoegen aan de reserve.

Woonwagens Blankmanstraat

Ter egalisatie van het exploitatieresultaat is € 3.000 onttrokken (RB18.0113 programmabegroting 2019).

Duinen Noordkop

Ter egalisatie van het exploitatieresultaat 2019 is € 5.000 onttrokken (RB18.0113 programmabegroting 2019).

Egalisatiereserve grondexploitatie

In 2018 is bij de resultaatbestemming € 250.000 in de Algemene Reserve terecht gekomen die bestemd was voor de egalisatiereserve grondexploitatie. Bij turap 1 is deze bijdrage alsnog in deze reserve gestort (RB19.0051 turap 1). Jaarlijks wordt uit deze reserve € 250.000 onttrokken voor de bijdrage aan de ambities die in de begroting 2019-2022 (RB18.0119 programmabegroting 2019).

Stabilisatiefond Algemene Uitkering

Bij turap 2 (RB19.0101) is besloten om voor € 1.200.000 deze reserve in te stellen om de wisselende uitkomsten van het gemeentefonds op te vangen en zodoende een meer stabiele uitkomst te creëren.

Nieuwbouw Pijler/Herderschee

Dekking van de kapitaallasten ad. € 52.000 (RB18.0113 programmabegroting 2019).

Onderwijscluster Pasteurstraat

Dekking van de kapitaallasten voor € 64.000 (RB18.0113 programmabegroting 2019).

Noorderhaaks kapitaallasten

Dekking van de kapitaallasten voor € 24.000 uit deze reserve (RB18.0113 programmabegroting 2019).

Reconstructie Polderweg kapitaallasten

Dekking van de kapitaallasten uit deze reserve voor € 11.250 (RB18.0113 programmabegroting 2019).

Fietspad Duinweg kapitaallasten

Dekking van de kapitaallasten voor het fietspad langs de Duinweg voor € 3.500 (RB18.0113 programmabegroting 2019)

Kapitaallasten Koploper

De reserve is gebruikt voor de afboeking van de waarde van het pand De Koploper dat gesloopt is € 1.000.724 (RB18.0113 programmarekening en RB19.0051 turap 1)).

Koningstraat – Spoorstraat kapitaallasten

De toevoeging van € 1.830.000 in deze reserve komt voor € 1.150.000 uit de reserve aankopen Stadshart; voor € 500.000 via de resultaatbestemming van de programmarekening 2018 en voor 180.000 uit de exploitatie voor stedelijke vernieuwing (RB19.0012).

Stadspark kapitaallasten

Vanuit de resultaatbestemming van de programmarekening 2018 is € 3.500.000 gestort in de kapitaallegalisatie reserve Stadspark ter dekking van de kapitaallasten (RB19.0048 programmarekening 2018)

Sportlaan 10 kapitaallasten (gymzaal)

Vanuit de voorziening groot onderhoud gebouwen is € 250.000 gedoteerd en vanuit de verkoopopbrengst Burg. Houwingssingel € 125.000 voor de dekking van de kapitaallasten van de gymzaal Sportlaan 10 (RB19.0101 turap 2).

Voorzieningen

De onderhoudslegalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn.

In de paragraaf "onderhoud kapitaalgoederen" die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

	2019	2018
Egalisatievoorziening verkregen met middelen van derden	4.965	6.562
Kostenegalisatievoorzieningen	5.372	5.631
Voorzieningen voor risico's en verplichtingen	2.648	4.081
	12.985	16.274

Het verloop van de voorzieningen in 2019 wordt in het volgende overzicht weergegeven. In de kolom vrijval zijn de bedragen opgenomen welke ten gunste van de rekening van baten en lasten zijn gebracht. Alle aanwendungen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht.

Voorzieningen

Omschrijving	Stand 1-1-2019	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Stand 31-12-2019
Egalisatievoorziening riolering	6.562	0	0	1.597	4.965
Totaal egalisatievoorzieningen (heffingen)	6.562	0	0	1.597	4.965
Egalisatievoorziening onderhoud gebouwen	4.152	1.010	672	513	3.977
Onderhoud sportaccommodaties	658	94	24	50	678
Onderhoud AED's	30	5	0	0	35
Onderhoud waterwegen	669	50	0	147	572
Beheer strandslagen	122	0	0	12	110
Totaal kostenegalisatievoorzieningen	5.631	1.159	696	722	5.372
Wachtgeld voormalig wethouders	496	0	0	253	243
Waterbreed	1.950	0	0	62	1.888
Watertoren	745	0	0	303	442
Claim inz. horecavergrunning	450	0	450	0	0
Asbestsanering vml postkantoor	350	0	82	268	0
Voormalig personeel	90	0	2	13	75
Totaal voorzieningen risico's en verplichtingen	4.081	0	534	899	2.648
Totaal voorzieningen	16.274	1.159	1.230	3.218	12.985

Egalisatievoorzieningen (heffingen)

Het gaat hierbij om voorzieningen waarvoor voor onderdelen een heffing kan worden geheven. Oftewel van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.

Voorziening	Aard/Reden
Egalisatievoorziening Riolering	Er wordt gestreefd naar een kostendekkende rioolexploitatie over een periode van 60 jaar. Om de jaarlijkse fluctuaties in de exploitatie te kunnen opvangen, is deze voorziening gevormd.

Egalisatievoorziening riolering

Basis voor de voorziening is het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) 2018 - 2022. Om het verschil tussen de baten en lasten te dekken moet er een onttrekking van € 1.597.000 plaatsvinden aan de egalisatievoorziening riolering.

Kostenegalisatievoorzieningen

Voorziening	Aard/Reden
Onderhoud gebouwen	Deze onderhoudsvoorziening is gebaseerd op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud.
Onderhoud sportaccommodaties	Voorziening voor onderhoud aan gemeentelijke sportterreinen en accommodaties met als basis een meerjarenonderhoudsplan (MOP). Deze onderhoudsvoorziening is bedoeld voor het uit te voeren onderhoud uit de meerjarenplanning.
Onderhoud AED's	Voorziening voor het onderhoud aan de AED's (Automatische Externe Defibrillator)
Onderhoud Waterwegen	Voorziening voor onderhoud aan de watergangen. Deze onderhoudsvoorziening is bedoeld voor het uit te voeren onderhoud volgens het bestedingsprogramma voor de jaren 2019-2021.
Beheer strandslagen	Voorziening voor het beheer en onderhoud van 8 strandslagen

De kosten zijn ontstaan in het huidige begrotingsjaar of in een voorgaand begrotingsjaar. De grootste mutaties in de voorzieningen worden hieronder toegelicht.

Onderhoud gebouwen

Vanaf 2018 is er nog maar 1 voorziening voor het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen met 1 beheersplan dat jaarlijks wordt bijgesteld. Voor het onderhoud aan de panden is in 2019 € 513.000 uitgegeven. De vrijval van in totaal € 671.700 bestaat voor € 250.000 uit een dotatie aan de kapitaallegalisatiereserve Sportlaan 10 en voor € 421.700 als een correctie op de voor de gebouwen benodigde dotatie zodat de jaarlijkse lasten in de exploitatie gelijk worden gehouden.

Onderhoud sportaccommodaties

In 2019 heeft een dotatie aan de onderhoudsvoorziening van € 94.400 plaatsgevonden. Aan werkelijk onderhoud is € 50.500 uitgegeven. Bij de bepaling van de hoogte van de voorziening voor de komende jaren bleek € 678.000 voldoende te zijn, zodat een bedrag van € 23.700 kan vrijvallen in 2019.

Onderhoud waterwegen

In 2019 konden niet alle verwachte werkzaamheden vanwege de PFAS problematiek uitgevoerd worden en zijn deze doorgeschoven naar 2020. Het hierbij behorende geldbedrag van € 50.000 is derhalve in de voorziening gestort. Er is in 2019 voor € 174.000 aan werkzaamheden ten laste van de voorziening uitgevoerd.

Voorzieningen risico's en verplichtingen

Deze voorzieningen zijn gevormd wegens verplichtingen en/of verliezen of risico's waarvan de omvang per balansdatum onzeker is doch redelijkerwijs is in te schatten. Hieronder wordt een samenvatting gegeven van de doelstellingen voor voorzieningen voor risico's en verplichtingen.

Voorzieningen voor risico's en verplichtingen

Voorziening	Aard/Reden
Wachtgeld vml. wethouders	Om aan de wettelijke verplichting te kunnen voldoen is voor het inkomen van voormalige wethouders een wachtgeldvoorziening ingesteld.
Waterbreed	Deze voorziening is bestemd voor de volgende projecten: natuurlijke oevers, Streepjesberg, Kade Helden Kanaal en voor de optimalisatie van de recreatieve kanoroute.
Watertoren	De gemeente heeft een lang conflict met de kandidaat koper van de watertoren gehad. Om uit de discussie te komen is er een schikkingstraject doorlopen. De gemeente heeft een bedrag van € 1.000.000 in de voorziening opgenomen om uitvoering te geven aan de uitkomst van de schikking.
Claim horecavergunning	Vanwege een juridisch geschil tussen de gemeente en de wederpartij over een geweigerde bijschrijving op een horecavergunning, ligt deze zaak nu bij de rechtbank en onze aansprakelijkheidsverzekeraar.
Asbestsanering vml postkantoor	Bij de verkoop van het vml postkantoor is een inspanningsverplichting afgesproken om asbestsanering aan het pand uit te voeren.

Voormalig personeel	Voorziening voor betaling maandelijkse vergoeding aan ex-medewerkers.
----------------------------	---

De grootste mutaties in de voorzieningen worden hieronder toegelicht.

Wachtgeld voormalig wethouders

Na de verkiezingen in 2018 is er een andere samenstelling van het college gekomen. De (voormalige) wethouders kunnen na hun aftreden aanspraak maken op een wachtgeldregeling. In 2019 heeft voor € 253.000 aanwending van deze voorziening plaatsgevonden.

Watertoren

Na een lang conflict over de watertoren heeft de gemeente met de koper een vaststellingsovereenkomst ondertekend, waarbij is vastgelegd dat de gemeente tot ca. € 1 mln in de kosten bijdraagt. In 2019 is voor € 303.000 aan de watertoren bijgedragen.

Claim horecavergrunning

Bij het opstellen van de programmarekening 2018 was een voorziening getroffen vanwege een juridisch geschil tussen de gemeente en de wederpartij over een geweigerde bijschrijving op een horecavergrunning. Na de uitspraak door de rechtbank en het feit dat onze verzekering de claim vergoedt kan deze voorziening vrijvallen. De mogelijkheid tot een hoger beroep door de ondernemer bestaat nog wel, maar de extra kosten voor eigen rekening schatten we laag in. Zie hiervoor paragraaf weerstandsvermogen.

Asbestsanering vml postkantoor

Bij de verkoop van het vml postkantoor is met de koper afgesproken om een asbestsanering aan dit pand uit te voeren (schatting € 350.000). Deze sanering is in 2019 afgerond. De kosten hiervoor bedragen 268.00, het restantbedrag ad € 82.000 kan hierdoor vrijvallen.

Langlopende schulden

In onderstaand overzicht is het verloop weergegeven over het jaar 2019.

Omschrijving	Stand 1-1-2019	Vermeerdering	Aflossing	Stand 31-12-2019
Onderhandse leningen	114.094	0	4.490	109.604
Door derden belegd geld	143	0	43	100
Totaal langlopende schulden	114.237	0	4.533	109.704

Het gehele saldo van onderhandse leningen betreft leningen van binnenlandse banken en financiële instellingen. De totale rentelast voor het jaar 2019 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 4.056.000.

Onder de door derden belegde gelden valt de bijdrage van de Woningstichting Den Helder ten behoeve van de Startersleningen.

VLOTTENDE PASSIVA

Kortlopende schulden

De in de balans opgenomen kortlopende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden.

	2019	2018
Algemene crediteuren	4.309	5.394
Loonheffing, pensioenpremies en overige sociale lasten	2.729	2.693
Subsidies	0	91
Netto uitkeringen (betalingen onderweg)	1.683	1.341
Schulden kredietinstellingen	585	0
Overige schulden	8.170	10.668
	17.476	20.187

De te betalen loonheffing en premies betreffen de verschuldigde bedragen over de maand december 2019 van het gemeentelijk personeel.

De stijging van de netto uitkeringen wordt veroorzaakt door hoeveelheid te betalen uitkeringen van het sociaal domein.

Bij de overige schulden is een daling zichtbaar van € 2.498.000. De daling wordt voornamelijk veroorzaakt door de nog te betalen bedragen in 2019 ad € 2.471.000. Hieronder vallen onder andere de bijdrage aan het stadspark, baggerbeheer en overige nog te betalen kosten. Het verschil heeft te maken met de reguliere afloop

van de oude posten.

Overlopende passiva

De in de balans opgenomen overlopende passiva kunnen als volgt gespecificeerd worden.

	2019	2018
Vooruitontvangen bedragen	25.930	26.961
Nog te betalen bedragen	2.030	2.439
	27.960	29.400

Vooruit ontvangen bedragen

Het saldo van vooruitontvangen bedragen is als volgt gespecificeerd.

	2019	2018
Vooruitontvangen	23.952	25.298
Bijdragen van derden met terugbetalingsverplichting	1.978	1.662
	25.930	26.961

Het verloop van de ontvangen maar nog niet bestede voorschotbedragen van Europese en Nederlandse overheidslichamen (bijdragen van derden met een terugbetalingsverplichting) met een specifiek bestedingsdoel in 2019 zijn in het volgende overzicht weergegeven.

Omschrijving	Stand 1-1-2019	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Stand 31-12-2019
Investeringsbudget ISV-3	0	0	0	0	0
Regionale meld- en coördinatiepunt	816	528	0	696	648
Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2015	0	2.948	0	2.695	253
Participatie	0	20.936	0	20.936	0
BBZ 2004	0	3	0	3	0
Verkeerslawaaï Middenweg	13	0	0	13	0
Verkeerslawaaï N250	61	0	0	15	46
Nederlands Schoon	55	65	0	70	50
Voortijdig schoolverlaten	81	222	0	206	97
Noorderhaaks	631	0	0	0	631
SPUK 2019	0	382	0	231	151
Geluidssanering Binnenhaven/Zuidstraat	0	25	0	0	25
Geluidssanering Jan Verfaillweg	0	44	0	0	44
Geluidssanering Polderweg	0	27	0	0	27
Licht aan zee	5	0	0	0	5
Bijdrage van derden met terugbetalingsverplichting	1.662	25.180	0	24.865	1.978

Onder de vooruitontvangen bedragen zijn de gelden (€ 23.952.000) opgenomen die wij beheren voor het project De Kop Werkt!. Voor dit project verzorgen wij de administratie.

Nog te betalen bedragen

Nog te betalen bedragen

	2019	2018
Rentelasten	1.822	2.439
Huur	186	0
Overige overlopende passiva	22	0
	2.030	2.439

De rentelasten hebben betrekking op rente van opgenomen geldleningen welke betrekking hebben op 2019, maar pas in 2020 betaald hoeven te worden.

Gewaarborgde geldleningen en garantstellingen

Instelling (bedragen x € 1.000)	Oorspronkelijk bedrag	Gewaarborgd %	Schuld 1-1	Schuld 31-12
Woningstichting Den Helder	7.170	100,00%	4.463	4.287
NV Huisvuilcentrale Noord-Holland	598.528	3,84%	23.351	24.205
ROC Kop van Noord-Holland	5.445	100,00%	2.360	2.178
Noordwest ziekenhuisgroep	6.000	100,00%	6.000	6.000
Stichting Dierentehuis Den Helder	113	100,00%	9	3
Willemsoord BV	21.000	100,00%	15.000	15.000
Veiligheidsregio Noord-Holland Noord	48.688	9,00%	4.406	4.268
Regionaal Historisch Centrum Alkmaar	338	12,88%	0	0
N.V. Port of Den Helder	26.300	100,00%	21.075	20.550
Stichting Blijf van mijn Lijf	500	100,00%	406	406
Scholen aan Zee	13.250	100,00%	0	13.250
Subtotaal garanties zonder achtervang	727.332		77.070	90.147
Stichting Woontij	57.774	50,00%	23.579	15.484
Woningstichting Den Helder	137.500	50,00%	127.500	148.750
Stichting Woonzorg Nederland	6.349	50,00%	2.540	2.409
Vestia Groep	4.674	50,00%	1.645	1.533
Subtotaal garanties met achtervang WSW	206.297		155.264	168.176
Totaal	933.629		232.334	258.323

N.V. Huisvuilcentrale Noord Holland (HVC)

De gemeente maakt, als aandeelhouder bij de HVC, deel uit van de Ballotageovereenkomst waarin de garantstelling is geregeld. In deze overeenkomst staat vermeld dat alle aandeelhouders hoofdelijk aansprakelijk zijn voor de schuld van de HVC. Er is echter voor gekozen om in het overzicht het aandeel van de gemeente op basis van het aandelenkapitaal te verantwoorden.

Noordwest ziekenhuisgroep

Met het raadsbesluit RB14.0069 heeft de raad zijn goedkeuring verstrekt aan de garantstelling van € 6.000.000. Voor deze garantstelling staat de gemeente direct garant.

Willemsoord

Willemsoord BV valt onder de gewaarborgde geldleningen waarvoor de gemeente direct garant staat. Er is door de raad een garantstelling afgegeven voor Willemsoord tot € 21.000.000.

Veiligheidsregio Noord-Holland Noord

Vanuit de gemeenschappelijke regeling staat de gemeente garant voor aangegane geldleningen door de Veiligheidsregio. Deze aansprakelijkheid beperkt zich tot het aandeel in de gemeentelijke bijdrage op basis van inwoneraantal. Op basis van de begroting 2019 van de Veiligheidsregio komt dit neer op 9,0%. De toename van de schuld per 31 december ten opzicht van 1 januari komt doordat de totale schuld van de Veiligheidsregio in 2019 is toegenomen waardoor ons aandeel ook toeneemt.

Gemeenschappelijke Regeling Regionaal Historisch Centrum Alkmaar

Vanuit de gemeenschappelijke regeling staat de gemeente garant voor aangegane geldleningen door het Regionaal Historisch Centrum Alkmaar. Deze aansprakelijkheid beperkt zich tot het aandeel in de gemeentelijke bijdrage op basis van inwoneraantal. Op basis van de jaarrekening 2016 van het Regionaal Historisch Centrum Alkmaar komt dit neer op 12,88%. In 2017 is de oude geldlening afgelost en een nieuwe geldlening voor een bedrag van € 250.000 voor twee jaar afgesloten bij de BNG Bank.

N.V. Port of Den Helder

Met het verzelfstandigen van de Havendienst heeft de gemeente zich garant gesteld voor een totaal bedrag van € 21.075.000. De N.V. Port of Den Helder valt onder de gewaarborgde geldleningen waarvoor de gemeente direct garant staat.

De afname van de schuld per 31 december ten opzicht van 1 januari heeft te maken met aflossing op de geldleningen.

Stichting Blijf van mijn Lijf

Met het raadsbesluit RB13.0094 is de raad akkoord gegaan met de garantstelling van € 500.000 voor de stichting Blijf van mijn Lijf. De garantstelling is uiteindelijk in 2014 geëffectueerd. Op basis van de jaarrekening 2018 van de stichting is de garantstelling opgenomen zoals in bovenstaand tabel verantwoord.

Stichting Woontij

Voor de Stichting Woontij is er een achtervangovereenkomst afgesloten met het WSW waarbij er een maximale kredietlimiet van € 22.500.000 met een looptijd 1 oktober 2019 tot en met 31 december 2023.

Woningstichting Den Helder

Met betrekking tot de Woningstichting Den Helder is een achternvangovereenkomst afgesloten met het WSW waarbij een maximale kredietlimiet van € 250.000.000 verminderd met het aanwezige saldo van niet geborgde geldleningen geldt.

Vestia Groep

Sinds 2010 is de Stichting Gereformeerde Bouwcorporatie voor Bejaarden (SGBB) overgenomen door de Vestia Groep. De geldleningen zijn door de Vestia Groep aangetrokken door middel van het WSW, waarbij de Gemeente Den Helder een achternvangfunctie vervult.

Scholen aan Zee

Op 25 februari 2019 is de raad akkoord gegaan, RB18.0135, met de garantstelling aan de Staat der Nederlanden (het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen) voor schatkistbankieren in het onderwijs voor Scholen aan Zee. Het betreft een maximale garantstelling van € 13.250.000 en een looptijd van 15 juli 2019 tot en met 15 juli 2043.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

De baten en lasten zijn toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Daarin zijn geen verplichtingen opgenomen die voortvloeien uit vakantiegeleidingskosten. Met de invoering van het Individueel Keuze Budget wordt elk jaar het overtollige vakantiegeleidingskosten met de medewerkers verrekend.

De overeenkomsten die de afdeling Sociaal Domein aangaat met zorgaanbieders bevatten geen afnameplicht. Indien de betreffende aanbieder geen prestatie voor de gemeente verricht, is er om deze reden geen betalingsverplichting aan deze zorgaanbieder.

Bij de huur en exploitatie posten is het totaalbedrag van de verplichting opgenomen in plaats van de jaarlijkse verplichting omdat dit meer recht doet aan de bepalingen uit het BBV, namelijk het inzicht geven in de verplichting als onderdeel van het inzicht geven van de totale financiële positie.

De gemeente is voor een aantal jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijvende financiële verplichtingen. Deze financiële verplichtingen vinden veelal hun oorsprong in afgesloten huurovereenkomsten en onderhoudscontracten. Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste verplichtingen:

Verplichtingen per categorie	Totaalbedrag	Looptijd contract
<i>Software:</i>		
Licenties	949	Divers
Onderhoud	13	Divers
Algemene software	1.789	Divers
<i>Huur en exploitatie:</i>		
Sporthal Heiligharn	78	t/m 31-07-2021
Zwembad Heersdiep	12.038	t/m 01-01-2034
<i>Overige posten:</i>		
Onderhoudscontracten	2.179	Divers
Stadsbeheer		
Dienstverlening	3.388	Divers
Overige	8.309	Divers

4.5 Exploitatieoverzicht

Exploitatieoverzicht

Exploitatie overzicht

Bedragen (x € 1.000)			Begroting 2019		rekening	Verschil
Lasten/baten	Programma		Oorspronkelijk	na wijziging	2019	gewijzigde begroting -/- rekening
Lasten	01	Bestuur en ondersteuning	42.071	43.039	39.726	3.314
	02	Openbare ruimte	11.676	12.341	11.745	596
	03	Economische zaken	1.887	3.274	2.861	413
	04	Onderwijs	7.861	8.612	8.594	19
	05	Sport, Cultuur en Recreatie	10.003	11.189	10.444	745
	06	Sociaal domein	95.298	95.174	97.436	-2.262
	07	Volksgezondheid en milieu	15.293	17.564	17.351	214
	08	Ruimte en stedelijke vernieuwing	10.055	9.562	8.209	1.353

	09	Gebiedsgerichte aanpak	1.269	1.579	693	886
Totaal lasten			195.412	202.335	197.059	5.276
Baten	01	Bestuur en ondersteuning	-134.718	-137.995	-138.680	684
	02	Openbare ruimte	-669	-806	-938	132
	03	Economische zaken	-1.417	-1.618	-2.021	403
	04	Onderwijs	-1.346	-2.698	-2.848	150
	05	Sport, Cultuur en Recreatie	-997	-1.238	-1.462	223
	06	Sociaal domein	-26.908	-27.299	-27.777	478
	07	Volksgezondheid en milieu	-14.572	-15.381	-15.564	183
	08	Ruimte en stedelijke vernieuwing	-7.798	-7.065	-7.812	747
	09	Gebiedsgerichte aanpak	-285	-285	-314	29
Totaal baten			-188.709	-194.386	-197.416	3.030
Toevoegingen	01	Bestuur en ondersteuning	3.188	4.388	1.748	2.640
reserves	02	Openbare ruimte	0	0	0	0
	03	Economische zaken	0	18	18	0
	04	Onderwijs	0	125	125	0
	05	Sport, Cultuur en Recreatie	0	250	250	0
	06	Sociaal domein	418	454	2.397	-1.943
	07	Volksgezondheid en milieu	120	120	120	0
	08	Ruimte en stedelijke vernieuwing	0	5.580	5.895	-315
	09	Gebiedsgerichte aanpak	0	0	0	0
Totaal toevoegingen			3.726	10.934	10.553	381
Onttrekkingen	01	Bestuur en ondersteuning	-2.993	-5.004	-4.614	-390
reserves	02	Openbare ruimte	-516	-1.083	-1.034	-49
	03	Economische zaken	0	0	0	0
	04	Onderwijs	-340	-191	-184	-7
	05	Sport, Cultuur en Recreatie	-30	-858	-713	-145
	06	Sociaal domein	-2.358	-3.207	-1.130	-2.077
	07	Volksgezondheid en milieu	-23	-540	-539	0
	08	Ruimte en stedelijke vernieuwing	-1.379	-6.860	-6.845	-15
	09	Gebiedsgerichte aanpak	-339	-639	-339	-300
Totaal onttrekkingen			-7.978	-18.382	-15.398	-2.983
Gerealiseerd resultaat			2.451	502	-5.202	5.704

Progr- amma	Omschrijving programma	Ist/bat	Taakveld - nummer	Taakveld	Begroting 2019		rekening 2019
					Oorspronkelijk	na wijziging	
1	Bestuur en Ondersteuning	baten	01	Bestuur	-10	-33	-52
			010	Mutaties reserve	-2.993	-5.004	-4.614
			02	Burgerzaken	-834	-834	-760
			04	Overhead	-1.354	-1.361	-1.702
			05	Treasury	-5.388	-5.517	-5.531
			061	OZB woningen	-6.089	-6.089	-6.141
			062	OZB niet-woningen	-7.527	-7.527	-7.622
			063	Parkeerbelasting	-579	-60	-90
			064	Belastingen Overig	-42	-42	-19
			07	Algemene uitkering en overige	-112.824	-115.922	-116.224
			08	Overige baten en lasten	0	-89	-7
			12	Openbare orde en veiligheid	-72	-522	-532
		Totaal		-137.712	-142.999	-143.294	
	lasten	01	Bestuur	2.496	2.761	2.621	
		010	Mutaties reserve	3.188	4.388	1.748	
		02	Burgerzaken	1.991	1.976	2.007	
		04	Overhead	27.356	27.909	24.603	
		05	Treasury	4.605	3.990	3.988	
		061	OZB woningen	396	333	337	
		062	OZB niet-woningen	324	324	324	
		064	Belastingen Overig	1	1	1	
		08	Overige baten en lasten	-598	0	0	
		11	Crisisbeheersing en brandweer	3.907	3.897	3.898	
		12	Openbare orde en veiligheid	1.594	1.849	1.946	
		Totaal		45.259	47.427	41.474	
Totaal Bestuur en Ondersteuning					-92.453	-95.572	-101.820
2	Openbare ruimte	baten	010	Mutaties reserve	-516	-1.083	-1.034
			21	Verkeer en vervoer	-438	-484	-558
			22	Parkeren	-42	-63	-68
			57	Openbaar groen en (openlucht)	-189	-259	-312
		Totaal		-1.185	-1.889	-1.972	
	lasten	21	Verkeer en vervoer	6.615	6.673	6.484	
		22	Parkeren	890	720	573	

		24	Economische havens en waterwegen	304	871	853
		57	Openbaar groen en (openlucht)	3.867	4.076	3.836
		<i>Totaal</i>		<i>11.676</i>	<i>12.341</i>	<i>11.745</i>
Totaal Openbare ruimte				10.491	10.451	9.774
3 Economische zaken	baten	24	Economische havens en waterwegen	0	0	-359
		31	Economische ontwikkeling	0	0	-40
		33	Bedrijfsloket en bedrijfsregel	0	0	0
		34	Economische promotie	-1.417	-1.417	-1.458
		57	Openbaar groen en (openlucht)	0	-202	-164
		<i>Totaal</i>		<i>-1.417</i>	<i>-1.618</i>	<i>-2.021</i>
	lasten	010	Mutaties reserve	0	18	18
		24	Economische havens en waterwegen	0	1.023	757
		31	Economische ontwikkeling	1.592	1.765	1.671
		33	Bedrijfsloket en bedrijfsregel	3	3	0
		34	Economische promotie	27	27	27
		<i>Totaal</i>		<i>1.887</i>	<i>3.292</i>	<i>2.879</i>
Totaal 3 Totaal Economische zaken				470	1.673	858
4 Onderwijs	baten	010	Mutaties reserve	-340	-191	-184
		42	Onderwijshuisvesting	-11	-376	-354
		43	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-1.334	-2.322	-2.495
		<i>Totaal</i>		<i>-1.686</i>	<i>-2.890</i>	<i>-3.033</i>
	lasten	010	Mutaties reserve	0	125	125
		42	Onderwijshuisvesting	4.928	4.753	4.496
		43	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	2.933	3.859	4.098
		<i>Totaal</i>		<i>7.861</i>	<i>8.737</i>	<i>8.719</i>
Totaal Onderwijs				6.175	5.848	5.686
5 Sport, cultuur en recreatie	baten	010	Mutaties reserve	-30	-858	-713
		51	Sportbeleid en activering	0	0	-131
		52	Sportaccommodaties	-896	-1.196	-1.289
		53	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-94	-35	-34
		55	Cultureel erfgoed	-8	-8	-8
		<i>Totaal</i>		<i>-1.027</i>	<i>-2.096</i>	<i>-2.175</i>
	lasten	010	Mutaties reserve	0	250	250
		51	Sportbeleid en activering	767	766	777
		52	Sportaccommodaties	3.023	3.331	3.230
		53	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3.682	3.796	3.640
		54	Musea	177	177	174
		55	Cultureel erfgoed	568	1.329	831
		56	Media	1.785	1.790	1.791
		<i>Totaal</i>		<i>10.003</i>	<i>11.439</i>	<i>10.694</i>
Totaal Sport, cultuur en recreatie				8.976	9.343	8.519
6 Sociaal domein	baten	010	Mutaties reserve	-2.358	-3.207	-1.130
		61	Samenkracht en burgerparticipatie	-57	-58	-57
		62	Wijkteams	-36	-36	0
		63	Inkomensregelingen	-25.298	-25.293	-25.224
		64	Begeleide participatie	0	-643	-1.226
		65	Arbeidsparticipatie	-132	-64	-2
		66	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	-6	-6
		671	Maatwerkdienstverlening 18+	-1.336	-1.150	-1.172
		681	Geëscaleerde zorg 18+	-12	-12	-12
		682	Geëscaleerde zorg 18-	-38	-38	-78
		<i>Totaal</i>		<i>-29.266</i>	<i>-30.506</i>	<i>-28.907</i>
	lasten	010	Mutaties reserve	418	454	2.397
		43	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	572	386	355
		61	Samenkracht en burgerparticipatie	3.894	3.906	3.467
		62	Wijkteams	1.041	678	1.337
		63	Inkomensregelingen	33.869	30.274	30.591
		64	Begeleide participatie	7.122	7.005	7.118
		65	Arbeidsparticipatie	3.052	2.689	2.807
		66	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.763	2.193	1.675
		671	Maatwerkdienstverlening 18+	11.701	13.726	14.141
		672	Maatwerkdienstverlening 18-	8.036	6.790	7.538
		<i>Totaal</i>		<i>95.716</i>	<i>95.628</i>	<i>99.833</i>
Totaal Sociaal domein				66.450	65.122	70.926
7 Volksgezondheid en milieu	baten	010	Mutaties reserve	-23	-540	-539
		72	Riolering	-4.605	-4.542	-5.065
		73	Afval	-9.617	-10.287	-10.179

		74	Milieubeheer	0	-201	-96
		75	Begraafplaatsen en crematoria	-351	-351	-224
	<i>Totaal</i>			<i>-14.595</i>	<i>-15.921</i>	<i>-16.104</i>
lasten	010		Mutaties reserve	120	120	120
	57		Openbaar groen en (openlucht)	562	532	336
	71		Volksgezondheid	2.190	2.178	2.130
	72		Riolering	3.573	3.511	3.993
	73		Afval	6.901	7.772	7.805
	74		Milieubeheer	1.638	3.063	2.664
	75		Begraafplaatsen en crematoria	428	509	423
	<i>Totaal</i>			<i>15.413</i>	<i>17.684</i>	<i>17.471</i>
Totaal Volksgezondheid en milieu				818	1.764	1.367
Ruimte en stedelijke						
8 vernieuwing	baten	010	Mutaties reserve	-1.379	-6.860	-6.845
		81	Ruimtelijke Ordening	-17	-17	-1
		82	Grondexploitatie (niet bedrijven-terreinen)	-4.175	-3.545	-4.128
		83	Wonen en bouwen	-3.605	-3.503	-3.682
	<i>Totaal</i>			<i>-9.176</i>	<i>-13.925</i>	<i>-14.657</i>
lasten	010		Mutaties reserve	0	5.580	5.895
		81	Ruimtelijke Ordening	570	703	680
		82	Grondexploitatie (niet bedrijven-terreinen)	3.623	3.326	2.392
		83	Wonen en bouwen	5.862	5.533	5.138
	<i>Totaal</i>			<i>10.055</i>	<i>15.142</i>	<i>14.105</i>
Totaal Ruimte en stedelijke vernieuwing				878	1.218	-552
9 Gebiedsgerichte aanpak	baten	010	Mutaties reserve	-339	-639	-339
		57	Openbaar groen en (openlucht)	-285	-285	-314
	<i>Totaal</i>			<i>-624</i>	<i>-924</i>	<i>-653</i>
lasten	12		Openbare orde en veiligheid	160	160	166
	21		Verkeer en vervoer	39	0	0
	57		Openbaar groen en (openlucht)	627	684	483
	61		Samenkracht en burgerparticipatie	443	735	44
	<i>Totaal</i>			<i>1.269</i>	<i>1.579</i>	<i>693</i>
Totaal Gebiedsgerichte aanpak				645	655	40
Eindtotaal				2.451	502	-5.202

Omschrijving	Lasten	Baten	Reserves	Totaal	I/S
Ruimtevragers coalitieakkoord	150.000			150.000 I	
Ziekteverzuim en capaciteitsgebrek	183.000			183.000 I	
Friciekosten/organisatieontwikkelingen	228.000			228.000 I	
Concern brede personeelskosten	175.000			175.000 I	
Salariskosten en inhuur	1.114.000			1.114.000 I	
Bedrijfsvoering - gebouwen	241.000			241.000 I	
Facilitaire kosten en overige bedrijfskosten	177.000			177.000 I	
Herhuisvesting	270.000		-250.000	20.000 I	
Kosten inzake Niet Gesprongen Explosieven (NGE)	-172.000			-172.000 I	
Kosten Skype gaan via een investering	200.000			200.000 I	
Verhuizing serverruimte	275.000		-275.000	0 I	
Overige afwijkingen ICT-budgetten	116.000			116.000 I	
Digitalisering archief	77.500			77.500 I	
Vrijval uit het frictiefonds inzake het nieuwe werken			115.000	115.000 I	
Tweede huurkans			-39.000	-39.000 I	
<i>Overige verschillen</i>	279.000	245.000	-240.000	284.000 I	
Saldo programma 1 Bestuur en ondersteuning	3.313.500	245.000	-689.000	2.869.500	
Openbare verlichting	66.000			66.000 I	
Lagere kosten parkeervoorzieningen	150.000			150.000 I	
Overheveling reeds voorgesteld via resultaatbestemming 2019	68.400			68.400 I	
Lagere kapitaallasten via egaliseringsreserve			-32.000	-32.000 I	
Lagere onttrekking verplaatsing kinderboerderij			-17.000	-17.000 I	
<i>Overige verschillen</i>	312.000	132.000		444.000 I	
Saldo programma 2 Openbare ruimte	596.400	132.000	-49.000	679.400	
Hogere uitgaven project DeKopWerkt!	-325.000	325.000		0 I	
Havengerelateerde projecten en activiteiten	625.000			625.000 I	
Beleidsintensivering; o.a. waterstofenergievoorziening, New Energy Coalition en vastgoedmanager	170.000			170.000 I	
Lagere opbrengsten Forensenbelasting		-83.500		-83.500 I	
Hogere opbrengsten Toeristenbelasting		125.000		125.000 I	
<i>Overige verschillen</i>	-57.000	36.500		-20.500 I	
Saldo programma 3 Economische zaken	413.000	403.000	0	816.000	

Lagere uitgaven onderwijshuisvesting	150.000			150.000 I
Lagere uitgaven gymzalen	107.000			107.000 I
Hogere uitgaven RMC en leerplicht	-188.000	118.000		-70.000 I
Hogere uitgaven Onderwijs achterstanden beleid	-55.000	55.000		0 I
Lagere onttrekking egalisatiereserve inzake Helderse Vallei			-7.000	-7.000 I
<i>Overige verschillen</i>	5.000	-23.000		-18.000 I
Saldo programma 4 Onderwijs	19.000	150.000	-7.000	162.000
Evenement in het kader van 75 jaar vrede en vrijheid	145.000		-145.000	0 I
Cofinanciering de Nollen	150.000			150.000 I
Cofinanciering renovatie fort Kijkduin	70.000			70.000 I
Cofinanciering Molenstichting	200.000			200.000 I
Erfgoedorganisatie	135.000			135.000 I
Hogere huur zwembad i.v.m. BTW-aanpassing		100.000		100.000 I
Compensatie hogere BTW-kosten vanuit het Rijk		130.000		130.000 I
<i>Overige verschillen</i>	45.000	-7.000		38.000 I
Saldo programma 5 Sport, Cultuur en Recreatie	745.000	223.000	-145.000	823.000
Hogere lasten voor zorg in natura jeugd	-900.000			-900.000 I
Hogere lasten Veilig Thuis en Jeugdzorg Plus	-400.000			-400.000 I
Leerplicht	-70.000			-70.000 I
Lagere lasten voor o.a. scootmobielen en rolstoelen en dergelijke	520.000			520.000 I
Hogere lasten van o.a. huishoudelijke hulp	-780.000			-780.000 I
Bijzondere bijstand	-300.000			-300.000 I
Persoonsgebonden budgetten	160.000			160.000 I
Verslavingszorg	-230.000			-230.000 I
Beschermd Wonen	300.000			300.000 I
Maatschappelijke opvang	-85.000			-85.000 I
Participatie	140.000			140.000 I
Mutaties reserve Beschermd Wonen en Sociaal Domein			-4.019.000	-4.019.000 I
Saldering toelichting	-478.000	478.000		0 I
<i>Overige verschillen</i>	-140.000			-140.000 I
Saldo programma 6 Sociaal Domein	-2.263.000	478.000	-4.019.000	-5.804.000
Verduurzaming	95.000			95.000 I
Overheveling reeds voorgesteld via resultaatbestemming 2019	522.500			522.500 I
Hogere kosten onderzoek en exploitatie riolering	-481.000	482.000		1.000 I
Hogere bijdrage Baggerbeheer	-275.000			-275.000 I
Lagere kosten bodemonderzoek en sanering	115.000	-115.000		0 I
Lagere opbrengsten herbruikbare componenten		-176.000		-176.000 I
Lagere opbrengsten begrafenisrechten		-125.000		-125.000 I
<i>Overige verschillen</i>	237.000	117.000		354.000 I
Saldo programma 7 Volksgezondheid en milieu	213.500	183.000	0	396.500
Lagere kosten bouwgrondexploitatie Willem Alexanderhof	797.000	-97.000		700.000 I
Kapitaallasten Stadspark	175.000			175.000 I
Stedelijke vernieuwing	180.000			180.000 I
Hogere huurinkomsten		66.000		66.000 I
Lagere opbrengsten erfpachtcanon		-90.000		-90.000 I
Verkoop (erfpacht)gronden en panden		719.000	-315.000	404.000 I
Omgevingsvergunning		154.000		154.000 I
Lagere beheerskosten panden Stadshart			-34.000	-34.000 I
Kosten verkoop panden			29.000	29.000 I
Egalisatiereserve Woonwagens			-10.000	-10.000 I
<i>Overige verschillen</i>	201.000	-5.000		196.000 I
Saldo programma 8 Ruimte en Stedelijke vernieuwing	1.353.000	747.000	-330.000	1.770.000
Convenantgelden	190.000			190.000 I
Subsidies bewonersorganisaties	148.000			148.000 I
Lagere uitgaven sociale innovatie	562.000		-300.000	262.000 I
<i>Overige verschillen</i>	-14.000	29.000		15.000 I
Saldo programma 9 Gebiedsgerichte aanpak	886.000	29.000	-300.000	615.000
Totaal programma's	5.276.400	2.590.000	-5.539.000	2.327.400
Hogere uitkering Gemeentefonds		302.000		302.000 I
Hogere opbrengst OZB		148.000		148.000 I
Egalisatie lasten en baten SD bij de bestemmingsreserve SD			2.939.000	2.939.000 I
<i>Overige verschillen</i>		-11.000		-11.000 I
Saldo programma algemene dekkingsmiddelen	0	439.000	2.939.000	3.378.000
Totaal Generaal	5.276.400	3.029.000	-2.600.000	5.705.400

Wet normering topinkomens

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op de gemeente Den Helder van toepassing zijnde regelgeving: Wet Normering Topinkomens.

Het bezoldigingsmaximum in 2019 voor de gemeente Den Helder is € 194.000. Dit geldt naar rato voor de duur en/of omvang van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 1 januari 2016 voor de eerste 12 kalendermaanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.

De wijziging in de toelichting heeft geen impact en veroorzaakt geen onverschuldigde bedragen.

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT:

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2019 een bezoldiging boven het individuele WNT maximum heeft ontvangen.

Ontslaguitkeringen aan niet-topfunctionarissen hoeven met ingang van kalenderjaar 2017 niet lager te worden vermeld, op grond van de gewijzigde openbaarmakingsverplichtingen.

Zie ook artikelen 5 en 5a Uitvoeringsregeling WNT.

Bedragen (x € 1)	M. Huisman	R. Reus
Functie(s)	Griffier	Gemeentesecretaris
Duur dienstverband in 2019	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1	1
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	ja
Individueel WNT-maximum	194.000	194.000
Bezoldiging		
Beloning	103.082	116.578
Belastbare onkostenvergoedingen	21	0
Beloningen betaalbaar op termijn	18.034	19.636
<i>Subtotaal</i>	121.136	136.214
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0	0
Totaal bezoldiging	121.136	136.214
Motivering indien overschrijding: zie	NVT	NVT
Gegevens 2018		
Aanvang en einde functie vervulling in 2018	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2018 (in fte)	1	1
Beloning	101.402	114.761
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	16.708	18.007
Totaal bezoldiging 2018	118.110	132.768

Structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves

	Begroot	Werkelijk
<i>Structurele onttrekkingen</i>		
Algemene reserve	13.000	13.000
Egalisaties. onderwijshuisvesting	63.000	63.000
Aankopen stadshart (WVG)	63.000	29.000
Woonwagens Blankmanstraat	13.000	3.000
Duinen Noordkop/Bezoekerscentrum	12.000	5.000
Verplaatsing kinderboerderij	18.000	0
Egalisatiereserve grondexploitatie	250.000	250.000
Nieuwbouw Pijler/Herderschee	52.000	52.000
Onderwijscluster Pasteurstraat	64.000	64.000

Parkeerterr. De Schooten kap. Ist.	3.000	0
A. Pieckplein kap. Ist.	19.000	0
Noorderhaaks kap. Ist.	24.000	24.000
Polderweg kap. Ist.	11.000	11.000
Fietspad Duinweg kap. Ist.	7.000	4.000
Streepjesberg kap. Ist.	6.000	0
Sociaal Domein	5.152.000	2.745.000
Totaal	5.770.000	3.263.000
Structurele toevoegingen		
Bodemsanering	120.000	120.000
Sociaal Domein	3.606.000	2.464.000
Totaal	3.726.000	2.584.000

4.6 Toelichting exploitatie

Toelichting begrotingsrechtmatigheid

De toelichting is op programmaniveau gemaakt. Alleen programma's waar sprake is van mogelijke begrotingsonrechtmatigheid is in de toelichting opgenomen. In de programmaverantwoording is per programma een uitgebreidere toelichting opgenomen.

Overzicht incidentele baten en lasten

Programma	Omschrijving	Begroting na wijziging	Realisatie
Lasten			
1. Bestuur en ondersteuning	Toevoeging Stabilisatiefonds Algemene Uitkering	1.200	1.200
	Kosten overzetten fin.adm naar nwe appl.	75	0
	aanh. 2 appl. i.v.m. schaduwdraaien	105	72
	Verkiezingen	207	207
	Invoer nieuw financieel systeem via resultaatbestemming 2018	55	0
	Digitalisering archief via resultaatbestemming	250	111
	Hogere kosten WW	60	133
	Hogere kosten v.m. brandweerpersoneel	90	96
	Juridische kosten via resultaatbestemming 2018	48	48
	Juridische kosten via resultaatbestemming 2018	32	32
	Opleidingskosten via resultaatbestemming 2018	31	31
	Arbovoorzieningen Ambachtsweg	21	21
	Uitgaven Regionale samenwerking Noordkop	10	11
	Co-financiering dierenwelzijn via resultaatbestemming 2018	55	40
	Regionale politie samenwerking	30	31
	Incidentele kosten handhaving.	19	19
	Inrichten ketenhuus via resultaatbestemming 2018	20	13
	Scenario analyse huisvesting	95	19
	Organisatie-ontwikkeling via resultaatbestemming 2018	500	278
	Strategisch marktonderzoek	25	15
	Management informatie SD via resultaatbestemming 2018	25	25
		2.953	2.402
2. Openbare ruimte	Uitgaven Nederland Schoon	67	74
	Bestrijding epidemie iepenziekte	182	182
		249	256
3. Economische zaken	Toevoeging reserve evenementen	18	18
	Bijdrage aan New Energyvalley tlv coalitiegelden	50	0
	Bijdrage aan O.C. waterstofhaven tlv coalitiegeden	50	0
	Kwartiermaker detailhandel tlv coalitiegelden	70	0
	DKW project Waddenbaai	150	150
	DKW! project 192	52	14
		390	182
4. Onderwijs	Toevoeging reserve Sportlaan 10	125	125
	Vergoeding Sportlaan 10	34	34
		159	159

5. Sport, Cultuur en recreatie	Toevoeging reserve Sportlaan 10	250	250
	Extra dotatie vz. onderh. gebouwen voor monumenten	15	15
	De Kampagne subsidie	300	300
	Extra kosten Zwembad	12	13
	Onderzoek Sportpark Ruyghwg via resultaatbestemming 2018	50	4
	Vervanging vernielde energievoorziening Openlucht Theater	10	0
	Co-financiering Hortus	125	125
	Subsidie Erfgoedorganisatie	150	14
	Cofinanciering BC De Nollen via resultaatbestemming 2018	300	150
	Cofinanciering Westoever via resultaatbestemming 2018	70	0
	Subsidie Helderse Molenstichting	200	0
		1.482	871
6. Sociaal Domein	Toevoeging aan de reserve SD	36	36
	Toevoeging aan de reserve beschermd wonen	0	445
	Schuldproblematiek arm kind via resultaatbestemming 2018	143	51
	Digitalisering kindpakket via resultaatbestemming 2018	50	0
	Opvang vluchtelingen via resultaatbestemming 2018	50	0
	Vrouwenopvang via resultaatbestemming 2018	25	25
	Beschemd wonen via resultaatbestemming 2018	25	25
	Zorg van de jeugd via resultaatbestemming 2018	325	0
	Preventieve maatregelen jeugd via resultaatbestemming 2018	50	50
		704	632
7. Volksgezondheid en Milieu	Toevoeging voor waterpomp aan vz onderh. Gebouwen	90	90
	Bijdrage aan deelneming Baggerbeheer B.V.	600	875
	Geluidsanering Binnenhaven	61	15
	Geluidsanering Pr Hendrikn	27	0
	Geluidsanering Vervalleweg	44	0
	Sanering waterbodern Willemsoord via resultaatbestemming 2018	72	5
	Energie-neutraal via resultaatbestemming 2018	430	325
	Bijdrage aan Stg Herdenkingsstenen	50	0
		1.374	1.310
8. Ruimte en stedelijke vernieuwing	Toevoeging reserve vastgoed; verkoop Pr. Hendriklaan, Middenweg, Sluisdijkstraat	0	315
	Toevoeging reserve egalisatie grondexploitatie	250	250
	Dotatie reserve stadspark	3.500	3.500
	Dotatie reserve Koningstraat-Spoorstraat	1.830	1.830
	Boekverlies pand Koploper	1.001	1.001
	Verkoopkn die gedekt worden uit reserve vastgoed	0	29
	Uitgaven tbv Spoorweghvn/westoever	15	21
	Schadevergoeding KDV	21	18
	inrichting Statenhoff	32	38
		6.649	7.002
		300	25
Totaal lasten		14.260	12.839
Baten			
1. Bestuur en ondersteuning	Dekking reserve nieuwbouw stadhuis; serverruimte	275	0
	Dekking reserve nieuwbouw stadhuis; huur en ov kosten	465	215
	Dekking reserve frictiefds; md trajecten, organisatie-ontwikk etc	0	115
	Dekking reserve frictiefds; ingroei bezuiniging bedrijfsvoeringskn	150	150
	Dekking reserve frictiefds; sluitend maken begroting 2019	385	385
	Dekking reserve huurderwing	39	0
	Dekking opleidingskn en juridische kn AR	63	63
	Dekking co-financiering dierenwelzijn AR	43	43
	Dekking Ketenhuis AR	20	20
	Dekking juridische kosten AR	48	48
	Dekking financieel systeem AR	55	55
	Dekking management info systeem AR	25	25
	Dekking digitalisering archief AR	250	250
	Dekking organisatie ontwikkeling AR	500	500
	Vrijval voorziening claim horecavergunning	450	450
	Hogere uitkering dividend BNG en Liander	598	598
	Subsidie voor het project "Regionale samenwerking Noordkop"	10	10
		3.376	2.927
2. Openbare ruimte	Dekking ingroei en kap Ist Nieuw Perspectief AR	428	428
	Dekking kosten Boerenverdietsluis AR	567	567

	Bijdrage Nederland Schoon	67	69
		1.062	1.064
3. Economische zaken	DKW project Waddenbaai	150	150
	DKW! project 192	52	52
		202	202
4. Onderwijs	Afrekening Cederhout verkoop	15	15
	Afrekening burg. Houwingsingel	350	350
		365	365
5. Sport, Cultuur en recreatie	Dekking reserve kunstopdrachten tgv exploitatie	63	63
	Dekking reserve evenementen voor 2 evenementen 2020	145	0
	Dekking kosten onderzoek sportpark Ruyghweg AR	50	50
	Dekking kosten div co-financiering prod 556 AR	570	570
	Dekking kosten LOS AR	30	30
	Vrijval vz groot onderh geb. tbv dotatie res. Sportlaan 10	250	250
	Vrijval vz sportaccommodaties		24
		1.108	987
6. Sociaal Domein	Dekking dotatie beschermd wonen uit reserve SD	335	371
	Dekking subs. GGD voor OGGZ tekort uit res beschermd wonen		55
	Dekking schuldprijs arm kind uit AR	143	143
	Dekking kosten digitalisering kindpakket uit AR	50	50
	Dekking kosten opvang vluchtelingen uit AR	50	50
	Dekking kosten vrouwenopvang uit AR	25	25
	Dekking kosten beschermd wonen uit AR	25	25
	Dekking van de dotatie in de res. SD uit AR	36	36
	Dekking kosten zorg vd jeugd uit AR	325	325
	Dekking kosten prev. maatregelen jeugd uit AR	50	50
		1.039	1.130
7. Volksgezondheid en Milieu	Dekking kosten sanering waterbodembodem Willemsoord AR	72	72
	Dekking kosten energie neutraal AR	430	430
	Dekking kosten project gezond in de stad AR	25	25
	Geluidsanering Binnenhaven	61	0
	Geluidsanering Prins Hendriklaan	27	0
	Geluidsanering Jan Vervallieweg	44	0
		659	527
8. Ruimte en stedelijke vernieuwing	Dekking kosten omgevingsvisie uit Frictiefonds	133	133
	Dekking kosten sloop uit reserve Koploper	1.001	1.001
	Dekking uit reserve WVG voor dotatie in Koningstr-Spoortstr	1.150	1.150
	Dekking verkoopkn uit reserve vastgoed	0	29
	Dekking van dotatie in reserve stadspark uit AR	3.500	3.500
	Dekking van dotatie in reserve Spoorstr-Koningstr uit AR	500	500
	Dekking van dotatie in reserve egal grondexpl. Uit AR	250	250
	Verkoop Pr. Hendriklaan, Middenweg, Sluisdijkstr.	0	315
	Vrijval voorziening grondexploitatie Willem Alexanderhof	0	700
		6.534	7.578
9. Gebiedsgericht werken	Dekking kosten gebiedsgericht werken uit AR	300	300
	Dekking kap 1st klimaat en duurzaam uit AR	39	39
		339	339
	Totaal baten	14.684	15.119

5. Single audit information

Bijlage verantwoording informatie 2019 op grond van artikel 5 van de Regeling Informatieverstrekking 2019 - d.d. 16 januari 2020							
OCW	D1	Regionale meld- en coördinatiecentra voortijdig schoolverlaten	Besteding (jaar T)	Aard controle R Indicatornummer: D1 / 01	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Aard controle R Indicatornummer: D1 / 02	
		Resultaat regionale meld-	€ 830.974		€ 816.775		
OCW	D1A	Regionale maatregelen voortijdig schoolverlaten 2016-2021	Besteding (jaar T)	Aard controle R Indicatornummer: D1A / 01	Besteding aan contactschool (jaar T)	Aard controle R Indicatornummer: D1A / 02	Besteding (jaar T) totaal (automatisch)
		Resultaat regionale meld- en coördinatiecentra voortijdig schoolverlaten					Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)
		Contactgemeenten					
			€ 73.222	€ 133.492	€ 208.714	€ 81.056	
OCW	D8	Onderwijsachterstanden- en -beleid 2019-2022 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteits-eisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 01	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 02	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voorschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en ouders/verzorgers (conform artikel 167 WPO)
		Gemeenten					
			€ 1.437.079	€ 90.500	€ 70.373		
		Hieronder per regel één gemeente (code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen					
		Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid					
		Be dra g					
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D8 / 04	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 05	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D8 / 06	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 07	
lenW	E3	Subdieregeling sanering verkeerswaa	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 01	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 02	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 03	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 04
		Subdieregeling sanering verkeerswaa	lenW/BSK.2019/229354	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Kopie beschikingsnummer				
			Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie				
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 10	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 11
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
SW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 53 Participatiewet, gemeentedeel 2019	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Opnbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	L1 Participatiewet (PW)		L1 Participatiewet (PW)		L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)
			€ 21.804.126	€ 578.851	€ 613.113	€ 16.495	€ 47.386
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			L4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	L4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	L6 Wet werk en inkomens kunstenaars (WWIK)	L7 Participatiewet (PW)	L7 Participatiewet (PW)
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11
			€ 85.867	€ 7.040	€ 0	€ 483.418	€ 6.861
SW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2019	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)
			€ 54.462	€ 6.336	€ 10.312	€ 32.540	€ 45.994
		Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Ne
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

VWS	H4	Specifieke uitkering Sport	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Projectnaam / nummer	Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (automatisch berekend)	Verrekening (jaar T) Onverrekenbare zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) overige kosten per project ten laste van Rijksmiddelen
		Gemeenten	Aard controle R Indicatornummer H4 / 01	Aard controle n.v.t. Indicatornummer H4 / 02	Aard controle R Indicatornummer H4 / 03	Aard controle R Indicatornummer H4 / 04	Aard controle R Indicatornummer H4 / 05	Aard controle R Indicatornummer H4 / 06
			€ 361.790	SPLUK-Sport 18-632760	€ 231.135	€ 153.208	€ 92.624	€ 45.102
		Kopie projectnaam / nummer		Totale besteding (jaar T) per project ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Percentage besteed (jaar T) per project ten opzichte van aanvraag ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Toelichting	Overschikking (jaar T) ten opzichte van ontvangen Rijksbijdrage - automatisch ingevuld	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer H4 / 07	Aard controle R Indicatornummer H4 / 08	Aard controle R Indicatornummer H4 / 09	Hiër eventueel opmerkingen of toelichtingen	Aard controle n.v.t. Indicatornummer H4 / 10	Aard controle n.v.t. Indicatornummer H4 / 11
			1 SPLUK-Sport 18-632760	201130			€ 150.655	
tenW	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (Situaties met de overheden)	Hiëronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen emast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen	
		Provinciale beschikking en/of verordening				Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen	Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen	
		Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Aard controle n.v.t. Indicatornummer E27B / 01	Aard controle R Indicatornummer E27B / 02	Aard controle R Indicatornummer E27B / 03	Aard controle R Indicatornummer E27B / 04	Aard controle R Indicatornummer E27B / 05	
			€ 47342360083	€ 145.528	€ 145.528	€ 0	€ 0	
		Kopie beschikingsnummer		Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Toelichting	Eindverantwoording Ja/Nee	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer E27B / 06	Aard controle n.v.t. Indicatornummer E27B / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer E27B / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer E27B / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer E27B / 10	
			1 € 47342360083	€ 925.918	€ 925.918	Nuorderaank	Ja	

6. Controleverklaring

7. Bijlagen

Overzicht van geldleningen

Verstrekkers	Oorspronkelijk Hoofdsom	Jaar	Valuta datum	Aflossingswijze	Afloop datum	Rente-aanpassing Laatste	Volgende	Restant bedrag 1-1	Aflossing 31-12	Restant bedrag 31-12	Rente %	Restant dagen	Rente schuld 1-1	Rente betaald 31-12	Rente schuld 31-12	Rente Lasten
BNG	13.613.406	1988	2-sep	Annuititeit	2-9-2031	2-9-2016	nvt	7.273.175	534.737	6.738.437	3,150%	120	18.183	54.549	16.846	53.212
BNG	36.302.417	1999	4-jan	Annuititeit	4-1-2024	4-1-2009	4-1-2019	12.855.568	1.900.962	10.954.606	4,770%	357	608.101	613.211	27.158	32.268
BNG	20.000.000	2004	6-okt	Lineair	6-10-2024	nvt	nvt	6.000.000	1.000.000	5.000.000	4,250%	85	60.208	255.000	50.174	244.965
BNG	20.000.000	2005	21-nov	Fix	21-11-2025	nvt	nvt	20.000.000	-	20.000.000	3,850%	40	85.556	770.000	85.556	770.000
BNG	20.000.000	2006	8-feb	Fix	8-2-2026	nvt	nvt	20.000.000	-	20.000.000	3,965%	320	704.889	793.000	704.889	793.000
BNG	12.000.000	2007	2-nov	Fix	2-11-2028	nvt	nvt	12.000.000	-	12.000.000	4,880%	59	95.580	583.200	95.580	583.200
BNG	10.000.000	2007	2-nov	Fix	2-11-2032	nvt	nvt	10.000.000	-	10.000.000	4,880%	59	79.650	486.000	79.650	486.000
								88.128.743	3.435.699	84.693.044			1.652.166	3.554.959	1.059.852	2.962.646
NWB	5.009.734	1988	1-mrt	Annuititeit	1-3-2033	1-3-2013	1-3-2023	2.934.372	163.997	2.770.374	2,470%	300	60.399	72.479	57.024	69.103
NWB	8.208.884	1988	1-okt	Annuititeit	1-10-2033	1-10-2008	nvt	4.996.482	238.965	4.757.517	4,580%	90	57.210	228.839	54.474	226.103
NWB	15.000.000	2003	15-mei	Annuititeit	15-5-2028	nvt	nvt	8.034.488	651.710	7.382.777	4,570%	225	229.485	367.176	210.871	348.562
NWB	10.000.000	2005	14-jan	Fix	13-1-2020	nvt	nvt	10.000.000	-	10.000.000	4,493%	345	430.579	449.300	430.579	449.300
								25.965.341	1.054.673	24.910.669			777.673	1.117.794	752.947	1.093.068
Totaal								114.094.084	4.490.372	109.603.712			2.429.839	4.672.753	1.812.799	4.055.713

Het gemiddelde van de rentepercentages komt voor 2019 uit op 3,95%. Dit is een gewogen gemiddelde op basis van de percentages.